

23

GOSPODARSKA,
KULTURNA
IN ZGODOVINSKA
KRONIKA

ZBORNİK
OBČIN

GROSUPLJE
IVANČNA GORICA
DOBREPOLJE

Grosuplje 2004

VSEBINA

ZBORNIK OBČIN GROSUPLJE, IVANČNA GORICA, DOBREPOLJE

ZBORNIK OBČIN

Francis Adamič: ZBORNIK OBČIN GROSUPLJE, IVANČNA GORICA, DOBREPOLJE
Anka Vidovič-Milavšek: Prispevek k zgodovini občine Grosuplje
Grosupljam, Sonja Šup: Račun in Slovančina v letih 1929-1941
1941-1945: leti v zlati dobi in črni dobi
Izjave skupin občanov: Izjave uradni odbor: France Adamič, Ivan Adamič, Mihael Ogrinc

GROSUPLJE

IVANČNA GORICA

DOBREPOLJE

KRONIKA, JUBILEJ, 1907
Tomaz Kavcic: 100 let rojstva Tomaz Kavcic
Milan Jancic: 100 let rojstva Milan Jancic

GOSPODARSKA, KULTURNA IN ZGODOVINSKA KRONIKA

David Ivančič: 100 let rojstva David Ivančič
Ivan Abnar Marjan Mikic: 100 let rojstva Ivan Abnar Marjan Mikic
Ivan Abnar Marjan Mikic: 100 let rojstva Ivan Abnar Marjan Mikic
Kek: Nova knjiga

23

GRADIVO
Ivan Šušter: Določitev bibliotek
Maja Samet: Bibliografski pregled

GROSUPLJE 2004

ZBORNİK OBČIN GROSUPLJE, IVANČNA GORICA, DOBREPOLJE

Izdaja skupina občanov. Ureja uredniški odbor: France Adamič, Ivan Ahlin, Mihael Glavan,
Ivan Grandovec, Roža Kek, Tine Kurent, Jožef Marolt, Jakob Müller, Danijel Zupančič

Glavni urednik

dr. Mihael Glavan

1295 Ivančna Gorica, Stična 140, tel. (01) 78 77 232

Odgovorni urednik

Ivan Ahlin

1290 Grosuplje, Taborska 17, tel. (01) 78 71 117

Lektor in korektor

Jakob Müller

Računovodska in administrativna dela

Rezka Bučar

Naslov uredništva in uprave: 1290 Grosuplje, p. p. 29

Transakcijski račun pri Novi Ljubljanski banki d.d., Ljubljana, št. 02022-0017633881

Zbornik izhaja s prispevki vseh treh občin in podjetij, ki so navedena v oglasnem delu.

Grafična priprava in tisk

Partner graf d.o.o., Grosuplje,

Kolodvorska 2, tel.: (01) 78 61 177

Naklada

820 izvodov

VSEBINA

PODROČNA ZGODOVINA

ZBORNIK OBČIN GROSUPLJE, IVANČNA GORICA, DOBREPOLJE 23

PODROČNA ZGODOVINA

France Adamič: Mala kronika občine Grosuplje (5)	5
Anka Vidovič-Miklavčič: Prispevek k zgodovini občin Grosuplje, Št. Jurij pri Grosupljem, Šmarje-Sap, Račna in Slivnica-Žalna v letih 1929-1941	17

NAŠE OBČINE IN OBČANI

Janez Lesjak: Občina Grosuplje v obdobju 2002-2003	29
Jernej Lampret: Občina Ivančna Gorica v letih 2002-2003	35
Anton Jakopič: Občina Dobrepolje v letih 2002-2003	39
Ema Potokar: Denarnišтво na Grosupljem	43
Anica Škerlj: Kolesar z velikim srcem	65
Av gust Gril: Kako je nastajal GRAMAT GRILL	73
Marjan Ahlin: Blagovnica TABOR	79
Nataša Mazi: Nov poslovni center Žolnir v Ivančni Gorici	81
Marinka Piškur: Osnovna šola Stična	83

ZNANOST, KULTURA IN KNJIŽEVNOST

Jakob Müller, Marija Janežič: Naši ljudje in kraji v Slovincu (1)	89
Mihael Prijatelj: Besedišče šentpavelskega govora iz 2. četrtine XX. stoletja	95
Mihaela Jarc - Zajc: Iz dedovih spominov	113
Jože Marolt: Prafara Škocjan pri Turjaku in župnik Janez Jereb	115
Danijel Zupančič: Kulturno delovanje amaterskega gledališča na Muljavi (1962-2003)	121
Jožica Krašovec: Ivan Remic - šentjurijski učitelj	129
Tone Drab: Pesmi	133
Maja Zajc: Pesmi	135

KRONIKA, JUBILEJI, KULTURNI DOGODKI

Tine Kurent: Knjige Louisa Adamiča v japonščini na zgoščenkah	137
Milan Jevnikar: Martin Jevnikar. Ob 90-letnici.	143
Mihaela Jarc - Zajc: Milan Valant (1904-1994).	147
David Bizovičar: Tine Kurent, 80 let.	149
Ivan Ahlin: Marjan Miklič. Ob 80-letnici.	151
Ivan Ahlin: Jožef Marolt. Ob 70-letnici.	153
Roža Kek: Nova knjižnica v občini Dobrepolje	155

GRADIVO

Drago Samec: Domoznanska bibliografija knjig za leti 2002 in 2003	157
Marija Samec: Bibliografija člankov občin Dobrepolje, Grosuplje in Ivančna Gorica za leti 2002 in 2003	183

PODROČNA ZGODOVINA

MALA KRONIKA OBČINE GROSUPLJE (5)

*France Adamič**

PRAPROŠKA GRAŠČINA

Praproška graščina je po katastru zaselek vasi Spodnje Blato, grad Praproče pa stoji na meji med staro državno cesto in železniško progo Grosuplje–Višnja Gora. Od leta 1997 so Praproče samostojna vas, ki obsega ozemlje nekdanje praproške graščine in šteje 10 hiš. Prvotno je bila last Višnjegorskih gospodov. Njihova posest se je širila od Šmarja do Šentvida pri Stični. Zadnja iz prve rodovine Višnjegorskih je bila gospa Zofija, ki je višnjegorsko posest v 13. stoletju razdelila na vse strani. Tedaj je nastajala šmarska pražupnija (1228) in praproška graščina, ki so jo upravljali ministeriali Praproški gospodje; viri jih omenjajo prvič leta 1223. Grad je leta 1243 kupil solnograški nadškof, leta 1333 pa ga je Reinprecht Praproški z darilno pogodbo izročil samostanu Stična. Valvasor tega gospoda omenja, vendar njegovega imena ni nikjer in nikdar našel v starih zapiskih. Zato meni, da je Reinprecht Praproški navadna, neplemiška oseba in da se je po tem dvorcu samo imenoval. Toda verjetno je bil Reinprecht upravitelj, ministerial v tistem času.

Med 16. in 18. stoletjem je dvorec večkrat menjal lastnike. Leta 1560 je Erazem Lichtenberg prodal Praproče Beatrici Laaser in Erazmu pl. Darmbergu, katerima so leta 1636 sledile tri sestre Oberburg: Elizabeta, Magdalena in Margareta, nato so bili od leta 1682 kot lastniki vpisani Eberhard Vajkard pl. Buset in Franc Bernard Taufferer, od leta 1734 pa Siegfried pl. Pour. Od srede 18. stol. do 1886 so bili lastniki grofje Lichtenberg, ki so na Kranjskem samo v novem veku posedovali okoli 40 graščin, med njimi Bogenšperk, Črnomelj, Jablje, Kočo vas, Lož, Ortnek, Podsmreko, Slap, Smlednik, Sotesko. Prvi lastnik je bil Franc Karel (+ 1775), sledil mu je Siegfried Karel (+ 1799), ki je bil dvorjanik in je prezidal gradič v baročni dvorec. Šest njegovih naslednikov in solastnikov, med njimi Edvard, Ernestina, Klementina in Albertina, si je delilo lastnino in gospodarstvo, ki je šlo po odpravi tlake 1848 rakovo pot. Grofica Nina, roj. Auersperg, je gospodarila v Prapročah od leta 1847 do razprodaje leta 1886. Na dražbi prodano posestvo je kupil Kamilo Jurij knez Polignac, ki je do leta 1889 odpeljal v Furlanijo bogato pohištvo in umetnine, medtem ko je stečajni zastopnik odprodajal obrobne parcele, osrednji del zemljišč z gozdovi v Stehanu in v Prestrani pa je leta 1889 kupil posestnik na Spodnem Blatu Janez Adamič za 9000 goldinarjev.

Praproško gospodarstvo je prvotno obsegalo vsa zemljišča od Brvac do vrha Stehana in na jug do Spodnje Slivnice, Predol in Račne. V začetku 15. stoletja se je izoblikovala fevdalna posest Boštanj, v 16. stoletju pa Brinje, pozneje pa so se iz praproških posesti izoblikovala dva celka: Stara pošta v Brvacah in Bernard Simen na Grosupljem, pozneje Luckmann – Tschinkel. V istem času se je oblikovalo Španovo posestvo – Skubic, Koren in nekaj kmetij. Pred razprodajo 1883 je praproška graščina posedovala okoli 85 ha njiv in travnikov, 12 ha gozdov na Stehanu in 15 ha v Prestrani. To

* *Ljubljana, Janežičeva 1, dr. sc., zaslužni prof. Biotehnične fakultete v Ljubljani v pokoju.*

razmerje za racionalno gospodarjenje ni bilo ugodno: graščini je primanjkovalo gradbenega lesa za vzdrževanje zgradb in drv za ogrevanje okoli 45 sob in gospodinjstkih prostorov. Prodaja živine in njivskih pridelkov ni pokrivala stroškov za nabavo lesa in za potratno življenje gospode.

GRAD IN DVOREC PRAPROČE

Grad je nastal že v 13. stoletju ali še bolj zgodaj in se razvijal do potresa 1895. V 14. stoletju je stal stolpast gradič v kvadratnem temelju z enim nadstropjem in štirikapnim ostrejšem – Prapretschhoff – ki so ga poznejši gospodarji v 16. stoletju dogradili in predelali v grad, kot ga je predstavil Valvasorjev risar, ki je Praproče upodobil kot enonadstropno stavbo s šivanimi vogali in lepim rustikalnim portalom. Lichtenbergi so ga kmalu po nakupu temeljito predelali in ga spremenili v imenitno baročno rezidenco s štirimi okroglimi stolpi na vogalih. Prvotni dvorec so razširili proti zahodu, prizidali dva trakta proti severu in vse tri dele povezali z dvema arkadnima prehodoma na vrtni strani. Zahodna stran dvorca je bila dolga več kot 60 m. Sredi pročelja je bil vhodni portal z balkonom, zgoraj pa za barok obvezna atika. Široke stopnice so vodile v slavnostno dvorano v osrednjem delu poslopja. V južnem delu se skriva stolpasta stavba prvotnega gradiča. Ob potresu leta 1895 je bil srednji del dvorca tako poškodovan, da so ga »morali« podreti. Ohranjena sta južni in severni del nekdanjega baročnega poslopja, ki je imelo v tlorisu obliko črke L z okroglima stolpoma v vogalu¹.

VALVASORJEVE PRAPROČE IN POZNEJŠE PREZIDAVE IN SPREMEMBE

Arhitekt Tine Kurent je pred leti s sodelavci izmeril gradbene razsežnosti in ugotovil arhitektonske prvine gradiča ter načrta zamisel poznejšega dvorca. Na osnovi izmerjenih veličin in študijskih odločitev je izdelal 15 skic, od teh 6 tlorisov, 6 pročelij in stranskih pogledov, 2 prereza in 1 arkadni stebriček, vse v meri dunajske dlani. Iz skice v zgibu je po dimenzijah zidovja opazno, da je bil prvotni gradič zgrajen v obliki stolpa s skoraj kvadratnim temeljem, ostali del, ki ga v celoti predstavlja podoba iz Valvasorja, pa je bil prizidan v 16. ali v prvi polovici 17. stoletja. Sredi 18. stoletja so Lichtenbergi grad temeljito prezidali, povečali in spremenili v ponosno aristokratsko bivališče².

Na vzhodni strani dvorca so uredili bivalni vrt in park s cvetličnimi gredami v obsegu enega orala. Vrt je zapiralo 2 m visoko obzidje, katerega ostanek je ohranjen na južni strani vrta. Pod gradom je bila mreža kamnitih odtočnih rovov, skozi katere se je stekala in izplahovala deževnica s polja, nagnjenega proti gradu. Pred vhodom v dvorec je stala prostorna grajska kapela sv. Notburge, v njej pa grobnica graditelja dvorca grofa Siegfrieda von und zu Lichtenberga. Kapelo, ki je imela stalnega duhovnika in je služila za cerkev, je zadnjič leta 1900 obnovil Anton Adamič, takratni lastnik južnega dela Praproč (Kronika župnije Šmarje). Do dvorca so vodili robinjevi drevoredi, druga pota so bila v senci lip in gabrov, jugozahodno proti Bregu je bil obširen park mešanih drevnin, sredi parka hribček z uto, dalje levo pa »pasji britof«, kot je ohranjeno v ljudskem izročilu.

Zunaj grajskega obzidja so Lichtenbergi odstranili stare grajske hleve, ki so stali pred vhodom v dvorec levo od kapele v sedanji Mihatovi jami, ter zgradili tri prostorne zgradbe vzhodno od bivalnega vrta, in sicer triladijski konjski hlev na kamnitih podpornikih za 8 parov konj ter remizo

¹ Po *Die Ehre des Herzogthums Krain, IV. zv., 1689, 452–453.*

² *Tine Kurent, Valvasorjeve Praproče in poznejše prezidave in spremembe, ZOG I, 1969, 167–173.*

za kočije in opremo, obokan triladijski goveji hlev s kamnitimi podporniki za 24 govedi in 4 pare konj. V obeh hlevih so bile 4 sobe za konjarje in hlevarje. V tretji dvoriščni stavbi so bili svinjaki, naprej remiza za kmetijske stroje in orodje ter pod za mlatenje žita z večjo mlatilnico, ki jo je vrtel zunaj postavljeni, v zemlji vzdani gepelj. V nadstropju in pod streho so bile svisle za seno in z lesom obita prostorna kašča. – Vse tri dvoriščne stavbe so v obliki črke U oklepale obširno dvorišče z impozantno lipo v sredini.

Novi lastnik praproške graščine Janez Adamič je od leta 1889 urejal bivše graščinsko v kmečko gospodarstvo, uspešno predvsem v poljedelstvu in živinoreji. Od leta 1893 do smrti 1896 je razdelil grajsko posest med tri sinove, ki jih je presenetil potres, saj je zahteval veliko vlaganj v obnovo ostrejša in odstranjevanja ruševin. Kot izraziti kmetovalci in kmečki pridobitniki so se pri tem obnašali kot koristniki materialnih dobrin na škodo soglasja, estetike in zgodovinsko-kulturnih vrednot v naravi in gradnjah in pri svojih posegih naredili nepopravljive napake. Posekali so vse drevorede in grajske parke, po nepotrebnem porušili osrednji del dvorca in obzidje bivalnega vrta ter pridobljeno gradivo prodali drugim graditeljem, tudi za izgradnjo železniške postaje na Grosupljem. Po dva arkadna stebrička so votirali gatinjski in boštanjski cerkvi.

Viri

1. Die Ehre des Hertzogthums Krain, IV. zv., 1689, 452–453.
2. Tine Kurent, Valvasorjeve Praproče in poznejše prezidave in spremembe, ZOG I, 1969, 167–173.
3. Pripovedi staršev in sodobnikov.

ADAMIČEVI S SPODNJEGA BLATA - PRAPROČ

V turjaškem urbarju za Karlovcio je bil leta 1570 vpisan svobodnjak **Adam** iz vasi Adamovo pri Velikih Laščah. Od 18. stoletja dalje so zapisani v matrikah prafare Ribnica trije rodovi Adamizh in Adamisch locco Adamsdorf kot predniki rodu Adamič, ki se je razširil v vasi Slevica in Brankovo, ki je rojstni kraj deda **Janeza** (1832–1895). Ker mu je v petem letu starosti umrl oče **Anton** (1792–1837), se je vdova Marjeta, roj. Bavdek, leta 1840 omožila z Matejem Skuljem. Ko so se jima rodili otroci, za deda Janeza ni bilo mesta na posestvu. Očim Matej mu je izplačal doto, da se je leta 1850 priženil na celi grunt Marije Garbas (1830–1914) na Spodnjem Blatu 5. V zakonu se je rodilo pet fantov: Janez, Anton, Jože, Miha in France. Ded Janez je imel z Brankovega izkušnje z izdelavo pepelike, zato je od tam pripeljal tudi ustrezne naprave. Organiziral je zbiranje pepela v širšem okolju na Dolenjskem ter s prodajo pepelike zaslužil denar za razvoj kmetije, nakup gozdov in ustanovitev trgovine z lesom, s katerim je zalagal Ljubljansko gradbeno družbo, ki je tedaj v Ljubljani gradila Tobačno tovarno, Narodni muzej, Belgijsko vojašnico (Metelkovo), Vlado palačo idr. Od leta 1870 dalje je kupoval zemljo ob razprodaji Šlajpahove domačije in praproške posesti, leta 1888 pa je kupil tudi praproški grad, poslopja in okoliške parcele. Ded Janez je bil tudi podžupan in začasni župan občine Grosuplje in največji posestnik v občini. Leta 1893 je zapisal celotno Garbasovo posestvo sinu Jožetu, eno polovico praproške posesti sinu Antonu, drugo polovico pa sta po očetovi smrti podedovala sinova Miha in France.

GARBASOVI FANTJE IN ADAMIČEVE DRUŽINE

Pet fantov je odraščalo pri Garbasu na Spodnjem Blatu v času gospodarske in politične krize v Monarhiji. Na največjem gruntu v vasi so imeli dosti dela in živeža, zato so se razvili v močne,

postavne, lepe fante; bili so delavni, zabavni in obenem potratni, starejši resni in zvesti, mlajša dva pa bolj svobodna.

Janez (1852–1939) je bil leta 1878–1879 mobiliziran in ob okupaciji Bosne in Hercegovine ranjen v glavo, zaradi česar je imel mentalne motnje in zato ni bil določen za očetovega naslednika. Ob predaji Garbasove domačije ob ženitvi brata Jožeta mu je oče zapisal kot, ki pa ga zaradi nesporazumov ni nikoli v polnem zapisu užival. Zadnjih 40 let je skupaj z materjo Marijo (u. 1914) živel in delal pri družini brata Mihata v Prapročah.

Anton (1854–1938) je eno leto hodil v farno šolo v Žalni, dve leti v šolo v Ribnici (stanoval je pri teti Mariji, poročeni s trgovcem in posestnikom Rusom), nato je končal enoletni tečaj Mahrove šole v Ljubljani (stanoval je pri stricu Antonu Garbasu, davčnem oficialu). Od 18. leta (bil je oproščen vojaščine) je 22 let pomagal očetu pri vodstvu posestva in prodaji. – Ob ženitvi leta 1894 je dobil od očeta pol posestva praproške graščine z okoli 20 ha njiv in travnikov in 10 ha gozdov v Stehanu in Prestrani, dokupil pa je 1 ha travnika v Skubežu in 2 ha gozdov od brinjske graščine. Po očetovi smrti je podedoval obrt za trgovino in predelavo lesa, ki jo je vsaj 15 let uspešno vodil. V letih pred prvo svetovno vojno so nastale težave: naglo znižanje cene lesa zaradi konkurence ruskega in skandinavskega lesa, zaradi zaupanja nezanesljivim prevzemalcem lesa (Janežič, Žitnik, Zupančič), zaradi porabništva v desetčlanski družini in služničadi, ki ni bila dovolj učinkovita. Razen tega je zanemarjal kmetijstvo, predvsem rejo živine; posest so bremenile hipoteke izza potresa (obnova ostrešij in bivalnih prostorov v grajskem poslopju, ostrejša hleva – skednja, obnova kapelice 1900). Osebo je bil dobrohoten, potraten in preveč naivno zaupljiv do sodelavcev in poslovnežev. V pravnih zadevah so ga zastopali advokati Pegan, Ravnihar, Furlan, ki so nekontrolirano zaračunavali usluge in leta 1910 razpisali stečaj podjetja. Na javnih dražbah so razprodali živino, vozove in drugo opremo, nato pa za nizko ceno še 12 ha travnikov v Logu in Hrastičju. Ostal je dolg, obresti so vso vojno plačevali, zaradi likvidacije banke med prvo svetovno vojno je bilo mesarju Francu Javorniku leta 1917 prodano še pol Velike njive in desni del Skubeža. Zaradi stečaja je bila prizadeta družina, zlasti otroci srednje starosti, Lojze pa je tudi zato odšel v Ameriko.

Ob koncu prve svetovne vojne je skrbništvo prepisalo posestvo na ženo, našo mater Ano, Anton pa je sam ali z družabniki (Cvenkel, Kunstelj, Knaflič, Škrbec & Bartol) spet začel trgovati z lesom in deželnimi pridelki. Uspešno je nakupoval stoječi les in imel lastne sekače, tesače in prevoznike. Zaradi krize je leta 1925–26 prenesel obrtni list na nečaka Toneta (1892–1969).

Oče Anton se je oženil z Ano Adamič (1875–1952), »Stričevo«, daljno sorodnico z Brankovega. Rodila je 13 otrok; trije so umrli v otroški dobi, deset jih je preživel.

ANTONOVİ OTROCI

Alojzij - Lojze - Louis (1898–1951) je hodil v ljudsko šolo na Grosupljem in v Ljubljani, kjer je obiskoval tudi tretji razred gimnazije. Zaradi neuspeha in domačih razmer je leta 1912 odšel v Ameriko, kjer je bil delavec, časnikar, vojak (leta 1918 na francoski fronti), prevajalec, pisatelj, politični delavec. Objavil je 18 knjig in 1139 člankov in razprav.

Antonija - Tončka (1900–1957) je končala meščansko in trgovsko šolo in tečaj italijanščine. Od leta 1917 do 1921 je vodila v očetovi trgovini korespondenco in računovodstvo ter na Prosvetnem odru v Žalni odigrala glavne vloge v najmanj 4 igrach. Leta 1921 se je poročila z mizarskim mojstrom Andrejem Kurentom (1895–1922) iz Višnje Gore, drugič pa z njegovim bratom Valentinom - Tinetom Kurentom (1891–1969). Iz tega zakona sta arhitekt Valentin - Tine Kurent (1923) in igravec Andrej Kurent (1931). Sin slednjega je dr. med. spec. & mag. Zoran Kurent.

Pavla (1902–1952) je vse življenje ostala pri hiši, vzgajala mlajše brate in sestre, delala na polju, vzrejala prašičke in pomagala materi v gospodinjstvu. Imela je sina Janeza - Ivana (1923–1945), ki je kot dijak elektrotehnike leta 1943 odšel v NOV-UDV, kjer je maja 1945 umrl na operaciji.

Leopoldina - Polda (1905–1975) je v času družinske in gospodarske krize bivala pri teti Ivanc v Velikih Laščah in tam končala 5. in 6. razred osnovne šole. Po vojni je delala na kmetiji in se v letih 1919–1923 pri Francki Gale na Grosupljem izučila za šiviljo. Šivala je samo za družino in za brate krojila tudi hlače. Od 1923–1931 je na odru Gasilskega in Prosvetnega društva na Grosupljem odigrala glavne ženske vloge. Leta 1940 se je poročila z ameriškim povratnikom in posestnikom v Ponikvah in Velikih Laščah, ki je bil od 1942–1943 interniran na Rabu. Do smrti 1975 je pridelovala krompir in vrtnine ter seno za 4 do 5 glav govedu. Posest so podedovali France, Stan, nečaka Tine in Andrej Kurent ter Boris Jagodič. Hišo z vrtom v Velikih Laščah smo leta 1994 prodali Janezu Maroltu.

Anton - Ante (1907–1946) je končal kmetijsko nadaljevalno šolo na Grosupljem, 14-leten se je eno leto učil mizarstva v delavnici Andreja Kurenta v Višnji Gori, nato je pomagal očetu pri prevzemanju in odpremi lesa. V letih 1928–1930 je služil vojaščino v kraljevi gardi v Beogradu, nato je deset let delal v Stolarni na Grosupljem, v prostem času pa pomagal, kjer je bilo treba. Po italijanski kapitulaciji so ga mobilizirali partizani, med nemško ofenzivo je bil ujet, potem pa mobiliziran v prometno policijo. Leta 1945 so ga zaprli v Šentvidu, kjer je ostal dva meseca; vrnil se je duševno in telesno izčrpan, zamišljen in včasih nepriseben. Čutil je sovražno okolje in premalo topline od najbližjih in v teh razmerah ni vzdržal.

Stanislav - Stan (1904–1994), zadnji gospodar in kmet na posestvu v Prapročah. Bil je močne rasti, delaven in bolj ko ne molčeč. Ni se vtikal v splošne družbene razmere, politika ga ni zanimala. Nanj so glede kmetovanja, gospodarjenja in delavnosti vplivali bratranec Tone, stric Janez in Garbasovi. Izučil se je za cimpermana, za tesača in za gradnjo kozolcev, vendar obrti ni imel, ker je samo pomagal sosedom in sorodnikom, za lastnika hotela Slon pa je samostojno izdelal kozolec na njegovem posestvu v Mestnem logu. Pri vojaki se je usposobil za bolničarja, znal pa je tudi pomagati kravam pri porodu. Med vojno je prevažal tovore za partizane in za domobrance. Vlasovci so mu odpeljali dva para konj. Bil je med ustanovitelji Gasilskega društva Gatina in do smrti njegov član. Podedoval je vso posest v Prapročah brez bremen, nato je uspešno redil govedo za meso.

Oženil se je z Minko Savšek iz šentruparske fare. Rodila je tri otroke: **Tone** je sposoben strugar, **Marjan** je diplomiral iz strojništva in je mag. znanosti, **Stanka - Staša** pa je končala srednjo kmetijsko šolo v Novem mestu, se poročila z Grudnom ter se zaposlila v uredništvu Družine. Stan je vsakemu otroku dodelil parcele za gradnjo hiše, drugo pa naj bi podedoval Tone. Zaradi nespozumov je posestvo in rojstna hiša v kritičnem stanju.

Mimi - Marija (1909–1984) je končala 5. razred ljudske šole v Višnji Gori, 6. razred pa v Šmarju, nato je od leta 1924 do 1930 pomagala Tončki v gospodinjstvu in pri vzgoji nečaka Tineta. Zaradi odpovedi poroke je odšla med sestre Vincencijeve družbe za usmiljeno sestro v Radeče pri Zidanem Mostu, od tam pa v bolnišnico Rockfelerjeve ustanove na Dedinje pri Beogradu. Tu je spoznala Štefana Beleta, izstopila in se poročila. Živela sta v Subotici, Vinkovcih in Zagrebu, kjer je leta 1984 umrla. Njun sin **Mirko** je mehanik v Zagrebu, **Olga** vodi realitetno agencijo v Kanadi, **Josip**, tudi v Kanadi, pa je elektroinženir.

France - Fronc (1911). Biografija je objavljena v ZOG 1972, Univerza v Ljubljani I–IV ter SBL, 2. izdaja, 1. zv.

Jože (1914) je do 6. gimnazije redno študiral, nato je popustil in si tri leta prizadeval, da je opravil maturo na 2. gimnaziji v Beogradu. Nato se je jeseni 1935 vpisal na pravno fakulteto, se kmalu zaposlil na bednostnem fondu Gradbenega ministrstva ter počasi študiral. Po 9-mesečnem

služenju vojaščine v Mernički protiletalski šoli za rezervne oficirje se je vrnil v Slovenijo in se zaposlil kot poslovodja gradbenega podjetja Mavrič v Mariboru. Po medvojnih težavah je sprva delal pri podjetju Sadije, nato je bil do leta 1951 direktor podjetja Fructus v Kopru, nato delegat Vojne uprave cone B v Trstu, leta 1954 pa je dobil registracijo representace Adamič v Trstu za poslovanje z jugoslovanskimi podjetji. Ima sina **Rikota**, ki je na tržaški univerzi diplomiral iz inženirije. Upokojen občasno biva v Ponikvah (Dobrepolje). Njegova vnukinja **Klara** je diplomirala iz ekonomije na univerzi v Bostonu (ZDA).

Ana - Anica (1917-?) je končala meščansko šolo pri Sv. Jakobu v Ljubljani in gospodinjsko šolo v Svečini. Od leta 1931 do 1934 je pri sestri Tončki v Beogradu varovala Andreja Kurenta, med vojno pa se je poročila s študentom medicine Borisom Jagodičem. Po vojni je službovala v zdravilišču Dobrna, se ponovno poročila z inž. Pejašiničevim, s katerim je odšla v Rio de Janeiro, kjer je umrla. Njen sin **Boris Jagodič ml.** je končal študij farmacije in se zaposlil v Celjski lekarni. Njegov sin **Klemen Jagodič** je leta 1998 diplomiral za doktorja medicine v Ljubljani.

V tej Adamičevi družini je združena vsa tragika časa prve svetovne vojne, svetovne gospodarске krize 1930-1935 in druge svetovne vojne. V zgodbi je dovolj gradiva za zajeten družinski spis.

Viri: Družinska kronika, avtorjeva osebna zbirka podatkov.

ADAMIČEVI - GARBASOVI Z BLATA

Jože Adamič, tretjerojeni sin Janeza Adamiča z Brankovega in Marije, roj. Garbas, je ob ženitvi s Terezo Špan iz Drage pri Višnji Gori dobil za doto celotno Garbasovo posestvo z dokupljenimi zemljišči Žlajpahovega posestva na Blatu 3. Jože Adamič ali Garbas je bil edini celozemljak v vasi in je dobro gospodaril. Kot samouk se je izučil za klavca prašičev in druge živine. Pri nekem klanju si je ranil in zastrupil desno roko; njeni prsti in dlan so ostali deformirani. Žena Tereza, ki je imela 2500 goldinarjev dote, je obnovila trgovnico z mešanim blagom in žganjarno in rodila deset otrok.

Jože (imenovan Prepeluh ali Zveličar) se je zgodaj začel zanimati za politiko. Sprva je bil prištaš SLS, leta 1922 pa je pristopil h gibanju, ki ga je širil Beltram oz. Albin Prepeluh, propagiral pa tednik Avtonomist, obenem pa je bil praktični katoliški vernik, kar ga je pripeljalo v belogardiščno vodstvo v občini Grosuplje ter nato v emigracijo v Argentino. Oženil se je z Gabrovo hčerko z Velikega Mlačevega. V zakonu se jima je rodilo več otrok, med njimi najstarejši **Jože**, ki je kot lazarist pel novo mašo na Gatini, deluje pa v misijonu na Madagaskarju.

Tereza je gospodinjala in delala na polju. Umrla je zaradi tetanusa, po drugih podatkih zaradi klopnega meningitisa.

Mica se je priletna poročila na Kofterjevo kmetijo in prevoznitstvo na Škofljici. Umrla je brez otrok.

Pepa se je poročila z mesarjem Breskvarjem v Trnovem (Ljubljana). Njuna hčerka **Vida** je delala kot upravna uradnica.

Angela se je poročila z mlinarjem in žagarjem v Ponikvah - Dobrepolje. Njun sin **France** izdeluje suho robo, žaga les in daje strojne usluge. Hčerka **Angelca** je diplomirala na agroživilstvu in se usmerila v statistiko kmetijstva na Zavodu za statistiko RS v Ljubljani. **Zinka** dela v Zavodu Ponikve.

Lojza - Slava je končala meščansko šolo in bila zaposlena na pošti na Grosupljem, v Trebnjem in na direkciji PTT v Ljubljani. Poročila se je z Žitnikovim Lojzom - Ledrarjevim. Njuna hčerka

Nada, diplomirana biologinja, je učila na osnovni šoli Vič in se poročila z dipl. inž. strojništva Juzufom Kratovcem. Njuna hči Alija je dr. ekonomije.

Anton in France sta bila pridna delavca na kmetiji, med drugo svetovno vojno sta bila pri domobrancih in leta 1945 sta odšla na Koroško. od tam pa Tone v Kanado, France pa v Argentino.

Agata je ostala samska in po odhodu bratov Jožeta, Toneta in Franceta gospodarila na Garbasovi domačiji. Umrla je leta 1993 brez oporoke, posestvo pa so podedovali nečaki in nečakinje, otroci bratov Jožeta in Toneta. Na domu zdaj živi nečak Tone, Jožetov sin, z družino.

ADAMIČEVI - FRANCETOVI V PRAPROČAH

Peti otrok Janeza Adamiča in Marije, roj. Garbas, na Blatu je bil sin **France**. Bil je visoke in močne postave, vesele narave in počasne odločitve. Vojake je odslužil na Tirolskem, med prvo vojno pa v tretji gorski rezervi soške fronte (v Bovcu in Predelu); s tremem je vozil municijo in kruh – komis. V mladih letih je prevažal les in pobiral pepel za pripravo pepelike (potache), dokler so jo pri Garbasu kuhali in mogli prodajati. Pripovedoval je o furmanskih dogodivščinah in veseljačenjih po dolenskih gostilnah in pohujševal nedoletnike na vasi.

V poznih dvajsetih letih starosti se je France navezal z lepo, dvajset let staro Marijo Nučič, ki je v graščini pomagala pri gospodinjstvu in delih na polju. Marija je bila nezakonska hči matere Marije - Kovačeve z Blata in grofa Emanuela (Mančeta) Lichtenberga, solastnika praproške graščine. Zakonitosti nezakonskih otrok grofu po tedanjih zakonih ni bilo treba priznati, zato je bila nezakonska Marija prepuščena materi in je rasla v skromnih družinskih razmerah z mlajšim bratrancem Jožetom Nučičem. Potem ko ji je sodišče prisodilo lastninske pravice na delu praproške graščine, se je France na hitro odločil za poroko z visoko nosečo nevesto in zakon je bil kljub Marijini bolehnosti uspešen; rodili so se štirje sinovi in ena hči:

Franc je služil vojake na soški fronti, po vojni je trgoval z lesom, sprva uspešno, v času svetovne krize je obrt opustil ter okoli leta 1930 odšel v Argentino. O njegovi usodi ni nič znanega.

Janez - Janček je bil pred koncem vojne poslan na soško fronto in nato na Piavo, po vojni je bil leta 1919 poslan na koroško fronto in nato na odsluženje ostanka dveletne jugoslovanske vojašnice v Niš. Tu je občutil, kot je kasneje pripovedoval, razliko med odnosi in oskrbo v avstrijski in srbski vojski. Po vrnitvi je bil na živnozdravstvenem tečaju na podkovski šoli v Ljubljani in se usposobil za porodništvo in kastracijo živine. S tem delom se je preživljal do smrti na kmetiji v Mali Račni. Njegov sin Jože je prevoznik.

Rudolf je podedoval Kovačevo posestvo na Spodnjem Blatu in se oženil z Marijo Zrnec; njuna hči Vida je vodila gostišče Mak na Grosupljem, leta 1997 pa je prevzela Rusovo restavracijo.

Pavel je podedoval posestvo v Prapročah; oženil se je z Marijo Babnik iz Velike Loke pri Žalni; njuna hči Marinka se je poročila z Janezom Javornikom iz Jerove vasi. Imata sina Janeza, ki gospodari na gruntu, in dve hčeri.

Micka - Marija se je omožila z mizarским mojstrom Nacetom Gerdenom iz Šentvida pri Stični. Mizarstva se je izučil pri Andreju Kurentu v Višnji Gori (1879–1921). Nace je bil družabnik žage s Feliksom Rojcem, nato je zgradil Mizarstvo Gerden v Ivančni Gorici. Starejši sin je podjetnik v Avstraliji, Marinka je poročena z arheologom Ivkom Pušem iz Šentvida pri Stični, Bojan vodi mizarstvo v Ivančni Gorici in gradi v obrtnem centru Bičje pri Grosupljem tovarno pohištva. Poročen je z Nedo Rutar, prapravnukinjo znanega Jožefa Orla, ki je bil sodobnik Franceta Prešerna in Janeza Bleiweisa. Nacetov nečak je dipl. jur. Marijan Kotar, notar na Grosupljem.

HOČEVARJEVI IZ PRAPROŠKEGA MLINA

Priimek Hočevar je razširjen v Dobrepolju, v okolici Lašč in Ribnice, razseljeni so pa v širšem slovenskem prostoru. Domneva se, da so prvi bili poimenovani po vasi Hočevje v občini Dobrepolje. V gospodarski zgodovini in literaturi so znani: Franc Hočevar (1853–1919), matematik in šolnik v Brnu in Gradcu; Martin Hočevar (1810–1886), podjetnik in mecen v Krškem; Janez Hočevar (1829–1889), upravni jurist in sodnik na Dunaju. Iz novejšega časa so znani Hočevarji: Andrej Hočevar (1931), profesor meteorologije v Ljubljani in naš predstavnik pri Evropski uniji v Bruslju, France Hočevar (1913), pravnik in diplomat, Janez Hočevar – Rifle (1940), igralec, Jurij Hočevar (1915), gozdar na Bledu, Meta Hočevar (1942), režiserka in scenografka, Stana Hočevar (1922), biologinja in entomologinja v gozdarstvu, Toussaint Hočevar (1927–1987), ekonomski zgodovinar v ZDA, in drugi. Leta 1996 je živel v naselju Grosuplje devet družin s tem priimkom.

Naš nekdanji občan **Franc Hočevar**, mlinar v Praproškem mlinu, je bil rojen v občini Trebnje. V mlinu na Mirni se je izučil za mlinarja; okrog leta 1907 je prišel za mlinarja v Praproški mlin, last barona Lazzarinija z Boštanja. Oženil se je z Marijo s Spodnje Slivnice in rodila mu je pet fantov. V času gospodarske krize je Lazzarini leta 1932 prodal mlin Francu Kolencu, Hočevarjeva družina pa se je morala izseliti. Oče je dobil v zakup (na merico) Kocjanov - Rometov mlin v Mali Stari vasi št. 13. Leta 1946 je odšel v Belkov mlin na Perovo in že naslednje leto zbolel. Poslali so ga v zavetišče Doma sester sv. Vincencija v Mengeš, kjer je v visoki starosti umrl. Sinovi:

France (1908–1945) se je pri očetu izučil za mlinarja. Po končani učni dobi je dobil mesto pomočnika v valjčnem mlinu samostana Stična. Že v drugem učnem letu je vstopil v cistercijanski red z imenom brat Marko, potem je delal na polju in na samostanski Pristavi. V maju 1945 se je s skupino samostanskih bratov umikal po stranskih poteh proti Ljubljani, kjer je naletel na partizansko patroljo, ki je razen enega pobeglega vse postrelila.

Jože (1911) je po osnovni šoli na Grosupljem vstopil v samostansko gimnazijo v Stični; zaključne izpite so vsako leto polagali na ljubljanski gimnaziji. Po šestem razredu je izstopil iz samostanske šole in nadaljeval ter maturiral v Ljubljani leta 1930. Vpisal se je na pravno fakulteto, vendar je kmalu iskal službo in se zaposlil kot občinski tajnik občine Rogaška Slatina. Leta 1941 je bil odpuščen in se je vrnil k očetu v Kocjanov mlin v Mali Stari vasi 13. Jeseni istega leta je bil imenovan za tajnika in nato za načelnika Prehranjevalnega urada pri občini Grosuplje, kjer je skrbel za nabavo, zalogo in razdeljevanje živil ter strogo nadziral trgovine. Leta 1945 je oblekel uniformo domobranskega poročnika ter maja 1945 odšel na Koroško, kjer je ostal do smrti. Bil je korektor v Mohorjevi tiskarni v Celovcu. Kot član in soorganizator zbora Gallus je potoval po evropskih deželah, nekajkrat je prišel v Ljubljano in enkrat na Grosuplje, kjer je komaj zbežal pred aretacijo.

Ivan (1910) se je po končani ljudski ponavljalni šoli na Grosupljem izučil za mesarja v mesnici Rozman na Sv. Petra cesti v Ljubljani, nato je za njih prodajal mesne izdelke v Zagrebu. Leta 1945 je odšel v Avstrijo, nato v Argentino, vendar je kmalu ohromel in v šestdesetih letih umrl.

Tone (1913) je leta 1934 maturiral na III. državni gimnaziji v Ljubljani. Po maturi je na materno željo vstopil v semenišče; za duhovnika je bil posvečen leta 1939, služboval je kot kaplan v Zagorju ob Savi. Leta 1941 so ga Nemci izgnali; vrnil se je k očetu v Malo Staro vas ter pomagal župnikoma na Polici in Grosupljem. Bil je vesele narave in nepreviden v obnašanju in izjavah. Jeseni leta 1942 je bil aretiran in 26. oz. 27. oktobra v gozdu nad Škofljico usmrčen.

Lojze (1914) je končal nižjo srednjo šolo in policijski tečaj. Kot policist je služboval na Gorenjskem, med vojno pa v Ljubljani, kjer so ga leta 1945 zaprli in baje »izsiljevali«. Zaradi ostrih besed v zagovoru so ga v policijskem zaporu ubili. Zapustil je ženo in enega otroka, ki je edini potomec Hočevarjevih iz Praproškega mlina.

KNEPOVI - BRNARDOVI Z BLATA

Stari Knep je prišel kot zidar, njegov sin Martin st. pa je opravljala različna dela kot mojster za vse: opravljal je zidarska dela, popravljala je vozove in orodja. Sredi stoletja je dobil parcelico na klanecu nad vasjo Blato ter si postavil hišo s hlevom v kleti in z dvookenskim kozolcem. V drugi polovici stoletja je dobil delo kot začasni cestar (zogar) na cesti od Grosupljega do prelaza na Stehanu. Imel je tri sinove:

Johan Knep - Johanček se je priučil zidarske obrti, pri vojaki pa se je izučil za čevljarja in si postavil kočjo na Gatini, na desni pod železniško progo proti Žalni. Med prvo svetovno vojno je delal v vojaški čevljarški delavnici in si po vojni pridobil sloves dobrega vaškega šuštarja. V treh praproških družinah je čevljaril pri vsaki po en ali dva tedna. Starejši sin Johan se je izučil čevljarstva pri očetju; poročil je Franco in podedoval ali kupil staro Centovo kočarijo na Gatini. Umrta sta brez potomcev. Drugi sin Lojze je sprva čevljaril, nato se je zaposlil v vrvarni. Njegovi potomci so povečali in obnovili selišče. – Za dve Johančkovi hčeri ni podatkov.

Jože Knep je ostal na očetovi kmetiji ter podedoval poklic cestarja na odseku od Vodičarja do vrha Stehana. Njegova hči Albina se je poročila na Cerovo v družino Trontelj in vzgojila delavne in uspešne mojstre, inženirje in druge poklice. Druga hči je ostala na domači kmetiji in občasno delala v Tovarni.

Martin Knep je speljal vodo – mlinščico iz hudourniškega potoka v Grdem žlebu skozi nekdanji praproški bajer in na ustreznem mestu zgradil mlin s kolesom na korce, ki je s pomočjo transmisije izmenično poganjal za dva para mlinskih kamnov ali za stope. V vročem poletju je voda v bajerju usahnila do naslednjega naliva; sicer se je voda nabirala ponoči, da je lahko mlel podnevi. Oče Martin je občasno opravljal druga dela na polju pri Garbasu na Blatu ali v Prapročah. V družini so se rodili štirje otroci, dva fanta in dve dekleti. Miha se je zaposlil na železnici kot kurjač in strojevodja na progi Celje–Rogatec; mlajši Martin se je ponesrečil pri delu na železnici. Obe dekleti sta se poročili.

Miha Knep – Brnadov Miha je ob prvi razprodaji z očetovim denarjem kupil košenino in njivo ob praproškem klanecu in si tam z bratsko pomočjo zgradil hišo, hlev in kozolec ter z majhnimi dohodki preživel družino. Starejši sin Miha je končal šolo za sanitarne pomočnike ter služboval pri mestnem higijenskem uradu v Ljubljani, kjer je mlad umrl. Mlajši Martin se je priženil v gostilno na Polici št. 44, kjer uspešno vodi gostilno in trgovino. Na Brnadovo kmetijo se je priženil podjetni Anton Perme s Spodnje Slivnice, ki umno kmetuje in trguje s kmetijskimi in gradbenimi stroji in repromaterialom za kmetijstvo in gradbeništvo.

DOLENČEVI S SPODNJEGA BLATA

Priimek Dolenc, Dolenc je razširjen predvsem na Gorenjskem in Notranjskem, tudi na Dolenjskem in drugih slovenskih pokrajinah. Ta priimek so dobivali pred stoletji priseljenci z Dolenjske. Med znanimi Slovenci starejšega rodu so bili Anton Dolenc (1871–1918), doma iz Loža, kapetan bojne ladje v avstroogrski mornarici v Pulju in potopisec; – Metod Dolenc (1875–1941), rojen v Vipavi, pravni teoretik in zgodovinar; – Viktor Dolenc (1841–1887), rojen v Senožečah, trgovec in politik; – Rihard Dolenc (1849–1919), rojen v Podbrju na Vipavskem, agronom in direktor kmetijske šole na Slapu in na Grmu; – Hinko Dolenc (1838–1908), rojen na Razdrtem, pisatelj in publicist, ter mnogi mlajši književniki, gospodarstveniki, zdravniki in tehnik.

Prvi s tem priimkom na Blatu je bil **Alojzij Dolenc**, rojen 1877 v Šentvidu pri Stični, umrl leta 1954 na Zavrhu pri Spodnji Slivnici. Zaposlil se je na železnici; bil je vlakovodja na progi Trst–Pulj, Trst–Udine–Trbiž. V prvi svetovni vojni je bil na ruski fronti ujet. iz ujetništva se je vrnil leta 1917 v Trst, po razpadu Avstro-Ogrske leta 1918 se je družina – begunka preselila k sorodnikom v Šentvid pri Stični; oče Alojzij je bil invalidsko upokojen. Zaradi nizke pokojnine in številne družine se je leta 1921 zaposlil; dobil je službo prevoznika in dostavljaja ter stanovanje v Kolinski tovarni v Ljubljani, kamor se je družina preselila in ostala štiri leta, ko je tovarna zamenjala konjsko vprego z dostavnim avtomobilom. Družina se je preselila v prazno (Šlajpahovo) hišo na Spodnje Blato št. 3, ker je imel oče Alojzij sorodnike Jakličeve (Trontelj) in Jeračeve (Zupančič) na Gatini. Odrasli otroci so se vozili dnevno v šole v Ljubljano, mlajši pa so obiskovali ljudsko šolo na Grosupljem. Postopoma so se selili v Ljubljano, starša pa sta ostala na Blatu do leta 1946, nato pa sta živela do Alojzijeve smrti leta 1954 na Zavrhu. Njegova žena Marija Adam, rojena v Rodiku leta 1889, je umrla leta 1977 v Ljubljani. V zakonu se je rodilo deset otrok; dva sta umrla v otroštvu, preživeli pa so:

Štefanija, rojena leta 1905 v Trstu, umrla leta 1985 v Ljubljani; dokončala je trgovsko akademijo in službovala kot knjigovodkinja; poročena s finančnim inšpektorjem na ministrstvu Ivom Gogalo. Njun sin Bojan (1933) je inženir kemije, zaposlen v Kranju, kjer ima lastno hišo.

Vladimir - Lado, rojen leta 1907 v Trstu, diplomiral na Tehniški fakulteti v Ljubljani kot inženir kemije. Bil je namestnik glavnega direktorja vodnega gospodarstva Slovenije. Poročen z Nado, hčerko univ. profesorja inž. Friderika Gerla. Njun sin gradbeni inženir Borut je zaposlen na oddelku za nizke gradnje Državnih železnic Slovenije.

Lidija, rojena 1910 v Trstu, grafična sodelavka v tiskarni Blasnik v Ljubljani, poročena z Janezom Zomerjem, direktorjem Učiteljske tiskarne (Moškrič); njun sin Janez je inž. strojništva Vojne mornarice s činom polkovnika, nazadnje je bil direktor Smodnišnice v Kamniku; hčerka Janja je trgovska poslovođkinja.

Oskar, rojen 1913 v Trstu, maturiral na trgovski šoli, poslovođja in direktor v pokoju, ustanovitelj podjetja DOM in njegov komercialni direktor, nato direktor predstavnštva podjetja Interplet Zagreb v Ljubljani, obenem je zastopal neko ameriško nabavno podjetje v Italiji. Kot delegat Zveznega ministrstva za zunanjo trgovino je organiziral razstave in sejme v 18 evropskih prestolnicah. V ZDA je bil 32-krat, v Kanadi 12-krat, kjer je uspešno plasiral izdelke domače in umetne obrti. – Na Grosupljem je bil član igralske skupine Gasilskega in Prosvetnega društva; nastopil je v igrah Divji lovec, Veriga, Pri Belem konjičku. Bil je tudi cerkveni pevec, kjer je spoznal svojo poznejšo ženo Karlo Janežič, Jurčkovo Karlino s Perovega, s katero se je leta 1937 poročil. V zakonu so se rodili trije sinovi: – Oskar je diplomirani inženir strojništva, mojster fotografije in svobodni umetnik; oblikuje razne umetniške publikacije in razstave. Poročen je z diplomirano inženirko agronomije Vladimiro, ki je službovala kot analitičarka v podjetjih Žito in Emona. Imata sina magistra računalništva Tonia in biologa Darkota. – Andrej (1943) je dovršil srednjo ekonomsko šolo, zdaj je samostojni trgovec v Logatcu. – Zmago (1944) je diplomirani inženir kemije; ima svoje podjetje za kontrolo vode in za dobavo aparatov za kloriranje vode. Žena Lenka je zaposlena na Uradu za patente. Njegova hči Barbara (roj. 1972) je diplomirana ekonomistka, sin Peter (roj. 1974) pa pravnik.

Darinka, rojena 1918 v Ljubljani, umrla leta 1958 v Kranju, absolventka medicine, poročena z dipl. inž. elektrotehniko; njun sin Toni je dipl. inž. lesarstva.

Zmago, rojen leta 1922 v Ljubljani, absolvent prava, ustreljen leta 1944 v Trstu.

Mira, rojena leta 1924 v Ljubljani, inženirka tkalstva, poročena s Francem Omanom, direktorjem Industrije bombažnih izdelkov v Kranju, odlikovan z redom junaka dela.

Vera, rojena leta 1926 v Ljubljani, medicinska sestra v Zdravstvenem domu Tržič, poročena z I. Rožičem, ekonomom zdravstvenega doma.

DROBNIČEVI, SKUBČEVI IZ VELIKE STARE VASI

Na Drobničevi domačiji je več rodov gospodarila družina Skubic, zato se je na kmetiji ohranilo domače ime Pri Skubcu. K posestvu je spadal tudi mlin in venecijanka, zato je bil celoten obrat uspešen, družina Skubic pa se je razširila od tod ali iz drugega središča po vaseh širše okolice. S tem priimkom so znani: učitelj in logar v Stični Sebastijan Skubic, roj. 1764 v Višnji Gori, profesor klasične gimnazije v Ljubljani Anton Skubic iz Paradišča, dekan v Ribnici Anton Skubic, rojen leta 1876 na Pancah, župnik v Logatcu Anton Skubic, rojen leta 1892 na Zgornji Slivnici, inž. agronomije in sadjarski strokovnjak Jože Skubic, rojen leta 1901 na Zgornji Slivnici, višji državni pravni uradnik pri Deželni upravi Slovenije dr. Štefan Skubic, rojen na Polici.

K Skubcu v Staro vas se je leta 1885 priženil kmečki fant **Franc Drobnič** (1869–1930) iz Ponove vasi pri Št. Juriju. K celemu Skubčevemu gruntu je prikupil travnike od brinjske graščine in gozdove od Cerkvenega sklada Stična. Bil je uspešen mlinar, žagar in kmet ter največji posestnik v občini z okoli 65 ha zemlje. Pred prvo svetovno vojno je bil izvoljen za podžupana, po smrti župana Franca Košaka pa je vodil občino do prvih vojnih volitev leta 1920. Opravljal je zelo odgovorna in neprijetna dela med prvo svetovno vojno, kot so bila: obvezne oddaje pridelkov, živine in surovin za vojsko in preskrbo prebivalstva, podpisovanje vojnih posojil, nameščanje vojske in beguncev, delitev živilskih kart za moko, sladkor in maščobe, delitev podpor za vojne vdove, sirote in invalide. Po splošni oceni sodobnikov je župan dobro in pošteno opravljal svoje naloge.

V zakonu so se rodili tri hčere in dva sinova.

Helena Drobnič se je poročila s Francem Štrubljem - Mehletom, posestnikom iz vasi Peč in kasneje županom občine Višnja Gora. Ker ni bilo v zakonu rojenih otrok, sta posvojila Alojzijo Podgoršek, ki se je poročila z Janezom Dolinškom iz vasi Vино.

Alojzija - Lojzka se je omožila z lesnim trgovcem Prelesnikom iz Zagorice v Dobropolju; imela sta hišo in skladišče lesa v Ljubljani.

Anica se je poročila s posestnikom in mesarjem Francem Javornikom ml. z Grosupljega.

Ivan (1891–1949) je študiral medicino na Dunaju in se specializiral za internista. Pred in med drugo vojno je bil predstojnik Zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja za Slovenijo in član višje zdravstvene komisije do leta 1945. Leta 1947 so ga zaprli in obsodili na 27 mesecev zapora. Obenem je skupaj z bratom Francetom tik pred izpustitvijo ali na poti iz ječe nenadoma preminil.

France (1889–1949) je podedoval celotno Drobničevo posest v Veliki Stari vasi št. 16, mlin, žago in gozdove. Med obema vojnoma je uspešno trgoval z lesom. Leta 1936 je bil izvoljen za župana občine Grosuplje z občinsko pisarno na Grosupljem. Zato se je dnevno vozil z doma na Grosuplje ter se vključil v vodilno družbo, ki se je sestajala na občini ali v Rusovi gostilni. Zaradi bližajoče vojne je občina dobivala nove naloge, zlasti zaradi racionirane prehrane in preskrbe prebivalstva ter zaradi mobilizacijskih priprav. Še težje je bilo županovo delo med drugo svetovno vojno, tudi zato, ker so se menjavale tri oblasti: italijanska, nemška, partizanska. Leta 1947 so Franceta zaprli, zaplenili premoženje, družino utesnili in preselili. Zaradi sumničenja, da se pri Drobniču zbirajo in oskrbujejo stalinistični ilegalci, so Franceta skupaj z bratom Ivanom obsodili na 27 mesecev zapora s prisilnim delom; tik pred izpustitvijo sta oba v ječi ali na poti iz nje nenadoma umrla!? – France je bil poročen z Marijo Janežič (1894), Jurčkovo s Perovega. V zakonu so se rodili štirje fantje in dve hčeri: sinova France in Janez sta padla kot domobranca na Turjaku (1943), Jože je trgovski poslovodja v Ljubljani, četrti sin Anton – Tone ima avtoprevoznitvo na Grosupljem in je

poročen z Ivano, ki je več let vodila Matični urad na Grosupljem. Hčerka Olga (1919) se je poročila z veterinarjem Lojzom Zupančičem z Lipoglava ter si v Trebnjem ustvarila dom in družino. Njun sin Alojz Zupančič, inž. kemije v Krki, je bil podžupan občine Novo mesto; Janez Zupančič, dr. sc., primarij, otorinolaringolog v KC v Ljubljani; Marjan Zupančič, profesor in namestnik direktorja Arhiva Slovenije v Ljubljani.

Sodba, s katero je bil France Drobnič obsojen leta 1947, je bila s sodbo Vrhovnega sodišča v Beogradu leta 1990 razveljavljena, zaplenjeno premoženje pa se v postopkih okrajnega sodišča na Grosupljem postopno vrača. Od nekdanjega posestva so dediči prodali travnik v Brinju za zidavo nove šole na Grosupljem.

PRISPEVEK K ZGODOVINI OBČIN GROSUPLJE, ŠT. JURIJ PRI GROSUPLJEM, ŠMARJE, RAČNA in SLIVNICA - ŽALNA v letih 1929–1941

*Anka Vidovič-Miklavčič **

V prispevku je le na kratko orisanih nekaj dogodkov iz politično-strankarskega, kmečko-stanovskega, kulturno-prosvetnega in sindikalnega življenja. Izbrane segmente iz preteklosti smo zaradi boljšega razumevanja tematike skušali povezovati s pomembnimi dogodki v državi in v Sloveniji – tedanji Dravski banovini - in še posebej z okrajem Ljubljana - okolica. Pri tem smo ugotovili, da je nekaj občanov iz obravnavanih občin sodelovalo tudi v odborih organizacij na ravni okraja ali banovine. Marsikatere podatke in zanimive dogodke smo opustili, skušali pa smo podati rdečo nit - glavni potek dogajanja, ki je zajelo tudi kraje na obravnavanem območju.

NEKAJ PODATKOV O UPRAVNI RAZDELITVI

V okviru upravne razdelitve Dravske banovine, ta je bila ustanovljena na podlagi zakona o nazivu in razdelitvi kraljevine na upravna območja z dne 3. oktobra 1929, so občine, ki jih bomo zajeli v naši obravnavi, sodile v okraj Ljubljana - okolica. Ob tem naj omenimo, da so v obdobju vladanja Jugoslovanske radikalne kmečke demokracije (JRKD) oziroma Jugoslovanske nacionalne stranke (JNS) z zakonom o občinah z dne 14. marca 1933, ki je veljal za vso državo, in z uredbo o spojitvi občin z dne 8. septembra istega leta potekala v Dravski banovini združevanja malih občin v velike občine, in sicer od prejšnjih 1069 na 373 občin. Združevanje (komasacijo) občin je oblast utemeljevala s tem, da v dobi gospodarske krize male (kmečke) občine niso sposobne zadostiti »gospodarskim in pravnim nalogam in vedno večjim zahtevam.«¹ Med take občine je bila po presoji upravne oblasti uvrščena tudi Račna, zato so jo 1933. leta vključili v občino Grosuplje, s čimer so si vlada JNS in lokalni veljaki stranke JRKD-JNS nakopali velik srd tamkajšnjih prebivalcev. Zlasti še, ker je bila občina v rokah občinskih odbornikov, ki so bili pristaši razpuščene SLS.² Podobno je bilo tudi z občino Slivnica - Žalna, del občine je bil priključen Grosuplju, del pa občini Višnja Gora.³ Toda v času vlade Jugoslovanske radikalne zajednice (JRZ) 1935–1941, ko je bila Koroščeva SLS v okviru vsedržavne JRZ spet v vladi, so popravljali takšne »krivice« in ponekod znova ustanavljali manjše ali povsem nove občine.

V našo obravnavo bomo tokrat zajeli Grosuplje, Št. Jurij pri Grosupljem (sedež Staro Apno), Šmarje (sedež Mali Lipoglav), Račno in Slivnico - Žalno. Slednji dve sta bili znova ustanovljeni šele jeseni 1936, namreč veliki občini Grosuplje so odvzeli Veliko Račno, Ilovo Goro, Malo Gabrje, Malo Račno in Predole ter oktobra 1936 znova ustanovili občino Račno s sedežem v Veliki Račni. Prav tako so grosupeljski občini odvzeli Spodnjo Slivnico, Veliko in Malo Mlačevo, Zagradec in Boštanj, občini Višnja Gora, ki je sicer sodila v okraj Litija, pa so odvzeli Plešivico, Veliko Loko, Malo Loko in Luče ter prav tako oktobra istega leta ustanovili občino Slivnica - Žalna, sedež je

* 1000 Ljubljana, Brilejeva 16, dr. sc. (zgodovina), znanstvena svetnica v pokoju.

¹ Domoljub, 14. junija 1933, št. 24.

² Domoljub, 23. septembra 1936, št. 39, Boj za naše občine. Račna.

³ Krajevni leksikon Dravske banovine. Ljubljana 1937, Dodatek, str. 613.

bil Lobček.⁴ Po podatkih Splošnega pregleda Dravske banovine 1. julija 1939 je občina Grosuplje merila 22,58 km² in štela 1.518 prebivalcev, občina Račna 16,09 km² in 648 prebivalcev, občina Slivnica - Žalna 29,65 km² in 1.761 prebivalcev, občina Št. Jurij pri Grosupljem 31,69 km² in 1.602 prebivalcev ter občina Šmarje pri Ljubljani 29,64 km² in 2.181 prebivalcev.⁵ Vse naštetе občine so sodile v upravno-politični okraj Ljubljana - okolica in pod okrajno sodišče Ljubljana. V Grosupljem je bil sedež banovinskega zdravnika in zdravstvene občine, v katero so sodile upravne občine, ki jih obravnava naš prispevek.⁶

OBDOBJE 1929–1935

Z uvedbo šestojanuarske diktature kralja Aleksandra 1929, ki naj bi v okviru jugoslovanske nacionalne ideje pospešila politiko državne in nacionalne unifikacije, so bile še isti mesec razpuščene politične stranke »z verskim in plemenskim obeležjem«.

V Sloveniji so bile prepovedane naslednje stranke: katoliška Slovenska ljudska stranka (SLS), liberalna Slovenska kmetiska stranka (SKS), Pucljevi kmetijci in slovenski del liberalne Samostojne demokratske stranke (SDS), Narodne radikalne stranke (NRS) ter Socialistične stranke Jugoslavije (SSJ). Komunistična stranka Jugoslavije, ki je bila prepovedana že z zakonom o zaščiti javne varnosti in reda v državi avgusta 1921, je še naprej delovala ilegalno, uvedba diktature 1929 pa je še poostrila zakonodajo proti njej in proti vsem tistim, ki bi se protidržavno delovali.⁷

Po kratkem političnem zatišju so 8. novembra 1931 potekale volitve v narodno skupščino, potrjena je bila le kandidatna lista Petra Živkovića. Tisti slovenski liberalci, ki so navdušeno podpirali jugoslovansko nacionalno idejo in se odločno zavzemali za nacionalni unitarizem in državni centralizem, so v svojem tisku močno propagirali izvolitev Živkovićeve liste, general Peter Živković je bil namreč tedaj gonilna sila kraljeve diktature. Med drugim je slovenski liberalno-unitarni tisk pisal, da zdaj ne poteka več volilni boj med strankami, temveč gre za nekakšen plebiscit, »za mogočen narodni pokret«, ki naj zbríše vse dosedanje politične razprtije, zato so vabili vse Slovence, naj se v največjem številu udeležijo skupščinskih volitev. Toda privrženice razpuščene SLS je zelo prizadela oblastna razpustitev stranke in mladinske telovadne organizacije Orel decembra 1929, nasploh pa pospešen proces unifikacije države, zato so bili toliko bolj nasprotni Živkovićevi kandidatni listi, kar se je zaznavalo v ilegalnem propagiranju SLS za volilno abstinenco.⁸ Ker nimamo podatkov, kako so se opredelili volilni upravičenci v obravnavanih občinah, bomo navedli volilne rezultate za okraj Ljubljana - okolica, ki posredno tudi odsvitajo politično razporejenost prebivalstva širše grosupeljske kotline. Volilnih upravičencev je bilo 19.099, volilo jih 10.551 ali 55.04%, nekaj več kot polovico.⁹ Največ glasov je dobil na Živkovićevi listi Albin Koman, posestnik v Vižmarjih, ki je postal poslanec JNS tega okraja. Čeprav je liberalno-unitarni tisk pisal, da je »zmagala narodna sloga«,¹⁰ se je v številu oddanih volilnih glasov pokazala očitna abstinenca tudi v obravnavanih občinah.

⁴ *Krajevni leksikon Dravske banovine. Ljubljana 1937, str. 613.*

⁵ *Splošni pregled Dravske banovine. Ljubljana 1939, str. 10.*

⁶ *Splošni pregled Dravske banovine. Ljubljana 1939, str. 44.*

⁷ *Dr. Miroslav Vasić, Revolucionarni omladinski pokret u Jugoslaviji 1929-1941. godine. Beograd, 1977, str. 23, 24.*

⁸ *Bojan Godeša, Ervin Dolenc, Izgubljeni spomini na Antona Korošca. Iz zapuščine Ivana Ahčina. Ljubljana 1999, str. 80.*

⁹ *Jutro, 10. novembra 1931, št. 260.*

¹⁰ *Slovenski narod, 9. novembra 1931, št. 255.*

Ko se je maja 1932 ustanovila vsedržavna stranka Jugoslovanska radikalna kmečka demokracija (JRKD), ki se je na kongresu julija 1933 preimenovala v Jugoslovansko nacionalno stranko (JNS), se je junija 1932 ustanovil v Ljubljani njen banovinski odbor. V času priprav na ustanovitev banovinskega vodstva JRKD se je ustanovila 14. februarja 1932 strankina organizacija za okraj Ljubljana - okolica, za blagajnika okrajnega odbora je bil izvoljen državni uradnik iz Grosupljega Ivan Rus ml.¹¹ V prvi polovici aprila se je ustanovila tudi krajevna organizacija v občini Račna.¹²

Krajevne organizacije JRKD so nastajale še v Grosupljem, Šmarju, Št. Juriju in Slivnici - Žalni, kot tudi v drugih občinah okraja Ljubljana - okolica. Od tedanjih 37 občin v okraju je imelo krajevno organizacijo JRKD 33 občin s skupaj dva tisoč člani. Na skupščini JRKD, ki je potekala za Ljubljano - okolico v začetku maja 1932, je z blagajniškim poročilom seznanil udeležence že omenjeni Ivan Rus ml. V izvoljenem okrajnem odboru JRKD Ljubljana - okolica sta zastopala krajevne organizacije Grosuplje, Račno, Šmarje, Št. Jurij in Slivnico - Žalno gostilničar in posestnik Ivan Rus st. iz Grosupljega ter posestnik Jakob Perovšek iz Šmarja. Poleg tega je bil Ivan Rus st. izvoljen tudi za delegata za banovinsko skupščino JRKD, ki je potekala v začetku junija istega leta.¹³ Ne gre tudi prezreti, da je Kmetški list, liberalno glasilo Pucljevih kmetijcev, maja 1936 ob sedemdesetletnici Ivana Rusa st. obeležil njegov jubilej s sliko in spominskim zapisom. Med drugim je navedeno, da je posestnik, gostilničar in veletrgovec I. Rus »eden najuglednejših veljakov na Dolenjskem«.¹⁴

Zanimive so bile tudi občinske volitve 15. oktobra 1933, katerih se je udeležila tudi opozicijska SLS. Spremljali bomo volitve le treh občin, ker sta bili Račna in Žalna - Slivnica, kot smo že omenili, leta 1933 vključeni delno v občino Grosuplje delno v Višnjo Goro. V Grosupljem je bilo volilnih upravičencev 858, volilne glasove jih je oddalo 590. Z veliko večino 420 glasov je bil izvoljen iz vrst JNS Alojzij Žitnik, iz opozicijskih vrst pa Miha Adamič, ki je dobil 170 glasov. V Šmarju je bilo volilnih upravičencev 597, volitev se je udeležilo 453 volilcev, na listi JNS je dobil Jože Škerjanc 231 glasov, na opozicijski listi pa Anton Škerjanc 222 glasov. Značilno je, da je v Šmarju zmagala JNS z zelo tesnim volilnim rezultatom. V Št. Juriju je bilo volilnih upravičencev 487, volilo jih je 343, na listi JNS je dobil Alojzij Goršič 199 glasov, na opozicijski listi pa Josip Perme 144 glasov.¹⁵ Volitve so pokazale, da je bila opozicija v vrstah Koroščeve SLS tudi v teh občinah zelo trdoživa, navkljub hudi vladni agitaciji in oblastnemu pritisku tudi na lokalni ravni.

Z oblastnim razpustom katoliške moške Orlovske in ženske Orliške telovadne organizacije na podlagi zakona o Sokolu kraljevine Jugoslavije 5. decembra 1929 so živahno delovala sokolska društva, med njimi zlasti v Grosupljem.

Tudi na tem območju se je liberalno-unitarno usmerjena kmečka mladina v okviru jugoslovanske nacionalne ideje vključevala v prosvetno-kulturno organizacijo Zveza kmečkih fantov in deklet (ZKFID). Mreža krajevnih društev - Društva kmečkih fantov in deklet (DKFD) - se je v obdobju vladavine JRKD-JNS uspešno širila, ker so še posebej podpirali državni Sokol in pa stranko JRKD oziroma JNS. Leta 1934 je bilo DKFiD ustanovljeno v Št. Juriju, delovalo pa je tudi v Velikih Lipljenih. DKFiD v Št. Juriju je zajemala Malo vas, Podgorico, Biče, Udje, Rogatec, Medvedico in Pece. Imeli so tudi dramsko skupino, s katero je sodelovalo tamkajšnje učiteljstvo. Društvo DKFiD v Velikih Lipljenih je bilo organizacijsko tesno povezano z DKFiD v Škočjanu pri Turjaku pa tudi s Sokolom. Obe društvi tako v Št. Juriju kot v Velikih Lipljenih sta organizacijsko sodili v ljubljansko

¹¹ Domovina, 18. februarja 1932, št. 8.

¹² Domovina, 14. aprila 1932, št. 16.

¹³ Domovina, 12. maja 1932, št. 20.

¹⁴ Kmetški list, 6. maja 1936, št. 19.

¹⁵ Slovenski narod, 16. oktobra 1933, št. 236.

okrožje, sicer pa so večkrat sodelovali z Društvom kmečkih fantov in deklet v sosednjih Želimljah, Škocjanu pri Turjaku, Višnji Gori in Ponikvah.¹⁶

Nekdanji privrženci Pucljeve Samostojne kmetijske stranke so se vključevali v novo kmečko-stanovsko organizacijo Zvezo slovenskih kmetov, ki se je ustanovila 4. septembra 1932 v Ljubljani.¹⁷ Zavzemala se je za združitve vseh slovenskih kmetov, ki naj bi podpirali nacionalni solidarizem, pri čemer naj bi si kmetje izborili več vpliva pri upravno-državnih in gospodarskih zadevah. Decembra 1934 se je ustanovil njen pododbor za Ljubljano - okolico. Med odborniki so bili tudi Jakob Perovšek iz Šmarja in Jožko Goršič iz Grosupljega.¹⁸

Ne gre prezreti, da je tudi kraje naših občin zajelo v prvi polovici tridesetih let živahno bojovniško gibanje - Združenje borcev Jugoslavije (Boj), ki je združevalo tako liberalno kot katoliško usmerjeno članstvo okrog dveh glasil Bojevnik (1931–1936) in Prelom (1934–1935). Vključevali so se nekdanji vojni prostovoljci, vojni invalidi, rezervni oficirji, bojovniki in četniki. Gibanje, ki je bilo privrženo kraljevi šestojanuarski deklaraciji, je zavračalo stare stranke in glede na vse globljo gospodarsko in moralno krizo obsojalo gospodarsko propadanje ter si prizadevalo za »sanacijo morale«, prenovo človeka in za načrtno gospodarstvo. V Grosupljem je potekalo zborovanje bojovnikov 29. aprila 1934 ob prisotnosti 200 oseb. Govoril je Martin Zupančič, gozdar iz Stranske vasi pri Grosupljem, iz Ljubljane pa Andrej Šifrer (tudi Šifrar) ter kapetan v pokoju Artur Šturm. Zupančič je orisal težak socialni položaj kmetov, delavcev in obrtnikov. Šifrer je govoril o zahtevah bojovnikov, med drugim tudi o uvedbi kmečkega stanovskega zastopstva in o nujnosti ustanovitve kmetijske zbornice, Šturm pa je razlagal udeležencem prednosti stanovskega zastopstva pred strankarsko politiko in parlamentarizmom. Še istega dne so ustanovili krajevno organizacijo Boja v Grosupljem. Njen predsednik je postal Martin Zupančič. Poročevalec je v Prelomu zapisal, da se je ideja Boja »trdno zasidrala« v Grosupljem in okolici.¹⁹

V Št. Juriju je bilo na ustanovnem občnem zboru 12. avgusta 1934 prisotnih 150 moških in fantov. Govoril je delegat osrednjega izvršnega odbora »Boja« Erle Gombač iz Ljubljane, v imenu grosupeljske organizacije pa sta govorila Dular in Martin Zupančič. Oba sta poudarjala potrebo po uvajanju načrtnega gospodarstva.²⁰

Zupančič je bil za člana osrednjega odbora Združenja borcev Jugoslavije (Boj) izvoljen na zboru delegatov 5. decembra 1934 v Ljubljani.²¹ Tudi na Sp. Slivnici so imeli zborovanje sredi junija istega leta. Za govornika je bil določen Erle Gombač.²²

Petega maja 1935 so potekale v državi skupščinske volitve. Tudi v okraju Ljubljana - okolica so nastopale štiri liste, in sicer vladna Bogoljuba Jevtića, lista dr. Vlatka Mačka, lista Božidarja Maksimovića in lista Dimitrija Ljotića. Žal nimamo podatkov o volitvah v obravnavanih občinah, sodimo pa, da so volilni glasovi teh občin prispevali tudi k rezultatom volitev v ljubljanskem okraju. Po Jutru, glasilu JNS, je bilo v okraju 20.729 volilnih upravičencev,²³ a glasovalo jih je le 8.757, kar pomeni, da so se privrženci opozicijske Slovenske ljudske stranke vzdržali volitev. Največ glasov,

¹⁶ Vekoslav Štampar, *Kmečka mladina na Dolenjskem*. Zbornik *Pot kmečkega ljudstva v OF*. Zbrala in uredila Drago Košmrlj in Janko Liška. Ljubljana 1986, str. 196, 212, 213.

¹⁷ Več o tem glej Anka Vidovič-Miklavčič, *Zveza slovenskih kmetov v letih 1932–1935*. *Zgodovinski časopis*, Ljubljana, 43, 1989, št. 4, str. 555–569.

¹⁸ *Kmetški list*, 2. januarja 1935, št. 1.

¹⁹ *Prelom*, 3. maja 1934, št. 16.

²⁰ *Prelom*, 30. avgusta 1934, št. 33, *Gibanje Boja*.

²¹ *Bojevnik*, 15. decembra 1934, št. 11–12.

²² *Prelom*, 14. junija 1934, št. 22.

²³ *Jutro*, 7. maja 1935, št. 104 a.

8.315, je dobil dr. Drago Marušič oziroma njegov namestnik dr. Stanko Hočevnar na Jevtičevi listi. Druge liste so jih dobile znatno manj, tako Ljotičeva 232 glasov, opozicijska Mačkova lista (Jože Dolenc) 109 in Maksimovičeva 21.²⁴ Kandidat na Ljotičevi listi za obravnavani okraj je bil že ome-njeni Martin Zupančič iz Stranske vasi, ki je kandidiral tudi v črnomeljskem okraju.²⁵

OBDOBJE 1935–1941

Po volitvah je kmalu sledil politični zasuk. Po padcu Jevtičeve vlade, s katerim je bila JNS pahnjena v opozicijo, se je 24. junija 1935 oblikovala nova, Stojadinovičeva vlada in dr. Korošec je postal notranji minister. Poleti 1935 se je snovala nova vsedržavna Jugoslovanska radikalna zajed-nica (JRZ), v katero je pristopila tudi Koroščeva Slovenska ljudska stranka. V Dravski banovini so se začele pozno poleti in jeseni 1935 ustanovljati krajevne in okrajne organizacije JRZ. Minister dr. Miha Krek je 23. septembra 1935 sklical v Ljubljani sestanek, ki se ga je udeležilo že 100 funk-cionarjev, pripravljalnih in že ustanovljenih krajevnih organizacij JRZ iz okraja Ljubljana - okolica. Krek je na sestanku poudaril, da so organizacije JRZ v tem okraju skoraj že povsod ustanovlje-ne.²⁶ Bržkone sta bili mišljeni tudi krajevni organizaciji JRZ v občinah Št. Jurij in Grosuplje, ki je tedaj še zajemala, kot smo že povedali, tudi nekdanjo občino Račno in deloma Slivnico - Žalno. Predsednik grosupeljske JRZ je bil Anton Adamič. V Šmarju se je ustanovila krajevna JRZ 17. oktobra istega leta. Odbor so sestavljali predsednik Anton Škerjanc iz Šmarja, podpredsednik Jožef Mehle s Cikave, tajnik Alojzij Frbežar z Malega Vrha in blagajnik Franc Zaviršek s Sapa.²⁷ Ko se je sredi decembra 1937 ustanovil politični Klub železničarjev JRZ za Dravsko banovino, se je Klubova podružnica ustanovila tudi v Grosupljem. Vendar se je podružnica proti koncu leta 1940 ali v začetku 1941 razpustila in njeno članstvo se je priključilo bodisi podružnici Ljubljana ali podružnici Ribnica.²⁸ Decembra 1936 je obnovila svoje delovanje tudi Kmečka zveza (KZ), ki je združevala katoliško opredeljeno kmečko prebivalstvo v kmečko-stanovsko organizacijo. Svoje krajevne organizacije bodisi v občinah ali župnijah je krovna Kmečka zveza s sedežem v Ljubljani pospešeno širila v letih 1936–1939. Že spomladi 1936 so se ustanovile v obravnavanem območju kar tri krajevne KZ, in sicer v Šmarju v prvi polovici maja, v Grosupljem 7. junija, v Št. Juriju 14. juni-ja.²⁹ Slednjo je vodil predsednik Anton Bedenčič, njegov namestnik pa je bil Jože (Josip) Perme. V Račni (v župniji Kopanj) in v občini Slivnica - Žalna so ustanovili krajevno KZ februarja 1939.³⁰ Ob tem naj še navedemo, da je Žalna slovela po čebelarški podružnici, ki je bila »ena najbolj delavnih na Dolenjskem« in je imela 20 članov.³¹

²⁴ Slovenski narod, 6. maja 1925, št. 102.

²⁵ Jutro, 23. aprila 1935, št. 16.

²⁶ Slovenec, 24. septembra 1935, št. 219 a.

²⁷ Slovenec, 31. oktobra 1935, št. 251 a.

²⁸ Vidovič-Miklavčič Anka, Klub železničarjev Jugoslovanske radikalne zajednice (JRZ) v Dravski banovini. Zgodovinski časopis, Ljubljana, 51, 1997, št. 1, str. 68.

²⁹ Arhiv Republike Slovenije, Ban 16-2, fasc. 19401-21800/1937; prav tam, fasc. 10601-12500/19-36.

³⁰ Anka Vidovič-Miklavčič, Kmečko stanovsko gibanje v klerikalnem taboru na Slovenskem v letih 1935–1941. Revija Borec, Ljubljana, 42, januar 1990, str. 86, 88, 89, 124, 139.

³¹ Domoljub, 18. januarja 1939, št. 3.

Kmečka zveza, ki je sprva veljala za organizacijo kmečkih posestnikov, je proti koncu tridesetih let prerasla v množično organizacijo slovenskih kmetov, ki je vključevala tudi kmečki proletariat, kmečke žene in kmečko mladino. Kmečka zveza je posvetila posebno pozornost graditvi »skupnosti kmečkega stanu«. ³² Mladinska kmečka zveza (MKZ) je imela svojo krajevno organizacijo v Grosupljem in v Šmarju – v obeh sta delovala le fantovska odseka – v Račni pa fantovski in deklški odsek. ³³ Mladinska kmečka zveza, ki si je prizadevala zaježiti odhod mladine s kmečke grude, je svoje člane pospešeno strokovno usposabljala za sodobno kmečko gospodarstvo, s čimer naj bi dvignili agrarno proizvodnjo. ³⁴ Skupaj s Kmečko zvezo in Zvezo absolventov kmetijskih šol so poskrbeli tudi za utrditve kmečkega združništva. Kmečka zveza in Mladinska kmečka zveza sta si posebej prizadevali pritegniti slovenske kmete k sodelovanju pri družbenih reformah v smislu graditve stanovske družbe. ³⁵

Volilni boj v času občinskih volitev 1936 in 1937 je potekal tudi v obravnavanih občinah v ozračju hudih strankarskih nasprotij med vladno stranko JRZ in opozicijo JNS, ki je še z drugimi političnimi skupinami propagirala t. i. gospodarsko listo. Boj za skupnem oblasti v občinskih odborih je bil toliko odločnejši, saj so v njih še vedno sedeli prejšnji privrženci unitarne JNS.

Predvolilni shod vladne JRZ, na katerega so bili vabljeni člani »od Škofljice do Škocjana in od Krke do Police, Višnje Gore in Št. Jurija«, ³⁶ je potekal 4. oktobra 1936 v prostorih nekdanje dr. Kosove tovarne v Grosupljem, kjer se je zbralo »veliko število kmečkih mož in fantov«. Politike: ministra dr. Miha Kreka, dr. Franca Smodeja in dr. Miloša Stareta, ki so prišli iz Ljubljane, je pozdravil predsednik krajevnice organizacije JRZ Anton Adamič. Krek je v govoru poudaril, da so občinske volitve pomembna zarez v upravno-političnem življenju vsake občine in izrazil prepričanje v zmago liste JRZ. ³⁷

Še pred občinskimi volitvami sta 3. oktobra 1936 prišla na priložnostni obisk dva ugledna člana banovinskega vodstva JRZ, in sicer dr. Anton Korošec v spremstvu bana dr. Marka Natlačena in njegove družine. Ogladali so si kulturne spomenike v Škocjanu pri Turjaku in obiskali tamkajšnjega župnika, nato pa odšli v Št. Jurij ter v Ponovo vas k Jožetu (Josipu) Permetu, predsedniku krajevnice organizacije JRZ in nekdanjemu županu. Vendar je bil Perme zdoma, ker je nadzoroval »preložitve banovinske ceste Grosuplje - Zdenska vas«. Poročevalec je še zapisal, da je vaščane obisk dr. Korošca »močno razveselil«. ³⁸

V občini Grosuplje so občinske volitve 25. oktobra 1936 odložili zaradi prekomasacije, se pravi ustanovitve oziroma obnovitve dveh občin, in sicer Račne in Slivnice - Žalne. Ob tem je katoliški Domoljub, tedaj podeželsko glasilo JRZ, zapisal, da bo z obnovitvijo občin »ustreženo ljudski volji, ki zahteva, da se za vedno odkriža nadvlade grosupeljskih močtev. Je pa tudi res, da sedanji občinski odbor na gospodarskem polju ni izpolnil svojih obljub«. Zlasti so se v Domoljubovi notici pritoževali, da niso gradili ceste in javne naprave, saj so prav pred občinskimi volitvami oktobra

³² Več o KZ glej Anka Vidovič-Miklavčič, *Kmečko stanovsko gibanje v klerikalnem taboru na Slovenskem 1935–1941*. Borec, 42, 1990, št. 1, str. 70–143.

³³ Orač, *glasilo Kmečke zveze, zbrani podatki iz let 1937–1939; Vestnik za organizacijska vprašanja*, april 1941, št. 4.

³⁴ Več o MKZ glej Anka Vidovič-Miklavčič, *Ustanovitev in razvoj Mladinske kmečke zveze (MKZ) v okrajih Dravske banovine*. Kronika, Ljubljana, 41, 1993, št. 1, str. 5–14.

³⁵ Primerjaj Domoljub, 5. avgusta 1936, št. 32.

³⁶ Domoljub, 30. septembra 1936, št. 40, *Velik shod na Grosupljem*.

³⁷ Ponedeljski Slovenec, 5. oktobra 1936, št. 40.

³⁸ Domoljub, 14. oktobra 1936, št. 42, str. 653.

1933 krajevni veljaki iz vrst JNS obljubliali novo cesto, ki bo povezovala Gatino z vasjo Blato. »Čeprav je cesta nujno potrebna«, je zapisal Domoljub, »je do danes še ni«.³⁹

Pač pa so potekale volitve 25. oktobra 1936 v občinah Šmarje in Št. Jurij. V Šmarju je bilo 629 volilnih upravičencev, volilo jih je 451 (71.7%), zmagala je kandidatna lista JRZ s 381 glasovi in 17 odborniki proti skupni opoziciji, ki je dobila 70 glasov in 1 odbornika. V Št. Juriju je bilo 474 volilnih upravičencev, volilo jih je 382 (80.5%), JRZ je dobila 286 volilnih glasov in 17 odbornikov, skupna opozicija pa 96 glasov in 1 odbornika.⁴⁰ Naslednjih občinskih volitev 6. decembra 1936 so se udeležile tudi občine Grosuplje, Račna in Slivnica - Žalna. Kot je bilo že zapisano, prebivalci Grosupljega, tisti, ki so bili v taboru JRZ, niso bili zadovoljni s starim občinskim odborom iz vrst JNS in banska uprava je razrešila župana Alojza Žitnika in hkrati tudi prejšnji občinski odbor. Ta je bil leta 1933, v času vladavine JNS, kot je zapisal Domoljub, »izvoljen z nasiljem in proti volji ljudstva«. Domoljub je v notici tudi zapisal, da so slabo gospodarili z denarjem in da bo novi občinski odbor zahteval odgovor, »kako in kje se je ta denar porabil«. Za nove volitve sta bili postavljeni dve listi, in sicer lista JRZ in skupna opozicijska lista. Slednjo je Domoljub označil, da je lista »vseh barv, prava podoba sračjega gnezda...To listo tvorijo v znatni meri stari odborniki, ki niso v treh letih pridobili nobenih zaslug za občino... Ko je bila na vladi JNS, bi naši magnati lahko kaj storili, pa niso«. Zapletene občinske zadeve v Grosupljem je s stališča privrženec jugoslovankega nacionalizma zagovarjalo unitarno glasilo Jutro. Domoljub pa je še v drugih člankih razkril, da so obstajale v Grosupljem med enim in drugim volilnim taborom velike razprtije.⁴¹ Sicer pa je komentar Domoljuba dobro ponazarjal tedanje politične napetosti med »liberalci« in »klerikalci« za prevlado v tej občini. V ta sklop sodi tudi daljši spor o slabem vodenju in gospodarjenju v gasilski četvi v Grosupljem.⁴² Na občinskih volitvah decembra 1936 so v Grosupljem opozicijsko listo premagali privrženec JRZ in zmagal je kandidat Franc Drobnič iz Velike Stare vasi.⁴³ Volilnih upravičencev je bilo 519, volilo jih je 350 (67.4%), JRZ je dobila 274 glasov in 17 odbornikov, skupna opozicija je dobila 76 glasov in 1 odbornika.⁴⁴ Tudi v novi obnovljeni in razširjeni občini Slivnica - Žalna so prevladovali privrženec Koroščeve JRZ, ki je šla na občinske volitve s kandidatno listo Jožeta Kastelca. Občani so zlasti zamerili »najbolj zagrizenim« nasprotnikom JRZ, ki so bili iz vrst gostilničarjev, trgovcev in obrtnikov. »Če bi imeli ti ljudje vsaj malo uvidevnosti, bi gotovo ne delali proti interesom ljudstva, od katerega živijo. In to si bodo naši ljudje zapomnili!« je prišel Domoljub.⁴⁵ V občini je bilo volilnih upravičencev 510, volilo jih je 372 (73%), JRZ je dobila 277 glasov in 17 odbornikov, skupna opozicija pa 95 glasov in 1 odbornika. V občini Račna je bilo 224 volilnih upravičencev, volilo jih je 157 (70%), enotna lista JRZ je dobila vseh 157 glasov in 18 odbornikov.⁴⁶ V vseh teh občinah je sicer prepričljivo zmagala JRZ, vendar je bila dovolj opazna tudi volilna abstinenca nasprotnikov vladavine JRZ. Julija 1935 so po zaslugi notranjega ministra dr. Antona Korošca obnovili februarja 1933 oblastno razpuščeno krovno Prosvetno zvezo in z njo tudi katoliška prosvetna društva in organizacije v župnijah. V dekaniji Šmarje pri Ljubljani so znova oživljena prosvetna društva obnovila svoje delovanje v Grosupljem, Št. Juriju z godbenim in dra-

³⁹ Domoljub, 30. septembra 1936, št. 40, *Boj za naše občine, Grosuplje*.

⁴⁰ Domoljub, 28. oktobra 1936, št. 44, *Fronta slovenskega ljudstva. Okraj Ljubljana - okolica*.

⁴¹ Domoljub, 7. oktobra 1936, št. 41, str. 635, *Boj za naše občine, Grosuplje*.

⁴² Primerjaj Domoljub, 23. septembra 1936, št. 39, *Boj za naše občine, Grosuplje; prav tam, 7. oktobra 1937, št. 41*.

⁴³ Domoljub, 2. decembra 1936, št. 49, str. 762, *Grosuplje*.

⁴⁴ Domoljub, 10. decembra 1936, št. 50, *Boj smo častno dobojevali*.

⁴⁵ Domoljub, 2. decembra 1936, št. 49, str. 761-762, *Žalna - Slivnica*.

⁴⁶ Domoljub, 10. decembra 1936, št. 50.

matičnim odsekom, na Kopanju v občini Račna z dramatičnim in knjižničnim odsekom, v Šmarju s knjižničnim, pevskim in dramatičnim odsekom, obnovilo pa se je tudi prosvetno društvo v Žalni.⁴⁷ Namesto prejšnje telovadne organizacije Orel so se od leta 1937–1939 ustanavljali fantovski odseki in dekliški krožki. Fantovski odseki so delovali v Šmarju, Žalni in Št. Juriju pri Grosupljem, organizacijsko pa so spadali v stiško okrožje.⁴⁸ Prosvetna društva so začela živahno delovati, kot primer naj navedemo Šmarje, kjer so že kmalu po obnovitvi društva za 20. oktober 1935 načrtovali izvedbo veseloigre »Ženitev« in šaljivega prizora »Major in njegov sluga«. ⁴⁹ V Št. Juriju pa so v nedeljo 21. junija 1936 imeli veliko slovesnost. Praznovali so 25-letnico ustanovitve Katoliškega prosvetnega društva, zato so dobile vse vasi s postavljenimi mlaji in slavoloki praznični značaj. Pozornost so v sprevodu vzbujali konjeniki iz vseh vasi v narodnih nošah, kolesarji, člani gasilskih društev iz Št. Jurija in iz Ponove vasi. Iz Ljubljane so prišli ban dr. Marko Natlačen, trnovski župnik Franc S. Finžgar in okrajni načelnik Franjo Maršič. Zbrane so pozdravili Josip Perme, predsednik krajevne JRZ, in Perme ml., član krajevnega vodstva Fantovskega odseka, predsednik Prosvetnega društva Anton Bedenčič, načelnik Gasilskega društva Goršič in šolski upravitelj Trobiš. Po cerkvenih obredih so blagoslovili novo društveno zastavo, ki jo je vzorno izvezla Skubičeva iz Grosupljega. »Društveni kum« je bil ban dr. Natlačen, »kumica« pa Anica Gale, učiteljica v Št. Juriju in agilna članica tamkajšnjega Prosvetnega društva. Trnovski župnik Finžgar je v govoru poudaril pomen in vlogo prosvetno-kulturnega dela v župniji. Po popoldanski akademiji v društvenem domu so si gostje - udeleženci proslave ogledali Županovo jamo na Taboru.⁵⁰ Prosvetno delo v društvih so obravnavali na vsakoletnem občnem zboru. Tako npr. je bila v Št. Juriju njihova dejavnost predstavljena na občnem zboru 27. septembra 1936, katerega se je udeležil tudi zastopnik krovne Prosvetne zveze dr. Karel Capuder iz Ljubljane. Po pozdravnem govoru predsednika Prosvetnega društva Antona Bedenčiča je dr. Capuder govoril o vlogi katoliške prosvete, odborniki pa so poročali o delu odsekov. Izvolili so stari odbor, popoldne pa je bila kolesarska tekma. Najboljši so bili Franc Kocman, Jože Kraljič in Ciril Mehle.⁵¹ Jeseni 1937 je dramski odsek omenjenega društva predstavil dramo »Stilmondski župan«. ⁵² Tudi v Grosupljem so jeseni 1935 že načrtovali ureditev knjižnice, poživitev pevskega zbora in uvedbo rednih predavanj, toda delo ni takoj steklo, kot bi želeli.⁵³ Šele leta 1939 je delovanje Prosvetnega društva v Grosupljem imelo vidnejše uspehe. Po dolgih letih so člani dramskega odseka konec avgusta pripravljali Vombergarjevo kmečko komedijo v treh dejanjih »Voda«. Predstava naj bi bila uprizorjena na prostem, in sicer na dvorišču veleposestnika Košaka.⁵⁴ Grosupeljski društveniki so si uspešno uredili svojo knjižnico, tudi v letu 1940 je bil še nadalje dejaven Dramski odsek, ki se je pripravljala za predpusne prireditve. Živahno je deloval dekliški krožek, medtem ko je vodstvo društva tamkajšnje mladeniče vabilo, naj pomnožijo Fantovski odsek in se v dejavnosti zgledujejo po dekletih.⁵⁵

Tako kot po vsej Dravski banovini so se tudi na obravnavanem območju vrstili članski sestanki krajevnih organizacij JRZ in JNS, ki so potekali v znamenju volilnega boja za skupščinske volitve

⁴⁷ Društveni koledarček Prosvetne zveze za leto 1940, str. 62.

⁴⁸ Društveni koledar Zveze fantovskih odsekov. Ljubljana 1939, str. 65.

⁴⁹ Domoljub, 16. oktobra 1935, št. 42, str. 550.

⁵⁰ Vestnik Prosvetnih zvez v Ljubljani in v Mariboru, maj-junij 1936, št. 5–6, str. 39; prav tam, julij-avgust 1936, št. 7–8, str. 54.

⁵¹ Domoljub, 7. oktobra 1936, št. 41. Iz naših društev. Št. Jurij pri Grosupljem.

⁵² Domoljub, 9. decembra 1937, št. 49. Iz naših društev.

⁵³ Domoljub, 23. oktobra 1935, št. 43, str. 565.

⁵⁴ Domoljub, 17. avgusta 1939, št. 33, str. 13.

⁵⁵ Domoljub, 10. januarja 1940, št. 2, str. 12.

11. decembra 1938. Omenili bomo posebej železničarje, privržence vladne JRZ in člane Kluba železničarjev JRZ v Grosupljem. Sestanek je potekal 20. novembra 1938⁵⁶ v gostilni pri Tišlerju, udeležba je bila kar precejšnja, navzoči so bili železničarji s postaj na območju od Ljubljane - Dolenjski kolodvor do Stične. Govorila sta kandidata na listi JRZ za Ljubljano - okolico, in sicer Pavle Masič, predsednik Kluba železničarjev JRZ za ljubljansko železniško direkcijo, in Rudolf Smersu, predsednik Mladine JRZ za Dravsko banovino. Oba sta v govoru med drugim pozivala železničarje, naj volijo listo JRZ.⁵⁶ Dober mesec pred skupščinskimi volitvami, 7. novembra je dr. Anton Korošec v okviru predvolilnega gibanja na »agitacijskem potovnjaju«, kot je zapisal dnevnik Slovenec, obiskal tudi Grosuplje. Volilni zbor je potekal dokaj slavnostno. Že na meji grosupeljske občine so dr. Korošca pozdravili kolesarji iz vrst Mladine JRZ na čelu z Milanom Žitnikom. V Grosupljem so ga sprejeli župan Franc Drobnič, podpredsednik JRZ Anton Adamič, oktobra 1936 izvoljeni župan v Št. Juriju Josip Perme, več županov iz sosednjih občin ter drugi predstavniki gospodarskega in v šolstvu prosvetno-kulturnega življenja s širšega območja. Dr. Korošca sta spremljala iz Ljubljane dva kandidata na listi JRZ, in sicer dr. Miloš Stare in že omenjeni Rudolf Smersu. Poleg teh so dr. Korošca spremljali tudi predstavniki ljubljanskih kulturnih in znanstvenih ustanov, med njimi naj omenimo samo uglednega zgodovinarja dr. Milka Kosa, tedanjega kustosu Narodnega muzeja v Ljubljani in kasnejšega rektorja ljubljanske univerze, ter Pavla Golio, dramaturga ljubljanskega gledališča, ter okrajnega načelnika dr. Franja Maršiča.⁵⁷

Za ilustracijo dogajanja bomo povzeli poročilo iz Slovenca. V slavnostnem sprevedu, ki je spremljal goste na zborovanje, so bili na čelu konjeniki v narodnih nošah, za njimi kmečki vozovi, okrašeni z zelenjem in jugoslovanskimi zastavami, številni kolesarji in več avtomobilov. Udeleženci so vzklikali narodnemu voditelju dr. Korošču, predsedniku vlade dr. Milanu Stojadinoviću in Jugoslaviji. Številni udeleženci so napolnili dvorano, veliko jih je ostalo zunaj, zato so govor dr. Korošca poslušali po zvočniku. Dr. Korošec je v govoru pojasnjeval notranje- in zunanjepolitični položaj države, pri čemer je nanizal uspehe triletno vladavine JRZ.⁵⁸

Iste dne, kot je potekalo pravkar opisano volilno zborovanje JRZ, je bil v Grosupljem tudi volilni shod JNS, ki ga je priredil senator Ivan Pucelj, zastopnik Zveze slovenskih kmetov in član vodstva stranke JNS. Po poročilu Domoljuba se ga je udeležilo le malo njegovih privržencev. Domoljub je Pucelju očitral, da je pozabil govoriti o nepravilnostih, ko je bil še v vladi JNS, s svojim političnim delovanjem pa je prispeval, »da so državo spravili na rob propada, da je našim kmečkim domovom že boben pel, da je bil delavec brez dela in kruha«, nič bolje da se ni zgodilo obrtnikom in trgovcem. Ob tem je Domoljub zatrdil, da bo na decembrskih skupščinskih volitvah večina občanov volila dr. Korošca.⁵⁹

Res so se obravnavane občine pri skupščinskih volitvah 11. decembra 1938 opredelile večinoma za stranko JRZ. V Grosupljem je bilo 456 volilnih upravičencev, volilo jih je 336, od tega 296 za Koroščevo JRZ, 40 glasov pa za skupno opozicijsko listo dr. Vlatka Mačka. V občini Račna je bilo 188 volilnih upravičencev, volilo jih je 166, od teh so dali 165 glasov za JRZ, samo en glas pa je dobila Mačkova lista. V občini Slivnica - Žalna je bilo vpisanih v volilni imenik 473 občanov, volilo jih je 397, JRZ je dobila 375, skupna opozicija je dobila 22 glasov, od tega 20 JNS in socialna demokracija. Največ volilnih upravičencev je bilo v občini Šmarje, in sicer 622, od teh jih je volilo 454, za JRZ 408, za opozicijo 46, in sicer 6 iz vrst krščanskih socialistov, 22 iz vrst slovenskih mačkovcev in 18 iz vrst JNS in Socialne demokracije. V občini Št. Jurij je bilo 470 volilnih upravičencev,

⁵⁶ Slovenec, 18. novembra 1938, št. 266; prav tam, 24. novembra 1938, št. 271.

⁵⁷ Slovenec, ponedeljski, 28. novembra 1938, št. 48.

⁵⁸ Prav tam.

⁵⁹ Domoljub, 7. decembra 1938, št. 49.

glasovalo jih je 360, za listo JRZ 308 in za opozicijo 52. Za razliko od drugih občin so jo sestavljale samo JNS in privrženci Socialne demokracije, ne pa tudi Krščanski socialisti, slovenski mačkovci in komunisti. Zelo slabo se je v okraju Ljubljana - okolica odrezala Ljotičeva lista, še posebej v obravnavanih občinah, saj ni dobila nobenega glasu, četudi je iz občine Grosuplje kandidiral na Ljotičevi listi že omenjeni Martin Zupančič.⁶⁰

Ustavimo se še pri sindikalnem delovanju v tovarni Motvoz d. d. v Grosupljem. Delavci so bili deloma idejnopolično usmerjeni in privrženi Socialni demokraciji, sindikalno pa so bili organizirani v socialnodemokratski Strokovni komisiji za Slovenijo, nekaj pa jih je pripadalo katoliški strokovni organizaciji Zvezi združenih delavcev (ZZD). Slednja se je za vso Dravsko banovino ustanovila novembra 1935, v naslednjih letih pa je širila svoje podružnice. V Grosupljem je potekal ustanovni občni zbor podružnice ZZD 14. maja 1939 v gostilni pri Finžgarju.⁶¹ Poročevalec je zapisal, da je bila udeležba velika, da imajo v programu tudi pogajanja za dodatek h kolektivni pogodbi. Izvoljeno vodstvo jih je tudi povabilo, naj se v čim večjem številu udeležijo slovenskega delavskega tabora ZZD, ki bo 4. junija istega leta v Ljubljani.⁶²

Razmerja medsebojne moči med eno in drugo sindikalno organizacijo so se pokazala ob volitvah obratnih zaupnikov poleti 1939, ko je bila Delavska zbornica že vsa rokah režimske ZZD. Slovenski delavec, glasilo ZZD, je o tem zapisal, da so se pri volitvah »krepko udarili«,⁶³ vendar so z nekaj glasovi več zmagali »rdečerki«, torej socialni demokrati. Da bi zatrli »protinarodno razredno miselnost«, je vodstvo ZZD v tovarni Motvoz v naslednjih mesecih vse bolj pozivalo delavce, naj se ji priključijo, ob tem pa je z obžalovanjem ugotavljalo, da je še veliko tamkajšnjega delavstva »v nasprotnem taboru« predvsem pa neorganiziranega.⁶⁴

Poleg kratkega orisa strankarsko-političnega, kmečko-stanovskega, prosvetno-kulturnega in sindikalnega delovanja naj omenimo še dolgoletna prizadevanja občinskih moč za osušitev grosupeljske kotline. Zamočvirjeno zemljišče je merilo 1.200 ha in je zajemalo del površin vseh petih obravnavanih občin. Kotlina je bila skoraj vsako leto poplavljen, zato so občinski odborniki ustanovili poleti 1937 vodno zadrugo. Zamisel regulacije te kotline, ki naj bi se pojavila že daljnega leta 1886, bi uresničevali postopoma. Toda ob tem se je pojavilo vprašanje, kdo bo nosil vse te stroške, saj je proračun v višini 8.600.000 din presegel zmogljivost petih občin. O nujnosti regulacije so župani skupaj z okrajnim načelnikom Franjem Maršičem seznanili bana dr. Natlačena, ki je »pokazal veliko zanimanje za to, nad vse pereče vprašanje« in obljubil pomoč banovine.⁶⁵ Bržkone so omenjeno regulacijo uvrstili med nujna javna dela. Toda še ob hudih poplavalh poleti 1939 so čistili le Zatočne jame v Račni, temeljitejša dela pa so izostala.⁶⁶ V Ponovi vasi pa je spomladi na travnikih nastajalo, kot so domačini imenovali, »Ponovško barje«, zato so z nejevoljo čakali, kdaj bo oblast začela z izsuševalnimi deli.⁶⁷ Pri tem je treba upoštevati, da se je zaradi nizkih državnih kreditov vse bolj občutno krčil obseg javnih del, zlasti še z uvajanjem vojnega gospodarstva v mesecih pred aprilskim zlomom 1941. Tudi krajevne politične stranke in kmečko-stanovske organizacije so se veliko ubadale s perečimi socialno-gospodarskimi vprašanji občine, rešitve pa so seveda povezane z banskimi ustanovami in organi. Kot primer bomo navedli krajevno organizacijo JRZ

⁶⁰ Domoljub, 14. decembra 1938, št. 50, okraj Ljubljana - okolica.

⁶¹ Slovenski delavec, 13. maja 1939, št. 20.

⁶² Slovenski delavec, 20. maja 1939, št. 21.

⁶³ Slovenski delavec, 7. oktobra 1939, št. 41.

⁶⁴ Slovenski delavec, 21. oktobra 1939, št. 43.

⁶⁵ Domoljub, 20. oktobra 1937, št. 42, str. 14.

⁶⁶ Domoljub, 1. junija 1939, št. 22, str. 11.

⁶⁷ Domoljub, 8. februarja 1939, št. 6, str. 15.

Grosuplje, ki je imela občni zbor 26. marca 1939. Zbora se je udeležil strankin veljak dr. Miloš Stare, ki je navzočim razlagal o zunanjem in notranjem političnem položaju, zatem pa so obravnavali še gospodarske potrebe občine in širše okolice.⁶⁸ Sicer pa so z začetkom druge svetovne vojne septembra 1939 kmalu tudi v Dravski banovini uvajali vojno gospodarstvo in s tem racionalizacijo prehrane. Oboje je prinašalo tudi veliko draginj, ki je še poglobila stisko prebivalstva ob bližajoči se vojni nevarnosti. Po aprilskem zlomu 1941 je to območje zasedla italijanska okupacijska vojska in vojni metej je zajel tudi prebivalstvo obravnavanih občin.

V letu 2002 se je končala strankena mandatarna obdobje. To lokalnih volitev v občini Grosuplje leta 2002 je prvič leta 2002 v zgodovini občine Grosuplje. Občinščina je bila prvič leta 2002 v zgodovini občine Grosuplje.

V mandatarnem obdobju 2002-2005 je po mandatarji pripravljena bila nova občinska sveta posvetila.

V skladu s tretjinskim Zbora in lokalni volitvi bi seveda v občini Grosuplje leta 2002 je prvič leta 2002 v zgodovini občine Grosuplje.

Dati se lahko občini Grosuplje v letu 2002 in 2005 v občini Grosuplje in v občini Grosuplje.

Vrednotenje občinskih pravnih in drugih dokumentov in pravnih dejstev v občini Grosuplje in v občini Grosuplje. Vrednotenje občinskih pravnih in drugih dokumentov in pravnih dejstev v občini Grosuplje in v občini Grosuplje.

Občina Grosuplje je v letu 2002 in 2005 v občini Grosuplje in v občini Grosuplje.

V občini Grosuplje je v letu 2002 in 2005 v občini Grosuplje in v občini Grosuplje.

⁶⁸ Domoljub, 13. aprila 1939, št. 15.

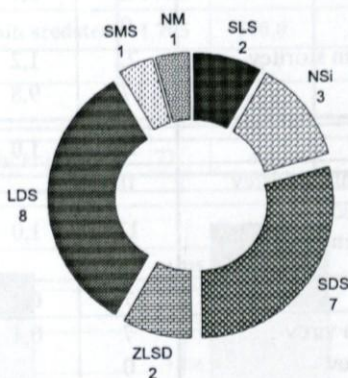
NAŠE OBČINE IN OBČANI

OBČINA GROSUPLJE V OBDOBJU 2002–2003

Janez Lesjak*

V letu 2002 se je končalo štiriletno mandatno obdobje. Po lokalnih volitvah v novembru tega leta je v leto 2003 vstopila že novoizvoljena garnitura Občinskega sveta, županu Janezu Lesjaku pa so občani zaupali še en mandat.

V mandatnem obdobju 2002–2006 je po strankarski pripadnosti svetnikov nova sestava Občinskega sveta naslednja:

V skladu s spremembami Zakona o lokalni samoupravi bi morala v Občinskem svetu imeti svojega svetnika tudi romska skupnost v občini, vendar so se občinski svetniki v obeh mandatih kljub odločitvi Ustavnega sodišča odločil proti tej spremembi statuta.

Dela in naloge Občine Grosuplje v letih 2002 in 2003 so določale redne in zakonske obveznosti ter srednjeročne razvojne naloge občine za obdobje od 2004 do 2007.

Viri prihodkov v občinski proračun z naslova dohodnine in primerne porabe so zagotovljeni na podlagi ocene Ministrstva za finance in odražajo skozi nekajletno obdobje precejšnjo stagnacijo, ki je posledica premajhnega vlaganja v stanovanjsko gradnjo v preteklem desetletnem obdobju. V proračunskem letu 2003 se kaže sicer porast prihodkov za dobrih 30 %, vendar je to samo navidezno, saj so ti prihodki predvsem odraz začetka intenzivne gradnje v gospodarskih in stanovanjsko-poslovnih conah ter plačila komunalnih prispevkov graditeljev. Vsa ta sredstva je občina investirala v komunalno pripravo omenjenih gradbenih zemljišč.

Tudi na področju izvornih prihodkov občine, kot so nadomestilo za stavbna zemljišča in komunalne takse, se kaže relativna stagnacija, saj občinski svet v zadnjih štirih letih vodi aktivno in kratkovidno politiko zniževanja teh občinskih prihodkov.

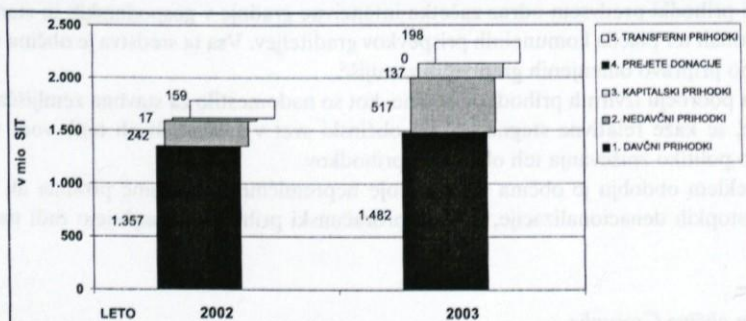
V preteklem obdobju je občina večino svoje nepremičninske lastnine prodala ali pa je trenutno v postopkih denacionalizacije, zato se proračunski prihodki zmanjšujejo tudi na področju najemnin.

* Župan občine Grosuplje.

PRIHODKI

v mio SIT

NAMEN	REALIZACIJA				INDEX
	2002	v %	2003	v %	02/03
1. DAVČNI PRIHODKI	1.357	76,2	1.482	63,5	109,2
1. Davki na dohodek in dobiček (dohodnina)	961	53,9	1.071	45,9	111,4
2. Davki na premoženje	212	11,9	196	8,4	92,5
3. Domači davki na blago in storitve	184	10,3	215	9,2	116,8
2. NEDAČNI PRIHODKI	242	13,6	517	22,2	213,6
1. Udeležba na dobičku in prihodki od premoženja	32	1,8	32	1,4	100,0
2. Takse in pristojbine	13	0,7	9	0,4	69,2
3. Denarne kazni	0		1	0,0	
4. Prihodki od prodaje blaga in storitev	22	1,2	11	0,5	50,0
5. Drugi nedavčni prihodki	175	9,8	464	19,9	265,1
3. KAPITALSKI PRIHODKI	17	1,0	137	5,9	805,9
1. Prihodki od prodaje osnovnih sredstev	0		68	2,9	
2. Prihodki od prodaje zemljišč in nematerialnega premoženja	17	1,0	69	3,0	405,9
4. PREJETE DONACIJE	7	0,4	0	0,0	0,0
1. Prejete donacije iz domačih virov	7	0,4	0		0,0
2. Prejete donacije iz tujih virov	0		0		
5. TRANSFERNI PRIHODKI	159	8,9	198	8,5	124,5
1. Transferni prihodki iz drugih javnofinančnih institucij	159	8,9	198	8,5	124,5
6. DOMAČE ZADOLŽEVANJE	0	0,0	0	0,0	
1. Zadolževanje pri poslovnih bankah	0		0		
2. Zadolževanje pri državnih skladih	0		0		
SKUPAJ:	1.782	100,0	2.334	100,0	131,0

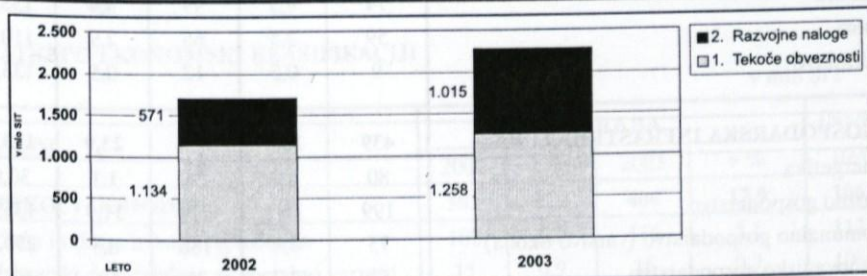
V letu 2002, predvsem pa v letu 2003 se je v občini začela intenzivna izgradnja v gospodarskih conah TOC III, VELE in MILES ter v stanovanjsko-poslovnih conah DVORI III, IV ter STARA POŠTA. S temi investicijami v gospodarsko dejavnost in stanovanja v občini zagotavljamo bivalni prostor in delovna mesta za sedanje in bodoče občane.

Z naraščanjem števila občanov raste tudi potreba po trgovski ponudbi, zato sta nova trgovska centra VELE in MERCATOR vsekakor velika in dobrodošla pridobitev. Interesi za gradnjo trgovskih centrov v našem prostoru so veliki, vendar v občini nismo zainteresirani za nadaljnjo in prekomerno pozidavo prostora v te namene.

PORABLJENA PRORAČUNSKA SREDSTVA PO GLAVNIH NAMENIH

v mio SIT

NAMEN	PORABA				INDEX 02/03
	2002	v %	2003	v %	
Skupaj denarno in % od skupnih sredstev	1.705	100,0	2.273	100,0	133,3
1. Tekoče obveznosti	1.134	66,5	1.258	55,3	110,9
2. Razvojne naloge	571	33,5	1.015	44,7	177,8
3. Proračunski presežek ali primanjkljaj	77	4,5	61	2,7	79,2

Občina Grosuplje je v letu 2001 presešla statistično mejo nerazvitosti. Od tedaj dalje za investicije v šolstvo, otroško varstvo, zdravstvo in ostala področja družbenih dejavnosti prispeva država samo še 10 % na obvezni del programa, kar pomeni, da je potrebno vse investicije skoraj v celoti zagotoviti v občinskem proračunu.

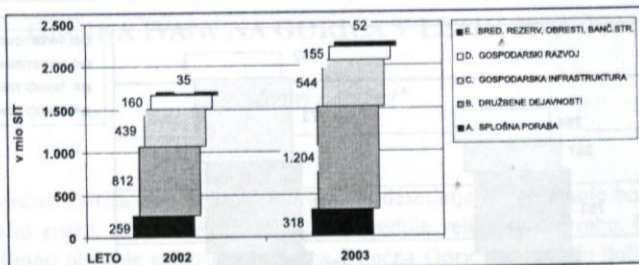
Na drugi strani so se v preteklem obdobju zaradi zakonskih sprememb in izrazito hitrega razvoja občine kot celote skokovito povečevali stroški in obveznosti. S pripravami za prehod na devetletno osnovno šolo se je pokazalo, da v občini ne le primanjkuje osnovnošolskega prostora, ampak da so tudi obstoječe šolske stavbe v relativno slabem stanju. Predvsem na podružničnih šolah so šolski prostori stari in neustrežni. Odpravljanje te problematike bo veliko občinsko breme v daljšem obdobju. V letu 2002 smo začeli in v letu 2003 zgradili novo podružnično osnovno šolo Št. Jurij. Zaradi temeljenja na pilotih je bila gradnja dokaj zahtevna. Skupaj z nadstandardno športno dvorano je šola stala okoli 450 milijonov SIT.

V občini nam primanjkuje tudi prostora za otroško varstvo in knjižnico. V teh dejavnostih se hitro in neusklajeno z možnostmi povečujejo državni standardi in programi, ki stalno zahtevajo večje in kvalitetnejše površine. Prostorsko stisko vrtecev in knjižnice bo potrebno rešiti še v tem srednjeročnem obdobju. V ta namen je občina v tem dveletnem obdobju odkupila objekt nekdanje trgovine VELE pri OŠ Louis Adamič in s tem zagotovila možnost kasnejše ureditve otroško-varstvene problematike na najugodnejši lokaciji. V odkupljeni KOŠČAKOVI HIŠI pa bomo zagotovili prepotrebne prostore za Knjižnico Grosuplje in spremljajoče dejavnosti.

REKAPITULACIJA ODHODKOV

v mio SIT

NAMEN	PORABA				INDEX 02/03
	2002	v %	2003	v %	
A. SPLOŠNA PORABA	259	15,2	318	14,0	122,8
1. Delovanje organov občine	76	4,5	88	3,9	115,8
2. Delovanje uprave občine	224	13,1	273	12,0	121,9
3. Druge javne potrebe (društva, neprofitne organizacije)	10	0,6	19	0,8	190,0
4. Obramba	5	0,3	3	0,1	60,0
5. Javni red in varnost	20	1,2	23	1,0	115,0
B. DRUŽBENE DEJAVNOSTI	812	47,6	1.204	53,0	148,3
1. Osnovno izobraževanje	197	11,6	518	22,8	262,9
2. Socialno varstvo	83	4,9	88	3,9	106,0
3. Predšolska vzgoja	390	22,9	422	18,6	108,2
4. Kultura	74	4,3	99	4,4	133,8
5. Šport	59	3,5	65	2,9	110,2
6. Zdravstvo	9	0,5	12	0,5	133,3
C. GOSPODARSKA INFRASTRUKTURA	439	25,7	544	23,9	123,9
1. Energetika	80	4,7	24	1,1	30,0
2. Cestno gospodarstvo	199	11,7	270	11,9	135,7
3. Komunalno gospodarstvo (varstvo okolja)	75	4,4	188	8,3	250,7
4. Stanovanjsko gospodarstvo	55	3,2	36	1,6	65,5
5. Urejanje prostora	30	1,8	26	1,1	86,7
D. GOSPODARSKI RAZVOJ	160	9,4	155	6,8	96,9
1. Kmetijstvo	32	1,9	22	1,0	68,8
2. Razvoj podjetništva in drobnega gospodarstva	30	1,8	15	0,7	50,0
3. Turizem	5	0,3	5	0,2	100,0
4. Urejanje stavbnih zemljišč	80	4,7	103	4,5	128,8
5. Poslovni prostori	13	0,8	10	0,4	76,9
E. SRED. REZERV, OBRESTI, BANČ. STR.	35	2,1	52	2,3	148,6
1. Sredstva rezerv	3	0,2	3	0,1	100,0
2. Obresti za kredite	32	1,9	49	2,2	153,1
SKUPAJ:	1.705	100,0	2.273	100,0	133,3

Zaradi velikih investicijskih obveznosti na področju družbenih dejavnosti se mora občina na drugih področjih obnašati izrazito racionalno.

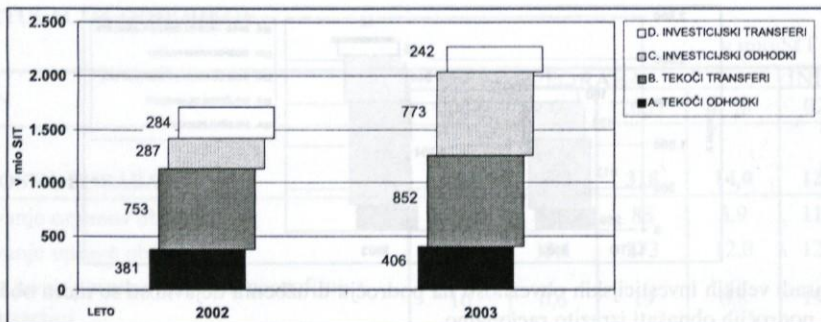
Na področju komunalne dejavnosti je bil poudarek predvsem na vzdrževanju in zagotavljanju najnujnejše izgradnje za odvajanje in čiščenje odpadnih voda. Pri zagotavljanju tekoče pitne vode so se nadaljevale priprave za izgradnjo vodovoda na Ilovo Goro in Hudo Polico. Na Ilovi Gori je bil v letu 2003 zgrajen vodohran, pripravlja pa se trasa za vodovod na relacijah Čušperk-Ilova Gora in Šmarje - pokopališče-Huda Polica.

Na cestnem področju smo zagotavljali najnujnejša vzdrževalna in rekonstrukcijska dela na občinskih cestah in ulicah. Zaradi pomanjkanja sredstev je izgradnja zadrževalnikov Bičje in Veliki potok odmaknjena v obdobje 2004-2005.

IZDATKI PO EKONOMSKI KLASIFIKACIJI

v mio SIT

NAMEN	PORABA				INDEX 02/03
	2002	v %	2003	v %	
A. TEKOČI ODHODKI	381	22,3	406	17,9	106,6
1. Plače in drugi izdatki zaposlenim	102	6,0	116	5,1	113,7
2. Prispevki delodajalcev za socialno varnost	15	0,9	16	0,7	106,7
3. Izdatki za blago in storitve	246	14,4	260	11,4	105,7
4. Plačila domačih obresti	15	0,9	11	0,5	73,3
5. Rezerve	3	0,2	3	0,1	100,0
B. TEKOČI TRANSFERI	753	44,2	852	37,5	113,1
1. Subvencije	2	0,1	11	0,5	550,0
2. Transferi posameznikom in gospodinstvom	459	26,9	446	19,6	97,2
3. Transferi neprofitnim organizacijam in ustanovam	107	6,3	124	5,5	115,9
4. Drugi tekoči domači transferi	185	10,9	271	11,9	146,5
C. INVESTICIJSKI ODHODKI	287	16,8	773	34,0	269,3
1. Nakup in gradnja osnovnih sredstev	287	16,8	773	34,0	269,3
D. INVESTICIJSKI TRANSFERI	284	16,7	242	10,6	85,2
1. Investicijski transferi	284	16,7	242	10,6	85,2
SKUPAJ	1.705	100,0	2.273	100,0	133,3

Na področju kulture, športa in socialne problematike smo zagotavljali izvajanje najnujnejših programov, predvsem pa prepotrebna vzdrževalna dela na posameznih kulturnih domovih (Šmarje, Račna, Grosuplje).

Za nadaljnji razvoj in nadaljnje urejanje prostora poteka postopek sprememb srednjeročnega in kratkoročnega prostorskega plana občine. V stanovanjski coni Sever se je začela gradnja 360 stanovanj, za potencialne gospodarske investitorje pa je v pripravi sprejem zazidalnega načrta gospodarska cona Jug.

V letih 2002 in 2003 je bilo realiziranih večina načrtovanih nalog. Predvsem intenzivna stanovanjska in gospodarska izgradnja vodita v uravnotežen razvoj in sta predpogoj za nadaljnji napredek, ki bo v prihodnosti omogočil izpolnitev izredno ambicioznih občinskih ciljev.

LETO	A. TEKOČI ODHODKI	B. TEKOČI TRANSFERI	C. INVESTICIJSKI ODHODKI	D. INVESTICIJSKI TRANSFERI
2002	381	753	287	284
2003	406	852	773	242
2004	459	725	445	512
2005	481	711	461	521
2006	499	789	456	514
2007	517	821	443	511
2008	511	821	443	511
2009	511	821	443	511
2010	511	821	443	511
2011	511	821	443	511
2012	511	821	443	511
2013	511	821	443	511
2014	511	821	443	511
2015	511	821	443	511
2016	511	821	443	511
2017	511	821	443	511
2018	511	821	443	511
2019	511	821	443	511
2020	511	821	443	511
2021	511	821	443	511
2022	511	821	443	511
2023	511	821	443	511
2024	511	821	443	511
2025	511	821	443	511
2026	511	821	443	511
2027	511	821	443	511
2028	511	821	443	511
2029	511	821	443	511
2030	511	821	443	511
2031	511	821	443	511
2032	511	821	443	511
2033	511	821	443	511
2034	511	821	443	511
2035	511	821	443	511
2036	511	821	443	511
2037	511	821	443	511
2038	511	821	443	511
2039	511	821	443	511
2040	511	821	443	511
2041	511	821	443	511
2042	511	821	443	511
2043	511	821	443	511
2044	511	821	443	511
2045	511	821	443	511
2046	511	821	443	511
2047	511	821	443	511
2048	511	821	443	511
2049	511	821	443	511
2050	511	821	443	511
2051	511	821	443	511
2052	511	821	443	511
2053	511	821	443	511
2054	511	821	443	511
2055	511	821	443	511
2056	511	821	443	511
2057	511	821	443	511
2058	511	821	443	511
2059	511	821	443	511
2060	511	821	443	511
2061	511	821	443	511
2062	511	821	443	511
2063	511	821	443	511
2064	511	821	443	511
2065	511	821	443	511
2066	511	821	443	511
2067	511	821	443	511
2068	511	821	443	511
2069	511	821	443	511
2070	511	821	443	511
2071	511	821	443	511
2072	511	821	443	511
2073	511	821	443	511
2074	511	821	443	511
2075	511	821	443	511
2076	511	821	443	511
2077	511	821	443	511
2078	511	821	443	511
2079	511	821	443	511
2080	511	821	443	511
2081	511	821	443	511
2082	511	821	443	511
2083	511	821	443	511
2084	511	821	443	511
2085	511	821	443	511
2086	511	821	443	511
2087	511	821	443	511
2088	511	821	443	511
2089	511	821	443	511
2090	511	821	443	511
2091	511	821	443	511
2092	511	821	443	511
2093	511	821	443	511
2094	511	821	443	511
2095	511	821	443	511
2096	511	821	443	511
2097	511	821	443	511
2098	511	821	443	511
2099	511	821	443	511
2100	511	821	443	511

OBČINA IVANČNA GORICA V LETIH 2003–2004*Jernej Lampret**

Občina Ivančna Gorica bo v letu 2004 stara že desetletje. Praznovanje bo zaznamoval tudi vstop v Evropsko zvezo, ki nam vsem skupaj napoveduje velike spremembe, če jih hočemo ali nočemo. Desetletno obdobje samostojne občine Ivančna Gorica odlikujejo dobri rezultati in povezanost z dvanajstimi krajevnimi skupnostmi, ki zagotavljajo še tesnejši stik z občani.

Začetek tretjega mandatnega obdobja političnih strank, katerih predstavniki sestavljajo občinski svet, že zagotavlja večjo resnost in razumevanje demokratičnega sistema. Vedno je v ospredju občinski oziroma krajevni problem, ne pa vprašanje politične prevlade. Tudi občinska uprava se je v teh letih že dodobra organizirala in zapolnila najpotrebnejša torišča dela, ki v enoviti organizaciji pokrivajo celotno delovanje občinske uprave. Ta trenutek je zaposlenih 13 ljudi, ki strokovno pokrivajo obsežne obveznosti zakonodaje, ki se kljub centralizaciji države in poenotevanju problemov z evropsko skupnostjo prenašajo na pristojnost občine. Kjer je država največkrat nemočna, svoje obveznosti prelaga na lokalno skupnost. Tu mislim na oskrbo z najnujnejšo komunalno infrastrukturo, kjer so voda, odpadki in odplake, vzdrževanje in izgradnja cest ter urejanje prostora bistvo programskega dela.

Na družbenem področju pa se kažejo največje težave in se s prstom kaže na občinsko neuspešnost na področju socialnega dela in pri problemih, pri katerih se interesi ljudi križajo ob iskanju pravičnosti glede stvari, ki so v polpretekli zgodovini bile predolgo vpete v družbeno skupnost. Izredno vrednost je pridobila lastnina, ki je bila v prejšnjem sistemu marsikdaj razlastninjena, kot kategorija družbenosti pa brez konkretnega lastnika. S ponovno jasno in zavarovano lastnino se je močneje uveljavil osebni interes. Tako občina le s težavo ureja svoje imetje, ko gre za vpis v zemljiško knjigo v zvezi s cestami, vodovodnim omrežjem in drugim. Občina je vse preslabo ščitena in ni v enakopravnem položaju, saj je z denacionalizacijo in prenikno vrednoteno kupnino že veliko izgubila. Do občinskega imetja se bi občani še naprej radi obnašali kot do družbene lastnine. Lastnina v individualni lasti pa naj bi bila vrednejša, kar se kaže takrat, ko občina išče zemljo za svojo infrastrukturo, saj naj bi jo v vsakem primeru preplačala. V več primerih pa je zaradi samozadostnosti lastnika celo težko kupiti zemljišča, kljub temu da je interes javnosti in okolice izredno velik. Vsa poenostavljanja v odnosu do lastnine in avtorski nedemokratični prevzemi, kot so bili agrarna reforma in druga prelastninjenja, povzročajo zdaj občini različne probleme. Razlastitev tudi ob izredno velikem javnem interesu v zdajšnjih razmerah skoraj ne pride v poštev, kljub temu da zakon to omogoča, ker so nepravilnosti odvzemov iz prejšnjega obdobja še preveč žive in boleče.

Prav zaradi opisanih primerov je težko uresničevati občinske projekte ne glede na pomembnost investicije. Težave imamo še naprej pri vpisu služnosti ob gradnji infrastrukturnih objektov, kjer je trasa dolga, lastnikov pa veliko. Velike težave nam povzroča tudi zakonodaja, ki občini nalaga zelo velike finančne obveznosti. Tako občinski svet dejansko ne more odločati kar o 85 odstotkih občinskega proračuna, ker jih moramo nameniti za pokritje zakonskih obveznosti. Preostanek ostaja občini za večje investicije, ki morajo biti porazdeljene na več proračunskih obdobjih. Še izrazitejši primer državne moči je hitro spreminjanje zakonodaje, ki lahko izniči že določene oz. dogovorjene obveznosti države do občine. Tipičen primer je dodatna cestninska postaja ob vstopu in izstopu na avtocesto v Ivančni Gorici.

* Župan občine Ivančna Gorica.

Izredno velike težave povzročajo občini tudi plačila v domovih za starejše občane oz. v drugih javnih ustanovah, ki so običajno vezana na hendikepiranost občanov. Tu občina pokriva obveznosti, lastnik pa svoje premoženje odda, tako da je povrnitev stroškov bolj izjema kot pravilo.

Zelo velik problem je tudi zaključevanje postopkov, ki se začnejo na občini, zaključujejo pa na upravnih enotah ali ministrskih instancah. Primer je izrazit pri upravljanju s prostorom, kjer nastopajo občine kot vlagatelji za spremembo namembnosti kmetijskega zemljišča v stavbno zemljišče. Upravičenci, običajno lastniki, zaradi premajhnega obsega sprememb kritizirajo občino, kot da ne obstajajo soglasodajalci in potrditve na ministrstvih. Kvadratni meter zemlje kmetijskega zemljišča nima prave vrednosti glede na ceno stavbnega zemljišča.

Neenakopravni položaj do pridobitve sredstev se kaže pri odhodkih, ki so zaradi specifik občin zelo različni. Občina Ivančna Gorica namenja velika sredstva za prevoz šolskih otrok. Kar osem avtobusov in trije kombiji so vsak dan na šolski poti, medtem ko nekatere druge občine takega stroška nimajo.

Teh nekaj problemov sem nanizal v želji, da bi se prepoznali veliki problemi lokalne skupnosti, našim občanom v razmislek, da upravljanje z občino ni enostavno.

Kmetijstvo se prilagaja evropskim razmeram, kjer tradicionalno razmišljanje o ohranjanju kmetijstva za vsako ceno ne zdrži več. Manjše neprilagojene kmetije se opuščajo, kar je najbolj vidno pri vaških zbiralnicah mleka, kjer se je mlečna proizvodnja povsem ukinila. Preprosto obdelovanje polj in pašnikov se kljub vztrajanju starejših opušča, saj je iztržek premajhen. Pri ljudeh, ki so dolga leta živeli v upanju na boljše čase v kmetijstvu, se veča nelagodje in nezadovoljstvo. Na drugi strani pa se napredne družinske kmetije, ki jih ni veliko, usmerjajo in soočajo z evropskim izzivom, z novimi projekti, kjer naj bi bil trg in dober rezultat merjen na enoto proizvoda in višjo ceno kvalitete. Za nostalgijo žal ni prostora. Prav bi bilo, da se bi razmišljalo o življenju na podeželju in ohranjanju nacionalne identitete, ki je bila prav tu temelj za domovinsko vzgojo. Tukaj ima gotovo mesto kultura, ki bo morala najti izziv v podeželskem življenju in ga prenašati preko tradicij, če ne drugače tudi s folklornim izročilom.

Občinski program sofinancira kmetijstvo s pripravo projektov za preusmeritev kmetij v integrirano dejavnost in ekološko usmeritev. V ospredju še naprej ostajajo sredstva za izobraževanje za boljše delo na kmetiji, zložbe zemljišč, izvedba gozdnih cest in vlak in podobno.

Na področju gospodarstva je Livar iz Ivančne Gorice tista družba, ki se je predvsem v ekološkem smislu in v smislu selekcije trga že prilagodila spremembam. Svoje pomembnejše mesto dobivajo z zavidljivim zaposlovanjem tudi manjše družinske obrti in podjetja, ki so že preživela začetne težave pri uveljavljanju na trgih drugih območij. Zelo uspešno deluje firma Akrapovič, ki skoraj senzacionalno posega na trg izpušnih cevi in se v dirkalnem motošportu uspešno kosa s svetovnimi znamkami. Zaradi svojih gospodarskih uspehov, zagotavljanja dobrih delovnih pogojev ter sponzoriranja kulture in športa sta firmi Livar in Akrapovič prejeli tudi najvišje občinsko priznanje.

Po izgradnji avtoceste dobre okoljske in prometne razmere še naprej omogočajo izbiranje delovnih mest v Ljubljani in okolici. Zaposlenost v občini je nadpovprečna prav zaradi tega, ker povsem pripadamo ljubljanski regiji. Ljubljana se nam čedalje bolj približuje tudi s svojo širitvijo na južnem delu.

Avtocesta je zelo zaznamovala desetletno obdobje delovanja občine Ivančna Gorica. Veliko naporov in truda smo vlagali v dogovore o cestni problematiki, eni najpomembnejših prioritet, ki naj bi jo uredili tudi v skladu z interesi naših občanov in našega območja. Občina, krajevne skupnosti, rušenci stanovanjskih hiš in ostali posamezniki so v dogovoru z direkcijo za državne ceste, Darsom in projektanti v veliki meri uskladili svoje interese s podlagami, ki jih zahtevata prometna zakonodaja in investitor. Vsakemu po njegovi meri, vendar je popolno zadovoljstvo le ljudska želja. Skupni interes je bil potrjen na občinskem svetu s projektom oz. lokacijskim dovoljenjem že leta 1996. Prioriteto pri dogovorih je imela cestninska postaja, ki smo jo iz Višnje Gore premestili v Dob,

ker je nova avtocesta "povozila" dotedanjo magistralno cesto. Vzporedne ceste iz občine Ivančna Gorica proti upravnemu središču Grosuplju in glavnemu mestu Ljubljani ni več, zato naj bi občani avtocesto uporabljali brez plačevanja cestnine. Po otvoritvi novozgrajenega dela avtoceste je država z zakonodajo izničila vse dogovore, saj je v letni program Darsa vnesla izgradnjo cestninske postaje tudi v Ivančni Gorici.

Zato je občinski svet v zvezi s pravico do izbire plačljive ali vzporedne cestne povezave podal predlog za ustavno presojo enakosti vseh državljanov pred zakonom. Končne rešitve problema zaenkrat kljub velikemu trudu in nastopu civilne iniciative ter državljanske nepokorščine še ne poznamo. Prepričani pa smo, da država s svojo aroganco nikakor ne bi smela izničevati sklepov lokalnih skupnosti, saj gre v nasprotnem primeru za vprašljivost pomena le-teh. Oškodovanci se vedno borijo za svoje pravice, ne nazadnje pa velja upoštevati tudi državljanski ponos.

Tudi farani Šentvida pri Stični oziroma krajanj krajevnih skupnosti Šentvid, Dob, Temenica in Sobrače ne najdejo skupnega jezika v zvezi z odlokom občine Ivančna Gorica o pokopališki dejavnosti. Ta je leta 2000 namreč v Šentvidu določil novo pokopališče, staro ob cerkvi pa je pustil v mirovanju. Pred sprejemom odloka so bili vsi sveti krajevnih skupnosti soglasno za sprejem takega odloka, saj na starem pokopališču praktično ni bilo nobenega prostora več. Iniciativni odbor pa je vzpodbudil željo po ponovni uporabi obeh pokopališč in dal to ponovno v razmislek občinskim svetnikom. Tu se stikata komunalna ureditev in najbolj čustven odziv, zato je odločitev težka in v nobenem primeru idealna. Na novem pokopališču je že nad 120 novih grobov in tudi nekaj prekopov. Staro pokopališče je s tem razbremenjeno in se spet lahko odpirajo novi pogledi. Upoštevati je potrebno večinsko mnenje krajanov vseh štirih krajevnih skupnosti, strniti moč in interese in se usmeriti k novemu projektu mrliške vežice, ki je nujna in zahteva skupne napore vseh prebivalcev tega območja.

Z zadovoljstvom lahko sprejmemo tudi nekatere velike premike pri izboljšanju cestne infrastrukture. Začela se je modernizirati cesta Žužemberk-Ivančna Gorica. Po lepo urejeni cesti v Zagradcu s hodniki in javno razsvetljavo je tudi Muljava kot podobna prehodna vas z občinskimi in državnimi sredstvi dobila sodobnejšo prometno podobo. Dela na regionalni se nadaljujejo z izgradnjo novih mostov in cestišča. Novi most na reki Krki je bil leta 2003 odprt za promet proti Ambrusu in okoliškim vatem.

Veliko naporov v projektne in investicijskem smislu je bilo usmerjeno v oskrbo s pitno vodo in odvajanje odpadkov. Voda bo pritekla na Polževsko planoto in oskrbela šest vasi, omrežje za kanalizacijo v Šentvidu je v primarni izvedbi zaključeno, čistilna naprava v Šentvidu pa bo zgrajena leta 2004. Investicija bo preseгла 400 milijonov SIT.

Z novo osnovno šolo Stična v Ivančni Gorici smo v veliki meri rešili prostorsko stisko, ki se je še povečala ob uvedbi devetletnega osnovnošolskega programa. Veliko korist je ob tem imela Srednja šola Josipa Jurčiča v Ivančni Gorici, saj je ob preselitvi osnovnošolcev pridobila veliko prepotrebne prostora. Svoj stalni prostor je pridobila tudi Glasbena šola Grosuplje za svoje dislocirane oddelke v Ivančni Gorici.

V letu 2004 bo dokončno urejena tudi športna dvorana ob novi osnovni šoli. Izgradnja osnovne šole in športne dvorane, financirana v več občinskih proračunih, je tako pomembna za našo občino, da jo lahko imamo za investicijo desetletja. Investicija bo ob zaključku vredna nad 1,5 milijarde SIT. Kupnina v višini 470 milijonov SIT, ki je bila pridobljena ob prodaji osnovnošolskih prostorov Ministrstvu za šolstvo, bo pripomogla k lažji izpolnitvi zakonskih zahtev po ustreznem osnovnošolskem prostoru po vseh šolah v občini. V letu 2003 so bili za Osnovno šolo Ferda Vesela Šentvid pri Stični sprejeti idejni projekti, da se bo lahko v letu 2004 že začela gradnja prizidka in obnova obstoječe šole, ki je več kot nujna, zato je šolsko ministrstvo že potrdilo finančno sodelovanje.

Občina je pridobila tudi stavbo stare šole na Krki, v Zagradcu pa odkupila zemljišče za šolsko novogradnjo. Dolgoletni problem vrtca v Ivančni Gorici je tudi pred dokončnim razpletom, saj je zemljišče pridobljeno in izvedbeni projekt v izdelavi.

V letu 2003 so vse osnovne šole vstopile v program devetletke. Tako je generacija šestletnih otrok povečala število učencev v šoli in hkrati zmanjšala število otrok v vrtcih. V letu 2003 se je v enoti Ivančna Gorica in v Šentvidu program vrtca razširil s jaslično dejavnostjo, problem zaradi prostorskih razlogov odklonjenih otrok predvsem v Ivančni Gorici pa ostaja še naprej velik.

Blizu sosedu, blizu občini. Dober pregled socialne problematike narekuje ustrezen pristop k razreševanju perečih socialnih primerov, vezan na sam sistem delovanja in temu primerno tudi na humani javni civilni ter društveni pristop do pomoči potrebnih. Občina Ivančna Gorica ima med svojim prebivalstvom razmeroma velik delež starostnikov. Dom starejših občanov Grosuplje v pretežni meri zadovoljuje potrebe, večkrat tudi s pomočjo plačevanja občine, ki rešuje socialne probleme. Stremi se za tem, da bi ostareli in onemogli kar se da dolgo ostali čim bližje svojega doma, zato je tudi oskrba na domu s pomočjo mobilne službe ena izmed sprejemljivih rešitev. Občina Ivančna Gorica skupaj z Domom za starejše občane Grosuplje oskrbuje s pomočjo svojih delavk nad štirideset oskrbovancev na domu. Velika zahvala gre pri humanitarnem in socialnem delu tudi društvom, kot so Karitas, Rdeči križ, društva upokojujencev in gasilska društva, ki zaradi dobrih stikov s krajanji odkrivajo pereče probleme in jih pomagajo uspešno reševati.

V zadnjih letih se je v naši občini reševalo kar nekaj perečih socialnih primerov, ki so bili deležni tudi skoraj pretirane medijske pozornosti. S pomočjo občine in dobrih ljudi se je večina primerov že zadovoljivo rešila. V isti koš pa ne moremo metati romske problematike, pri kateri je država s svojimi mehanizmi povsem odpovedala. Problem skupine Romov na Kuželjevcu je postal popolnoma prepuščen krajanom in lokalni skupnosti, kar ne odgovarja ustavnim načelom, saj bi morala država reševati ta problem z zakonodajo.

Prekrški, ki jih delajo Romi, niso ustrezno sankcionirani, krajanji in občani se čutijo življenjsko ogrožene, nestrpnost raste, medsebojnega razumevanja ni. Občinski svet si je prizadeval, da se vzpostavi odgovorna vez med institucijami, ki morajo zaščititi državljane pred samovoljno posameznikov, vendar rezultat še ni viden.

Prepoznavnost občine Ivančna Gorica je največja na področju kulture in turističnih zametkov, ki bodo svoj pravi izraz šele dobili. Številna društva, velike prireditve, dva muzeja in množica aktivnih ljubiteljev take in drugačne kulture v vsakem večjem kraju vzpodbujajo krajanje k odpiranju duhovnega življenja in k spreminjanju vrednot, ki drugače oblikujejo tudi bivalno okolje. Zato je v zadnjem času tudi večja želja v manjših lokalnih okoljih, da se k osnovni infrastrukturi doda delček več v smer večjega ekološkega osveščanja in bivanja v skupnosti. Povečuje se zanimanje za življenje v skupnosti, zato ne vidimo razloga za zakonsko spremembo, s katero naj bi bile krajevne skupnosti ukinjene.

Vabim vas, da si ogledate in prisostvujete našim velikim prireditvam, kot so Tabor slovenskih pevskih zborov, Pohod po Jurčičevi poti, Pohod po Lavričevi poti, srečanje mladih v Stični, Ex-tempore, prireditve na prostem na Muljavi, novoletni koncert v Krški jami ter številne druge prireditve, v katerih se prepoznavajo naši posamezniki in skupine. V naši občini Ivančna Gorica ste dobrodošli vsi, ki znate v majhnosti in skromnosti odkrivati velike dosežke.

OBČINA DOBREPOLJE V LETIH 2002–2003 V ZNAMENJU GRADNJE JAKLIČEVEGA DOMA

*Anton Jakopič**

Življenje in delo v občini Dobrepolje v letih 2002 in 2003 lahko na kratko označimo z dvema pomembnima temama. Prva je v nekem smislu politična, saj so bile v letu 2002 izvedene občinske volitve, druga pa je vsekakor naša osrednja investicija Jakličev dom, ki občino zaznamuje nekako od leta 2000, in pričakujemo, da bodo vsa dela končana v letu 2004.

Občinske volitve sicer niso prinesle velike spremembe. Za župana je bil ponovno izvoljen Anton Jakopič in je s tem začel svoj tretji mandat. Na volitvah za občinski svet je kandidiralo 5 strank, in sicer Liberalna demokratska stranka (LDS), Nova Slovenija (NSi), Socialdemokratska stranka Slovenije, sedaj preimenovana v Slovensko demokratsko stranko. (SDS), Slovenska ljudska stranka (SLS) in Združena lista socialnih demokratov (ZLSD). Prag za vstop v občinski svet v tretjem mandatu občine Dobrepolje so prestopile štiri stranke, in sicer LDS, NSi, SDS in SLS. ZLSD ni prestopila tega praga. V občinski svet so bili tako izvoljeni na listi LDS trije svetniki, Slavec Palčar, Samec Jože in Mojca Novak, na listi NSi dva svetnika, Jože Hočevnar in Janez Pavlin, na listi SDS dva svetnika, Franci Žnidaršič in Stane Jakič in na listi SLS pet svetnikov Kristina Shawish, Brane Brodnik, Ivan Grandovec, Kristina Gregorič in Marko Marolt. SLS ima torej relativno večino. Sedem svetnikov je opravljalo to funkcijo tudi že v prejšnjem mandatu, pet jih je bilo na novo izvoljenih, s tem da sta dva od teh že bila svetnika v prvem mandatu. Za podžupana je bil na predlog župana izvoljen Stane Jakič. Takšna sestava občinskega vodstva je torej zastavila delo v tretjem mandatu Občine Dobrepolje. V nadaljnjem delu ni bilo podpisane nobene formalne koalicije. Delo občinskega sveta pa zaznamuje dobro sodelovanje SLS in SDS, pa tudi NSi, LDS pa se je sama razglasila za opozicijo. Za dobro delo občine je seveda zelo pomembna tudi delovna ekipa v upravi, ki jo Občina Dobrepolje ima in ta svoje delo dobro in vestno opravlja. Ugotavljamo pa, da se država vse bolj in bolj birokratizira in občine vse bolj in bolj zasipa s papirji in predpisi in vse manj z denarjem.

V dejanskem delu občine, pa se ta ekipa, tako kot verjetno v vsaki občini, zelo malo srečuje s političnimi temami. Delo občinskega sveta in občine poteka predvsem v prizadevanjih za izboljšanje življenjskih pogojev naših občanov. Politične opredelitve pri tem delu ne igrajo zelo velike vloge. Občina Dobrepolje se trudi zagotoviti dobro delovanje vseh dejavnosti za katere je v skladu z zakonom zadolžena. Poleg bolj materialnih in otipljivih zadev s področja cestnih povezav in komunale tudi predvsem za dobro delovanje šole in vrtca, gasilstva, kulture, športa itd. Če rečemo, da smo v občini Dobrepolje v prvi fazi po nastanku nove občine zelo intenzivno gradili ceste in obnavljali vodovode, se je vse bolj kazala potreba, da je nujno potrebno za izravnavo standarda življenja z drugimi sredinami nekaj narediti tudi na področju drugih dejavnosti, ki zadovoljujejo telo in duha tudi na področju športa in kulture. V ta namen se je strategija občinskih investicij obrnila tudi v objekte, ki služijo športnim in kulturnim dejavnostim. Vedno smo se v Dobrepoljski občini radi ponašali s našim kulturnim delovanjem, saj je Fran Jaklič že na prelomu 19. v 20. stoletje dobera razgibal Dobrepoljce tudi na tem področju. Misel, kako in na kakšen način zadovoljiti s čim manjšimi sredstvi čimveč možnih dejavnosti, je tudi mene kot župana zelo zaposlovala vse od leta 1995, ko sem prevzel prvi županski mandat nove občine. Čeprav smo se zelo intenzivno vrgli v izgradnjo cest, smo tudi zelo intenzivno delali na izgradnji vrtca in dozidavi šole, ki je bila nujna. V sredini

* Župan občine Dobrepolje.

Vidma pa je stal naš napol zgrajen Jakličev dom, ki je bil zaradi slabe gradnje tudi že precej razpadel in je kar klical po sanaciji. Kaj narediti z njim to je bilo vprašanje. Kaj narediti da bi z enim zamahom rešili čimveč potreb. Poleg tega je bil Jakličev dom formalno v lasti Župnije Dobropolje, ker je bil pred vojno zgrajen kot župnijski objekt. Ob velikem razumevanju župnika Franca Škulja, je bil dosežen dogovor za prenos lastništva Jakličevega doma v last občine, s čimer je bila formalno odprta možnost za investicije. Strategija ki sem si jo zastavil in jo predložil tudi občinskemu svetu je bila, obnoviti stari del Jakličevega doma in dozidati nekoč že načrtovani drugi krak, vendar po novih načrtih in za nove potrebe. Dali smo razpis za projektanta in izbrali gospo Majdo Bergant u.d.i.a, kot najboljšo ponudnico. Vse lepo in prav toda finančne postavke, s katerimi smo operirali so bile zelo visoke, čeprav so drugi izračuni kazali, tudi izredno ugodno sliko. Rešiti in vzpostaviti samo z eno zgradbo toliko vrst dejavnosti, kot jih je sedaj v tem Jakličevem domu, za ta denar res ne bi mogli nikjer. Rešitev je bila seveda v tem, da dosežemo soglasje, da v investicijo gremo in jo izvajamo postopno. Potem je prišlo najhujše obdobje v tej gradnji in tudi najhujše obdobje mojega županovanja. Ko so bili že vsi načrti gotovi, narejeni finančni elaborati, kako bomo investicijo zaključili in je bil del starega Jakličevega doma že porušen, ter narejeni izkopi za novi del so graditelji ugotovili, da je stari del v bistvu zgrajen brez enega samega kosa železa in je najbolj smiselno ga podreti do konca. Bil sem v izredno hudih škripcih. To je pomenilo razliko v gradnji najmanj 50.000.000 do 100.000.000 SIT. Finančnega pokritja za razliko gradnje nismo predvideli. Gradnja je že potekala. Najhuje bi bilo da bi se gradnja prekinila. Prekinitev gradnje bi pomenilo izredno velike stroške in veliko vprašanje bi bilo če bi se gradnja sploh nadaljevala to bi bil polom. Razvaline bi lahko stale več let. Od mene pa so terjali hiter odgovor, ker so bili na gradbišču stroji in delavci. Več ali manj mi je bilo jasno, gradnja se ne sme niti za trenutek ustaviti. V veliko pomoč mi je bil svetnik Jakič Stane, ki si je zadevo ogledal in mi rekel:

"Župan, poderi, bomo pa drugje stisnili". In smo podrli, gospa Majda Bregant je v rekordnem času dopolnila načrte, dopolnili smo gradbeno dovoljenje in delali naprej. Dvignile so se polemike, natolcevanja in laži, češ, da smo nalašč tako načrtovali, da smo lahko izsiljevali svetnike, da se je sploh začelo graditi, saj drugače ne bi nihče bil za to itd. V časopisu Delo smo lahko prebrali masten škodoželjen naslov "Občina Dobropolje podrla Jakličev dom". Ni bilo važno da delamo novega, ne važno je bilo zapisati, da smo ga podrli. Po tem, ko je bilo jasno, da je dom potrebno porušiti do tal in smo ga tudi porušili, smo vso zadevo na novo ovrednotili. Občinski svet je sprejel noveliran investicijski program, iz katerega je razvidno da je predvidena predračunska vrednost celotnega objekta z načrti in nadzorom vred 461.825.517,00 SIT. Celotno investicijo smo razdelili na faze, ki se bodo izvajale vse do konca leta 2004. Grobi plan del je bil nekako takšen, da se 2. faza še razdeli na 2.a, 2.b in 2.c fazo. 2. a faza se začne že v letu 2001. V to fazo je bila vključena tudi kompletna oprema odra, razsvetljava in ozvočenje. 23. novembra 2001 se je začelo redno predvajanje filmov in potem se lahko dvorana uporablja tudi za druge namene. Plan je bil natančno izdelan. Če bo vreme ugodno, drugače pa takoj spomladi, bo že v letu 2001 narejena celotna fasada in vsa okna in zunanja vrata., v letu 2002 glasbena šola in prostor za upokojenje, v letu 2003 knjižnica in del prostorov za šport, ter razstavnih prostori, vse ostalo pa v letu 2004.

Ob tem so se izkazali Dobropoljci, občani, velika večina, ki so mi na vsakem koraku in po telefonu zatrjevali, delaj naprej, prav je, da ste podrli stari Jakličev dom, nov bo in naš bo. To me je hrabilo. Eno leto je bilo težko, potem smo zadevo ponovno obvladali, država je nekaj primaknila, nekaj smo prerazporedili in tako že vse od sredine leta 2000 živi Občina Dobropolje pravzaprav z gradnjo Jakličevega doma in je to tudi osrednja občinska investicija kateri je bilo v nekaj letih podrejeno vse ostalo. Z razporeditvijo investicije na več let, smo dosegli tudi to, da se druge investicije niso ustavile, res smo nekoliko manj delali na cestah, vendar smo poleg tega zelo veliko investirali v obnovo vodovoda, v letih 2002 in 2003 izgradili praktično tri kompletne roketna igrišča, naredili kar nekaj kilometrov kanalizacij. Pripravili smo vse načrte in pridobili

gradbeno dovoljenje za čistilno napravo v Bruhanji vasi, pa žal v letu 2003 nismo uspeli na razpisu za dodelitev državnih sredstev, tako da bo čistilna še nekoliko počakala, saj je predračunska vrednost 240.000.000 SIT prevelik zalogaj, da bi ga izgradili sami brez soinvestitorskih sredstev države ali koga drugega.

Jakličev dom je pravzaprav v teh dveh letih docela zapolnil naše delo in naše upe. Čeprav se je morda v nekaterih naših občanih pojavljala dvom, ali je to sploh pametno iti v veliko investicijo samo za zadovoljevanje duhovne sfere našega občana ali bomo zmogli ali ne bi bilo bolje ta denar dati za kaj drugega, toda z vsakim dnem gradnje je Jakličev dom postajal bolj naš in Dobrepoljci so nanj resnično ponosni in zlepa ne najdeš človeka, ki bi še nasprotoval tej gradnji, razen seveda, večnih kritizerjev in škodoželjnejšev, ki pa tako in tako nikoli ne vidijo v ničemer nič dobrega.

V tem domu je bila poleg dvorane, katere otvoritev je bila že za državni praznik Dan državnosti leta 2001, v letu 2003, ob kulturnem prazniku 8. februarju, odprta nova moderna glasbena šola. Prostori nove glasbene šole v Jakličevem domu so novi skupni dosežek, ki se ga lahko iskreno veselimo. Ni ga bilo lahko narediti in mnoge ure usklajevanja in naporov je bilo potrebnih, da bo ta glasbena šola zaživela.

Glasbena šola ki je locirana v drugem nadstropju povsem novega kraka Jakličevega doma zavzema ca 300 m² površine. Obsega 6 manjših kabinetov za individualni pouk enega večjega in veliko učilnico za poučevanje teoretičnega pouka, sanitarije in večji pred prostor. Glasbena šola je tudi opremljena z osnovno opremo, mize omare stoli. Za pouk bodo uporabljeni obstoječi glasbeni instrumenti in rekviziti, nabavljenih pa bo še nekaj novih, tako da bo pouk res potekal v dobrih razmerah. Dolgoletna prizadevanja naših kulturnikov za glasbeni pouk v našem kraju, dobivajo s tem tudi vse svoje pogoje. In zares smo lahko veseli, da glasbena šola deluje. Učenje glasbe nima samo strogo strokovnega pomena, ampak je tudi zelo dobro sredstvo za primerno druženje in zaposlitev mladih ljudi, ki imajo zelo veliko energije in jo tako lahko potrošijo v glasbi v svoje zadovoljstvo in v zadovoljstvo tistih, ki jih poslušajo. Glasbena izobrazba pa vsakemu, tudi takšnemu, ki se morda pozneje ne bo več toliko ukvarjal z glasbo, omogoča da lažje in popolneje uživa v glasbi, ki jo izvajajo drugi in s tem obogati njegovo življenje.

V letu 2003 smo predali uporabi tudi nove prostore za društvo upokojencev. V občini deluje zelo aktivno in številčno društvo upokojencev, ki ni imelo ustreznih prostorov za svoje delovanje. Tudi to se je rešilo v sklopu gradnje tega Jakličevega doma. V kletnih prostorih je tako nastal velik družabni prostor, poleg tega pa še pisarna za sedež upokojenskega društva in priložnostna kuhinja. Oba manjša prostora sta izključno v uporabi Društva upokojencev, večji prostor pa bo na razpolago tudi še za druge prireditve.

Za občinski praznik 6. decembra 2003 je bila slovesno predana v uporabo tudi nova knjižnica. Knjižnica sedaj deluje v sklopu matične knjižnice Grosuplje, ki je skupni zavod treh občin, Dobrepolja, Grosuplja in Ivančne gorice. Nove nabave knjig in nova spoznanja v delovanju knjižnic so pokazala, da je za knjižnico potreben nov večji in sodobni prostor. Ta prostor smo sedaj zagotovili v Jakličevem domu. Kar nekaj let je trajalo, da so tudi ti prostori dobili svojo podobo. Knjižnica je sodobno urejena. Opremljena tudi s sodobnimi pripomočki, računalniki in računalniškimi programi in bo predstavljala tudi dostopno javno računalniško mesto(e-točka), kjer lahko pridobi potrebne informacije in usluge vsak občan tudi tisti, ki nima te možnosti doma. Knjižnica bo odprta več časa, da bo lahko čimveč občanov koristilo njene usluge. V knjižnici je trenutno preko 8000 knjig, ki se redno dopolnjujejo.

V kletnih prostorih so zaživeli tudi prostori namenjeni športni dejavnosti in prizadevna strelska družina si je uredila novo moderno strelišče za zračno puško. V letu 2004 se načrtuje še ureditev muzejskih in razstavnih prostorov nad dvorano. Tu bo ob prizadevanjih etnologinje prof. Anke Novak ponovno postavljena Jakličeva spominska soba, v naravnih velikostih bo postavljena kmečka dnevna soba "hiša", ki bo dopolnjena z razširjeno etnološko zbirko. Drugi del prostorov pa želimo

nameniti našima umetnikoma Francetu in Tonetu Kralj. Dokončana bo turistična pisarna, prostor za občasne razstave in več manjših prostorov namenjenih društvom in strankam kot pisarne za sedež organizacije. Jakličev dom je torej velika pridobitev za zadovoljevanje kulturnih in družabnih potreb občanov Občine Dobrepolje. Na skoraj 3000 m² uporabnih površin lahko dnevno istočasno porablja svoj prosti čas, se kulturno dviga ali se izobražuje najmanj 200 ljudi, če upoštevamo samo ostale prostore brez večnamenske dvorane, v kateri se odvijajo večje prireditve in tudi redno deluje kino, ki je dobil tudi nove sodobne aparature. Vsak lahko najde to kar njemu najbolj odgovarja, želimo si samo, da bi bil vedno zaseden z dejavnostjo.

Ne bo odveč zapisati tudi finančno plat gradnje. V letih 2000 do 2003 je bilo v Jakličev dom investirano skupaj 370.000.000 SIT. V letu 2000 74.000.000 SIT, v letu 2001 100.000.000 SIT, v letu 2002 130.000.000 SIT in v letu 2003 66.000.000 SIT. V letu 2004 se predvideva še 58.000.000 SIT, tako, da bo skupna vrednost investicije znašala 428.000.000 SIT. Od tega je država prispevala 79.000.000 SIT, ostalo pa občina. Prispevek države je bil iz različnih ministrstev in sicer Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je dalo preko programa CRPOV (Celostni razvoj podeželja in obnova vasi) 30.000.000 SIT, Ministrstvo za šolstvo, za glasbeno šolo 25.000.000 SIT in Ministrstvo za kulturo iz naslova različnih postavk skupaj 24.000.000 SIT. Seveda smo vsakega prispevka države veseli, vendar je ostalo prepričanje da bi država iz naslova spodbujanja kulture in izenačevanja pogojev med mestom in vasjo, morala prispevati več. Če skupno vsoto primerjamo s skupno uporabno površino približno 3000 m² pa zlahka ugotovimo, da je bila celotna gradnja izredno racionalno izpeljana in vsak izdatek dobro pretehtan. Veliko je k tem prispeval tudi tajnik občine gospod Anton Rus, ki je gradnjo operativno vodil in usklajeval izvajalce. Če jo primerjamo z noveliranim investicijskim projektom pa je celo cenejša kot je predvideval projekt.

Iz vsega povedanega lahko zaključimo, da je Občina Dobrepolje v letih 2002 in 2003 dala prioriteto reševanju zadev, ki se bolj kot dobrega materialnega počutja dotikajo duhovnega dela človekove biti, čeprav se je trudila, da niso bile zanemarjene tudi vse tiste dejavnosti, ki pravzaprav morajo delovati. Prav gradnja novega Jakličevega doma je zelo povezala občane in je dokaz, da so cilji dosegljivi, če je postavljen jasen cilj in je za doseg cilja dosežena velika stopnja soglasja vseh ali večine občanov. Dejstvo je, da se občani Občine Dobrepolje z veseljem odzivajo in s pridom uporabljajo nove pridobitve, saj so, kljub množici raznih prireditev in dejavnosti, skoraj vse relativno zelo dobro obiskane. Želimo si da bi to navdušenje in množica dejavnosti, trajalo še naprej in se še poglobilo.

DENARNIŠTVO NA GROSUPLJEM

*Emo Potokar**

ZAČETEK IN RAZVOJ DENARNIŠTVA IN BANČNIŠTVA V SVETU

Prve zametke bančništva v svetu zasledimo v zibelki svetovne kulture med rekama Evfrat in Tigris v Mezopotamiji (sedanji Irak) že okrog leta 3400–3200 pr. n. št. Tu so pred desetletji iz razvalin svetišča mesta Uruk izkopali glinaste ploščice s preprostimi znaki zapisov o hrambi vrednih predmetov in darov vernikov ter posestev, ki so jih dajali v najem. Žal pa časopisje dne 15. aprila 2003 pod naslovom "Tisočletja izginila v hipu" objavlja, da so v minulih dneh izropali sloviti bagdadski muzej, poln neprecenljivih starin, vključno prej omenjene, več kot 5000 let stare glinaste tablice z najzgodnejšimi klinopisnimi zapisi. Kulturna katastrofa – posledica iraške vojne!

Kralj Babilona Hamurabi (1792–1750 pr. n. št.) je izdal zakonik, ki pravno ureja banke, ki jih imajo razen samostanov tudi posvetni velikaši. Glavno plačilno sredstvo je rž, pojavlja pa se že zlato in srebro, vendar še v nekovanih delcih. V stoletjih po Hamurabiju se je bančništvo razširilo in ni zamrlo tudi, ko so babilonski državi nad 100 let (769–626 pr. n. št.) gospodarili Asirci.

V drugem tisočletju pr. n. št. je nastala država Hetitov – ljudstva indoevropskega porekla. To so bili pravi trgovci, njihove banke, nekakšne delniške družbe, so omogočale karavane, ki so trgovale v domači in daljnih deželah. Po nemirnih stoletjih je na vzhodnem obrežju Male Azije nastala država Lidijcev, ki je znana po bogastvu elektrona, prirodne zlitine zlata in srebra. Tako so Lidijci prvi kovali pravi denar – elektronske novčiče, opremljene z državnim pečatom. Zgodovina govori o Grku Sokratu. Ko mu je lidijski kralj Krez pokazal sobo, polno zlata, mu je Sokrat namenil besede: "Nihče se pred smrtjo ne more imenovati srečnega!"

Lidijce so premagali Perzijci ter prevzeli njihovo umetnost kovanja denarja. Njih kralj Darej je koval srebrni in zlati denar (razmerje med srebrom in zlatom je bilo 1:13). Zlati denar darejko se je razširil od Indije do Egejskega morja in stoletja ohranil svojo vrednost. Kjer je denar, tam so banke. Tudi perzijske banke so bile v svetiščih.

Grki so prevzeli umetnost kovanja denarja od Lidijcev. Atene so imele v svoji pokrajini Atiki bogate srebrne rudnike. Kovali so srebrne drahme, ki so imensko bile njihovo plačilno sredstvo do vstopa v EU. V 6. stoletju je v Grčiji cvetela trgovina s čezmorskimi deželami, kjer so ustanavljali kolonije, velike trgovske postojanke. Obresti za čezmorska posojila so znašale do 30 %, za domača pa samo 10 %. Grki so imeli že urejeno bančno knjigovodstvo. Državne banke so se razširile po imperiju Aleksandra Velikega tudi v Egiptu, kjer je javno življenje imelo grški značaj.

Feničani so denarništvo in bančništvo zanesli v severno Afriko, kjer so ustanavljali kolonije, tudi znamenito Kartagino. Feničansko-kartažanske kolonije so bile tudi v Španiji in južni Franciji.

Rimljani so od Grkov prevzeli denarništvo in bančništvo. Čeprav je prevladovalo poljedelstvo in živinoreja, je država postala močna in obilje denarnih poslov je ustvarilo sloj vitezov. Proti zatonu rimske države se pojavijo menjalci kot nekaki trgovci v daljnih provincah. Ti potujoči denarničarji so bili navadno Židje. Mojzesova vera jim je prepovedovala posojati denar za obresti rojakom-sovernikom, ne pa tudi tujcem, zato so šli v svet. Rimljani so najprej kovali bakren denar (as), pozneje pa srebrnike (denarius) in zlatnike (aureus). Rimski pravniki so določili veliko zapletenih in zanimivih pravnih norm o denarnih poslih. Proti koncu cesarske dobe so trgovali že s Kitajci po kopnem in morju. Zato so našli rimski denar v Indiji in Indokini. Kitajci so imeli svoj denar in svoje bančništvo.

* *Vodja ekspoziturne Ljubljanske banke v Grosupljem v pokoju, Grosuplje, Trubarjeva 4.*

Ob propadu zahodnorimske države se je denarništvo in bančništvo ohranilo v obmorskih mestih (tudi dalmatinskih, posebno v Dubrovniku) in vzhodnorimski državi, ki so jo uničili Turki leta 1453. Vzhodnorimska država je imela mnogo zlata, zato so kovali zlatnike. Carigrad (Konstantinovo mesto) je bil stoletja največje trgovsko in bančno središče sveta.

Srednjeveška Evropa, kjer je nastala frankovska država, predhodnica Francije in Nemčije, se je ponašala z znatnim bogastvom v samostanih. Velikaši so si v njih izposojali denar in v zameno odstopali posestva. V 11. stoletju se je s križarskimi vojnami obnovila trgovina z Bizantinci in Bližnjim vzhodom in vzcvetela so italijanska mesta Pisa, Genova in Benetke. Tudi križarski red templarjev je uspešno vodil bančne posle. V varstvo so sprejemali dragocenosti in darovnice. V Franciji so kmalu pridobili tolikšno moč in oblast, da je kralj Filip Lepi pri papežu leta 1313 izposloval ukinitve reda. Njihovo delo so prevzeli bančniki mesta Siene, kmalu pa so se zamerili glavni stranki - papežu, tako je njihova zvezda zatonila in posle so prevzeli podjetni Florentinci. O njih pomenu govori florint, to je florentinski zlatnik. Florenca, zdaj jo navadno imenujemo Firenze, je postala velik finančni center, ki je prodril tudi na Angleško. V italijanskih mestih je bilo tudi veliko siromaštva, zato so ljudje rabili posojila, ki so bila pri Židih in Lombardih predraga; zato so redovniki reda malih bratov sv. Frančiška začeli zbirati denar in ga dajali ubogim za nizke obresti. Ti manjši denarni zavodi so se imenovali "gore pobožnosti" in so se ohranili do današnjih dni kot manjše hranilnice in posojilnice. Obveljalo pa je mnenje: Ker služi posojilo splošnemu blagru, zaračunavanje obresti ne more biti greh, še posebno, če so kreditirali ubožnane mestne republike.

Odkrivanje poti okrog Afrike in potovanje čez Atlantski ocean so dala nov zamah trgovini in denarstvu pa tudi rudarstvu in industriji, vsekakor pa so se pojavljale tudi krize. Prvi glavni kraljevi finančnik je bil Francoz Jacques Coeur, ki je omogočil kralju Karlu VII., da je vzel Angležem Normandijo (1449). Drugi finančni velikani so bili florentinski Medicejci. Rod nemških Fuggerjev se je bavil z rudarstvom in kot finančniki Habsburžanov so pomagali Karlu V., da je bil izvoljen za rimskoneemškega cesarja namesto francoskega kralja Franca I.

Denarni mogotci so se sestajali v dveh velikih bančnih centrih: Genovi in Lyonu, kmalu pa se jima je pridružila Anverza, največje pristanišče ob Atlantiku. Tu se je zbiralo blago in drage kovine iz španskih kolonij. Velik del španske kolonialne trgovine je kmalu prevzela Amsterdamska banka in Amsterdam je postal glavno bančno središče. Takrat so z Orienta v Holandijo prišli tudi tulipani, po njih čebulicah slovi ta dežela še danes. - Večje banke so nastale tudi v Hamburgu, Nürnbergu in Benetkah. Bančno poslovanje se je izpopolnjevalo, kovani denar so nadomeščali vrednostni papirji kot kritje v blagajnah. Švedska banka je leta 1650 začela poslovati z bankovci. Skoraj istočasno je na Angleškem to storila Banka zlatarjev, ki je propadla zaradi Karla II. (1672), ker ji ni mogel vrniti velikega posojila. Angleško banko je ustanovil parlament leta 1694. Leto dni pozneje je Škotska banka dobila pravico izdajati bankovce. Danska in Norveška banka sta nastali 1736., Petrograjska 1768. Revolucija pa je spravila finance v nered in Napoleon je 1806. ustanovil Francosko banko, ki je preživela vse težave.

V Avstriji so v času Marije Terezije 1762 začeli izdajati prve bankovce, imenovane "bančni listi", ki so bili leta 1817 nadomeščeni z novimi bankovci, akcijami in kovanim denarjem. V Avstro-Ogrsko narodno banko se je, v skladu z novim imenom države, preimenovala 1872. Ustanovljene so bile deželne hranilnice: Štajerska 1816., Kranjska 1820. in Koroška 1835. leta. Te hranilnice so že zbirale denar in tudi dajale posojila. Pravno podlago za "hranilnični pravilnik" je bilo pismo Dvorne pisarne 2. septembra 1844. Po tem pravilniku so bile hranilnice občekoristni zavodi, ki naj bi izboljšali položaj ubožnejših slojev. V prvi točki piše, naj daje hranilnica manjpremožnim priliko, da se jim mali prihranki varno hranijo, obrestujejo in vedno pomnožujejo, da se s tem oživlja duh delavnosti in varčnosti. Na slovenskih tleh so bile ustanovljene mestne hranilnice: v Mariboru, Ptujju in Radgoni leta 1862, v Celju 1864, Beljaku leta 1867, Velikovcu in Brežicah 1872, Konjicah in Ljutomeru 1874, Železni Kapli 1884, Ljubljani 1889, Kranju 1893, Novem mestu

1894, Radovljici dve leti kasneje, Kamniku 1901, Črnomlju 1905, Kostanjevici leta 1907. Sledile so občinske hranilnice v večjih občinah, trgih in manjših mestih: v Krškem 1901, Postojni in Kočevju 1907. Okrajne hranilnice so bile ustanovljene v Slovenski Bistrici, leto kasneje v Slovenj Gradcu, v Lenartu v Slovenskih goricah 1873, Kozjem 1874, v Gornjem Gradu, Sevnici, Šoštanj, Šmarju pri Jelšah in na Vrskem 1889. Vse na osnovi hranilničnega pravilnika ustanovljene hranilnice so imele javni značaj in jamstvo države, dežele, mesta oziroma občine. Samo njim je bilo dovoljeuo, da so sprejemale tako imenovane pupilne vloge, to je denar od oseb pod varstvom (nedoraslih, opravilno nesposobnih idr.).

ZAČETKI DENARNIŠTVA IN BANČNIŠTVA PRAV PRI NAS IN V BLIŽNJI OKOLICI

Arheološka odkritja v območju Magdalenske gore pričajo o halštatski, starejši železni kulturi med letoma 800 in 400 pr. n. št. Jantarska pot, najvažnejša in najstarejša pot čez ozemlje današnje Slovenije, je verjetno potekala tudi čez naše kraje. Mlajša železna doba (400 – 33 pr. n. št.) prinese propad Ilirov z visoko halštatsko kulturo in naselitev Keltoev (z latensko kulturo), teh najdb pa je zelo malo. V rimski dobi (od 1.–5. stoletja n. št.) smo del upravne enote rimske države, ob prelomu tisočletja pod prvim rimskim cesarjem Oktavijanom (Avgust). V zgodnjem srednjem veku (5.– 11. stoletje) so rimsko državo uničili barbari, stepna in germanska ljudstva. V tej dobi je bila cesta Siscia–Emona v slabem stanju in glavna vojaška in prometna pot iz Italije proti vzhodu obide Dolenjsko in ni najdb.

V 10. stoletju pa so že prvi urejeni poseljeni slovenski kraji. Med zelo starimi kraji te dobe so Škočjan: viri omenjajo župnijo pred letom 1260, Št. Jurij, Grosuplje, Šmarje in dalje Šentvid pri Stični ter Višnjegorski grofje. Konec 12. stoletja, ob nemirih v ogrskohrvaškem kraljestvu je Albert Višnjegorski razširil svojo posest na Belo krajino, ki je tudi kasneje ostala v sklopu slovenskih dežel. Samostan v Stični (1135) so postavili cistercijani, ki so pripeljali arhitekta Mihaela iz Francije. Ta je zgradil veličastno romansko baziliko v Stični. Prav v samostanu Stična je nekaj kasneje zapisan eden redkih slovenskih srednjeveških tekstov. Oglejski patriarhi pa so že prej ustanovili parafaro v Šentvidu pri Stični.

ZGODOVINA ZADRUŽNIŠTVA

Najstarejše zadruge pri nas so bile tako imenovane planinske združbe, ki so omogočale prodajo mleka in mlečnih izdelkov, živine, gospodarskih in gospodinjstkih potrebščin. Delovale so brez pisanih pravil. Kasneje so dunajska vlada in deželne oblasti izdajale navodila, patente, zakone in predpise, ki so uravnavali odnose med člani in družbo, pogoje za ustanovitev in poslovanje zadrug, ki naj pospešujejo gospodarjenje, varčevanje in moralne odnose, tako da preprečujejo oderuštvu. Slovensko zadružništvo je kljub politični razcepljenosti odigralo važno gospodarsko in narodno-politično vlogo.

Med vidne borce za razvoj slovenskega zadružništva in hranilništva štejemo brata Josipa in Mihaela VOŠNJAKA, ki sta v letih 1870–1900 veliko naredila za utrditev slovenskega gospodarstva. Josip Vošnjak je veliko pisal o narodnem gospodarstvu in vplival na brata Mihaela, da se je posvetil organizaciji slovenskih hranilnic in posojilnic, za kar je dobil pobudo na Češkem. Mihaelu Vošnjaku, ki so ga imenovali oče slovenskega zadružništva, je uspelo leta 1883. ustanoviti Zvezo slovenskih posojilnic.

Zadružništvo v slovenskih deželah je od leta 1858 delovalo na podlagi Društvenega zakona in Zadružnega zakona iz leta 1873. V stari Jugoslaviji je leta 1937 izšel Zakon o gospodarskih zadrugah, socialistično zadružništvo pa je urejal Zakon o združevanju kmetov iz leta 1965 in 1972.

– V našem Zborniku št. 22 Franc Kalar navaja podatek o delovanju hranilnice in posojilnice, ustanovljene leta 1890 v okviru zadruge Šentvid pri Stični, ki si je pridobila zaupanje s solidnim poslovanjem. V Zborniku 19 pa dr. France Adamič piše o ustanovitvi podružnice Kranjske kmetijske družbe leta 1912, leto kasneje pa hranilnice in posojilnice v Škocjanu, ki pa zaradi prve svetovne vojne ni zaživela. Drugo hranilnico in posojilnico so ustanovili leta 1931. Njena denarna sredstva so sestavljali zadružni deleži, hranilne vloge, zadružna posojila, pristojbine in upravni prispevki. Obvezno revizijo so opravljali revizorji Zadružne zveze iz Ljubljane. Iz zapiskov je razvidno, da so poslovali dokaj uspešno. Zadruga je poslovala tudi med drugo svetovno vojno, po njej pa obnovila poslovanje, toda uredba o likvidaciji kreditnih zadrug 17. 4. 1947 je veljala tudi zanjo. Tako je skupina kmetovalcev v marcu 1946 spet ustanovila Kmetijsko zadrugo v Škocjanu z namenom odkupovati pridelke, živino in suho robo, ustanavljati obrtne delavnice ter uvajati napredno pridelovanje kmetijskih pridelkov. KZ Škocjan je uspešno poslovala, ni pa se mogla prilagoditi sodobnemu poslovanju in z dohodkom plačevati vodilnega strokovnjaka, zato so na občnem zboru 1. feb. 1953 odločili, da se Kmetijska zadruga Škocjan kot poslovalnica pridruži Kmetijski zadrugi Podtabor (št. Jurij). – Kmetijsko obdelovalna zadruga Gatina je bila ustanovljena 6. januarja 1949 in bila ena najuspešnejših v občini Grosuplje. S Kmetijsko obdelovalno zadrugo Šuligoj Grosuplje se je spojila 29. sept. 1952. – V oktobru 1945. so tudi na Vidmu v Dobrepolju ustanovili obnovitveno zadrugo, te pa so po letu 1953 gradbene aktivnosti prenesle v kmetijske zadruge ali občinska komunalna podjetja.

PRIHOD BANKE NA GROSUPLJE

Pred drugo svetovno vojno je bilo Šmarje s farno cerkvijo in občinskim uradom "pomembnejši" kraj. Grosuplje je postalo prepoznavno pred 120 leti kot križišče obeh dolenjskih železniških prog, novomeške in kočevske. Iz furmanske postojanke (Stara pošta pred vstopom v naselje) se je razvilo v lokalno središče, v zadnjih desetletjih pa se je zaradi bližine Ljubljane in ugodnih cestnih poti ter razvoja industrije razbohotila še stanovanjska ponudba. Tako je Grosuplje postalo občinsko središče, ki je dobilo tudi denarno ustanovo.

Seveda pa razvoj denarnega poslovanja sega v narodnoosvobodilno gibanje, ko je bilo formirano Poverjenišтво za finance na osvobojenem ozemlju. Vodil ga je Zoran Polič. Denarni zavod Slovenije je bil ustanovljen 12. marca 1944 kot privilegirana splošna in emisijska banka. Dne 21. junija 1945 je bil izdan zakon o Denarnem zavodu Slovenije, s katerim se je prešlo na mirnodobno poslovanje. Denarni zavod Slovenije je bil leta 1946 spojen z Narodno banko FLRJ, centralo za Slovenijo. Narodna banka je bila tako poleg emisijske tudi banka gospodarstva in občanov.

Z začetkom leta 1950 Narodna banka FLRJ na Grosupljem odpre svojo enoto v preurejenih gospodarskih prostorih na Koščakovem dvorišču. Takratni posel je zajemal pretežno poslovanje z delovnimi organizacijami in ustanovami. Prve hranilne knjižice je podarjala najboljšim učencem ob koncu šolskega leta. To je bila nagrada in hkrati povabilo k varčevanju mladih. Narodna banka se je s 1. 4. 1959 preimenovala v Komunalno banko. V povezavi z gospodarsko reformo leta 1961 je prišlo do ponovne spremembe bančnega sistema. Izšla sta Zakon o bankah in Zakon o kreditnih in drugih bančnih poslih. Narodna banka je bila emisijska ustanova, poslovne banke so bile specializirane. Tako je s 1. 5. 1961 prevzela poslovanje gospodarskih organizacij in ustanov Služba družbenega knjigovodstva (SDK) kot naslednica Narodne banke, poslovanje z občani pa Komunalna banka. Takrat šele zaznamo živahnejši promet dinarskega varčevanja in potrošniškega kreditiranja. Dobršen del reform leta 1965 je zadeval finance, zato je bilo nujno spremeniti tudi bančni sistem. Sprejeta sta bila Zakon o Narodni banki in Zakon o bankah in kreditnih poslih. Komunalna banka je tako 1965 menjala naziv v Kreditno banko in hranilnico Ljubljana, po letu 1970 pa nastopa kot Ljubljanska banka - podružnica Ljubljana. Po prilagajanju spremembam v bančni zakonodaji je

Ljubljanska banka (LB) do leta 1977 poslovala kot banka s centralo in podružnicami, 12. januarja 1978 pa je bila na ustanovnem zboru konstituirana Ljubljanska banka - Združena banka. Po teh spremembah so enote spadale pod Gospodarsko banko Ljubljana, tako tudi ekspozitura Grosuplje - enota z malim pooblastilom, ki odgovarja potrebam krajanov tukajšnje občine.

Prva bančna ekipa (slikano marca 1954): Marica Mencin, Mara Bašar, Milka Simnik (Spanja), Franc Zavišek, Anica Žagmeister, zadaj: Silvo Husu, Zofka Grat (Kavšek), Zdenka Likovič (Marjetič), Fani Trailovič, Vida Bašar (Triler), Josip Bučkovič, Angelca Novak (Perme), Francka Hude, Pavla Bardorfer (Budkovič), Tončka Anžič (Jevšinek)

Bančna likvidatura v prostorih Zadružnega doma na Grosupljem.

Poslovna stavba na Kolodvorski 4, v kateri je bila Služba družbenega knjigovodstva (SDK) in Kreditna banka (KB) na Grosupljem.

Slavnostna otvoritev dne 21. julija 1962.

Po otvoritvi: Marica Mencin, Anica Žagmeister, Francka Fajdiga.

Likvidatura z vabljenimi: Janez Lesjak (1. levo) in predsednik skupščine Ivan Ahlin (2. desno), uslužbenke: Francka Fajdiga, Vera Mehle, Albina Jerman, Marica Mencin, Nadi Zavodnik (Dobrovnik).

Nova likvidatura Službe družbenega knjigovodstva: Nevenka Beguš, Nada Zavodnik (Dobrovnik), Marinka Vidic (Jensterle),....., Zalka Klinc, Marica Mencin, Anka Habjan, hišnik Janez Jakopin.....

Zanimiva je morda tudi omemba ostalih lokacij banke. Druga: že leta 1953 se banka seli v nove prostore Zadružnega doma (sedaj Kolodvorska 2). Tretja: julija 1962 preselitev v novo stavbo na Kolodvorski 4, kjer dobi prostore tako Služba družbenega knjigovodstva kot Komunalna banka. Četrta: 3. septembra 1973 preselitev v novo, večjo poslovno-stanovanjsko stavbo na Taborski 3, kjer Ljubljanska banka odkupi funkcionalen, velik, svetel poslovni prostor; v njem se 8 zaposlenih skoraj izgubi.

Tu je posej zacvetel, k čemur je vsekakor pripomoglo zaupanje v bančništvo, novi prostor in še raznolikost poslovanja z novo ponudbo storitev. Likvidatura se je obogatila tudi z mladim kadrom, dodatno izšolanim v bančnem poslovanju v izobraževalnem programu v centru LB. (Ob 30-letnici poslovanja Ljubljanske banke in renovirani poslovalnici na Taborski 3 v oktobru 2001 je bila kratka slovesnost, na katero so bile povabljene tudi že upokojene sodelavke.)

Potreba po bančni enoti se je pokazala tudi v Ivančni Gorici, kjer je bila zgrajena nova agencija v decembru 1976, in na Vidmu - Dobropolje, kjer je bila odprta 16. avgusta 1977.

Ko je bil na Grosupljem zgrajen dom starejših občanov (pri Jerovi vas), je bilo v njem oktobra 1985 odprto vpačilno-izplačilno mesto, ki pa je bilo po letu 1992 zaradi zmanjšanja kadra, uvedbe bankomatov in nerentabilnosti zaprto.

Ker radi segamo nazaj v zgodovino, bo nekaj povedal tudi povzetek, prikaz poslovanja naše bančne enote v razdobju 1973–1977.

SREDSTVA PREBIVALCEV - HRANILNE VLOGE:

Pretežni del zbranih sredstev v ekspoziaturi Grosuplje z agencijama Ivančna Gorica in Videm-Dobrepolje predstavljajo hranilne vloge; te so prebivalcem najbližje, saj na Slovenskem beležimo nagnjenje k varčevanju že od leta 1865.

Leto	Število hranilnih knjižic	Sredstva hranilnih vlog v 000	Indeks
1973	6160	20.736	-
1974	7021	28.564	138
1975	8110	42.349	148
1976	9514	68.92b	163
1977	10958	98.800	143

Težnja je bila, da bi se čim več denarja hranilo v bankah, zato je bila propagandna ponudba za izplačilo osebnih dohodkov, pokojnin in pozneje tudi štipendij prek bančnih računov glavni delež povečanja hranilnih vlog. Ta akcija v začetku ni mogla steči, ker je večina občanov zaupala

Pred novo bančno enoto na Taborski 3 dne 3. sept. 1973: Franc Zaviršek, eden od ustanoviteljev LB podružnice SKB (Stanovanjske komunalne banke) v Ljubljani in njen dolgoletni direktor. Žal mi je bil v 32-letni bančni delovni dobi direktor le dobra tri leta, vedno korekten, plemenit, topla človeška duša, ki je vedno znal prisluhniti in svetovati kot dober oče. Ob pomembnih dogodkih nas je rad obiskal, saj je kljub dolgoletnemu službovanju in bivanju v Ljubljani ostal zvest Grosupeljčan! (Umril je konec aprila 2002.) Ob njem sodelavec iz tehnične službe, Ljubljana, Stanka Breščak, kadrovska služba, Ljubljana, Majda Štrozak, Vera Bolješič, Olga Tomažič, Marica Šteh, Nada Krivec, Nikola Koprivnjak, Ljubljana, Ema Potokar. Zadaj: Anica Drobnič, Zlatka Felc, Ana Drobnič in Anica Radež.

V likvidaturi, spredaj: Anica Radež, Vera Bolješič, zadaj Darja Divjak, Metka Perko, Nada Krivec, Zdenka Vodeb in Vika Tomšič.

Ob otvoritvi novih poslovnih prostorov banke na Taborski 3 dne 3. sept. 1973. Spredaj: Maja Pahor, Zlatka Felc, za njima Marta Mak, Vika Tomšič, Marica Kotar, Milena Klinc, Vera Bolješič, Ana Drobnič, Ema Potokar, Nada Krivec, Zdenka Vodeb.

Milena Klinc, Vera Bolješič, Zlatka Felc, zadaj: Zdenka Vodeb, Marica Kotar, Vika Tomšič.

le prejeti kuverti na izplačilni dan, toda zgledi vlečejo, pripomorejo ustna izročila znancev, predvsem pa prepričevanja ob kontaktih v delovnih organizacijah, na delavskih svetih in zborih delavcev. Uspeli smo skoraj 100-odstotno, izvzemši delovne organizacije z nekaj zaposlenimi, ki so zaradi oddaljenosti od banke prevzem teh nazorov odklanjale. Za uspešno poslovanje prek hranilnih knjižic in pozneje tekočih računov pa je poskrbel Sporazum s Pošto Slovenije. Z njim je bilo omogočeno varčevalcem Ljubljanske banke brezplačno koriščenje gotovine na vseh 508 poštah v Sloveniji.

Res pa je, da ob menjavi politične oblasti hranilne vloge izgubijo velik del svoje vrednosti, To se je zgodilo ob koncu prve svetovne vojne (leta 1918 ob razpadu Avstro-Ogrske) in ob začetku ter koncu druge svetovne vojne 1941. Po naši osamosvojitvi je bila oktobra 1991 preminacija DIN v SIT.

TEKOČI RAČUNI OBČANOV

Povečanje števila tekočih računov je občutno šele v letu 1977, ko so občani spoznali prednosti brezgotovinskega poslovanja, v veliki meri pa je k povečanju prispevalo izenačenje obrestne mere tekočih računov s hranilnimi vlogami.

Znana je tudi ugotovitev, da so starejši in upokojeni najboljši varčevalci! Ali si žele zagotoviti brezskrbno starost, ne obremenjevati svojih potomcev oziroma smo bolj skromni in nimamo več želja po novem in lepšem?

In še vedno drži: NAROD, KI ZAUPA VASE,
DELA IN VARČUJE,
NE MORE PROPASTI!

ŽIRO RAČUNI OBČANOV

Gibanje teh sredstev je v stalnem porastu, pa ne zaradi 4-odstotne obrestne mere, pač pa zaradi večjega števila nanovo odprtih računov honorarcev. Vedno pa se po prilivu na račun ta sredstva tudi v nekaj dneh praznijo, če že ne takoj (po trajniku).

Prikaz žiro računov:

Leto	Število	Sredstva občanov v 000 din	Indeks
1973	797	782	—
1974	1213	1.684	215
1975	898	1.206	72
1976	1005	1.793	149
1977	1005	3.693	206

Morda še podatek: povprečni osebni dohodek v letu 1977 v Republiki Sloveniji je bil DIN 4.844,00

DEVIZNO-VALUTNO POSLOVANJE

Devizno-valutno poslovanje se je zelo razmahnilo. Toda prav v letu 1978 se občuti delno upadanje priliva na devizne račune občanov iz tujine, ker statistike prikazujejo vračanje naših zdomcev. Zelo živahno pa je poslovanje občanov prek deviznih računov: vloge so v porastu, registriranih pa je tudi več turističnih potovanj v inozemstvo in izdaj potrdil za iznos valut.

Prikaz gibanja sredstev deviznih računov občanov:

Leto	Število	Sredstva v 000 DIN	Indeks
1973	980	5.088	—
1974	1220	6.710	132
1975	1418	10.941	163
1976	1646	16.778	153
1977	1999	24.247	145

Občutno je porasla menjava tujih plačilnih sredstev inozemcev - turistov tako pri davčnih okencih kot pri menjalnicah, vezanih na ekspoziuro ali agenciji.

NALOŽBE – KREDITIRANJE

POTROŠNIŠKO KREDITIRANJE

Skladno z gibanjem sredstev se je povečal tudi obseg potrošniškega kreditiranja, ki je prav v zadnjih letih doživelo mnogo sprememb. Kreditotojemalcev to očitno ni motilo, kajti zahtevkov za potrošniške kredite je vedno več. Nabavljeno blago izboljšuje življenjske pogoje, kredit služi kot dopolnilni vir sredstev za osebno potrošnjo.

Gibanje odobrenih potrošniških kreditov v petih letih:

Leto	Število odobrenih PK	Znesek odobrenih PK v 000 DIN	Indeks
1973	348	3.207	-
1974	563	6.598	206
1975	425	6.285	95
1976	567	11.905	189
1977	521	14.108	118

Pretežni del kreditnih sredstev je namenjen za nabavo povišstva, sledi kreditiranje avtomobilov, nato ostalo. Gotovinski krediti sicer so, vendar primerjalno v zelo majhnih zneskih, medtem ko za kreditiranje turističnih potovanj sploh ni bilo interesentov.

Od leta 1977 je obstajal pravilnik za kreditiranje nakupa rabljenega avtomobila in pravilnik o kreditih občanom za popravilo motornih vozil, (Upam, da se boste nasmehnil ob današnji ponudbi vozil – seveda po 25 letih).

KREDITIRANJE MALEGA GOSPODARSTVA

Kreditov za pospeševanje gospodarskih dejavnosti se poslužujejo predvsem kmetje in obrtniki za nabavo osnovnih sredstev. Odobritev je vezana na kreditno sposobnost in lastno udeležbo, zato je bilo v ekspozituri odobrenih le nekaj teh posojil, kljub temu da pokrivamo pretežno kmetijsko področje (delež kmečkega prebivalstva leta 1977 je bil 34 %) s sorazmerno močno obrtniško dejavnostjo.

STANOVANJSKO-KOMUNALNO KREDITIRANJE

Grosupeljska ekspozitura je bila ena prvih izvenljubljskih bančnih enot s pooblastilom LB-Podružnice za kreditiranje stanovanjskega in komunalnega gospodarstva v Ljubljani. Zanimanje za kreditiranje stanovanjske izgradnje je v naši občini zelo veliko. Odobraval pa se niso samo posojila po veljavnih stanovanjskih pravilnikih, ampak so se opravljali tudi komisijski posli za sredstva delovnih organizacij in Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Grosuplje. Ker je stanovanje nujna življenjska dobrina, ki terja strpnost koristnika in pretežno njegov denarni delež, ugotavljamo, da se občani poslužujejo obeh veljavnih pravilnikov:

- varčevanja, ko občan pridobi pravico do posojila po končani varčevalni dobi;
- vezave, ko je odobreno posojilo takoj po vplačilu procentualnega depozita.

Pregled privarčevanih in vezanih sredstev za stanovanjsko in komunalno izgradnjo:

Leto	Varčevalne pogodbe o vezavi	Znesek privarčevanih in vezanih sredstev v 000 DIN	Indeks
1973	39	1.052	-
1974	54	1.913	182
1975	55	2.342	122
1976	141	4.999	213
1977	134	5.505	110

Leto	Število odobrenih posojil	Znesek odobrenih posojil v 000 DIN	Indeks
1973	20	287	-
1974	14	260	91
1975	113	3.080	1185
1976	162	4.815	156
1977	123	5.090	106

Slednja so bila odobrena posojila za stanovanjsko izgradnjo po komisijskem poslu.

Poglejmo še statistične podatke o številu prebivalcev in številu stanovanjskih enot v občini Grosuplje:

Popis leta	Število prebivalcev	Stanovanjske enote
1910	21.461	4.500
1931	22.513	4.669
1948	22.071	4.443
1953	22.111	4.585
1961	22.594	4.815
1971	23.063	6.148
1977	24.194	6.751
1981	25.114	7.394

Razvidna je naselitev in obnovitev v povojnem času ter skladno s tem porast stanovanjskih enot, h dograditvi katerih so prav gotovo pripomogla tudi posojila, odobrena in črpana v naši bančni enoti. Seveda je trenutno stanje neprimerljivo, saj smo že v letu 2004.

Prikaz skupnih sredstev prebivalcev v treh enotah in število zaposlenih delavcev banke:

Leto	Skupna zbrana sredstva v 000 DIN	Indeks	Zaposlenost v ekspoziuri in obeh agencijah
1973	26.606	-	8
1974	36.964	139	9
1975	54.496	147	9
1976	87.497	161	14
1977	126.740	145	20

V razdobju prikazanih petih let je viden spontan porast sredstev prebivalstva, in sicer v poglednih vlog tako dinarskih kot deviznih, medtem ko so vezana sredstva, predvsem dinarska, po uveljavitvi nepreklicne vezave v izrednem padcu.

Leta 1986 so zbrana sredstva občanov v naših treh enotah, ki pokrivajo področje občine Grosuplje, 8.284 milijonov DIN, kar je več kot 2-procentni delež sredstev Gospodarske banke Ljubljana, in sicer takoj za enoto Kočevje ter pred enotami Cerknica, Logatec, Vrhnika in Litija.

Pregled vlog pri hranilnicah v Sloveniji

Tek. št.	Ime hranilnice	Stanje vlog 1. avgusta 1939			Število vlagateljev
		na knjižice	v tekočem računu	skupaj	
1	Mestna hranilnica Brežice	6,288.333	2,781.698	9,070.031	1.872
2	Mestna hranilnica Celje	22,973.590	8,675.381	31,648.971	5.720
3	Mestna hranilnica Črnomelj	7,143.630	924.769	8,068.399	2.007
4	Mestna hranilnica Kamnik	11,891.419	1,225.349	13,116.768	2.975
5	Mestna hranilnica Kočevje	10,920.086	2,614.494	13,534.580	2.909
6	Mestna hranilnica Kranj	49,436.993	3,398.437	52,835.430	7.911
7	Mestna hranilnica Ljubljana	170,719.590	249,267.053	419,986.643	43.450
8	Mestna hranilnica Ljutomer	3,727.837	584.194	4,312.031	1.601
9	Mestna hranilnica Maribor	62,057.404	30,133.111	92,190.515	9.533
10	Mestna hranilnica Novomesto	26,431.689	2,201.705	28,633.394	4.663
11	Mestna hranilnica Ormož	3,981.180	—	3,981.180	2.056
12	Mestna hranilnica Ptuj	9,628.559	2,459.172	12,087.731	2.486
13	Mestna hranilnica Radovljica	17,871.692	3,830.145	21,701.837	4.634
14	Mest. hranilnica Škofja Loka	5,878.180	865.014	6,743.194	948
15	Hranilnica dravske banovine Ljubljana	116,988.019	102,357.499	219,345.518	9.540
16	Hranilnica dravske banovine Maribor-Celje	46,032.051	68,678.762	114,710.813	5.927
17	Občinska hranilnica Gornja Radgona	5,964.403	278.127	6,242.530	745
18	Občinska hran. Kostanjevica	2,197.246	—	2,197.246	1.145
19	Občinska hranilnica Kozje	2,885.081	—	2,885.081	1.225
20	Občinska hranilnica Krško	9,822.134	468.610	10,290.744	2.781
21	Hranilnica kmečkih občin Ljubljana	12,910.518	—	12,910.518	2.274
22	Občinska hranilnica Marenberg	5,263.141	—	5,263.141	1.867
23	Občinska hranilnica Murska Sobota	3,394.571	2,014.020	5,408.591	679
24	Občinska hranilnica Vrhnika	17,207.240	1,266.847	18,474.087	3.155
25	Okrajna hranilnica Konjice	4,020.983	—	4,020.983	1.507
26	Okrajna hranilnica Rogatec	1,492.952	—	1,492.952	670
27	Okrajna hran. Slovenj Gradec	14,799.216	2,043.323	16,842.539	3.791
28	Okrajna hranilnica Slovenska Bistrica	8,323.802	32.437	8,356.239	2.175
29	Okrajna hranilnica Sv. Lenart	6,545.575	—	6,545.575	1.733
	Skupaj	666,797.114	486,100.147	1.152,897.261	131.979
/	Vse hranilnice v Jugoslaviji izven Slovenije imajo vlog po stanju 31. V. 1939			1.337,927.165	107.628

Slovenija je bila torej že pred 2. svetovno vojno znana po najbolj razviti hranilni službi. Primerjalno: od vseh jugoslovanskih bank je imela največ zaupanih hranilnih vlog!

Dokajšnjo vlogo v svetovanju banki je imel tudi Svet varčevalcev, ki so ga sestavljali delegati varčevalcev iz vsake bančne enote – ekspoziture, izvoljeni na vsakoletnem zboru varčevalcev posamezne poslovalnice. Iz naše občine je bil kar največ mandatov izvoljen korekten in zanimiv gospod Josip Budkovič (včasih tudi bančnik) in prav z njim smo res ustvarjalno sodelovali.

MLADINSKO VARČEVANJE

Prvi hranilnik v obliki malega grškega templja izvira iz obdobja okoli 300 let pr. n. št. Ohranilo se je tudi veliko rimskih hranilnikov, narejenih iz gline, največkrat v obliki hruške. Prvo šolsko hranilnico na Slovenskem je 1844. osnoval v Šoštanju Peter Musi in si zaradi dobrih učnih uspehov pridobil 1827. leta naziv zgednega učitelja (Musterlehrer). Ta naziv so dobili res odlični učitelji. V Kmetijske in rokodelske novice je 1844. zapisal: "Že pri otroku, ki začne denar spoznavati, vemo sklepati, kakošen gospodar bode odraščeni človek! Zato je tedaj potrebno otroke zgodej varčnosti vaditi in jih zapravljivosti odurati. V mladosti je treba skrbeti, kako si svoje dni pošteno kruh služiti..." (Zato so pozneje boljši delavci - učenci v šolskih hranilnicah - kot priznanje za prizadevnost in delo prejeli značke Petra Musija.)

Jurist Ivan Geršak je 1865 v reviji Čitalnica priporočal šolsko hranilništvo. Njegov poduk je zahteval, naj se narod izobrazí, izuri, omika, zato je treba posvetiti pozornost ljudskim šolam, da se človek pripravi v mladih letih na trdo delo - na resnično življenje. Brez dobrih šol ni omike in blagostanja. Prav on je bil tudi med prvimi, ki so se po marčni revoluciji zavzemali za slovenski pouk v šolah, saj je na Štajerskem v osnovnih šolah še vedno prevladovala nemščina.

Na kongresu hranilnic leta 1924 v Milanu so sklenili, naj bo 31. oktober svetovni dan varčevanja. Tega dne naj bi v vseh državah sveta imeli na šolah predavanja o pomenu varčevanja iz socialnih razlogov za doseg večjega blagostanja. V stari Jugoslaviji so leta 1926 začeli uvajati 31. oktober za dan varčevanja.

Pedagoški vidik vzgoje za varčevanje, ki ga opravijo pedagogi ob združevanju več sto učencev v pionirskih in mladinskih hranilnicah, je neprecenljiv. Usmerja jih v varčnost in gospodarnost. Na posvetu mentorjev je Azra Kristančič govorila o psihološko-pedagoški utemeljenosti vzgoje mladih v varčevanju in oblikovanju ekonomske zrelosti mladine ne s kopičenjem denarja, pač pa z ustreznim vlaganjem in načrtnim razpolaganjem z njim.

VSE VELIKE STVARI, TUDI BOGASTVO, JE USTVARJENO OZIROMA ZAČETO Z DROBIŽEM!

Velik poudarek na varčevanju mladih je zanimivo razviden iz fotokopij starih hranilnih knjižic takratne Mestne hranilnice ljubljanske.

Mestna hranilnica ljubljanska je bila prva z mladinskim varčevalnim kotičkom, opremljenim tudi z igrali. Ostale enote smo izdajale in praznile hranilnike ter njih prihranek knjižile v hranilne knjižice otrok, to pa ne le v banki, ampak tudi po šolah (Šmarje - Sap). Ljubljanska banka je pred letom 1970 posvečala veliko pozornost ustanavljanju šolskih hranilnic. Prva šolska hranilnica je bila ustanovljena na šoli Podčetrtek leta 1970. Na ljubljanskem območju je bila med prvimi šolska hranilnica na osnovni šoli Škofljica v letu 1973. Ustanovno listino šolske hranilnice na šoli Louis Adamič Grosuplje (na obeh šolah) so podpisali leta 1975, posebni prostori so bili urejeni 1980 na višji stopnji, na nižji pa v aprilu 1981. Ob poznavanju pravil poslovanja v šolskih hranilnicah, seveda pod vodstvom mentorja (učitelja ali profesorja na šoli), so otroci oziroma učenci spretno opravljali blagajniško poslovanje. Mladi varčevalci so se prav v grosupeljski šolski hranilnici izredno izkazali ob mentorstvu pedagoginje Marije Škrjanc in v juniju 1988 celo organizirali tekmovanje učencev - delavcev v šolskih hranilnicah iz 50-ih šol iz vse Slovenije; pomerili so se v "znanju in spretnosti". Hkrati so tekmovalci obiskali rojstno hišo pisatelja Louisa Adamiča in si ogledali Taborsko jamo.

Uloge.

Najbolj varno naložen denar je v slovenski
Mestni hranilnici ljubljanske

(Ljubljana, Postročrna ulica šte. 2)

37. milijona kron

Vsih uložitev in obsega uložitev

po 4 1/2 %

Pohodnica (previdni) pravilno hranjena zama.

Urednice ura

Vseh delavci od 8. - 12. dopoldne in od 3. - 4. popoldne.

Uloga se poplačuje varno

Priloga uložitvi pridružijo se priložni na podlagi državnega računa
4 dne 3 mesecno 1996. 2. 1. 1997. 27. oktobra 1997. in vsi drugi
in njih stroškovne in vsi drugi stroški in vsi drugi stroški
drugega mesta, zbirajo pa se tudi stroški pridržani: pridržani
znesek 40000 kron v državnih pridržanih krogi je to hranilnica
previdnostna varila, zbirajo pa se tudi stroški pridržani: pridržani
in njih stroški, daje zagotovilo in vsi drugi stroški pridržani in
in njih stroški. Tuji si, v in stroških uložitvi pridržani in
in njih stroški.

4 1/2 %

Skupno obdobje: hranilnica uložitvi pridružijo se priložni
druge in se stroški pridržani.

Za uloga je zagotovljena sredstva zagotoviti.

Hči računov v Zbirnici računov in finančnih in vsi drugi
in vsi drugi stroški. FRANK SAKSER Co. in vsi drugi stroški.
in vsi drugi stroški. FRANK SAKSER Co. in vsi drugi stroški.

Desetero hranilnične zapovedi.

1. Bodi varčen.
2. Delaj v mladosti, da boš kaj imel v starosti. Dorač glava!
3. Nič ne misli, če starosti, a zbiraj se uložitvi. Pridržani je priložni. Hranilnica in vsi drugi stroški pridržani: pridržani znesek 40000 kron v državnih pridržanih krogi je to hranilnica previdnostna varila, zbirajo pa se tudi stroški pridržani: pridržani in njih stroški, daje zagotovilo in vsi drugi stroški pridržani in in njih stroški. Tuji si, v in stroških uložitvi pridržani in in njih stroški.
4. Uči se otroške poročila. Moje otroci, tem hranilnici.
5. Škrabi se družijo. Skrabar se kdor uči, da pridržani uložitvi pridružijo se priložni.
6. Ne plačuj rokoma. Ne zapovedaj. Dorač ura kratki rep.
7. Ne dela, da ne prideš na delo. Dolžnik pa želi.
8. Zbiraj se uložitvi pridružijo se priložni. Pa je priložni uložitvi pridružijo se priložni.
9. Naj se hranilnica. Če boš je hujša od lakote. Lenoga (aka stari račun, pa je hranilnica priložni uložitvi pridružijo se priložni).
10. Nalagaj denar v slovenskih hranilnicah!

Domači hranilniki.

Učimo otroke varčevati!

Starši, skrbite, da vam bodo otroci varčni.

Otroci naj zbirajo vinarje in jih ulagajo v hranilnico.

Mestna hranilnica ljubljanska

uvela je lične

domače hranilnike,

ki so zelo prikladni za darila.

Mali ulagatelj dobi uložno knjižico in zaklenjen hranilnik. Ključ od hranilnika si pridrži hranilnica, stranki pa se izroči hranilnik, ki je tako narejen, da ulagatelj ne more zneskov iz hranilnika jemati. Hranilnik je treba prinesiti v hranilnico, kjer ga odpre uradnik in prešteje denar ob navzočnosti ulagatelja.

Prvotna uloga iznaša 4 krome in se ta znesek vrne ulagatelju, kadar se izplača vsa uloga.

Šolske hranilnice so bile v naši občini organizirane tudi na manjših šolah, če omenim bolj zavzete: Kопanj in Žalna, pa tudi na gimnaziji Stična je nekaj let uspešno poslovala mladinska hranilnica.

Najprizadevnejšim mentorjem šolskih in mladinskih hranilnic je Ljubljanska banka podeljevala "VOŠNJAKOVO plaketo", in sicer vsako drugo leto na področju celotne Združene banke po 10. Z njo je bila za večletno zelo uspešno delo v vzgoji mladih v varčevanju nagrajena tudi naša cenjena pedagoginja Marija Škrjanc. Uspela je prenesti poslovanje na računalniško vodenje, toda žal je bila oktobra 1991. preinominacija DIN v SIT in mladinsko varčevanje po šolah se je tako rekoč sesulo. Trenutno oživljajo predšolsko varčevanje TOLI-kotički, ki privedejo najmlajše komitente in njih starše do TOLI-računa. PRVI račun pa je že namenjen učencem in dijakom, starejšim od 7 let, seveda s privolitvijo staršev oziroma - skrbnikov, kajti mladostnik dobi BA kartico in z njo posluje na bančnem bankomatu in plačuje na prodajnih mestih. ŠTUDENTSKI račun se izda osebi, stari nad 16 let, ki ima veljavni indeks ali potrdilo o šolanju in že prejema redni priliv (študentsko, družinsko pokojnino). Temu pa že sledi Modri račun in tako naprej.....

Še leta 1990 so naše tri enote: Grosuplje, Ivančna Gorica in Videm - Dobrepolje imele 43 zaposlenih. Delo je teklo v izmeni, imeli smo kar nekaj porodniških, saj je prevladovalo mlado,

fleksibilno žensko "moštvo". Toda razvoj informacijske tehnologije, bankomati, elektronsko in pretežno brezgotovinsko poslovanje je skrajšalo uradne ure za stranke in seveda število zaposlenih. Toda po uradnem času se delo za bančnika ne konča, sledi obdelava dokumentov in uskladitev blagajn, ki se lahko zaradi neskladja zavleče, kajti vse se mora dnevno ujemati.

Bančništvo je po splošnem mnenju ena najbolj kontroliranih in urejenih dejavnosti. Toda predpisi sami še ne morejo preprečiti nepravilnosti. Do kazenskih pregonov in sodnih procesov prihaja kljub močni kontroli poslovanja. Zato je značaj bančnika najdragocenejša kvaliteta. Poštenje je steber moralnega kodeksa, kar je posebno opazno in pomembno v manjših krajih. Zato bančni kadri niso le strošek, pač pa vitalen element kvalitete in uspešnosti bančnega poslovanja.

V letu 1990 nastopi novo obdobje: preobrazba bank skupine LB v delniške družbe. Novo, kapitalsko povezano bančno skupino sestavljajo:

LJUBLJANSKA BANKA LB d. d. Ljubljana (banka mati) in 15 bank hčera, nekdanjih temeljnih bank. Zaradi diverzifikacije svojih aktivnosti in širjenja področij poslovanja ustanovi banka podjetje za promet z nepremičninami LB HIPO d.o.o., lizniško podjetje LB Leasing d.o.o. ter svetovalno firmo - LB Consultatio d.o.o. in postane večinski delničar v finančni družbi Proteus Finanz AG Zürich.

Leta 1991 LB d. d. prva v Sloveniji uvede bančne avtomate, na njih dvigamo gotovino s kartico tekočega računa BA (MAESTRO).

V letu 1992., skladno z novo bančno zakonodajo, izda LB - plačilno kartico - prvo kreditno kartico v Sloveniji. Leta 1993 se začne proces sanacije LB d. d. Ljubljana in isto leto začne izdajati kartico LB EUROCARD (MASTERCARD) ter postane članica mreže Western Union Money Transfer.

Leta 1994 Državni zbor Republike Slovenije sprejme odločitev o ustanovitvi NOVE LJUBLJANSKE BANKE (N-LB) d. d., ki začne poslovati 28. julija 1994. NOVA LB d. d. prevzame premoženje in celotno poslovanje in obveznosti LB d. d. z izjemo določenih obveznosti LB d. d., ki so nastale v bivši SFRJ in postale predmet pogajanj na meddržavni ravni. Hipoteka iz preteklosti: staro devizno varčevanje. Zaradi znanih dogodkov v državi je prišlo za varčevalce do omejitve razpolaganja z njihovimi deviznimi vlogami. Obveznosti do deviznih varčevalcev nosijo v obstoječem deviznem sistemu vse negativne hipoteke iz preteklosti, kajti zapuščina bivše federacije je težka in nerazčiščena. Dokončna rešitev bi bil zakon o poravnavanju obveznosti iz neizplačanih deviznih vlog, ki bi urejal način poravnavanja obveznosti iz vlog, vloženi pri bankah na ozemlju Republike Slovenije. Te vloge so banke v skladu s takratno zakonodajo deponirale pri nekdanji Narodni banki Jugoslavije (NBj). Oblikovanje slovenske samostojnosti je med drugim prineslo tudi samostojno slovensko monetarno oblast, ki mora postaviti povsem novo monetarno politiko, katere del bo tudi razrešitev monetarnih problemov z bivšo federacijo in s tem ureditev deponiranih deviz v bivši Narodni banki Jugoslavije. Trdnost in poslovnost na področju bančništva bo nazorno spričevalo evropeizacije slovenske države.

Nova LB d.d. ustanovi družbo za upravljanje investicijskih skladov LB MAKSIMO d.o.o., kamor smo vložili svoje lastninske certifikate. Prav tako 1994. leta Nova LB d.d. ponudi komitentom bančne storitve po telefonu - TELEDOM, to je popolna bančna storitev po telefonu, varna in diskretna. Leta 1995 je banka v zaključni fazi sanacijskega procesa in se pripravlja na privatizacijo. Poznamo že LB plačilno kartico KARANTA, ki jo uporabljamo na vseh prodajnih mestih in s katero poravnavamo obveznosti s tekočega računa. LB - kreditno kartico lahko dobimo po treh mesecih poslovanja z LB plačilno kartico, to je odobreno (revolving) posojilo za izredne potrebe, ki ga plačujemo le 20 % mesečno od višine zneska.

Kartica LB EUROCARD - omogoča preprosto, varno plačevanje in dvig gotovine pri bankomatih doma in po svetu.

Nove tržne poti bančne ponudbe po svetu so tudi internetne, poimenovane "komunikacijska avtocesta". Glasnik nove dobe je tudi elektronska pošta - "e-pošta", ki zagotavlja neomejene nove možnosti internega komuniciranja: hitro in učinkovito.

Klik NLB je opravljanje bančnih storitev po internetu.

"Moba" je projekt NLB in družbe Mobitel, pomeni pa mobilna banka NLB - nova tržna pot, ki omogoča storitve po mobilnem telefonu 24 ur na dan (od julija 2002).

Več kot stoletna tradicija Nove LB, ki se je začela z Mestno hranilnico ljubljansko, izkušnje iz preteklosti, ustvarjen ugled, poslovne vezi in korespondenčna mreža v tujini, ne le v Evropi, tudi širimo po svetu - vse to je gotovo ena od konkurenčnih prednosti LB, ki daje komitentu občutek varnosti, brez katerega banka ne more biti uspešna. To potrjuje tudi ugledna finančna revija The Banker London, ki je objavila dve lestvici evropskih poslovnih bank, razvrščenih po višini kapitala in bilančne vsote.

TOP 100 Central Europeans razvršča 100 bank iz srednje Evrope, TOP 500 Europeans razvršča 500 bank, BA World pa rangira 1000 bank.

Uvrstitve Nove Ljubljanske banke d.d.

	Po kapitalu		Po bilančni vsoti	
	31. 12. 1994	31. 8. 1995*	31. 12. 1994	31. 8. 1995*
TOP 100				
Central Europeans	27.	19.	17.	16.
TOP 500				
Europeans	425.	382.	368.	354.
BA World Ranking			976.	944.

* Hipotetične uvrstitve, ki bi jih dosegli glede na preliminarne podatke na dan 31. 8. 1995

Po komentarju je Nova LB d.d. ponovno najvišje uvrščena slovenska banka. Britanska založba Reed Information Services East Grinstead, ki izdaja že 150 let vodilni svetovni bančni imenik mednarodno aktivnih bank, je Novo LB kot edino slovensko banko uvrstila med 1000 največjih bank v svetovnem merilu.

Ob privatizaciji NOVE Ljubljanske banke leta 2002, ko je postala 15. največja banka v srednji Evropi, je mag. Marko Voljč, predsednik uprave NLB, izjavil: "Nova LB bo z ali brez tujega solastnika ostala še naprej trdna in močna banka. Nedvomno pa so Belgijci lahko koristen strateški partner."

Lastniška struktura Nove LB 31. 12. 2001.:

74,71 % Republika Slovenija (RS),

4,53 % Kapitalska družba (KAD),

4,15 % Slovenska odškodninska družba,

16,61 % ostali.

Lastniška struktura po 1. fazi privatizacije:

- 40 % Republika Slovenije (RS),
- 34 % Ključni investitor,
- 5 % Kapitalska družba (KAD),
- 4 % Slovenska odškodninska družba (SOD)
- 16 % ostali

Pogajanja so spremljale številne kritike o ogroženosti nacionalnega interesa, upravo pa je spremljalo dejstvo, da je za prihodnost Slovenije pomembno ohraniti banko v pretežno slovenski lasti. Predsednik uprave Nove Ljubljanske banke mag. Voljč je v razpravah poudaril, da je za našo matično bančno hišo v prihodnje pomembno dvoje: odgovorni lastnik in maksimiranje vrednosti banke.

Dne 31. maja 2002 nadzorni svet NOVE LJUBLJANSKE BANKE imenuje novo upravo s petletnim mandatom: predsednik uprave mag. Marko Voljč, člani uprave: Andrej Hazabent, Borut Stanič, Matej Narat in z belgijske KBC Piet Van Keirsbilck.

Ključni cilji:

- Skupina Nova LB z bilančno vsoto 20 milijard evrov in finančne storitve na 20-milijonskem trgu srednje in jugovzhodne Evrope,
- izboljšati notranjo učinkovitost: razvoj novih storitev, avtomatizacija procesov in krepitev elektronskega bančništva,
- povečati zadovoljstvo in lojalnost notranjih in zunanjih strank,
- nadaljevati z investiranjem v človeški kapital z izobraževanjem in strokovnim razvojem vseh zaposlenih, kajti razvoj temelji na ljudeh.

PROJEKT IZ AGENCIJE ZA PLAČILNI PROMET V BANKE

Reforma plačilnih sistemov: Zakon o plačilnem prometu, ki je predpisal prenos računov pravnih oseb z Agencije Republike Slovenije za plačilni promet v poslovne banke – ena najaktualnejših, je potekala od 11. septembra 2000 in se zaključila konec junija 2002. Ta prenova zagotavlja enotnost plačilnega prometa v bankah tako za fizične kot za pravne osebe v domačem in tujem plačilnem prometu in je tudi del priprav na vključitev Slovenije v Evropsko unijo.

Na vse slovenske banke je bilo do 31. maja 2002 prenesenih 34.351 računov pravnih oseb, od tega 14.757 (42,7 %) na bančno skupino NLB, kateri sledijo Banka Celje 11,7 %, ABanka 11,5 %, Banka Koper 10,7 %, SKB 6 %, Nova KBM 4,9 % itd. Tako je bilo v maju 2002 opravljenih 1.018.000 odlivnih transakcij, kar vpliva na obremenjenost poslovalnic, zato je izrednega pomena, da čim več komitentov uporablja elektronske tržne poti Proklik NLB in Proklik plus NLB, ki omogočata uporabniku hiter, preprost in varen plačilni promet v domovini in s tujino, torej posredovanje plačilnih nalogov za tolarska in devizna nakazila.

TRANSAKCIJSKI RAČUN

V okviru Združenja bank Slovenije in Banke Slovenije se je pristopilo k skupnemu projektu uvajanja transakcijskih računov za fizične osebe. Ta bo nadomestil sedanje tekoče račune (TR), žiro račune (ŽR) in tiste tolarske in devizne račune, ki imajo prilivni značaj (kot nakazilo plač, pokojnin, stipendij, otroških dodatkov, dividend...).

Transakcijski račun bo osnova za:

- izdajo debetne kartice (BA Maestro, ki je mednarodno veljavna na bankomatih in prodajnih mestih),
- limit (dovoljena prekoračitev stanja),
- kartično poslovanje (plačilne in kreditne kartice),
- uporabo sodobnih tržnih poti (Klik, Teledom, mobilno bančništvo),
- uporabo novih plačilnih instrumentov (direktne odobritve in obremenitve ter trajni nalogi).

Za obstoječe tekoče in žiro račune, hranilne knjižice in devizne račune bodo prenosi zaključeni do 1. julija 2003 in vodeni na novi Bancsovi informacijski podlagi.

SEDANJA POSLOVNA MREŽA

Pred leti so zunanje enote z agencijami spadale neposredno pod Sektor za poslovanje z občani v LB v Ljubljani, po novem pa so tudi bančne enote s periferije teritorialno vezane na mestno občinsko poslovalnico v Ljubljani. Tako pod poslovalnico MOSTE spadajo naslednje poslovalnice: Nove Jarše, Vevče, Polje, Nove Fužine, Štepanjsko naselje, Poljanska cesta, Klinične bolnice, Litija, Grosuplje, Ivančna Gorica in Videm Dobropolje.

Očitno smo čedalje bolj podobni zahodni Evropi, h kateri se želimo priključiti, in stari izreki in pregovori večinoma tudi v sedanjem času še neizpodbitno veljajo: DENAR - SVETA VLADAR! in prav tako groba ugotovitev nemškega pisca Avgusta von Kotzebue (1761–1819): LJUDJE SE GLOBLJE KLANJAJO BISAGAM, POLNIM DENARJA, KAKOR PA GLAVAM, POLNIM MODROSTI !

UPORABLJENA LITERATURA: Jože Kastelic, Arheološka podoba občine Grosuplje, ZOG 1/1969; France Adamič, Zadrugištvo v občini Grosuplje, ZOG 17/1992 in ZGIGD 19/1996; Franc Kalar, Hranilnice in posojilnice do leta 1941, ZGIGD 22/2002; Janko Orožen, Denarništvo v Celju, 1973; Franc Ostanek, Aleksander Videčnik, Andrej Vovko, Šolsko varčevanje, 1984; Anton Gričnik, Denar, sveta vladar, 1995; LB – interni časopis 1, 6/1993; 11/1995; Mozaik, junij, julij, november 2002.

Iskrena hvala: ge. PAVLI BUDKOVIČ za podatke o začetkih banke, ge. MARICI MENCIN in ge. VERI BOLJEŠIČ za slikovno gradivo, posebno hvaležnost pa dolgujem g. IVANU AHLINU, našemu dolgoletnemu predsedniku skupščine, za literaturo in svetovanje.

KOLESAR Z VELIKIM SRCEM *

Anica Škerlj*

Zgodovina kolesarskega športa v Sloveniji sega v leto 1887, ko so slovenski rodoljubi v Ljubljani ustanovili KLUB SLOVENSКИH BICIKLISTOV. Zgodovina kolesarstva v Grosuplju se je začela, ko je kot mladinec prvič zmagal FRANC ŠKERLJ leta 1960.

Rodil se je mami Mariji in očetu Francu 6. maja 1941. Korenine – raziskane do leta 1757 – ima na Turjaku. Rodil se je težak le 2,90 kg. Z materinim mlekom se je hranil do drugega leta. Med vojno je kar nekaj časa preživel pri teti Ani na Malem Ločniku pri Turjaku, nato pa je do leta 1950 živel v Ljubljani v najemniški hiši pod Gradom. Komaj petleten je že nasekal drv za kurjavo. Rad se je vračal na Ločnik in teti kot štiriletnik rekel, da je ta kraj pod veliko »tepko« najlepši na vsem svetu. Avtomobila niso imeli, zato so se iz Ljubljane na Turjak vozili s kolesom.

Ne da bi se zavedal, se je kolesu zapisan že od mladih dni. Tri leta je bil star, ko mu je oče napravil prvo kolo. Dobro se spominja, da mu je oče pozneje napravil še štiri, po meri čedalje večja kolesa. Mati Marija je rada pripovedovala, da se je njen sin prej naučil kolesariti kakor hoditi. Otroško ponosno je zavrnil dodatna otroška kolesčka, pa si kljub temu v »učni dobi« nikoli ni razbil nosu.

* 1290 Grosuplje, Pod gozdom, cesta IV/20.

Leta 1950 se je oče z družino naselil na Grosupljem in nadaljeval z obrtjo. Izdeloval je otroške vozičke, popravljaj kolesa, pozimi pa smuči. Sin Franc se je pri očetu v letih 1957–1959 izučil za mehanika.

Po končanem uku se je začel ukvarjati s kolesarskim športom. Oče ga je postavil pred dejstvo: »Ali boš delal ali pa kolesaril.« Odločil se je za kolesarstvo. Postal je kolesar po naključju in za današnje dožemanje športa sila pozno. Imel je 19 let! Sam si je priredil prvo kolo, ki je bilo dirkalnemu seveda kaj malo podobno. Še leta 1959 je hrepeneč zrl v pisano karavano, ko je na dirki »Po Jugoslaviji« drvela mimo Grosupljega. Niti v sanjah si ni mogel predstavljati, da bo čez tri leta – njen ZMAGOVALEC.

Kolesar je postal iz deških kolesarskih iger, mladeniškega dokazovanja moči, naključno je postal tudi član ljubljanskega kolesarskega kluba Rog. Že na prvem treningu je bil drugi, na drugem pa prvi. Trener Zvone Zanoškar je kar poskočil, saj je pri mladeniču opazil vrline, ki niso dane vsakomur: nadarjenost, zagnanost in ljubezen do kolesarstva. 1. maja 1960 je od Roga dobil dirkalno kolo. Čisto novo je bilo. Prvič je z njim nastopil na prvomajski paradi. Tega dneva ni nikoli pozabil. Od tistega dne se mu je življenje povsem spremenilo.

Dolgo je tlelo v njem, da bi se poskusil na prvi dirki. Volje in moči je imel dovolj. Pozimi 1959/1960 – tedaj je dobil službo v tovarni Rog – je s specialnim kolesom že zasedel 3. mesto na slovenskem in državnem prvenstvu, razen tega pa je zmagal na treh manjših tekmovanjih. Sprva je dobil za vadbo dvakrat na teden prosto po malici, potem je bil prost dvakrat na teden, kasneje po prvih velikih uspehih pa za pravo delo v tovarni ni bilo več časa. Še danes je prepričan, da je velika večina delavcev za odsotnost tekmovalcev z dela našla pravišnje mero razumevanja in da so bili ponosni na uspehe rogovcev.

Leta 1961 je skupaj z Rudijem Valenčičem postal član moštva Rog. Moštvo sta tedaj vodila prekaljena reprezentanta Žirovnik in Šebenik. Bil je tudi že kandidat za mlado reprezentanco Jugoslavije in za slovensko reprezentanco na največji dirki v državi – po Jugoslaviji. Prišlo pa je tudi prvo razočaranje: na dirki Po Jugoslaviji ga niso uvrstili ne v jugoslovansko ne v slovensko reprezentanco. Zato je nastopil kot posameznik! Sam sebi je bil mehanik, trener, maser,! Toda nagrada je prišla – VRŠIČ. Tega vzpona se je bal, prvič je bil na veliki dirki, gledal je, opazoval, se učil. Ko so odpeljali iz Nove Gorice, se je držal v ozadju, pa je pripeljal k njemu sotekmovalec, se učit. Ko so odpeljali in mu zagrozil: »Mulec, smo te tako učili.... Kje je zdaj tvoja borbenost?« V Kanalu je bil že med ubežniki, v Trenti čisto sam. Vleklo se je 25 serpentin. Grizel jih je in vzdržal. Na vrhu je imel dve minuti prednosti, od napora in sreče pa se je zgrudil. Vršič in Franc Škerlj sta bila od tedaj povezana še mnogo, mnogo let. Zmaga na Vršiču je bila popolno presenečenje tudi za največje poznavalce kolesarstva. Prinesla je tudi nenadejan uspeh: 13. mesto v skupni razvrstitvi in, kar je najpomembnejše, stalno mesto v reprezentanci Jugoslavije na najpomembnejših etapnih dirkah. V letu 1961 se je poleg domačih dirk udeležil še tekmovanja v Bolgariji, kjer je zasedel 21. mesto. Tekmovanja za državno prvenstvo so takrat potekala po cestah v Makedoniji, Bosni in Hercegovini – osvojil je sedmo mesto.

Kdor oči je na strmine vrgel našega Vršiča,
 češ, poglejmo, kdo pririne prvi preko griča,
 je opazil, da med klanci ni bil morda Levačič,
 temveč mladi Škerljev Franci, glavni kolesarski ptič.
 Torej, na gorenjski sapi smo spet zmagali v etapi.

(v Pavlihi 1961)

Leto kasneje je bilo vse drugače. Tedaj Škerlja niso silili, naj jo sam pobriše na Vršič, ampak so mu beg prepovedali. V malokateri športni vrstvi je peščica vrhunskih tekmovalcev tako igraje kos svojim najnevarnejšim tekmeccem, kot je bila kolesarska ekipa Roga iz Ljubljane v letu 1962 svojim zasledovalcem po vsej Jugoslaviji.

Novinar H. Übeleis je v časopisu Delo pod naslovom ŠAMPION S CESTE med drugim zapisal: »Državni reprezentanti se razlikujejo med seboj po dejanskih rezultatih na tej ali oni dirki. Če iščemo pravega šampiona med temi prvaki, nam bodo rezultati z najpomembnejših večdnevniht etapnih dirk gotovo izluščili »PRVO KOLO«, Franca Škerlja iz Grosuplje.«

Z 21 leti je leta 1962 postal najmlajši zmagovalec dirke po Jugoslaviji, rogovci pa so prvič zablesteli v moštvenem sijaju: Škerlj – prvi, Šebenik – tretji, Valenčič – peti.

Vršič je pri Škerlju zapisan z zlatimi črkami. Vse njegove največje zmage so povezane s temi vzponi. Že prve dni januarja 1962 je jugoslovansko moštvo (od petih so bili štirje slovenski kolesarji) odpotovalo na dirko v Egipt. Dosegli so lep uspeh: moštvo je bilo v končni uvrstitvi tretje. Dirka pa je bila dolga 1963 km. Škerlj je bil zmagovalec zadnje etape in v končni razvrstitvi deveti. Že marca istega leta je sodeloval na dirki Po Tunisu in zasedel 22. mesto, moštvo pa med petdesetimi 5. mesto. Julija je kot predstavnik Jugoslavije sodeloval na Tour de France in bil 41. Na svetovnem prvenstvu v Bergamu v Italiji so jugoslovansko moštvo sestavljali slovenski tekmovalci, ki so se uvrstili na 10. mesto. Čeprav ni bil cestni državni prvak (leto 1962) in se vrh vsega ne more pohvaliti z daljšim tekmovalnim stažem, je bil Franc v tem letu vendarle kolesar številka 1. Pravzaprav bi v vsej Evropi takrat komaj našli športnika, ki bi se hkrati prebil na nacionalni vrh in tam vztrajal vso sezono in se za nameček proslavil še z bleščečimi mednarodnimi uspehi. Izreden je Škerljev mednarodni izkupiček tekmovalne sezone 1962: 1. mesto na dirki Po Hrvaški in Sloveniji,

1. mesto na dirki Po Jugoslaviji, 6. mesto na dirki Po Bolgariji, 7. mesto na dirki Okrog Tunisa, 9. mesto na dirki Po Egiptu, 41. mesto na Tour de France.

ŠEST NAJLEPŠIH SPOMINOV NA CESTE 1962:

»PO HRVAŠKI IN SLOVENIJI«. Prav v trenutku, ko je bila končna zmaga najbolj na tehtnici, je Franc osvojil 1. mesto brez podpore klubske ekipe. To je bilo prvič in zadnjič v tej sezoni sploh! Na vseh cestah so rogovci namreč zmeraj vozili složno po načelu »Vsi za enega, eden za vse«. To je pravzaprav ključ do zavidljivih ekipnih uspehov. Toda prav na tej dirki je njegove tovariše zaslepila želja po etapni zmagi v Ljubljani. Franca so kratkoma pustili na cedilu, on pa je bil vseeno kos najnevarnejšima tekmečema. V Ljubljani je pospravil končno zmago, ki jo je izvojeval popolnoma sam, z lastnimi silami. Še danes ne more pozabiti, kako je Ljubljana navdušeno in množično pozdravila zmagovalce jugoslovanskega toura. To je bilo na stadionu za Bežigradom. Neponovljiv je bil sprejem, ki so ga zmagovalcu pripravili v Grosuplju avgusta 1962. Veličasten oder na železniški postaji, govor gospoda Rožiča in predstavnikov občine. Od železniške postaje do doma so ga nesli na ramenih. Otroci, ki so sedaj stari 50 in več let, so zastoj dobili sladoleđ.

»PO JUGOSLAVIJI«. Čeprav je bila konkurenca tistega leta na največji jugoslovanski dirki izredno huda, se je zgodilo, da so Jugoslovani napadali Jugoslovana – »rumeno majico« Franca Škerlja. Novo spremstvo, ki je na tej dirki vodilo državno reprezentanco, je forsiralo zdaj tega zdaj onega tekmovalca, pri čemer se niso zavedali, da se igrajo s prvim mestom za Jugoslavijo sploh. Edini, ki je bil sposoben za končno zmago, pa je bil Škerlj. Zato je bil dobesedno prisiljen prepustiti rumeno majico Italijanu Nardellu. V treh etapah se je medtem malce spočil in stavil vse na Vršič. Taktična zamisel je uspela: lovor za končno zmago na dirki Po Jugoslaviji 1962 je dobil Franc Škerlj.

»PO EGIPTU«. Zmagovalce 11. etape je Franc Škerlj. Že se je veselil lepe nagrade. Na slovesni razglasitvi etapnih rezultatov je bilo na mizi mnogo lepih pokalov: največji je bil gotovo za etapnega zmagovalca. A glej razočaranje: Franci je dobil samo droben obesek mesta, skromno plaketo, največji pokal pa so stisnili v roke guvernerju. Obeski za zgarane kolesarje, srebrni pokali za prireditelje – kaj hočeš; drugi kraji, drugi običaji.

»OKROG TUNISA«. Ne kolesarji iz vse Evrope, temveč veter in živi pesek sta bila najhujša tekmečca Franca Škerlja. Na asfaltne ceste je nanosilo tudi do 50 cm puščavskega peska! Kdor ni računal z njim, je bilo po njem. Tunis je zanj spomin na asfaltno cesto, živopisane afriške pokrajine in številne padce kolesarjev iz vse Evrope.

»PO BOLGARIJI«. Zaradi 9-urne zamude vlaka so Jugoslovani morali praktično s kolodvora na start. Posledice niso izostale: v prvi etapi je Škerlj zapravil 9 dragocenih minut. Morda pa bi na končnem cilju vendarle oblekel rumeno majico, če med dirko ne bi v isti etapi dvakrat padel. Spodneslo ga je na nekem klanecu. Dež je nanosil ilovico, zato je padel marsikateri tekmovalce. Tudi Škerlju ta past ni prizanesla. Pozneje je padel še enkrat. Na njegovem dresu je bilo tedaj že toliko blata, da ni bilo mogoče prepoznati državnih barv. Najhuje pa je bilo, da se je več centimetrov debela plast ilovice na njegovih ranah močno strdila. Kljub hudim bolečinam je vztrajal na tej in ostalih etapah. Morda je naključje hotelo, da je v tej usodni etapi zasedel trinajsto mesto, medtem ko je na končnem cilju zaostal za absolutnim zmagovalcem samo dve minuti.

»TOUR DE FRANCE«. Brez pravega vodstva so naši kolesarji vozili taktično slabo, zato je bil končni plasma Franca Škerlja nekoliko pod odličnim povprečkom. Toda slikovita Francija je bila Francu najbolj všečna dežela, v kateri je gostoval s kolesom.

Leto 1963–1964. Franc je bil pri vojakih prve mesece na Reki. Obveznost služenja v JLA je bila 24 mesecev. Bil je v športni četi. Tako se je nekaterih tekmovalcev udeleževal kot predstavnik JLA. Na dirki po Hrvaški in Sloveniji je bil šesti. Odšel je tudi na Tour de Avenir v Francijo. Zasedel je 53. mesto. To je bilo takrat, ko so profesionalni Tour de France vozili profesionalci: Anquetil, Poulidor, Altig, Gimondi, Motta... Na dirki po Jugoslaviji je zmagal v posameznih etapah. Tudi na dirki po Bolgariji je osvojil odlično mesto, bil je sedmi. Na svetovnem prvenstvu v Bolgariji je njegova državna ekipa zasedla deseto mesto. V letu 1964 ni šlo vse po sreči. Na dirki po Tunisu je zbolel in okreval v vojaški bolnici v Beogradu več kot mesec dni. S trdim treningom je nadomestil izgubljenost. Selektor prve ekipe mu je zaupal in ga uvrstil v ekipo po Jugoslaviji. Oddolžil se je z doseženim drugim mestom, za najboljšim kolegom Rudijem Valenčičem. Dobro uvrstitev je dosegel tudi na svetovnem prvenstvu. V letu 1964 se je tudi poročil.

Prišlo je leto 1965, sezona padcev in poškodb. Vztrajal je. Dosegel je nemalo zmag na enodnevnih dirkah in dobrih uvrstitev. Nastopil je tudi na peklenski preizkušnji Berlin–Praga–Varšava.

V oktobru leta 1966 je sodeloval na dveh mednarodnih dirkah po Italiji. Na prvi dirki Okrog Lazia je zasedel 2. mesto, kar je bil izreden uspeh, saj je nastopilo 98 tekmovalcev iz najpomembnejših držav Evrope. Po tem uspehu so mnogi zastopniki italijanskih profesionalnih kolesarskih klubov spraševali, ali bi prestopil med profesionalce. Poslovni ljudje na Zahodu so se dobro zavedali, da so jim dobri športniki najboljša reklama. Tam je bila to že ustaljena praksa. Zakaj ne bi šel s trebuhom za kruhom po poteh nogometašev, so razmišljali tudi v kolesarskih krogih (zveza je bila takrat v Beogradu). Tudi Škerljeva mlada družina se je vdala v usodo, čeprav ni verjela, da bi se mu v »večnem mestu« godilo bolje kot doma. Franci se je zavedal, da je kruh v onem taboru trši, da je treba zanj preletiti mnogo več znoja. Večkrat je omenjal: »Če ne bi bil oženjen, bi se prav gotovo odločil za profesionalce.«

LETO 1967. Prekaljeni fant iz Grosuplje je na največjih dirkah doživel še en veliki trenutek: leta 1967 je dirko po Jugoslaviji dobil drugič, z veliko prednostjo, končni cilj pa je bil na njegovem Vršiču, kamor je tedaj pripeljal šesti. Postal je prvi jugoslovanski kolesar, ki je dvakrat zmagal na največji dirki. Čakala ga je tudi lepa nagrada – nov ford 1,2 M. Pa res, kaj je s to trofejo? Vozil ga je 13 let. Dobro mu je služil. Potem ga je spravil pod kozolec, za spomin. Trofeja je trofeja. Leta 1986 ga je dal sinu Franciju za 18. rojstni dan. Leta 1987 je prišel z njim na cilj etape v Novo mesto.

Rad se spominja žal sedaj pokojnega Francija Pavšerja, za katerega trdi, da je bil najboljši radijski novinar. Pavšerju je ogorčen poslušalec poslal protestno pismo, ker je Škerlja takoj po njegovem prihodu na Vršič, še vsega izmučenega in zadihanega, povabil pred mikrofonom. Škerlj pa je Pavšerju odgovoril: »Bil sem tako srečen, da bi prišel pred vaše mikrofone tudi na pol mrtev. Vi ste, posebej še s prenosi z Vršiča, ogromno prispevali k popularnosti kolesarskega športa!«

Izkupiček sezone 1967

- marec: Po Maroku – dve etapni zmagi in rumena majica,
- april–maj: Alpe Adria – zmagovalec,
- junij–julij: etapne dirke Italija–Avstrija, uvrstitev do šestega mesta,
- avgust: Po Jugoslaviji – zmagovalec,
- september: dirke po Evropi – uvrstitev do desetega mesta,
- oktober: prvo mesto na državnem prvenstvu, enodnevne dirke.

Leto 1968 je začel uspešno in nanizal kar veliko zmag na enodnevnih dirkah. Trdo delo se mu je obrestovalo z drugo zmago na etapni dirki ALPE ADRIA. V zadnji etapi od Bovca čez Vršič v Ljubljano je odpeljal s skrajnimi napori z vnetjem veznega tkiva. To zmago je poklonil sinu Franciju in ženi Anici. Po šesttedenski rehabilitaciji je ponovno začel trenirati. Uvrstil se je v olimpijsko ekipo. Ekipno so dosegli 16. mesto. Dobil je virusni napad žolča in nastop na dirki posameznikov je šel po vodi. Kljub nesreči ni hotel odnehati. Dosegel je tretje mesto na državnem cestnem prvenstvu.

V sezoni 1969 je že na samem začetku osvojil kar nekaj zmag na enodnevnih dirkah. Na dirki po Jugoslaviji je imel težak padec.

Prišli so težki trenutki odločitve. Zaradi nesoglasja v klubu je odšel v kolesarski klub ASTRA in leta 1970 štartal kot član Astre. Trmast je vztrajal, čeprav mu ni šlo vse po načrtih. Tudi z mavcem na roki je treniral. Dosegel je drugo mesto na dirki po Srbiji in na dirki po Jugoslaviji po četrti etapi oblekel rumeno majico. To pa ni bilo po volji vodstvu dirke po Jugoslaviji. Zrežirali so okvaro kolesa, da je izgubil minuto in s tem vodstvo. Saj vemo, da štejejo samo zmage. Tudi po končani dirki po Jugoslaviji ni bilo predaje. Že na naslednji dirki s startom na Madžarskem in ciljem v Zagrebu je slavil zmago. Rekel si je, zdaj končam svojo tekmovalno pot! Glej ga, zlomka, pregovorili so ga še enkrat, na samem startu za veliko nagrado Kranja. Hotel se je posloviti z zmago, a mu ni uspelo. V poštenem boju je osvojil drugo mesto. Premagal ga je najboljši prijatelj. Na zmagovalnem odru mu je Škerlj rekel, da je bila to njegova poslovilna dirka. Prijatelj mu je odgovoril: »Če bi vedel, bi zaviral.« »Ne, nihče mi ne more očitati, da nisem pošteno izgubil zadnjega šprinta«, je odvrnil Škerlj.

NAGRADE – PRIZNANJA – PLAČILO 1962

plaketa Branka Ziherla,
red dela z zlatim vencem,
Bloudkova značka,
Jurčičeva nagrada.

Kadar kolesar zmaga in dobi denar, dobljeni denar razdelijo: 20 % dobita maser in mehanik, 40 % dobi zmagovalec, ostanek razdelijo na toliko delov, kolikor tekmovalcev je štela ekipa. Tako dobi zmagovalec približno polovico nagrade. Primer: leta 1967 je Škerlj dobil 2.500.000 din. Od tega je moral dati svojim spremljevalcem 1.200.000 din. Leta 1968 je zaslužil 650.000 din, prevozil pa je 25.000 km. Na km je zaslužil 33 dinarjev. V primerjavi z nogometaši je to zelo zelo malo. Za prejeto nagrado FORD TAUNUS so celo zahtevali, da Škerlj plača carino. Njegova trma in vztrajnost sta pomagali, da je ni plačal.

DOPING

Doping, pogost spremljevalec kolesarstva. V svoji kolesarski karieri je bil osemkrat na doping kontroli. Nikoli se ni nič pokazalo. Zaupal je zdravnikom, jemal je samo vitaminske napitke. Ko pa danes razmišlja, kako to, da ni bil nikoli cestni državni prvak, da ni mogel nikoli biti boljši na svetovnih prvenstvih (na njih je nastopil trikrat in enkrat na olimpiadi) in sploh na odločilnih enodnevnih dirkah, je prepričan, da drugi kolesarji niso živeli tako kot on.

NAJVEČJI DOSEŽENI USPEHI

DVAKRATNI ZMAGOVALEC DIRKE »PO JUGOSLAVIJI«,
 DVAKRATNI ZMAGOVALEC »PO HRVAŠKI IN SLOVENIJI«,
 DVAKRATNI ZMAGOVALEC »ALPE ADRIA«,
 ETAPNI ZMAGOVALEC »PO EGIPTU«,
 ETAPNI ZMAGOVALEC »OKROG LAZIA« V ITALIJI (generalno drugo mesto),
 ZMAGOVALEC 141 ENODNEVNIH DIRK DOMA IN V TUJINI (EVROPA IN AFRIKA),
 REPUBLIŠKI CESTNI PRVAK,
 DRŽAVNI GORSKI PRVAK,
 UDELEŽENEC OLIMPIJSKIH IGER V CIUDAD MEXICU
 IN ŠE VEČ RAZLIČNIH DOSEŽKOV.

Ni mu žal, čeprav ni imel razigranih mladih dni, zato pa v sebi nosi prelepe spomine. Videl je veliko sveta, ki ga sicer nikdar ne bi. Za sabo ima lepo športno pot, za kar je še vedno hvaležen tudi trenerju, ki je od vsega začetka zaupal vanj, ga vzpodbujal, pilil.

Kolesarstvo ga je naučilo vztrajnosti v življenju, nepopustljivosti in ponosa. Uspehe si je priboril s trdim delom.

In kaj sta o njem nekoč povedala trener in selektor?

ZVONE ZANOŠKAR: »Franci je eden mojih najboljših učencev. Od vsega začetka je hitro dojemal vse kolesarske veščine, posebno pa še vožnjo v klanec. Nikoli ni vozil samo z nogami, marveč predvsem z glavo. Zmeraj je bil tudi dober tovariš, kavalir na cesti, v družbi pa živahen, morda celo preveč. Opravil je pomembno poslanstvo. Z bleščečimi mednarodnimi in domačimi uspehi je odločilno prispeval k ugledu slovenskega kolesarskega športa, vrh tega pa je vztrajno snubil mlade in starejše za ta zdravi šport !«

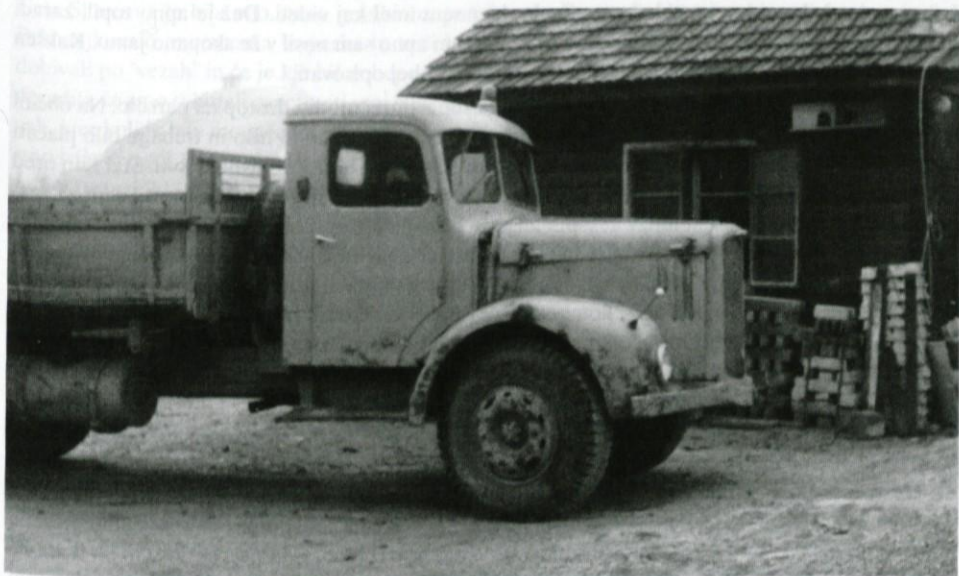
VESELIN PETROVIČ: »Škerlj je tipičen večetapni vozač, eden od najboljših v zgodovini slovenskega biciklizma, je izrazito racionalen. V Škerljevem mozgu je »pravi mali elektronski center«. Ima veliko srce hrabrega, požrtvovalnega človeka, ki je pripravljen na odrekanja, žrtve in največje napore, da bi jih na koncu okronal s popolnim uspehom. Nikdar ni položaja na dirki presojal iz zadnjih vrst, vedno iz prvih!«

Franc Škerlj, morda najuspešnejši slovenski kolesar sploh, svoji ljubezni na pedalih ni obrnil hrbta. Videti ga je moč na vseh najpomembnejših kolesarskih prireditvah v Sloveniji. Ostal je takšen, kot je bil: zagnan, marljiv in zmeraj pripravljen priskočiti na pomoč. Zato je lahko razumljivo, da je v Grosuplju toliko mladih in starih kolesarskih privržencev.

KAKO JE NASTAJAL GRAMAT GRIL

*Avgust Gril**

Podjetništvo in ustvarjanje me je že od majhnega zanimalo. Do svojega 24. leta sem delal doma na kmetiji. V tem času sta se mi nekako usedli v podzavest dve dejavnosti - kmetovanje in gradbeništvo. Že kot mlad fant sem doma sam gradil sušilnico za sadje in druge objekte. Verjetno je ljubezen do gradbeništva že v rodovini, kajti že pred 2. svetovno vojno so moji sorodniki izdelovali iz betona strešno opeko, zidake in podobno. Spominjam se, kako smo v peskokopih pod Gačami kopali pesek, ga sejali in vozili s konji domov v Kočevske Poljane. Nekako mi je bilo namenjeno, da ostanem doma na kmetiji, vendar je bila želja po izobraževanju močnejša. Ko mi je prof. Jože Levstik, ki je kot partizan spoznal našo dolino in družino, ponudil možnost, da se brez srednje šole vpišem na univerzo, sem ponudbo izkoristil in v petih letih doštudiral agronomijo. Takratni sekretar za kmetijstvo Janez Perovšek, ki je tudi partizanalil v kočevski deželi, me je povabil v službo v Agrokombinat Grosuplje. Tam sem na Stari pošti delal kot upravnik in pozneje na upravi kot direktor lastne proizvodnje. V občini Grosuplje sem kaj hitro spoznal naravne danosti v peskokopih. Tako smo že na Stari pošti začeli s proizvodnjo strešne opeke, vendar je ni bilo mogoče uskladiti s programom Agrokombinata.

Začetek leta 1968

Podjetniška žilica se je v meni vedno močnejše oglašala. Zato sem se leta 1968 odločil za samostojno pot, pridobil obrtno dovoljenje in začel s proizvodnjo cementnih izdelkov. Praktično sem začel iz nič, saj nisem imel niti lastnega stanovanja, začetni kapital pa je bilo približno 1500 mark ter kamionček hanomag, ki sem ga kot študent zaslužil v Nemčiji. Potrebe po strojih, zgradbi, delavnici so zahtevale veliko več sredstev. Zato je bilo treba krepko zategniti pas, kajti denarja dostikrat ni

* 1290 Grosuplje, Rožna dolina 9.

bilo niti za normalno prehrano, zlasti ker se je v obrt vključila tudi žena. S hanomagom sem začel dovažati pesek – dnevno sem ga naložil in ročno razložil tudi do 20 m³. Iz Nemčije in Avstrije sem pripeljal najbolj primitivne stroje, ki sem jih običajno dobil na odpadu. Te stroje smo doma obnovili in jih usposobili. Dnevno smo naredili največ do 400 kosov betonskih zidakov; betonske cevi, plošče, razna korita smo takrat izdelovali še ročno. Vse dejavnosti so se takrat odvijale na najeti parceli. Lastnik parcele (velike približno 450 m²) mi je zaračunaval najemnino, ki je mesečno znašala približno višino moje plače agronoma. Na parceli sem si postavil barako, ker pa je bila parcela poplavna, ob deževju ni bilo mogoče delati. Z lastnikom parcele sem se zmenil, da bom plačeval najemnino samo za mesece, ko bomo tam lahko proizvajali. Sredi zime se je oglasil pri meni in mi dejal, da se je premislil in da moram najemnino plačati tudi v zimskem času. Denarja za nakup lastne parcele nisem imel, zato sem se zadolžil in kupil nekaj tisoč kvadratnih metrov zemlje na mestu, kjer se je pozneje razvilo naše podjetje. Pri tem je tudi zanimivo, da sem s prihrankom enoletne najemnine lahko kupil 4000 m² zemljišča. Seveda so z nakupom parcele nastopili novi problemi, treba je bilo začeti z gradnjo delavnice in stanovanja, denarja pa praktično nisem imel skoraj nič, ker smo sproti vse vtaknili v strojno opremo. Kljub temu da je bila izrazito primitivna, je vseeno kar nekaj stalo, saj smo takrat plačevali 65-odstotno carino. Spominjam se, kako sem s hanomagom kot prvi gradbeni material za novogradnjo v apnenici Dobrepolje kupil žgano apno. Ko sem se pozno zvečer iz Dobrepolja vrnil z apnom in ker nove parcele še nisem dobro poznal, sem po travi zagazil. Tovornjak z apnom sem kar pustil in šel domov. Sredi noči pa je prišla nevihta, spomnil sem se na žgano apno na kamionu in stekel na parcelo, kjer sem imel kaj videti. Dež je apno topil, zaradi kemične reakcije je prišlo do segrevanja. Celo noč sem apno sam nosil v že skopano jamo. Kakšen je bil zaradi raztopljenega apna tovornjak, ni treba posebej opisovati.

To je bila grenka izkušnja in moral sem vsaj za silo najprej urediti dostop na parcelo. Na občini sem na podlagi načrta zaprosil za gradbeno dovoljenje za delavnico in hišo in treba je bilo plačati tudi komunalni prispevek. Denarja nisem imel, tudi posojila ni bilo enostavno dobiti. Stal sem pred dilemo, kaj zdaj. Takrat je bil na občini predsednik skupščine Ivan Ahlin in zaprosil sem za razgovor pri njem. Povedal sem mu, v kakšnih težavah sem, da imam veliko voljo, da bi razvil obrat za betonske izdelke, vendar razen korajže in želje po ustvarjanju nimam nič. Brez oklevanja je imel za moje težave veliko razumevanja. Še isti dan je sklical svoje ljudi in dosegel, da sem dobil gradbeno dovoljenje brez takojšnjega plačila komunalnega prispevka. Odlog za plačilo je bil dve leti, tedaj pa je bilo že veliko lažje. Danes lahko rečem, da ne bi bilo podjetja GRAMAT GRIL, če takratni predsednik Ivan Ahlin ne bi imel razumevanja za moje finančne stiske in mi omogočil, da sem na opisani način lahko začel z gradnjo.

Nastala je popolnoma nova situacija. Treba je bilo začeti graditi in proizvajati. Sreča je bila v tem, da je bilo povpraševanje po betonskih izdelkih takrat izredno veliko, in vse, kar smo naredili, se je sproti prodalo. Podnevi smo proizvajali, ponoči sem zidal. Še v istem letu se mi je posrečilo, da sem v pozni jeseni naredil prvo ploščo, ki mi je omogočila, da smo proizvodnjo že delno preselili v pokrit prostor, ki smo ga zaprli s starimi okni. Vrata smo izdelali iz krajevcev, ki sem jih dobil na žagi Grosuplje. Kakšni so bili prostori (vlaga, hlad), si ni težko predstavljati. Toda kljub temu sem bil vesel, kajti bil sem končno na svojem.

V sosednjem, majhnem prostoru iste stavbe smo si uredili majhno pisarno. Mizo sem si pripeljal od doma, nekaj stolov in stara omara je bila vsa oprema in dolgo časa ni bilo denarja, da bi si uredili tla v pisarni. Zadovoljili smo se s steptano zemljo. Betonska tla smo morali narediti za delavnice in ker tudi cementa ni bilo, je bilo treba varčevati na vsakem koraku, da smo prihranili kako vrečo cementa. V tem času smo že lahko zaposlili dva delavca, ki sta stanovala v bližnji baraki, ki je bila takrat še last vodne skupnosti. Hanomag, moj spremljevalec na začetni poti – čuvam ga še danes in je še v voznem stanju – je služil za dovoz repromateriala in za dostavo kupcem. Vse smo nakladali in razkladali ročno. Vsak dan smo preložili približno 50 do 60 ton materiala. In ko

gledam danes ta stari tovornjak, se z nostalgijo spominjam tistih časov. Še danes mi ne gre v glavo, kako je skupaj z mano vse to zdržal. Z njim smo vozili do 4 tone materiala, čeprav je bil registriran za tono in pol. Kako je to zdržal, mi še danes ni jasno. Pa tudi sicer smo do maksimuma obremenjevali vse naše kapacitete – delali smo do petnajst ur na dan. Ker so bili stroji zastareli in že dodobra obrabljeni, je bilo potrebno ogromno remonta in popravil. Veliko takega dela smo opravili sami, veliko pa tudi s pomočjo obrtnikov, ki so se takrat v občini tudi že razvijali. Posebno mi je ostal v spominu strugar Ludvik iz Brezja, s katerim sva vedno kaj "pogrunjala", da je zadeva šla naprej. Zaradi konjunktura je bilo čedalje več možnosti za prihranke in tako smo se začeli ozirati po novi in boljši tehnologiji in strojih. Ker sem dokaj dobro obvladal nemščino, sem začel obiskovati obrate cementnih izdelkov v sosednji Avstriji in Nemčiji. Ko sem si ob takih prilikah ogledoval njihovo tehnologijo, proizvodne kapacitete in kvaliteto, sem se vedno z grenkim občutkom vračal domov. V glavi mi je vedno rojilo, ali bomo kdaj dosegli njihovo raven. Tako danes kar verjeti ne morem, da smo v sorazmerno kratkem času lahko dosegli nivo, ki ni nič slabši od tistega zunaj. Poleg tega je bilo treba razmišljati tudi o novih površinah in novih proizvodnih prostorih. Površine smo kar nekajkrat dokupovali, tako da smo kaj hitro dosegli površino, ki je v vseh ozirih zadoščala potrebam srednje velikega obrata za proizvodnjo betonskih izdelkov.

V današnjih časih je pravzaprav težko razumljivo, kako smo tedaj reševali raznorazne probleme. Kar je danes največji problem, je bil takrat najmanjši – namreč prodaja. Kupci so dobesedno čakali v vrstah in vse je šlo v promet kot sveže žemlje. Velik problem pa je bil repromaterial. Cela Slovenija je bila eno samo gradbišče, posebno še Grosuplje, ki je raslo z bliskovito naglico. Primanjkovalo je cementa in peska in tudi transportov ni bilo dovolj na razpolago. Cement smo dobivali po "vezah" in če je kje bil dober pesek, smo ga spravljali na kup, morali smo ga včasih celo ograditi, če smo si hoteli zagotoviti vsaj štirinajstnevno rezervo repromateriala. Cement smo kupovali, kjer koli je bilo mogoče, in ko je prišel avtošlep s 24 tonami cementa v 50-kilogramskih vrečah, smo trije delavci 24 ton zlahka razložili in vskladiščili v 30 do 40 minutah. Včasih smo dobili cement tudi v rinfuzi, ki smo ga nato s kompresorji pihali v bunker, od tam pa ročno nakladali v japonske in vozili k improvizirani mešalni napravi za pripravo betona. Velik napredek v proizvodnji je bil že v tem, da smo s skreperji transportirali pesek v betonske jaške, od koder smo ga spuščali v mešalce.

Pri proizvodnji betonskih zidakov smo dosegli za takratne čase pravo tehnološko revolucijo. Moj prijatelj Helmut Rauter iz Niederwelsa mi je ob neki priliki sporočil, da ima za mene stroj, in odkrito rečeno, sem se bal priti na obisk in si ogledati ponujeni stroj – bil je namreč polavtomatski samohodni stroj, ki je lahko dnevno proizvedel kar nekaj tisoč betonskih zidakov. Ko sem si stroj končno ogledal, sem se bal vprašati, koliko stane. Helmut pa me je prehitel in mi dejal: "Bil sem pri tebi, videl tvoje garanje in zagnanost in tudi željo po napredku, zato sem se odločil, da ti stroj podarim." Priznam, da takrat skoraj nisem verjel, ali prav slišim. Stroj smo hitro uvozili, naredili smo tudi betonsko pisto in proizvodnja je stekla z bistveno večjimi kapacitetami. Zaradi povečane proizvodnje se je jasno pojavil problem betonarne. Treba je bilo razmisliti o novih kapacitetah proizvodnje betona. Na licitaciji smo kupili betonarno in leta 1975 smo že razpolagali z dokaj moderno betonarno Gradis 500, ki je še leta zadoščala za vse potrebe obrata, ki je hitro rasel. Vedno znova smo osvajali nove izdelke, stroje za proizvodnjo betonskih cevi, pranih plošč in tlakovcev in proizvodnjo smo hitro začeli deliti na maloserijsko in serijsko.

Maloserijska proizvodnja je zahtevala veliko ročnega dela pa tudi serijska je bila zahtevna v smislu živega dela. Potrebe po delavcih so se iz leta v leto večale. In ker je bilo zakonsko za zasebni sektor omejeno število zaposlenih, smo se posluževali raznih "lukenj" v zakonih. Ustanavljali smo skupne obratovalnice, ločene obratovalnice, najemali delavce od drugih obratovalnic in po sili razmer smo včasih koga zaposlili tudi na črno, ker uradno ni bilo mogoče večati števila zaposlenih. Promet je rasel, vedno več je bilo tudi ostanka dohodka, kar nam je omogočalo razširjeno reprodukcijo. Več je bilo treba angažmaja v komerciali in ves čas se je pojavljala tudi potreba po izbira-

ževanju in izpopolnjevanju. Pri meni toliko bolj, ker sem bil po poklicu agronom. Veliko sem se ob delu tudi učil, naročal tujo strokovno literaturo in se v zimskem času udeleževal raznih seminarjev v Avstriji in Nemčiji. Kaj kmalu sem tudi začutil potrebo po organiziranem združevanju in to tako na področju obrtništva kot tudi cementnarstva, kamnoseštva in teracerstva. Glede združevanja smo hitro ugotovili, da je zelo pomembno predvsem za majhne obrtne enote, in to na širokem področju – od izobraževanja do reševanja razne problematike. Tako mi je kaj hitro uspelo prepričati privatne obrtnike iz cele občine, da smo se združili v obrtno združenje, ki je zelo dobro funkcioniralo in hitro našlo dobre stike na širokem polju sodelovanja: z davčno upravo, občino, oddelkom za gospodarstvo, pri pridobivanju kreditov, izobraževanju, ne nazadnje tudi pri športu in rekreaciji. Zaradi zelo pestrih in raznolikih aktivnosti na področju obrtništva smo obrtniki začutili potrebo po združevanju po panogah. Takrat je bilo v Sloveniji okoli 100 obratovalnic cementnarstva, kamnoseštva in teracerstva in na ravni republike smo se združili v sekcijo, katere predsednik sem bil skoraj 20 let. Ta sekcija je v razvojnem smislu in tudi sicer pustila na področju dejavnosti zelo velike sledi. Organizirali smo razne seminarje, širili literaturo, organizirali nabavo in uvoz strojev in opreme, se dogovarjali o cenovni politiki, selektivni proizvodnji, medsebojni izmenjavi izkušenj in tako dalje. Tudi s pomočjo pridobljenega znanja se je proizvodnja kvalitetno in količinsko širila, osvajali smo nove proizvode in kaj kmalu je naš obrat na trgu ponujal čez 380 vrst betonskih izdelkov. Jasno, da so se z vsakim novim izdelkom pojavljali tudi novi problemi in zahteve, od internega transporta do transporta za dostave, potrebe po novi tehnologiji, strojih in opremi. Kljub veliko lažjemu pridobivanju dohodka so bile želje vedno večje kot možnosti. Finančne težave smo reševali tudi s krediti in praktično lahko rečem, da je ves čas podjetje bilo tudi neke vrste interno gradbišče, kajti vedno smo nekaj dograjevali in širili – tudi danes ni nič drugače.

Počasi so se tudi časi začeli spreminjati, odnos družbe in sistema do osebne dela se je bistveno spremenil, čedalje več možnosti je bilo za širjenje števila zaposlenih in kaj kmalu je obrtna delavnica prerasla v malo podjetje. Prava razvojna revolucija pa je nastopila po Markovičevem zakonu. Priliko smo takoj izkoristili in se organizirali kot družba z omejeno odgovornostjo. Ta nova organizacija nam je omogočila tudi širjenje dejavnosti na trgovino in lasten transport.

Zaradi novih možnosti, tržnih pogojev in širjenja tržišča smo se počutili nekako utesnjene v občini Grosuplje, zato so se pojavljale težnje po ekspanziji in ustvarjanju tržne mreže. Začeli smo navezovati razne stike s kooperanti in kmalu je bila organizirana dobra tržna mreža, v kateri smo zajemali skoraj celo Slovenijo. V našem prodajnem asortimanu smo kaj hitro imeli ponudbo z nekaj tisoč artikli. Posebno dobro je kazalo v dveh tržnih nišah, to je keramika in sanitarna oprema. V sorazmerno kratkem času smo ju začeli uvažati v velikih količinah. Na področju ekologije in varovanja okolja so bili izredno privlačni uvoz, prodaja pa tudi proizvodnja manjših čistilnih naprav in lovilcev olja in maščob. Ta projekt je zahteval velike površine, zato smo v industrijski coni Kočevje v te namene kupili okoli 22.000 m² zemlje, našli sovlagatelje (Purator z Dunaja in še nekatere druge) in vse je bilo pripravljeno za realizacijo investicije. Žal je takrat občina Kočevje ta projekt zavrnila, tovarna je že čez manj kot 12 mesecev začela obratovati na Madžarskem, seveda z drugimi investitorji, in danes zaposluje nekaj 100 ljudi. Absurd je v tem, da danes uvažamo čistilne naprave tudi iz te tovarne.

Priložnost za širjenje trgovske dejavnosti se je pokazala tudi v Dolenjskih Toplicah, kjer so bile sorazmerno poceni zazidalne površine v velikosti okoli 5000 m². V dveh letih je bila tu zgrajena naša enota s približno 1000 m² prodajnih, skladiščnih in delavničnih površin. Ta enota danes zelo dobro funkcionira. Poleg prodajnih programov imamo tu tudi servisno delavnico pa tudi veleprodajo oblažinjenega pohištva ter kmetijskega repromateriala.

Izredna priložnost pa se je našla v Kočevju, kjer smo iz stečajne mase ITAS-a na licitaciji nakupili objekte na območju rudnika ob Jezeru ter približno 50 ha zemljišča okoli jezera. Ta nakup je bil tržno zelo zanimiv. V kupljenih objektih smo izvršili adaptacijo, pridobili okrog 1000 m²

pokritih površin in danes je v teh objektih dobra prodaja gradbenega materiala, oblazinjenega pohištva, keramike in kmetijske gradbene mehanizacije. Servisna delavnica, ki je dokaj dobro opremljena in urejena, omogoča servis in manjše remonte in s tem tudi zaposlitev trgovcev in šoferjev v času zimske sezone, ko na področju gradbeništva ni konjunktura. Ko so se investicije v Kočevju in Dolenjskih Toplicah zaključile, smo se lotili izgradnje poslovno-prodajnega centra na območju enote Grosuplje. Ta center bo omogočal moderno prodajo, dobre razstavne prostore in pisarne. Nedvomno bo omogočal večji promet in bistveno kvalitetnejšo ponudbo kupcem, predvsem kar se tiče prodaje v salonu keramike in v tehnični trgovini v pritličju.

Trenutno smo v pripravi in konkretnih razgovorih za organizacijo novega podjetja, kjer bomo s pomočjo tujega kapitala in naše udeležbe začeli s proizvodnjo manjših čistilnih naprav in lovilcev olja in maščob. Te naprave smo do sedaj pretežno uvažali. Nesmiselnost prevoza težkih betonskih elementov (včasih tudi s spremstvom) na velike razdalje so spoznali tudi naši partnerji v tujini, zato je nastopil trenutek, da začnemo to proizvodnjo osvajati doma. Lokacije še nimamo, vsekakor pa želimo, da bi bila nekje v bližini hrvaške meje zaradi možnosti izvoza na Hrvaško.

Za sabo imamo nekaj desetletij delovanja, in če se sedaj, v letu 2003, ozrem nazaj in, kot pravimo, naredim inventuro, bi imel pravzaprav kaj pisati o vtisih, zaključkih in rezultatih. Del tega je prikazan tudi v tem prispevku. Do leta 1990 sem pravzaprav deloval kot obrtnik in doživljal iz svojega zornega kota čase socializma. Ko smo leta 1990 doživeli osamosvojitvev in prehod v novo družbeno ureditev - kapitalizem, je bilo za mene kot nekoga, ki je že v prejšnjem sistemu predstavljal zametek kapitalizma, šokantno, ko so nekateri propagatorji novega sistema govorili o prejšnjem sistemu samo slabo. Sam sem ga doživljal drugače. Celo tako, da se mi sedaj po desetletni praksi v "kapitalizmu" pojavlja nostalgija po starih časih. Lahko rečem samo eno: nič nam ni manjkalo takrat. Kdor je le hotel in imel voljo, ne oziraje se na to, kako je bil politično umeščen, je lahko gradil hišo, razvijal obrt in tudi naše premoženje, ki smo ga ustvarili pred letom 1990, je dokaz, da je bil sistem tako naravnan, da si lahko s poštenim delom ustvarjal lepo bogastvo. Moja parola je vedno

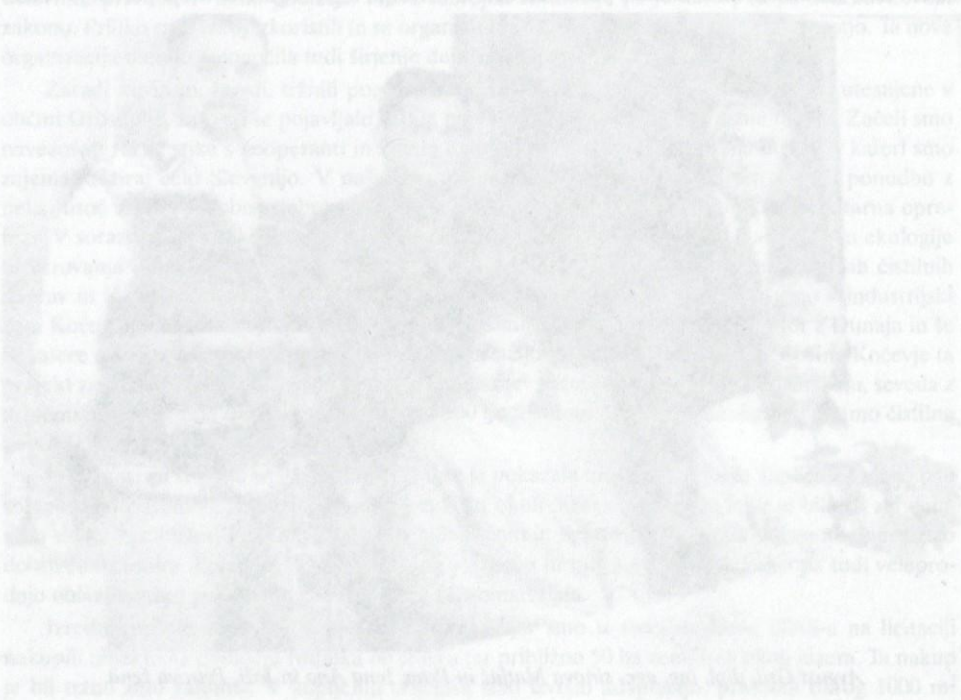

Avgust Gril, dipl. ing. agr., sinova Matjaž in Peter, žena Ana in Joži, Petrova žena.

bila: Cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega. Odvajali smo davke, plačevali prometne davke, plačevali vse račune in kljub temu smo lahko ustvarili lepo akumulacijo. Lahko rečem tudi to, da je bil sistem pred letom 1990 v razvojnem smislu in v smislu spoštovanja in forsiranja osebnega dela dobra podlaga in odličien suport za prehod v tržno gospodarstvo.

In danes? Z veliko vehemenco so se nekateri (jaz ne) veselili nove, kapitalistične ureditve. In kaj je iz tega nastalo? Plačilna nedisciplina, marsikje nepošteni živijo na račun poštenih, socialno razslojevanje, imamo nek čuden, divji kapitalizem. Kdaj se bomo dobro utirili, je še odprto vprašanje.

Kljub vsem težavam in eksploziji raznih manjših podjetij po letu 1990 pa lahko rečem, da se v zadnjih letih gospodarsko področje nekako prečiščuje in utrjuje. Močnejši smo ostali, šibkejši in neresni odmirajo. GRAMAT GRIL kot družinsko podjetje je tudi delno prebrodil krizo zaradi objektivnih razlogov. Danes smo trdno družinsko podjetje, ki ima dobre osnove za obstoj in razvoj. In prepričan sem, da so dani vsi pogoji za širitev, za nova zaposlovanja, seveda ob dobrem menedžmentu in dobrih razvojnih programih.

BLAGOVNICA TABOR

Marjan Ahlin*

VELE, Trgovska družba d.d. iz Domžal, je v Grosuplju 20. junija 2002 odprl dolgo pričakovano blagovno hišo.

Želja Grosupeljčanov in vodstva takratnega trgovskega podjetja Tabor iz Grosuplja po novi blagovnici je bila še posebej močna in sedemdesetih letih. V letih 1977 in 1978 so bila pridobljena zemljišča, leta 1979 pa izdelani glavni projekti. Gradnja je bila predvidena za Pošto med Taborsko in Kolodvorsko ulico.

V letu 1999 se je začel pripravljati ureditveni načrt »G 10-Pri Bambiču«. Poleg VELE-ja so pri izvedbi sodelovali še DIR Grosuplje, EPG Grosuplje, Komunalne gradnje Grosuplje, IMOS Inženiring Ljubljana in Občina Grosuplje. Ker so nekateri investitorji odstopili, je bil izdelan nov ureditveni načrt in kot investitorji so ostali VELE 77 %, EPG 15 % in Komunalne gradnje 8 % površine.

VELE je skupaj z IMOS Inženiringom izbral za projektanta univ. dipl. ing. arh. Draga Bizjaka iz Slovenija projekta iz Ljubljane. Kot najugodnejši ponudnik gradbenih del in montažne hale je bil izbran Vegrad iz Velenja. Elektro- in strojne instalacije sta izvedla EPG in Inštalacije, zunanjo ureditev pa Komunalne gradnje, vsi iz Grosuplja.

Temeljni kamen je bil simbolično postavljen 29. oktobra 2001, takoj v novembru pa so stekla pripravljajna dela ter temeljenje za montažno betonsko halo. Do srede decembra je bila montirana osnova nosilne konstrukcijske hale. Med novim letom so dela dober mesec stala, v prvih dneh februarja pa so z vso intenzivnostjo ponovno stekla. 22. maja 2002 je bil opravljen tehnični pregled objekta, pred otvoritvijo pa je bilo pridobljeno uporabno in obratovalno dovoljenje.

Blagovnica Tabor se skupaj z EKO blokom in 200 parkirišči razprostira na 11.000 m². Vse energetske, klimatske ter krmilne naprave se nahajajo v izkoriščenem delu podstrešja. Objekt ima skupaj 6000 m² površine. V pritličju je hipermarket z vsemi potrebnimi skladišči in rampami, ekološkim delom, sedmimi posebnimi lokali in vhodno avlo. Skupna površina pritličja je 3000 m².

Trgovina v nadstropju ponuja kupcem moško in žensko konfekcijo, perilo, športni program, čevlje, oblačila za otroke, igrače, avdio-video program, male gospodinske aparate, vse vrste posod

* Perovo 37, 1290 Grosuplje, ing. grad..

in steklo, pozamenterijo ter belo tehniko. V prvem nadstropju so tudi garderobe za vse zaposlene in stali pomožni prostori. Velikost teh površin je 2600 m². Izkoriščeno podstrežje meri še dodatnih 400 m².

Stroškovni del objekta je razdeljen v sedem sklopov:

• nakup zemljišča	256 mio SIT
• splošni stroški (študije, projekti, soglasja, odškodnine, prispevki, inženiring in nadzor)	204 mio SIT
• gradbena dela	357 mio SIT
• obrtniška dela	260 mio SIT
• inštalacijska dela	227 mio SIT
• zunanja ureditev in parkirišča	91 mio SIT
• oprema	284 mio SIT

Cena celotne blagovnice

1.679 mio SIT

Z blagovnico Tabor so Grosupeljčani in okoličani dobili trgovski center in s tem možnost kvalitetnih in asortimansko bogatih nakupov ter storitev na enem mestu. Dokaj ugoden dostop in dovolj velika parkirišča nudijo kupcem dodatno ugodnost. V centru bodo kupci uživali v »prijetnih nakupih«, kar je geslo VELE-jaja.

NOV POSLOVNI CENTER V IVANČNI GORICI

Nataša Mazi*

Podjetje IMOS projektiranje, inženiring, tehnično svetovanje in gradnje d.d. je po vrsti uspešnih gradbenih projektov in poslovnih podvigov v letošnjem letu končalo gradnjo novega poslovnega centra v Ivančni Gorici. Na podlagi Odloka o ureditvenem načrtu 13 SC Ivančna Gorica - Center, ki ga je marca 1999 sprejel Občinski svet Občine Ivančna Gorica, je investitor IMOS d.d. pripravil projektno dokumentacijo za poslovni center z imenom Žolnir in ga marca 2002 začel graditi.

Novi poslovni center je zgrajen v središču Ivančne Gorice. Združeval bo mnogovrstne dejavnosti in s tem popestril ponudbo ter zaokrožil celostno podobo kraja. Lociran je v neposredni bližini avtobusne in železniške postaje ter je lahko dostopen tako z magistralne ceste kot z lokalnih prometnic.

Poslovni center je zasnovan v dveh, s preходом ločenih objektih. Prehod povezuje glavno ulico s parkiriščem za dostavo. V pritličju je 22 lokalov, v nadstropju pa 19 poslovnih prostorov – pisarn. Velikosti lokalov v pritličju so od 17 m² do 54 m², velikosti poslovnih prostorov v nadstropju pa od 24 m² do 93 m², skupaj 1.700 m² koristnih površin. Obstaja možnost horizontalne povezave lokalov oziroma poslovnih prostorov. Dostop do pritličnih lokalov je omogočen neposredno z glavne ulice po arkadnem zunanem hodniku, do poslovnih prostorov v nadstropju pa po zunanjih stopnicah. Vogalni objekt ima samostojen centralni vhodni del do poslovnih prostorov v nadstropjih. Pritličje in nadstropje v tem objektu povezuje tudi dvigalo. Parkirna mesta so zagotovljena vzdolžno ob Sokolski ulici.

Skupne in pomožne prostore k objektu predstavljajo: podhod in arkadni hodnik, vezni hodnik v nadstropju, prostor za čistila, prostor za števec, strojnica dvigala in dvorišče z utrjenimi površinami za dostavo.

Vertikalni elementi nosilne konstrukcije so betonski stebri in stene ter opečni zidovi, horizontalni elementi pa polne ali rebraste betonske plošče. Nenosilni konstrukcijski elementi – ločilni zidovi med lokali – so zgrajeni iz betonskih votlakov. Streha je dvokapnica z opečnato kritino in bakrenimi kleparskimi zaključki.

* Ljubljana, univ. dipl. ekon.

Finalni materiali omogočajo varno uporabo, trajnost in možnost normalnega vzdrževanja. Pokriti tlaki v arkadah in hodnikih so izdelani v keramiki, druge utrjene površine pa v asfaltu. Fasada je demit z aplikacijo lokalnih karakteristik, cokol je obdelan s kulir plastom.

Vgrajena vhodna vrata in okna v lokalih imajo izolacijsko steklo.

Objekt je navezan na komunalno infrastrukturo: kanalizacijo, vodovod, elektriko ter telekomunikacije. Prostori bodo ogrevani s plinskim kotlom, ki bo instaliran v fazi finalizacije lokala.

Lokali v pritličju in poslovni prostori v nadstropju so bili zgrajeni do III. podaljšane gradbene faze z vsemi instalacijskimi priključki, tako da so si jih kupci lahko dokončali po lastnih potrebah in željah.

Poslovni center Žolnir s svojo pestro ponudbo prispeva h kakovosti življenja v Ivančni Gorici, s svojo arhitekturo, ki združuje modernost s podeželskimi elementi, pa dodaja svežino k urbanizmu doljenjskega mesta.

Projekat IMOS projektiranje, instalacije, izvedba svetlobe in gradnje d.o.o. je po vrsti zasledil trih gradbenih projektov in poslovni prostor v istem letu končala gradnja novega poslovnega centra v Ivančni Gorici. Na podlagi Občine Ivančna Gorica je investitor IMOS d.o.o. pripravil 24. ga je marca 1999 sprejel Občinski svet Občine Ivančna Gorica, ki investitor IMOS d.o.o. pripravi projektno dokumentacijo za poslovni center s imenom Žolnir in ga marca 2002 začel graditi.

Novi poslovni center je zgrajen v srednji Ivančni Gorici. Zadrževal je imago obstoječih stavb in v tem pogledu ponudbo ter zadržati celotno podobo kraja. Lokacija je v neposredni bližini avtoceste in lokalne ceste, kar je lahko doberen vzrok za množično ceno kot v lokalnih prostorih.

Poslovni center je zasnovan v skladu s predobnim ločnim obsegom. Izredno povečuje glavno ulico s parkiriščem za avtomobile. V pritličju je 22 lokalah, v nadstropju pa 19 poslovnih prostorov - pisarni. Večina lokalah v pritličju so od 17 m² do 24 m², večinoma poslovnih prostorov v nadstropju pa od 24 m² do 83 m², skupaj 1.700 m² površine. Občina Ivančna Gorica omogoča horizontalno povečanje površine poslovnih prostorov. Dodatek do pritličnih lokalah je omogočen neposredno s glavno ulico po arhitekturno zunanem hodniku, do poslovnih prostorov v nadstropju pa po zunanjih stopnicah. Vsotni objekt ima samostojno centralni vhodni del do poslovnih prostorov v nadstropju, triležje in nadstropje v tem objektu povezuje tudi dvigalo. Izbrana mesta so zagotovljena za dodatno obnovo.

Skupne in posamezne prostorne in obsejne predpostavke, potrebne in izračunane, zaradi dodatnih prostorov in dodatnih prostorov za avtomobile, avtomobile, dvigala in stopnice s uličnimi površinami so določene.

Vzdrževalni sistem in njegova vzdrževalna skema se bodo skladno s potrebami in željami uporabnikov, horizontalni sistem, ki poleg avtomobilskih prostorov omogoča tudi dodatne prostorne in funkcionalne potrebe. Horizontalni komunikacijski sistem - ločeni stebri in lokali - so zgrajeni v istotokovni strukturi, kjer je določena in opredeljena lokacija in horizontalni komunikacijski sistem.

OSNOVNA ŠOLA STIČNA

Dober dan, šola ...

*Marinka Piškur**

Šolsko leto 2003/04 začenjamo v novi šoli. Težko smo jo čakali: učenci, učenke, starši, učitelji in učiteljice. Za vse, ki smo 1. septembra stopili vanjo, je kot novo, lepo in varno gnezdo. Na hribčku, vpeta med njive, travnike in gozd, se spogleduje z Ivančno Gorico in Stično. Najprej smo gostovali v prostorih stiškega samostana, nato smo 22 let delili stavbo s srednjo šolo. Pred dvema letoma smo položili njen temeljni kamen, sedaj pa je nova šola že tu. Lepa. Zažarela je na prvi šolski dan, ko so vanjo vstopili otroci. Postala je še lepša. In taka naj tudi ostane.

Tudi šolo z modro streho smo imeli po svoje radi. Ampak šola, grajena za 700 učencev in dijakov, ni mogla biti dovolj velika in prijazna za dvakrat več mladih od sedmega do devetnajstega leta. Bila je polna, prepolna od jutra do večera. In najmlajši, tisti od 1. do 4. razreda, so imeli pouk vedno le popoldne. Želimo, da bi naši učenci in učenke sprejeli novo šolo kot drugi dom, v katerem se bodo marsičesa naučili, da bo njihov let v življenje varen. In da bi vsi prišli do cilja ...

Vsem, ki so prispevali in pomagali, da smo dobili novo šolo, se zahvaljujemo, še prav posebej pa županu občine Ivančna Gorica Jerneju Lampretu. Radost prvega dne naj se prelije na vse dni v prihodnosti te šole.

* *Ravnateljica Osnovne šole Stična.*

Osnovna šola Stična danes

Je največja šola v državi.

Šolsko leto 2003/04 je za nas prelomno:

- dobili smo novo šolo,
- začnemo z devetletno osnovno šolo v 1. in 7. razredu,
- vsi naši učenci in učenke imajo prvič pouk le dopoldne.

Občinski svet občine Ivančna Gorica je 23. julija 1996 sprejel Odlok o ustanovitvi javnih vzgojno-izobraževalnih zavodov na področju osnovnega šolstva v občini Ivančna Gorica. Javni vzgojno-izobraževalni zavod Osnovna šola Stična sestavljajo:

- matična šola v Ivančni Gorici,
- podružnična šola v Ambrusu,
- podružnična šola v Zagradcu,
- podružnična šola na Krki,
- podružnična šola na Muljavi,
- podružnična šola v Stični,
- podružnična šola v Višnji Gori.

Letos je v 56 oddelkih od 1. razreda devetletne osnovne šole do 8. razreda osemletne osnovne šole 1111 učencev. Na šoli je 100 strokovnih in 28 administrativno-tehničnih delavcev. V novi šoli je v 28 oddelkih 578 učencev in prvič imamo tudi oddelke podaljšanega bivanja ter jutranje varstvo za najmlajše. Vseh oddelkov je tako 63.

Število učencev v OŠ Stična v šolskem letu 2003/04

raz.	mš	mš šc	Ambrus	Zagradec	Krka	Muljava	Stična	skupaj	V. Gora	OŠ PP	skupaj
1.(9.)	25		11	12	8	6	17	79	22		101
2.(9.)									27		27
3.(9)									25		25
4.(9)									23		23
1.	26		10	10	14	17	15	92			92
2.	33		11	17	9	8	15	93		93	
3.	24	19	7	16	9	7		82		1	83
4.	52	24	5	24				105	26	2	133
1.-4.	160	43	44	79	40	38	47	451	123	3	577
5.	92							92	32		124
7.(9)	104							104	27	2	133
7.	99							99	33		132
8.	112							112	26	7	145
5.-8.	407							407	118	9	534
1.-8.	567	43	44	79	40	38	47	858	241	12	1111

Oddelki: na matični šoli:	26
na podružničnih šolah:	28
OŠ PP:	2
podaljšanega bivanja:	7, 48
Vseh oddelkov OŠ Stična:	63, 48
Število skupin jutranjega varstva:	3

Posebnost naše šole je velik šolski okoliš, ki obsega 90 vasi in mesto Višnja Gora. Kar 57 % otrok se do šole pripelje s šolskimi avtobusi, najbolj oddaljeni so tisti iz Višenj, ki imajo do matične šole 26 km. Naše podružnične šole so idilične, vendar je krška stara 194, ambruška 120 in stiška 99 let. Novejši sta šoli v Zagradcu (1968) in na Muljavi (1947). Šola v Višnji Gori je nova: pouk v njej se je začel 1. sept. 1999.

Naložbe v šolske prostore so bile od leta 1981 zavrte ter celo prepovedane: vlada Milke Planinc je dosegla, da so bile naložbe v negospodarske objekte prepovedane z zakonom, razen tistih, ki so se gradile z neposrednimi prispevki občanov. V samostojni Sloveniji pa je zrastle že veliko novih šol. Tudi v Višnji Gori in Ivančni Gorici.

Letos se je število oddelkov povečalo, ker smo šestletnike sprejeli v 1. razred devetletne osnovne šole. Da imajo vsi učenci in učenke matične šole ter podružničnih šol lahko pouk le dopoldne, smo na matično šolo sprejeli še otroke 4. razreda s Krke in Muljave ter 3. in 4. razreda iz Stične.

Devetletna osnovna šola

Devetletna osnovna šola je tu. Otroci, ki so ali bodo v letošnjem letu dopolnili šest let, so postali učenci 1. razreda devetletne osnovne šole, učenci in učenke, ki so lani zaključili 5. razred, pa nadaljujejo osnovnošolsko izobraževanje po devetletnem programu v 7. razredu.

Uvajanje devetletne osnovne šole se je začelo postopno pred štirimi leti. Tudi na naši podružnični šoli v Višnji Gori smo pred tremi leti začeli z uvajanjem devetletke v 1. razredu. Zdaj smo mentorska šola šestim osnovnim šolam, ki so z uvajanjem začele letos. Tri leta so bili učenci ocenjevani samo opisno, ob koncu tretjega razreda pa so prostovoljno preverjali znanje pri slovenščini in matematiki tudi z nacionalnimi preizkusi znanja.

V šolskem letu 2003/04 so učenci izbrali naslednje izbirne predmete:

a) iz družboslovno-humanističnega sklopa: nemščino, likovno snovanje, etnologijo, gledališki klub, turistično vzgojo;

b) iz naravoslovno-tehničnega sklopa: astronomijo, sodobno pripravo hrane, organizme v naravi in umetnem okolju, računalništvo, nogomet, rokomet, odbojko, šport za sprostitev.

Na poti k dokončanju nove osnovne šole Stična v Ivančni Gorici

1997 Priprave na gradnjo nove šole: pridobitev idejne rešitve, geotehniške raziskave tal za gradnjo.

1998 Izbran idejni projekt, izdelana lokacijska dokumentacija, dokupljeno še potrebno zemljišče.

1999 Prijava načrtovane investicije na Razpis za prijavo investicij posebnega pomena na področju osnovnih šol in predšolske vzgoje RS za obdobje 2000–2004, ki ga je objavilo Ministrstvo za šolstvo in šport.

2000 Izdelana projektna dokumentacija za pridobitev gradbenega dovoljenja.

2001 Izdano gradbeno dovoljenje, sklep o sofinanciranju investicije, soglasje k investiciji, izbran izvajalec strokovnega nadzora in izvajalec gradbenih, obrtniških ter instalacijskih del, položen temeljni kamen.

2002 Začetek gradnje nove šole, opravljena zemeljska dela, zgrajen objekt do tretje gradbene faze in del inštalacij.

2003 Dokončanje gradnje in opremljanje nove šole: nakup opreme za učilnice in druge prostore, nakup učil, oprema kuhinje ...

1. september Začetek pouka v novi šoli.

27. september Svečano odprtje nove šole.

2004 Dokončanje telovadnice, zgrajene v letu 2003.

Investicija Nova osnovna šola Stična je razdeljena na dve fazi. Prvo fazo predstavlja šola, drugo pa telovadnica, ki bo dokončana do 1. septembra 2004. Vrednost celotne investicije bo ob dokončanju znašala 1400 milijonov SIT, sredstva zanjo pa zagotavljajo:

- Državni proračun 361 milijonov (246 milijonov sofinanciranje izgradnje osnovnošolskega prostora in 15 milijonov za nadstandard športne infrastrukture),
- Občina 1039 milijonov.

Še nekaj podatkov o novi šoli

Temeljni kamen: 5. oktober 2001.

Odgovorni vodja projekta: Borut Simič, univ. dipl. inž. arh.

Gradbena, obrtniška in inštalacijska dela: Imos d.d., Ljubljana.

Uporabno dovoljenje izdano v septembru 2003.

Notranje površine šole: 4020 m².

Prostori za pouk:

- 17 učilnic,
- 2 manjši učilnici,
- 8 specialnih predmetnih učilnic: naravoslovje, gospodinjstvo, fizika, kemija, tehnika in tehnologija, likovna vzgoja, glasbena vzgoja, računalništvo, knjižnica.

Telovadnica: 1700 m²

- glavni vadbeni prostor,
- pomožni vadbeni prostor,
- slačilnice,
- shrambe orodja,
- tribune.

Ostali prostori:

- večnamenski prostor s klubskimi prostori za učence,

- upravni prostori,
- gospodarski prostori: šolska kuhinja, shrambe, prostori za energetske naprave, arhiv,
- garderobe,
- sanitarije.

Komunikacije povezujejo tri šolske trakte in vodijo v posamezne prostore zgradbe. Klančine in dvigalo omogočajo dostop do vseh prostorov šole tudi gibalno oviranim. Šola je grajena v skladu z navodili za graditev osnovnih šol v Republiki Sloveniji za izvajanje pouka v eni izmeni ter normativno število 28 učencev v oddelku.

Kronologija Osnovne šole Stična - matična šola

17. stoletje	Poučevanje otrok ob nedeljah v samostanu.
1811	“Šola za silo” v samostanu.
1817	Javna enorazrednica.
4. 10. 1904	Odprtje nove šole na hribčku v Stični.
1941-1945	Večkrat prekinjeno šolsko delo.
6. 9. 1945	V prostorih na Marofu ustanovljena državna nižja gimnazija v Stični.
1946/1947	Gimnazija začne pouk v samostanu v Stični.
1958	Z novo šolsko reformo so bile z 31. avgustom 1958 odpravljene splošnoizobraževalne šole: OŠ Ambrus, OŠ Korinj, OŠ Zagradec, OŠ Krka, OŠ Muljava, OŠ Stična in OŠ Višnja Gora. 1. septembra so bile ustanovljene osnovne šole “novega tipa”: • Osnovna šola Stična z vsemi osmimi razredi; nižji razredi gimnazije so postali višji razredi osnovne šole; • nižje organizirane osnovne šole: Ambrus (4 oddelki), Korinj (1 oddelek), Zagradec (4 oddelki), Krka (3 oddelki), Muljava (3 oddelki), Višnja Gora (5 oddelkov).
1963	Določitev centralnih in samostojnih šol.
Centralne šole so: • Ambrus s podružnicama Korinj in Zagradec, • Stična s podružnicama Krka in Muljava. Šola v Višnji Gori je samostojna osnovna šola.
1964	Reorganizacija mreže osnovnega šolstva in določitev popolnih in podružničnih šol. Osnovna šola Stična je popolna osnovna šola s podružničnimi osnovnimi šolami Ambrus, Korinj, Zagradec, Krka, Muljava, Višnja Gora.
30. 8. 1980	Podružnična šola Korinj ječasno ukinjena zaradi premajhnega števila učencev.
1. 9. 1981	Začetek pouka v novi šoli v Šolskem centru.
1982	Delovno organizacijo Šolski center osnovnega in srednjega izobraževanja Josip Jurčič Ivančna Gorica sestavljajo: • TOZD OŠ Stična, • TOZD Srednja šola družboslovne in kovinarske usmeritve, • DSSS.
6. 5. 1992	Osnovna šola Stična spet postane samostojen javni vzgojno-izobraževalni zavod.
1. 9. 1994	Ponovno organiziran pouk v Stični: podružnična šola Stična.
23. 7. 1998	Občina Ivančna Gorica postane ustanoviteljica javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Osnovna šola Stična, v čigar sestavo sodijo matična šola v Ivančni Gorici

in podružnične šole v Višnji Gori, Ambrusu, Zagradcu, na Krki, Muljavi in v Stični.

1. 9. 1999 Izgradnja nove šole v Višnji Gori.

1. 9. 2000 Začetek postopnega uvajanja devetletne osnovne šole v 1. razredu na podružnični šoli Višnja Gora.

Šolska tradicija naših podružničnih šol

- Podružnična šola Ambrus: v Ambrusu so začeli poučevati leta 1874, šolska zgradba je bila zgrajena leta 1883.
- Podružnična šola Zagradec: začetki poučevanja segajo v leto 1773. Nova šola je bila zgrajena leta 1968.
- Podružnična šola Krka: bogata šolska tradicija, ki sega v leto 1770. V šolskem poslopju iz leta 1809 je pouk še danes.
- Podružnična šola Muljava: pouk se je začel v letu 1910, druga šolska zgradba je bila zgrajena leta 1947.
- Podružnična šola Stična: otroke so začeli poučevati v samostanu že v 17. stoletju. Šola je bila zgrajena 1904; danes sta v njej vrtec in šola.
- Podružnična šola Višnja Gora: začetki šolanja segajo v leto 1554. Šolsko poslopje je mesto dobilo leta 1907, v letu 1999 pa je bila zgrajena nova šola.

Osnovna šola Stična jutri

V prihodnjih letih bo število otrok, vpisanih v 1. razred 9-letne osnovne šole, nihalo:

Šol.let	Rojeni	Mat.šola	Stična	Muljava	Zagradec	Ambrus	Krka	V.Gora	Skupaj
2004/05	1998	31	16	11	17	7	10	18	110
2005/06	1999	18	16	10	8	6	3	15	76
2006/07	2000	23	18	13	12	12	26	19	123
2007/08	2001	26	13	5	14	4	11	17	90

(Podatki: MŠZŠ, 2003.)

Na matični šoli bo od 23 do 26 oddelkov.

Program 8-letne osnovne šole se bo postopoma iztekel čez pet let. S šolskim letom 2008/2009 se bo program 9-letne osnovne šole izvajal v vseh razredih od 1. do 9. razreda. Ker bomo v 7., 8. in 9. razredu 9-letne osnovne šole za realizacijo programa potrebovali več učilnic, bo treba do pridobitve novih prostorov v Zagradcu za samostojno devetletno osnovno šolo v dolini Krke uporabljati še učilnice v stari šoli (ŠC). Ustrezne pogoje za pouk bo dobila tudi krška šola; stavba iz leta 1958, ki petinštirideset let ni služila svojemu namenu, bo z adaptacijo pripravljena za sodobni pouk od 1. do 5. razreda devetletne osnovne šole.

Ko bodo v občini po programu investicije v šolski prostor dokončane, se bo organizacija Osnovne šole Stična predvidoma spremenila. Osnovna šola Stična bo imela dve podružnični šoli: Muljavo in Višnjo Goro, osnovna šola Zagradec pa podružnični šoli Ambrus in Krko.

V novi šoli v Ivančni Gorici bo optimalno število oddelkov, to je 20 do 22. Šola je tako tudi načrtovana in zgrajena. Že prihodnje leto bomo imeli pouk in dejavnosti v novi športni dvorani pri matični šoli.

Prihodnost Osnovne šole Stična je svetla. Naj bo kraju in občini v ponos, učiteljem in učencem pa v veselje.

ZNANOST, KULTURA IN KNJIŽEVNOST

NAŠI LJUDJE IN KRAJI V SLOVENCU (1873–1918)

Jakob Müller* in Marija Janežič**

Uvod. *Slovenec*, katoliško usmerjen »političen list za slovenski narod«, je prvič izšel v torek 14. oktobra 1873, njegova zadnja številka pa je izšla v petek 4. maja 1945. List je torej izhajal skoraj 72 let in v vsakem letniku je veliko mest ali besedil, ki so povezana s kraji naših treh občin: Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobrepolje oz. z ljudmi teh občin, zato bomo *Slovenca* »domoznansko« obravnavali v treh nadaljevanjih: (1) v obdobju Avstrije (1873–1918), (2) v obdobju jugoslovanske kraljevine (1918–1941) in (3) v obdobju okupacije (1941–1945).

V 70. letih 19. stol. so imeli Slovenci eno samo, narodno stranko, ki pa je imela katoliško in liberalno strujo. Glasilo liberalne usmeritve *Slovenski narod* je začelo izhajati 2. aprila 1868, torej dobrih pet let prej kot *Slovenec*, s 1. januarjem 1873 pa je postalo dnevnik. Medijska premoč slovenski Cerkvi nenaklonjene politične usmeritve je s tem postala še večja in tudi zato je sredi oktobra 1873 začel izhajati *Slovenec*.

Iz programskega uvodnika z naslovom Slovincem, objavljenega v prvi številki, je razvidno, kako dobro so se izdajatelji zavedali velikega vpliva časopisja na javno mišljenje, na volitve in zato na parlamentarno moč političnih strank: »Dandanes nihče več ne more prezirati, kako važni so politični listi. Brez političnega lista se nobena stranka ne more vtrditi, naj je še tako velika, z listom pa si tudi slaba stranka pridobi čedalje večo moč in izpodrine naposled svoje nasprotnike.« Razen distanciranja od liberalizma so bile temeljne programske usmeritve *Slovenca*, zapisane v prvem uvodniku, še uveljavljanje slovenstva v javnosti (šoli, uradih, javnih napisih); samostojna Avstrija, parlamentarno nezdružena z Nemčijo; združitev po različnih deželah Avstro-Ogrske razdeljenih Slovencev v »eno upravno skupščino«; katolištvo, ki je obsegalo neodvisnost Katoliške cerkve od države ter šolstvo z versko sestavino; potrebe kmečkega stanu.

Slovenec je imel sprva format 25,5 cm krat 38 cm, izhajal je na 4 straneh, in sicer skoraj deset let trikrat tedensko: ob torkih, četrtek in sobotah, 11. julija 1883 pa je postal dnevnik: izhajal je vsak dan razen ob nedeljah, in sicer ob 5. uri popoldne. Posamezna številka *Slovenca* je leta 1873 oz. 1874 stala 7 krajcarjev, če je bila kupljena v uradu *Slovenca*, oz. 8 krajcarjev, če jo je prinesel poštar; letna naročnina je bila 8,40 gld., če je bila kupljena v Slovenčevi administraciji, 9 gld. v Ljubljani, če je bila dostavljena na dom, 10 gld. pa, če so jo naročniki dobivali po pošti.

Koliko bi bilo to vredno današnjih tolarjev, ni enostavno izračunati. Leta 1874 je bila npr. povprečna letna cena 10 jajc 5,75 krajcarja, povprečna cena 1 kg pšenice pa 14,45 krajcarja. Posamezna številka *Slovenca* (7 oz. 8 krajcarjev) je torej ustrezala vrednosti 12,2 oz. 13,9 jajca. Po današnjem »jajčnem« tečaju: 1 jajce = 30 tolarjev je bil *Slovenec* zelo drag: 366 oz. 417 tolarjev. Po »pšeničnem« tečaju pa je bila vrednost posameznega izvoda 0,48 oz. 0,55 kg pšenice. Če vzamemo, da je današnja cena pšenice 50 sit/kg, je stal izvod *Slovenca* zelo malo: 24 oz. 27,50 tolarja. Razlika med jajčnim in pšeničnim tečajem je več kot 15-kratna! Leta 1874 je 1 kg pšenice veljal dobrih 25 jajc, danes pa velja 2 jajci, torej 12-krat manj.

* 1290 Grosuplje, Jakhlova 14 A.

** Ljubljana, Pohorskega bataljona 10.

Druga, boljša metoda za ovrednotenje cene *Slovenca* so plače. Leta 1874 je bila plača učitelja na Polici 400 gld., v Dobrepolju pa 550 gld., kar pomeni, da je bila letna naročnina *Slovenca* 2,28 % poliške oz. 1,66 % dobrepoljske učiteljske plače.

Prva stran *Slovenca* je bila namenjena uvodniku ter podlistku. Najpogostejša tema uvodnika je bila aktualna politična stvar: volitve, nastop v državnem zboru (na Dunaju), šolstvo, davki, politična odgovornost županov, duhovnikov, katoliška politična društva, polemika s *Slovenskim narodom*, liberalizem ipd. Na drugi strani *Slovenca* so bili objavljani krajši članki in vesti o političnih dogodkih po svetu in doma, na tretji domači dopisi, poročila, vesti in kritike, na četrti, zadnji strani pa so bila obvestila o osebnih spremembah po župnijah, razpisi delovnih mestih po šolah, sodiščih, v zdravstveni službi, župnijah, finančna obvestila: o loterijskih številkah, delnicah, denarnih tečajih, cenah živil pa tudi reklame in osmrtnice. V 90-ih je opaziti več socialne in tudi kulturne problematike, leta 1914 pa je bil *Slovenec* že močno podoben dnevnikom današnjega časa: na prvi strani so bile navadno domače in svetovne aktualne politične vesti in poročila, ostale strani pa so v bistvu ohranile svoje značilnosti vse do 29. oktobra 1918, ko je bila razglašena Država Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Ljudje in kraji treh sedanjih občin: Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobrepolje so v *Slovencu* 1873–1918 zastopani v okoli 2800 člankih oz. besedilnih enotah. Če ne upoštevamo leta 1873, ko je časopis izhajal samo dva meseca in pol, »naših« enot pa je bilo 5 (preračunano na 12 mesecev bi jih bilo 24), je bilo v letih 1874–1918 povprečje 61,6 »naše« časopisne enote na letnik. V obdobju 1874–1892 je povprečje preseženo v dveh letih: 1878 (64) in 1886 (65). V obdobju 1893–1918 pa je povprečje preseženo 21-krat, podpovprečno število objav o naših krajih in ljudeh je bilo samo v letih 1904 (59), 1905 (57), 1906 (54), 1912 (51) in 1915 (41). Povprečno število objav naših enot v obdobju do konca leta 1892 je 44,3, v obdobju od 1893 dalje pa 74,2. Število objav je torej naraslo za 67,5 %. Največ, nad 100 objav je bilo v letih 1908 (111), 1907 (107) in 1909 (102). Glede na tematiko se podatki o naših ljudeh in krajih nanašajo na (1) gospodarstvo, (2) politiko, (3) državne organe: sodišče, notarstvo, davkarijo, orožništvo, vojsko (4) javne službe: šolstvo, zdravstvo, pošto, telegraf, železnico, cesto, gasilstvo, (5) Cerkev, (6) kulturo in znanost, (7) društva, (8) črno kroniko: nesreče, umori ipd. ter (9) belo kroniko: slavlja, priznanja, poroke ipd.

Gospodarstvo

Iz sestavkov in podatkov, objavljenih v *Slovencu*, si sicer ni mogoče ustvariti celostne in zaokrožene podobe gospodarstva na ozemlju treh naših sedanjih občin, pa vendar so tudi fragmentarni podatki zanimivi.

Področje je v veliki meri kmetijsko: o poljskih pridelkih vzemo iz poročil o sušah, povodnjih in točah, o živinoreji vzemo v zvezi s sejmi – goveje čredo so izboljševali s pingavsko in muricodolsko pasmo (18. jun. 91), gojili so drobnico, ki so jo napadali še volkovi (20., 24. jan., 7. feb. 74), nekaj o gozdarstvu vzemo v zvezi z lesno trgovino (8. maj 84), o čebelarstvu v zvezi s čebelarskimi zborovanji (31. okt. 07; 3. apr. 08).

Sejmi. V letu 1894: v Višnji Gori 8 (22. jan., 17. feb., 19. maj, 23. jun., 21. jul., 5. avg., 25. sept. in 15. dec.), Šmarju 2 (5. maj, 7. sept.), Stični 2 (7., maj, 24. nov.), po 1 pa na Vidmu (Krki) (8. jan), na Grosupljem (21. apr.) in v Šentvidu (3. nov.), skupaj 15. Leta 1911 jih je bilo samo v Višnji Gori 12 (13. nov. 11). Verjetno pa to niso vsi. Iz leta 1881 imamo podatek, da sta bila v Fužini pri Zgradcu dovoljena 2 letna sejma (5. feb.). Znani in veliki so bili sejmi v Zdenski vasi (pri Sv. Antonu). Aprila 1889 je bilo na njem 1700 govedi, 300 prašičev, 200 kozlov in kostrunov in 40 konj, stočili pa so 300 l vina (18. apr.). Nekaj let pozneje dopisnik poroča, da je bilo na sejmu pri Sv. Antonu veliko kramarjev, skupaj z romarji kar 1000 (23. mar. 93). Sejmi so bili torej živinsko-obrtno-turistični dogodki, poskrbljeno pa je bilo tudi za duhovno ponudbo in za zabavo.

Obrtniki in podjetniki. Nekdanji fevdalni gospodi, ki so obdržali veliko zemljišč in gozdov, skušajo razviti obrt, npr. opekarna Lazarinjev v Boštanju (22. sept. 03), več nekdanjih graščin oz. velikih posesti pa je zaradi gospodarske pa tudi biološke neuspešnosti prodanih na dražbi: Praproče (5. okt. 83), Čušperk (24. jun. 01), Podsmreka (5. okt. 83; 18. sept. 09), posestvo Ide Födransperg (1. apr. 05), Lukmanova Stara pošta pri Grosupljem (12. maj 08). Večjo zemljiško posest imajo poleg starejših župnij podjetni vaški uspešneži, ki kmetijstvo praviloma združujejo s trgovino, gostilno, mesnico, mlinom, žago, lesno trgovino in drugimi dejavnostmi.

Industrijske razsežnosti je imelo Tschinklovo kmetijskopredelovalno podjetje z enotami v Šleziji, na Češkem, v Ljubljani in na Grosupljem. V *Slovencu* je v črni kroniki omenjen majer, upravnik Tschinklovega posestva na Grosupljem, na katerem so pridelovali cikorijo in sladkorno peso. Raveneggovo čebelarstvo podjetje v Podsmreki in njegova tovarna hišnega orodja v Višnji Gori je ob smrti gospodarja prišlo v stečaj (30. dec. 07; 26. mar. 08; 23. feb. 09).

Tradicionalne podeželske obrti so bile nedvomno razvite, vendar so pogosto pokrivale predvsem potrebe najbližjega okolja, sicer pa so podatki o čevljarjih, krojačih, mizarjih, pekih, mesarjih, mlinarjih, kolarjih, tesarjih, krovcih in drugih naših obrtnikih v *Slovencu* redki. Gospodarska moč obrtnikov je bila večinoma majhna, razen kadar je bila združena s trgovino in kmetijstvom. Sicer pa iz *Slovenca* izvemo, da konkurira domačemu peku nek pekovski deček, ki vozi iz Ljubljane s konjem žemlje do Šmarja, da jih med potjo prodaja. Isti komentator navaja še eno dejstvo: neka ženska vozi samotež dvakrat na teden po dva sodča jesiha 15 km daleč, da ga proda (31. avg. 80).

Nekdanji višnjegorski usnarji, klobučarji, barvarji, čevljarji, kovači, ključavničarji, ki so po sejmih zalagali celo Dolenjsko, so preteklost (28. jun. 88). Zanimivo je obvestilo višnjegorskih združenih čevljarjev, da morajo za 200 % zvišati cene svojim izdelkom: zaradi dražjega usnja in višjih plač pomočnikov (17. okt. 06).

Pomembna pridobitev za Suho krajino je bil nov parni mlin v Podtaboru (Struge) (22. sept. 03). Povprečje presegaajoči tehniški posamezniki, omenjeni v *Slovencu*, so: »mašinst« s Perovega, ki je vodil napeljavo šmarskega vodovoda ter izumil stroj za vrtnanje lesenih cevi in »vzdigač« (9. jul. 85); muljovski izdelovalec šivalnih strojev, ki je popravljal tudi ure in stroje (10. jun. 75); bukvovez iz Dobrepolja, ki je snoval kulturno društvo, iz reklamnih oglasov pa vemo za stolpnega urarja iz Šentvida (4. nov. 80).

Dražbe. Na težke gospodarske oz. socialne razmere kažejo leta dolgo pogosta obvestila o eksekutivnih, sodno ali upravno odrejenih dražbah. Poimensko so navedeni dolžniki s krajem bivanja in dolžno vsoto. V letu 1877 je bilo vsaj 31 prisilnih dražb, na katerih se je prodajalo premoženje ljudi iz naših krajev, leta 1878 jih je bilo 37, leta 1879 jih je navedenih 8, v naslednjem letu pa 15. Leta 1914 je bilo zaradi dolgov na dražbi tudi Adamičevo posestvo Praproče (14. mar. 14).

Delo. Kmete so gotovo zelo prizadevale povodnji, vinogradnike trtna uš, rakarje pa račja kuga. Dela doma ni bilo za vse. Ljudje so hodili delat v hrvaške (slavonske) in bosanske gozdove, prodajali so kostonj na Dunaju ali pa se izseljevali, redki v Nemčijo, množično pa v Ameriko, tj. ZDA. Izseljevali so se s področja Krke, Stične, Dobrepolja (1893: »že več kot sto«), Šmarja (1905: »že nad 200, pa se še odpravljajo«). Naseljevali so se zlasti v Pueblu, Colorado, pa v Minnesoti in drugje. Delali so v rudnikih in marsikateri so dobro zaslužili (700–800 gld.), kar se je lahko primerjalo z zdravniško plačo »v stari domovini« (20. apr. 84; 21. nov. 87; 5. feb., 30. jul. 90; 16. apr. 91; 9. jan., 30. avg., 4. sept. 93; 24. dec. 94; 5. mar. 01; 20., 23. feb. 05; 21. feb. 11).

Doma je bilo veliko dela ob gradnji obeh dolenjskih železnic. V drugi polovici leta 1892 je pri gradnji železnice od Grosupljeja do Novega mesta sodelovalo 1140 navadnih delavcev, 700 rokodelcev ter 52 glav vprežne živine (2. mar., 7. dec. 92). Pri delih so sodelovali tudi kaznjenci in ljubljanski »prisiljenci« (?) (12. feb. 94).

Pri kopanju predora pod Stehanom so zaslužili vrtalci dnevno po 1,30–1,7 gld., vozniki po 1–1,20 gld., delavci zunaj predora pa od 70–85 krj. oz. 0,80–1,5 gld. dnevno (27. jun. 93). Preračunano na leto so zaslužili 250–600 gld.! Delali pa so ob petkih in svetkih. Pa ne le delavci na železnici, ampak tudi trgovci. Nedeljsko in praznično delo je seveda vzbujalo zgražanje in ostre proteste (2. nov. 93). Dopisniki *Slovenca* so zahtevali, da morajo nedelje in prazniki veljati za kmete, uradnike in rokodelce (18. jan. 86). Nekdo iz stiške okolice pa pozdravlja novo postavo, ki trgovcem ob nedeljah in praznikih prepoveduje prodajati – od 5. ure popoldne! (22. jun. 86).

Turizem – ki je tudi oblika gospodarstva – je bil v naših krajih romarski: na Krko so romali veliko Kočevarji; sejemski turizem je bil povezan zlasti s Sv. Antonom na Zdenski rebri, v *Slovencu* pa so tudi poročila o društvenem (Marijine družbe, Orli) in celo raziskovalnem turizmu. Ohranjeni so podatki o obiskih samostana v Stični, Magdalenje gore, Zaplaza, Višarij, Brezja, Bleda in o turističnem raziskovanju Zatočnih jam pri Kopanju. Pomembno dejanje turistične propagande je bila postavitve slike cerovskega Tabra na grosupeljski železniški postaji in označitev poti do tja in do Ledenice (11. nov. 97). Za to je verjetno poskrbel Matej Sitar, tedaj župnik v Št. Juriju.

(6. maj 91; 23. jul. 03; 30. okt. 04; 14. avg. 08; 13., 20. feb., 26. maj, 1. jun., 09; 21. jun. 11).

Občinsko gospodarstvo. Pomemben gospodarski dejavnik so bile občine, ki so imele velike finančne obveznosti – podobno kot v naših časih – zlasti pri gradnji šol, občinskih cest in vodovodov. Zlasti zaradi visokih stroškov so se gradnji šol dostikrat in dolgotrajno upirale: Muljava več kot 15 let. Razen tega so imele tudi socialne obveznosti: morale so preživljati vse občinske rojake, če niso imeli nobenih dohodkov in nobenega premoženja. Zato so bili župani proti ženitvam na roko (Dobrepolje, 21. sept. 87).

Občinski dohodki so bile trošarine ter namenske doklade, npr. za gradnjo šole ali ceste, sejemska taksa pa tudi dajanje lova v najem (27. jun. 76; 4. jan. 96; 12. jan. 18).

Zadruga. V okolju, kjer je bila glavna gospodarska panoga kmetijstvo, so imele velik pomen kmetijske zadruge, ki so jih v naših krajih ustanovljali med letoma 1894 in 1908. Njihov namen je bil izboljšati socialno stanje prebivalstva, in sicer z organizirano prodajo lastnih pridelkov brez posrednikov, razvijanjem lastnih predelovalnih obratov (uspešne so bile zlasti mlekarne), izboljševanjem živinoreje in prašičereje z nakupom kvalitetnih tujih pasem ter s strokovnim izobraževanjem.

Idejni voditelj krščanskosocialnega zadrúžnega gibanja, ki se je po Raiffeisnovih načelih proti koncu 19. stol. razvilo v Sloveniji, je bil Janez E. Krek, eden njegovih najpomembnejših pristašev in sodelavcev pa učitelj in poslanec Fran Jaklič, doma iz dobrepoljske Podgorice. Zadrúžništvo pa ni bilo omejeno samo na kmečke zadruge. V naših krajih so bile pravzaprav prve in zelo pomembne kreditne zadruge, imenovane navadno posojilnice ali pa hranilnice in posojilnice. Te zadruge so z ugodnimi posojili (nizka obrestna mera: v Dobrepolju 1895: 4 % za vloge, 5 % za posojila) omogočale gospodarski razvoj podeželja in preprečevale oduševstvo oz. gospodarsko propadanje kmetov in obrtnikov. Pomembno vlogo pri posojilnicah so imeli duhovniki, ki so bili navadno njihovi načelniki. Vodstvo kreditnih in tudi kmečkih zadrug pa ni bilo nagrajevano in tudi delitev dobička je bila prepovedana: uvrstiti so ga morali v rezervni sklad.

Prvo zadrúžno »posojilnico« so snovali v Stični (8. maj 84), deset let pozneje v Dobrepolju (29. maj 94), kjer je na začetku 1895. že delovala. Za naslednje leto imamo podatek, da je posojilnica Raiffeisnovega tipa ustanovljena v Šentvidu (15. sept. 96; 21. jan. 97). Leta 1900 je bila ustanovljena v Višnji Gori (25. okt. 00; 20. feb. 01), ki je leta 1907 naročila in brezplačno razdelila vagon umetnih gnojil (4. dec. 07). Leta 1904 je bila posojilnica ustanovljena na Krki (21. feb. 03; 18. avg. 04): v prvih 6 mesecih je imela 86.000 kron prometa.

Pred rajfajznovkami so obstajale državne poštno hranilnice: imeli so jo v Šmarju, na Krki, v Stični in Višnji Gori (11. jan., 8. mar. 83); čekovnih knjižic je bilo konec leta 1896 na Kranjskem 266, od teh 1 v Višnji Gori (27. jul. 97).

Kmetijsko združništvo se je po zaslugi in pod vodstvom Frana Jakliča najbolj razvilo v Dobrepolju. Dobrepoljci so se najprej organizacijsko povezali s kmetijsko podružnico velikolaškega okraja. Na zborovanju leta 1894 so se odločili, da bodo kupili zemljišče za drevnico, travniško brano in žitno čistilnico pa so že kupili (10. okt. 94; 18. maj 95). Svojo zadrugo so v Dobrepolju ustanovili 1. marca 1896. Čez pol leta je imela več kot 100 članov, tri leta pozneje pa je bilo združnikov že 299. (12. mar., 27. avg. 96; 1. feb. 99). Vključitev v zadrugo je bila seveda prostovoljna, obvezni kapitalski delež združnika je znašal 200 kron (100 gld.). Leta 1898 je zadruga ustanovila mlekarno, ki je izdelovala in uspešno prodajala surovo maslo in sir, leta 1899 so kupili stavbišče za skladišče in za mlekarno ter že imeli skladišče v Kompoljah in v Strugah. Razen masla in sira so uspešno prodajali tudi mleko, jajca, gnjati, proso, fižol, oves, pšenico, ježice in ogleje. Nekaj tega so celo izvozili v tujino, svojega mlekarja pa so poslali na sirarski tečaj na Tirolsko (29. okt. 98; 1. feb., 21. in 23. mar., 10. apr. 22. jul. 99). Leta 1900 so ustanovili mlekarno v Strugah ter odprli novo mlekarno na Vidmu (4. okt. 00). Naslednje leto so na Vidmu odprli novo skladišče in tudi pivnico (15. okt. 01). Leta 1903 so ustanovili svinjerejsko in živinorejsko zadrugo in zgradili »lastno hišo«, tri leta pozneje pa je zadruga uvozila 14 angleških svinj in 4 merjasce ter govedo murbodenske pasme (21. apr. 03; 16. jun. 06).

Razen v Dobrepolju so po poročilih dopisnikov *Slovenca* ustanovili kmečko zadrugo tudi v Šentvidu (18. jan. 00) in mlekarsko zadrugo v Šmarju (20. okt. 08).

Ceste. Poleg železnic, ki jih bomo obravnavali med javnimi službami, so pomembna osnova gospodarskega razvoja ceste. Te so se delile na državne (cesarske), deželne, okrajne in občinske. O delanju, prestavljanju in izboljševanju okrajnih cest so odločali okrajni cestni odbori, v katerih sta imela svojega predstavnika deželni odbor (med drugimi je bil tudi Fran Košak, grosupeljski župan, po njegovi smrti pa njegov naslednik Franc Drobnič) in največji davkoplačevalec (samostan Stična), del članov pa je bil voljen (4. dec. 75; 10. avg. 86; 26. mar. 01; 12., 16. apr. 01; 15. jun. 09; 13. jan. 14). Cestna odbora sta imela sedež v Dobrepolju in Višnji Gori (13. jan. 14). Večja dela: 1875: razširitev ceste Krka–Grosuplje; 1884: razširitev ceste Krška vas–Zagradec; 1894: poprava ceste Grosuplje–Turjak; 1908–1909: preložitev okrajne ceste pri Muljavi in Gabrovčcu – delalo je 160 delavcev, 40 Ciganov pa je »tolklo šoder«; 1911: preložitev Matkovega klanca na cesti Pluska–Litija

(25. jun. 74; 4. dec. 75; 28. mar. 84; 14. okt. 94; 27. mar. 97; 14. maj 98; 4. avg. 08; 25. maj 09; 22. apr. 11).

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

BESEDIŠČE ŠENTPAVELSKEGA GOVORA IZ 2. ČETRTINE XX. STOLETJA,

ki ni zapisano v SSKJ ne v Besedišču slovenskega jezika

*Mihael Prijatelj**

K zbiranju in zapisovanju v knjižni slovenščini manj znanih in neznanih besed me je že v srednješolskih letih spodbudilo zanimanje za preteklost moje "vasi domače", tj. Šentpavla na Dolenjskem, zadnji čas pa še ideja oz. načrt mojega znanca prof. dr. Franceta Novaka, da se zberejo in zapišejo vse besede, ki smo jih uporabljali ali pa jih še uporabljamo Slovenci.

Že v gimnaziji v Stični sem začel pripravljati nekaj slovar svojega domačega govora, tj. govora, ki smo ga uporabljali za medsebojno sporazumevanje (in prepiranje) ljudi iz nekdanje šentviške (Šentvid pri Stični) in stiške fare oz. ki smo ga govorili na področju sedanjih župnij Stična, Muljava, Šentvid, Veliki Gaber in Primskovo – skupaj takrat približno 12 000 ljudi; v tem sestavku mu pogojno in malo lokalpatriotično pravim šentpavelski govor, skrajšano štp. g. – a sem kmalu uvidel, da ne vem, kako bi besede zapisoval, in da je delo preogromno ne samo zaradi časa, ampak tudi zaradi papirja, ki ga je bilo takrat malo in je bil drag.

Potem pa je prišel samohranilniški študij kemije, družina, predvsem pa služba, ko včasih ne samo da nisem imel časa jesti, ampak kdaj pa kdaj tudi ne iti na stranišče. Mikal pa me je moj štp. g. vedno in ko sem včasih v bolnišnici čakal dneve in dneve, da bi mi kaj padlo ali se dvignilo, sem spet po malem začel z zapisovanjem besed in slovničnih posebnosti govora svoje rojstne vasi in svojega rojstnega in šolskega časa.

Potem pa me je infarkt spravil v penzijo, o kateri med službo nikoli nisem niti razmišljal. „Živim zato, da bi kaj koristnega naredil, ne pa za penzijo,“ sem odgovarjal tistim, ki so me opozarjali, kako ugodno se da dokupiti delovno dobo. Ves ta čas sem bil prepričan, da se upokojenci hecajo, ko jamrajo, da nikoli nimajo časa. Nato pa sem na lastni koži občutil, da je res tako. Za ta nesmisel sta predvsem dva razloga: prvič, okolica je prepričana, da zdaj, ko si v pokoju, imaš čas, in te angažirajo. Res da vsak le malo, vendar jih je dosti in iz majhnih nalog hitro nastane (pre)velik kup. Drugič pa je človek vse starejši in vse manj sposoben. Zato za tisto, kar je nekdaj napravil v eni uri, zdaj rabi cel dan in še ni tako opravljeno, kot je bilo včasih in kot bi moralo biti.

Kljub temu sem po odhodu v pokoj imel oz. imam več časa kot prej, vendar mi je bilo po toliko letih in poskusih popolnoma jasno, da bi za kako resno obdelavo štp. g. rabil visokošolsko jezikovno znanje in da samo zanimanje in/ali ambicija ni dovolj. Lahko in prav rad pa bi komu pri tem pomagal.

Pri svojih nadaljnjih „raziskavah“, kajti želja po preučevanju štp. g. me ni nikoli minila, sem se zato usmeril samo na obdelavo ožjih področij tega govora. Sestavil sem npr. nekaj slovarček izposojenk, ki je pozneje služil absolventu slavistike Janezu Perparju kot gradivo za diplomsko nalogo. Nabral sem jih več kot tisoč, a bi jih najbrž lahko še tisoč, ko bi poleg tistih, ki smo jih uporabljali kmetje, zbral in zapisal še (vse) izposojenke, ki so jih uporabljali obrtniki in nekmetje.

Ko je leta 1998 izšlo Besedišče slovenskega jezika, se mi je porodila ideja, da bi za ZOGID in prek njega za zanamce izpisal iz ZOGID-a vse besede, ki so bile v drugem četrtstoletju 20. stoletja znane in uporabljane tudi v štp. g. Prvi del te ideje sem tudi realiziral, a je – po moje – zbirka preobširna za ZOGID; besed je nekaj tisoč.

* 2000 Maribor, Vrbanška 12/a, univ. dipl. ing. kemije v pokoju.

Eden najbolj čudnih oz. nesmiselnih slovarjev se mi je ob izidu zdel Odzadnji slovar slovenskega knjižnega jezika (Ljubljana, 1996), vendar ga zdaj, ko raziskujem kak narečni pojav v štp. g., takorekoč redno uporabljam. Veliko časa s tem prihranim in določeni sklepi in ugotovitve so mnogo bolj utemeljeni, kot bi bili brez njega. S pomočjo tega slovarja sem npr. relativno hitro in temeljito raziskal zanimiv pojav v štp. g., da so namreč mnogi nedoločniki v njem naglašeni na enem zlogu prej kot v knjižni slovenščini, predvsem pa da se povsod tam, kjer sta v SSKJ dopuščeni dve različici, v štp. g. uporablja tista, ki ima naglas bolj daleč od končnega zloga. Za analizo in komentar tega pojava pa mi tudi tukaj manjka diploma iz slavistike.

Kot je razvidno že iz naslova, so v tem prispevku zbrane besede, ki smo jih v štp. g. uporabljali okrog leta 1950 in jih v glavnem še tudi danes, a jih – razen nekaj redkih izjem – ni ne v SSKJ in ne v Besedišču; izjeme so tam, kjer je njihov pomen v štp. g. drugačen kot v SSKJ. Problem te zbirke pa je enak, kot je bil že omenjen pri zbirki izposojenk: v njem ni oz. je zelo malo v SSKJ in Besedišču nezapisanih besed, ki so jih uporabljali in jih še uporabljajo obrtniki in drugi nekmetje. Bi pa v tem delu besedišča še večji delež imele čiste (nemške) izposojenke (ki prevladujejo že v „kmečkem“ delu).

Zaradi lažje orientacije oz. da bi sploh omogočil orientacijo, sem po zgledu iz že omenjene diplome Janeza Perparja pri posameznih geslih na prvo mesto zapisal obliko, ki je oz. naj bi bila čim bližja knjižni slovenščini, in šele nato obliko, v kateri se beseda v štp. g. dejansko izgovarja. Pri tem drugem sem uporabil svoj, ne pa uradni črkopis za zapisovanje narečij. Razlog za to je po eni strani v prilagoditvi možnostim splošnega računalnika, po drugi pa tudi v mojem trmarjenju, da bi bilo treba tisti uradni črkopis pri zapisovanju šentpavelskega in tudi drugih govorov tam okoli dopolniti z znakom za mehko izgovorjavo soglasnikov in dveh polglasnikov, trdega in mehkega.

Uporabljeni znaki

1.0. Črke

1.1. ə – trdi polglasnik; pisal sem ga tudi pred ti. samoglasniškimi l, m, n, r;

1.2. y – mehki polglasnik; soglasnik pred njim se izgovarja kot pred e in i, torej mehko; pisal sem ga tako tam, kjer je nastal iz knjižnega i, kot tam, kjer je nastal iz knjižnega e ali u;

1.3. ‘ – apostrof pomeni, da se pred njim stoječi soglasnik izgovarja mehko – nadomešča torej ruski mehki znak; če ga ni, se soglasnik na koncu zloga izgovarja trdo (sa délal’ = so delali, se je délal = se je delalo)

2.0. Naglasi

V tem besedišču ne kažejo samo mesta poudarka, ampak tudi potek glasu.

2.1. ˘ – pomeni dolg, padajoč glas, ki ga uradni narečni črkopis označuje s krativcem in dvo-pičjem (māma, cēna, sīva, kōza, l’ūža)

2.2. ˙ – pomeni srednje dolg, rastoč glas (pás, šéf, sín, tóp, l’úmp)

2.3. ˙ – pomeni zelo kratek, odsekan glas (kād, pretèp, šiv, bòb, zrù = zrel).

3.0. Dvoglasniki

3.1. ie – sestavljen tako iz knjižnega i kot e: vera → viera, mir → mier.

3.2. ua – stoji tam, kjer je v knjižnem jeziku ozki o: moka → muaka, poroka → paruaka, jok → juak; dosedanji zapisovalci šentpavelskega in podobnih govorov ta dvoglasnik napačno zapisujejo kot uo, edino Ivana Černelič Kozlevčar iz Gornjega Brezovega v svojem prispevku Nekaj značilnosti iz višnjegorskega govora (zbornik V Višnjo Goro) je glede tega dvoglasnika zapisala, da ima o v njem ajevsko barvo.

3.3. ei – na mestu nekaterih knjižnih ozkih e-jev je v štp. g. dvoglasni eí, ki pa se izgovarja in obnaša kot čisti ej: breza → brejza, pesa → pejsa.

3.4. Oblika glasu pri dvoglasnikih je označena na prvem, tudi sicer prevladujočem delu dvoglasnika: mera - miera, krompir - kəmpír, Jože - Júaže, more - múare.

4.0. Okrajšave in drugo

4.1. Pri samostalnikih sem zapisal 2. in ponekod še 3. sklon, spol in število pa samo tam, kjer bi sicer lahko prišlo do nejasnosti; m. = samostalnik moškega spola, ž. = samostalnik ženskega spola, mn. = množina.

4.2. Pri ostalih vrstah besed: prid = pridevnik, prisl = prislov, del = deležnik, neskl = nesklonljivo.

4.3. Črka v na koncu zlogov in za samoglasniki se v štp. g. izgovarja kot w oz. nezlogotvorni u.

A

- adrček** – adərčyk ◦ užitno jedrce v orehih in lešnikih ter v sadnih koščicah sliv, breskev ipd.
- ajfrzihtik** – ájferzihtik, prid. neskl. ◦ ljubosumen (O, tista pa je blà rejs ájferzihtik.)
- ajmar** – ájmar ◦ vedro
- ajmarček** – ájmarčyk ◦ majhno vedro
- ajnpren** – ájnprén ◦ prežganje
- aks** – áks ◦ os (pri vprežnih vozilih)
- am** – ám ◦ samo v zvezi h ám' vzet = opaziti, upoštevati (Nyč me nej h ám' vziev.)
- ambas** – ámbas ◦ nakovalo
- anscvaj** – áncsvaj, prisl. ◦ hitro, takoj, enadve (Tapráv' múara pørt pa bua áncsvaj fértyk.)
- astrazelj** – ástražyl' ◦ naramnica za hlače; uporablja se samo v množinski obliki: ástražly, ástražyl'u
- atliih** – átyih, prisl. ◦ pomembno, natančno (Je hédú átyih, kakú búáš nariedu.)
- atres** – atrès ◦ naslov
- avfbiks** – áufbiks, medm. ◦ poziv na pretep
- avfketna** – áufkietna ◦ kratka veriga z rinko na prednjem delu ojesa za pripetje žilja ali komata
- avslag** – áuslak, -ga ◦ izložbeno okno
- avspuh** – áuspúh ◦ izpušna cev motorja
- avtare** – áutare, áutar, ž. mn. ◦ vrata nad koritom svinjaka

B

- baca** – báca ◦ ovca
- bacek** – bácyk, -cka ◦ jagnje
- bah** – bàh ◦ samo v zvezi na bàh = zelo dosti (Léjtəs pa jəmája sádja na bàh. Vína je blú na bàh, kul'kør sy ga tú.)
- bajsrati** – bájsrat ◦ izpirati, izluževati (glej zbajsrati)
- bale** – balè ◦ Pridi! (Le balè, nə!) Beseda je verjetno francoskega izvora, od glagola aller in je ostala v Šentpavlu in okolici še iz začetka 19. stol., ko so bili v deželi Francozi. Množinska oblika je bál'te ali bálejte, dvojninska pa bálta ali bálejta. Drugih oblik tega glagola v Šentpavlu ni.
- bana** – bàna ◦ kopalna kad, banja

- banica** – bānca ◦ majhna kopalna kad
- bandura** – bəndúra ◦ uniforma ali tudi obleka na splošno, vendar v slabšalnem smislu (Sléjku je bəndúra jən se abléjku v cyvíl'. Spíet húad akúl v tist' səj' bəndúr'!)
- baringelj** – baringyl' ◦ uhan
- bedenj** – bydi, bydjə ◦ iz slame in viter, t.j. kot klasični peharji in sevnice narejena velika posoda za žito
- bekarica** – bēkarca ◦ budilka
- berajt** – berájt, prid. neskl. ◦ pripravljen, -a, -o
- beretati** – beretət, -am ◦ barantati, trgovati
- betjak** – bəťjak ◦ butec (predvsem za mlade fante)
- biksat** – bīksat ◦ 1. loščiti (Za h mās' múaraš škārpe dobre zbīksat.) 2. bīksat ga = delati neumnosti (O, fáj ga bīksa. Spíet ga někaj bīksa.)
- bilovje** – bíluje, -a ◦ spodnji deli pšenice, rži ali ječmena, ki po žetvi ostanejo na njivi oz. strnišču (Punc pa nej damá, sa šle bíluje pūlyt. Óče je spamlád' pa ječmíen karájie vsyjáv, včieraj sma ga pažíel', zdáj múarama pa še bíluje papūl't.)
- birfel** – bíerfyl', bíerfl'a ◦ sladkor v kockah
- bobnar** – bōbnar ◦ kolar (muzikantu z bobnom se v štp. g. reče búabnar)
- branglati** – branglát ◦ tavati okoli lenobno in brez cilja (Kám pa spíet branglás?)

C

- cahen** – cāhən ◦ znamenje (Nyč več na kašl'a; tu je dūabər cāhən.)
- cajtenge** – cájtənge, cájtəng, ž. mn. ◦ časopis
- cajtik** – cātyk, prid. neskl. ◦ 1. dobro ohranjen (Rékyl'c je pa še kar cātyk.) 2. zdrav (za nežive stvari: Léjs je pa še cātyk.)
- cam** – cām ◦ brzda za omejevanje desnega konja v vpregi
- cange** – cānge, cáng, ž. mn. ◦ posebne klešče (npr. rúarcange, tadóvge cānge; navadnim kleščam se tudi v štp. g. pravi klějšče)
- cerkljati** – cerkl'ät, -am ◦ razvajati, cartati (Preveč ga cerkl'á)

- cik** – cík ◦ cvirek (v pogovoru z majhnimi otroci: Daj, vzemi še ta cik. Vsaj cike dól' paji.)
- cikorjevc** – cykúrjevc ◦ stotak (Za cykúrjevc per nas na dabiš nyč.)
- cirkel** – cirkyl' ◦ šestilo (šolsko, a tudi gradbeno)
- cof** – cáf, cōfa, cúaf' ◦ na viseči vertikalni palici ali drobnejšem kolu s prečnimi klini obešeni koruzni storži; tudi rješta
- cokumpok** – cōkənpók, prid. neskl. ◦ ves, kompleten (Peršú je s cōkənpók dəržina. Pabráv cōkənpók papierje in šú damú.)
- colenga** – cōlynga ◦ plača
- cucarama** – cūcaráma, prisl. ◦ na hrbtu (Pərniesu səm ga cūcaráma.)
- cvet** – cvějt ◦ poleg splošnega pomena (cvetlica ipd.) pomeni tudi začetno žganje pri prekuhavanju nange; je zelo močno, zato se uporablja za pripravo arnike; za pitje zaradi povečane vsebnosti metanola ni primerno.
- cvibah** – cvibah ◦ (vojaški) prepečenec
- cvirgeljc** – cvīergyl'c ◦ majhen otrok (Ja, trí tške cvīergyl'ce je jəmēla, kə jy je múaž umāru.)
- Č**
- čebulovec** – čybūlavc ◦ vrsta jabolk
- čenene grablje** – čyniēne grāble, ž. mn. ◦ grablje z bolj redkimi in večjimi zobmi za čiščenje omlačenega žita pred vejanjem, namesto z retanjem
- D**
- dahpapa** – dāhpápa ◦ strešna lepenka
- devček** – d'ávčyk, -čka ◦ zapeček (v štp. g. prineseno s Plešivice pri Žalni)
- dgor** – dgār, dgōra, dgúar' ◦ gnojišče (beseda verjetno izhaja iz besede dvor; dgār je bil namreč med hišo in gospodarskim poslopjem, torej na dvorišču, čeprav štp. g. tega izraza ne pozna)
- dihlati** – dīhtat ◦ tesniti
- dihenga** – dīhtənga ◦ tesnilo
- dinstlih** – dīnstlyh, prisl. ◦ natančno, dosledno (On vsaka rejč hēdu dīnstlyh naprav'.)

- dinstlih** – dīnstlyh, prid. neskl. ◦ natančen, dosleden (Pa t'úd jəgova ž'āna je hudierjev dīnstlyh.)
- drajselj** – drājsyl', drājsyl'na ◦ stružnica (za les)
- drajsljati** – drajslāt, -ám ◦ stružiti
- drongla** – dróngla ◦ odraščajoča deklica, slabšalno (Taka dróngla, pa se jy na da nyč dapavēdat!)
- drongljati** – dranglāt, -ám ◦ brez dela in cilja hoditi okoli, tavati (Samú akúl' dranglá. Kám pa spiet drangláš?)
- drekati** – drekāt, ám ◦ po SSKJ to pomeni prostaško govoriti, v štp. g. pa so drekali (»po stari šegi«) ajdovo seme: ko oz. če ob setvi julija ni bilo na razpolago dovolj hlevskega gnoja, so iz kurjekov napravili brozgo in v njej tik pred setvijo namočili ajdovo seme.
- drevešček** - dərviěščyk, -ščka ◦ okrašena smrečica pri jaslicah
- drevo** - dərú, dərviěsa, dərviěs' ◦ plug (To je menda edina stvar, ki je v knjižni slovenščini poimenovana z izposojenko, v štp. g. pa z domačo, slovensko besedo. Je pa zanimivo, da so že plužne, prvi dodatek prvotnemu ralu – tudi v štp. g. nemškega izvora.)
- durhmarš** – dūrhmarš ◦ driska (zafrkljivo) (Žie dva dni jəmá dūrhmarš.)
- durhšlag** – dūršlek ◦ odcejalnik, večje cedilo
- dušica** – d'ušca ◦ gumbek na srajci

F

- faj** – fáj, prisl. ◦ zelo (Fáj hēdu je blú)
- fajhnost** – fájhtnost, fájhtnost', fajhtnost' ◦ vlaga, vlažnost (Tista fájhtnost tam u kúat' ...)
- faler** – fāler ◦ steber
- faratati** – faratāt ◦ zavezovati, zavijati (Uarəng' zaviež, ne samú nékaj faratāt. Na glava sy je pa tista rúta zafaratāla. Kar adfaratāj, za dənəš sma fērtk.)
- favljast** – fávlest, prid. ◦ len, poreden (fávlest' atrōc', fávlesta žiěnska, fávlest kàj)
- favšija** – favšija ◦ nevoščljivost (Sáma favšija jyh je.)
- federbajs** – fēdarbájs ◦ smukec

federmadrac – fēdərmadràc, -áca ◦
vzmetnica

federvoz – fēdərúvz, -vazá ◦ vprežni voz
za prevoz ljudi; tudi kal'ášyl' =
koleselj

federvoziček – fēdərvozíčyk ◦ (glej
federvoz)

feler – fēler ◦ napaka

fiksenfertik – fíksənfértyk, prid. ◦
popolnoma gotov (Hiša je žie skōraj
fíksənfértyk.)

firma – fíerma ◦ firma

flah – flàh, prid. neskl. ◦ plosk (Sprēdaj je
bla čist flàh = brez opaznih dojk.)

flanšček – flánšček, flánščeka ◦ ograjen
prostor na sončni strani hiše za
pridelavo sadik (flanc) in/ali zgodnje
solate; poleti pa so v njem navadno
rasle rože.

flus – flùs ◦ trajno odprta rana na goleni

foksen – fòksən, -sna ◦ šala v slabšalnem
smislu besede, neumnost (Niehaj
žie tie fòksne sràt!)

foksnar – fòksnar ◦ šaljivec (v boljšem
smislu kot foksen: O, on je pa v'ályk
fòksnar.)

fora – fúara ◦ bor

frajh – frájh ◦ omet

frajhati – frájhat ◦ ometavati

frajlavf – frájlauf ◦ prosti tek (motorja)

frbant – fərbànt ◦ ovoj za rane

frgerati – fərgérat ◦ spraševati, zasliševati
(Me je fərgérav, kěj' səm včieraj biv.
Aldí sa fərgérat', kej sa tabēl'.)

fronki – frónky ◦ davki (ni zastarelo, kot
piše v SSKJ, pač pa ostanek
francoskih izposojenk; franc = frank,
francoski denar)

fršlag – fəršlák, fršlūaga, fršlūag' ◦ velik
lesen zaboj za žito (fršlūagy v kášč')

fršolati – fəršúalat ◦ opažiti, delati opaž

fršolenga – fəršúalynga ◦ opaž

fruškati – frúškát ◦ zajtrkovati

fučka – fúčka ◦ napaka, nerodnost

fuglavž – fúglavž ◦ ptičja kletka

furajtati – furájtat ◦ pripreči, s pripravo
pomagati vprežni živini speljati
klanec

furkeljc – fúrky'l'c ◦ samo v zvezi být na
vsyh fúrky'l'cyh = biti pretirano
iznajdljiv, prebrisan (Na vsyh
fúrky'l'cyh je, zatú zastúaj paskúšaš.)

G

gajsten – gájstən, prid. ◦ živahen, marljiv
(Túane je biv nárbyl' gájstən ad
vsyh)

garnprad – gārənprád ◦ motovilo

gatri – gátry, gátru, gátrym, m. mn. ◦
okenski križi

gepektregar – gepéktrégar ◦ prtljažnik (na
kolesu)

gepirati – gepíerat ◦ pripadati (Nám
najměj túk gepiera, kəkər jam. Jəmè
jaz téjga nyč na gepiera.)

glonc – glōnc ◦ lesk (Vsè v anmè glōnc' je
blú.)

gnišče – gníščè ◦ zidan podaljšek tlaka v
krušni peči v predpečni prostor;
verjetno iz ognjišča; pod gniščem je
pepievnyk na eni strani, na drugi pa
prostor za drva

gora – gúra ◦ štp. g. besede gora v smislu
SSKJ ne pozna, ampak se namesto
nje vedno uporablja hrib. Gúra pa je
vinograd s hramom/zidanico. Zato
ne pravijo: griema na gúra, ampak
griema v gúra.

grenca – grénca ◦ državna meja (v vseh
drugh primerih se uporablja beseda
meja oz. m'aja)

grevati – grévat ◦ vznemirjati, mikati,
kesati se (Hədu' ga je grévat, de by
vídu, kaj je pərn'ásla. Narúabe je blú
jen tú me zdaj gréva.)

grif – grýf, grífa, gríf' ◦ prijem (Jəma
dúabar gryf.), ročaj (Pōlej se mə je
pa grýf adlōmu.)

gruntbezicer – grəntbezícer ◦ lastnik
kmetije

gumlezenga – gúmlézənga ◦ lepilo za
gumi

guncati – gúncat ◦ 1. ujkati se (Atrōc' se
gúncaja), 2. neprimerno, neumno se
obnašati (Na búoš my več áfne
gúncav!)

gurt – gúrt ◦ del konjske opreme/jermen, ki
povezuje vlečne vrvi konju pod
vampom

gvantati – gvántat ◦ oblačiti, skrbeti za
obleko (Pastierjy je dáv za jyst,
pūajstle pa gvántav ga je.)

gvihnt – gvýht, gvíhta, gvíht' ◦ utež

gvišen – gvíšen, prid. ◦ prepričan, gotov
(Na múaraš byt gvíšna, da se búa
rejs ažānu s tybúaj. Nyč nej gvíšnə.)

H

- hajcati** – hájcat ◦ močno ogrevati
hakeljc – hákyl'c ◦ 1. sponka pri hlačah v pasu (Hákyl'c se my je atárgav.) 2. presenečenje/problem (V tejmə, vídyš, je hákyl'c.)
havta – hávta ◦ velik plevel
hcugu – hc'úg' zganit ◦ zvoniti z navčkom, da se oznani smrt koga
heftati – híeftat ◦ začasno spenjati (do končnega zašitja s strojem)
hernadelj – hérnádyl', hérnády'l'na ◦ iz tanke žice napravljena, kakih 8 cm dolga in 1 do 2 cm široka sponka v obliki črke u za pritrditev in utrditev na glavi zvitih kit
hica – hica ◦ velika vročina
hin – hín, prid. neskl. ◦ uničen, utrujen, mrtev (L'ógar je hín. Na kōn'c je biv žie číst hín.)
hinderhonder – hīnderhōndər ◦ zasmehljivo oponašanje kočevske nemščine
hnogam – hnōgam, prisl. ◦ peš (Je šū kar hnōgam v Vīšnja Gōra. Ja, hnōgam dvēj úr'.)

I

- ibercigar** – íbercigar, -ja ◦ zimski površnik
ibršen – íberšən, prid. ◦ odvečen (Piet jəh je zadōst; tísta dva sta pa íberšna jən jəh ləhkə nazáj vzámeš.)
igelček – ígučək, ígučka ◦ trobentica
isti – ístí, ístí, ístiem, ž. mn. ◦ saje
izjedi – jəzjēd', ž mn ◦ ostanki krme v jaslih (Jəzjēd' ad t'ūršce pa māl jəzsjékama jən zmīčema pad nūje.)

J

- jamč** – jámč ◦ jarek za plugom
jerbščina – jierbščina ◦ dediščina
jert – jiert ◦ šoja

K

- kamašna** – kamášna ◦ kos usnja, ki se zapenja, ali kos blaga, ki se ovije, za zaščito goleni in/ali gležnja – ovijača
kaselc – kásyl'c, -syl'ca ◦ nabiralnik
kavseljček – kávsyl'čyk, -čka ◦ gozdna ciklama (Poimenovanje izhaja iz

- otročke tekme v trganju cvetov od stebelc)
kiček – kíčək, -čka ◦ majhen kos lesa, s katerim se igrajo otroci
kiraf – kíraf ◦ posebna jeklena uzda za neubogljive konje
kíst – kíst ◦ blazina pod komatom
kleštre – kléjštre, ž. mn. ◦ leseni del konjskega komata
klepnica – klepnīca ◦ klepalnik
kleščariti – klejščāryt ◦ s pomočjo klejšč (= velikega locnja med plužnami in vprego) pomagati oraču, da je oranje čim boljše tudi na ovinkasti njivi, predvsem pa na koncu njive, ko živina zaradi meje že zavija levo ali desno
klocen – klōcən ◦ klada, panj
klofar – klófar ◦ iztepalo (za plahte, tepihe)
knefergarica – kniefərgarica ◦ gumbnica
kolajs – kalájs ◦ velik kos (My je adrėjzala v'ályk kalájs patíce.)
kolec – kōuc ◦ tanka šiba za ogrodje pri pletenju košar ipd. (locenj – lacáj, kolci – kōvcy in vítre)
kolen – kúalyn, -l'ma ◦ premog
komot – kamúat, prid. neskl. ◦ lagoden (Takú kamúat bábe pa še nējsəm vídu.)
kondeviti – kəndevítý ◦ ceremonije, postopki (Bli sa velíky kəndevítý, kə je šū v invalidska pēnzija.)
košar – kašār ◦ prekupčevalec z jajci in podobnimi prehrabenimi izdelki – biral jih je na vasi in prodajal na tržnici v mestu
košarica – kašārica ◦ ženska, ki dela isto kot košar; dosti več je bilo košaric kot košarjev
košariti – kašāryt ◦ prekupčevati z jajci ipd.
koštati – kaštāt ◦ stati (An lítər petrúalma kaštāt trídysiet dín.)
koštati – kúáštat ◦ skrbeti za prehrano koga (Muara kúáštat māter in še dvēj jien' s'āstry.)
kot – kúat ◦ poleg pomena iz SSKJ pomeni v štp. g. še najbolj kvalitetno žito, ki se je pri vejanju s premetavanjem zretanega ali prečenenega žita iz kota v kot na skednjo nahajalo ravno v kotu. V ljudski govoricu torej kot v pomenu preužitik ni nastalo (le) zaradi zagotovitve prostora, ampak (tudi) s podokom na kvaliteti, tj. toliko in

toliko izgovorjenih mernikov žita iz kota.

kosem – kōsem, -sma ◦ tanísky kōsem = predalnik, tavsúaky kosem = za obleke na obešalnikih)

kraj – krāj ◦ poleg pomenov iz SSKJ pomeni v štp. g. tudi zorani del njive (an krāj prasá jən štier kráje všeníce)

krajcugelj – krájč'úgył', -gyl'na ◦ navzkrížne vajeti pri vpregi z dvema konjema, s katerimi voznik usmerja oba konja; z navadnimi vajetmi pa samo enega, drugega pa omejuje cam.

krancljati – kranclât (ali krancl'ât) ◦ krasiti (slabšalno), čičkati

krapek – krápæk, -pka ◦ posebni štruklji o veliki noči; po pripravi in razrezu se pred peko postavijo v pekač pokonci.

kremenatelj – kremenátył'c ◦ poseben kos svinjskega mesa

krofati – krafât ◦ malomarno jesti, da od žlice kaplja na mizo, prt ali celo obleko (Léj, kakú krafáš!)

krumpati – krúmpat ◦ šepati, negotovo hoditi

kugellogar – kūgył'l'ógar ◦ kroglíčni ležaj

kule – kūle, kúl', kúl'am, ž. mn. ◦ ročni voziček z dvema kolesoma, ojem in lesenim zabojem

kunklati – kånklât ◦ s tresenjem mešati tekočino v zaprti posodi

kuplenga – kúplenga ◦ sklopka

kurbelj – kúrbył' ◦ naprava/ključ za ročni zagon motorja

kurbeljvela – kúrbył'vêle (ali -vel'a) ◦ kolenska os motorja

L

lajbkist – l'ájbkíst ◦ blazina pod komatom

lajdeljc – l'ájdył'c, -dył'ca ◦ predal

lajstna – l'ájstna ◦ letev

lajta – l'ájta ◦ posebno konstruiran in zelo močan lesen zaboj za prevoz peska, gramoza ali kamenja z vprežnim vozom; druga beseda je truga

ledrast – lédrašt, prid. ◦ usnjen (lédrašt mōntyl, rékyl'c, lédrašte hláče)

lehterna – lyhtierna ◦ ročna svetilka na petrolej ali – pri pogrebih – na svečo

leksirati – lyksíerat ◦ imeti drisko (Žie dva dni ja lyksiera.)

letkolen – létkúalym ◦ spajkalo

liferenga – líferenga ◦ dobava; med vojno tudi min ali krogel (Dažyvél' jən prežyvél' sma ana velika líferenga mín ad Némcu.)

logar – l'ógar ◦ 1.taborišče 2. ležaj

loštek – l'óštyk ◦ podolgovat košček lesa, ki se potisne v izvotljeno bezgovo steblo, da s pokom izbije končni zamašek iz prediva (del bezgove flinte, pokalice)

luftati – l'úftat ◦ zračiti

lušček – l'úščyk, -ščka ◦ oluščén koruzni storž, s katerim se lušči druge storže, ali 10–15 cm dolg kos lesa s kratkimi zabitimi žebli na eni strani in usrnjenim pasom za čez hrbet roke na drugi strani (Na Plešivici pri Žalni temu pravijo ružavnik)

M

majzelj – mājzyl', -zyl'na ◦ posebno dleto (za kamenje ipd.; dleto za les je dlějt)

mandga – māndga ◦ 1.razpoloženje (Dənàs je bív pa kar dōbre māndge) 2. mišljenje, mnenje (Pa māj' māndgy by blu búl', de grie damú.)

matejhati – matéjhat ◦ neodločno in brez cilja hoditi (Samú akúl' duma se matéjha; žie věč ka an méjsac.)

mavževnica – māvževenca ◦ velika lesena posoda za šupanje = odstranjevanje ščetin z zaklanega prašiča s kropom; poleti je lahko služila tudi kot čoln na jezercih, nastalih ob deževju v kraških vrtačah/dolinah

meduljevka – med'úlevka ◦ šiba iz zelo žilavega lesa za izdelavo viter

meduljevna – med'úlevna ◦ grmovnica za med'úlevke; iz vršičkov z betkastimi popki na konceh pa so delali tudi križce za na butaro na cvetno nedeljó

mem – mém, prisl. ◦ mimo (Mém je šu pa nyč pazdrávu.)

menišiti – myníšyt ◦ malomarno trgati, lomiti (nič v zvezi z menih)

merujenca – merújenca ◦ velika krojaška miza (za krojenje in heftanje; pod ploščo je imela kakih 30 do 40 cm globoko korito s posteljnino, v

katerem so ponoči, ko so ploščo dali dol, spali otroci.

mimati – mímat ◦ iti mimo, srečati se (Cějsta je bla úaska, zatú sta se kúmaj mímala.)

minteres – mynterès ◦ obresti; beseda je bila v štp. g. verjetno ohranjena še iz francoskih časov (l'intérêt = obresti)

mitgepek – mítgepék, prisl. ◦ poslano po železnici (Bycíkyl' je p'ál'av jæs sybuaj; mítgepék. Kíšta s prešícky je pasláv mítgepék, sám pa se je pèrp'álav z bycíklam.)

mrlad – mærlád ◦ počasen, brezvoljen človek (Se vílěče kə ana mærlád. Mal stúap', na búad' taka mærlád.)

muhtati – mæhtát ◦ stresati, tepsti (Spiet ga je mæhtáv.)

muštek – múštyk, -ška ◦ jekleni del uzde v konjskem gobcu (iz dveh delov, za mirne konje)

N

nagravž – nagrávž ◦ gnusoba (O ti nagrávž ti grda!)

nahecat – nahécát ◦ nagovoriti, pretentati (Jèst se mæ pa néjsəm pústu nahécát.)

namarak – namáarak, prisl. ◦ najbrž (Namáarak je žie préj'd' umàru. Namáarak bua žie zadòst'.)

naprvo – napàru, prisl. ◦ najprej (Napàru múaraš vòda nalyt.)

narihtati – naríhtat ◦ 1. naravnati/nastaviti (Narihtat j'ärmen na kalú.) 2.usmeriti (Nàlašč ga je napèk naríhtav.)

našparati – našpàrat ◦ naštediti (Pépa je našpàrala trídysiet távžant.)

našponati – našpónat ◦ zategniti, napeti (J'ärmen je treba mal møj našpónat.)

našrajati – našràjat ◦ razpeti zobe na žagi (ne pa se zdreti na koga, kot to pomeni na Štajerskem)

našribati – našríbat ◦ napisati (Mə je hítrə nékaj našríbav na tíst' papier.)

natelih – natíelyh, prisl. ◦ natančno (Natielyh tak je, kəkər je bív jөгàv očè.)

navagati – navágat ◦ natehtati

navejžati – navéjžat ◦ usmeriti (prav navéjžat, napèk navéjžat)

navížati – navížat ◦ glej navejžati

nograd – núagrad ◦ vinograd

O

obdonkati – abdónkat ◦ odpraviti, izplačati (Túaneta je abdónkav jæs tista jíva v láz', Pépca pa jèz dúata.)

oblična – ablična ◦ krompirjev olupek, obličnica (Jest vam lavorare, akva portare, Kavačíc' pa ablične dajete! se je med vojno jezila na italijanske vojake T. P. od Sv. Roka.)

obnucati – abn'úcat ◦ obrabiti

oboj – abàj, abòja ◦ zatrep na gospodarskih poslopih (beseda zatrep v štp. g. ni znana)

obrajati – abràjat ◦ ceniti, spoštovati (V fáberk' je dúabər, damá ga pa nyč kaj na abràjtaja.)

obšlesati – abšlíésat ◦ oguliti, odrgniti (V àn' hédú abšlíésan' s'úkyj je pəršu.)

obštantik – abštántyk, prid. neskl. ◦ trden, odporen (Cájgaste hlače sa nárbyl' abštántyk. Nárbyl' abštántyk pər gràbleh sa zabjé jèz drénavga lysá.)

obštihu – abštíh', prisl. ◦ takoj (Abštíh' my víthny! Abštíh' ga daj jèz rúak!)

odgverati – adgvíerat ◦ zadostovati, trajati (Tu ty búa adgvíeral nármej dysiet léjt.)

odžlajfati – adžl'ájfat ◦ popustiti/odviti zavoro pri vprežnem vozu

ofrajhati – afrájhat ◦ ometati (z malto)

ofrefeleti – afref'äl't ◦ oslabeti (Adkár səm ja nazádnje vídu, je pa réjs hédú afrefelēla.)

okopavati – akapávát ◦ poleg pomenov iz SSKJ tudi skrbeti za koga (Piet léjt je muáglá və vsymə akapávát sejga mažá. Zrávən štíeryh atrúk múara pa ačítetav' smárty pa máter akapávát.)

omenišiti – amyníšyt ◦ slabo, malomarno, nestrokovno obtrgati, obrezati, oblomiti

omladen – amladən, prid. ◦ mladosten (Stára je žie píedysiet lejít, pa še kar amládna.)

oplajbati – apl'ájbat ◦ okregati, pokritizirati (Dobrə ga je apl'ájbav zarad tiste beretije.)

oravbati – arávbat ◦ oropati, okrasti, na silo vzeti (Teljány sa ga arávbal za dysiet míernyku žíta, partízány sa mə pa anga prešíča vzíel'.)

oskroglo – askrúaglè, prid. ◦ hrapav (askrúagu štýl', askrúagu j'azyk, askrúagla paveršína)

ošacati – ašācat ◦ oceniti

ošvaheti – ašvahyt ◦ oslabeti

otolči – atuč, atovčem ◦ otolči (lan se ne omlati/otepe/omene, pač pa se otolče s pravcem)

ozevati – azēvat ◦ moteče (z odprtimi usti) motriti, ogledovati kaj (Kegá spiet někaj azēva tam akúl'? Dēla se lōt', ne pa de samú azēvaš, kē pridema sēm)

P

pajade – pajádè, prisl. ◦ seveda (Pajádè pèjd!)

pakettregar – pakéttrégar ◦ prtijažnik (na dvokolesu)

paspul – paspúl' ◦ okrasni rob (z ev. drugačnim blagom) pri obleki, npr. na ovratniku

paspulirati – paspuliérat ◦ delati ali napraviti paspúl'

pataka – pátaka ◦ slabo, nepitno vino (tíste pátake pa žie na búam pív.)

pedenati – pydíenat ◦ streči (S'āstra mē pydíena, adkár je zbōl'u.)

pevcar – píevcar ◦ mlada sadna sadika, cepljenka

pezovnica – píezavēnca ◦ velika stiskalnica s kamnom za prešanje grozdja in sadja

pinta – pīnta ◦ 1. krvata (Ab nedélyh zmieraj pīnta nús') 2. higienski vložek

pintar – pīntar ◦ sodar; izdelovalec sodov

pirempogača – píerēmpagāča ◦ netopir

pisik – pīsik, prid. neskl. ◦ zajedljiv, oster (Ana hēdú pīsik bāba je bla v pysárny.)

pitijot – pyjtót ◦ vino, ki ga dobimo tako, da na odtisnjene grozdne tropine nalijemo vodo in dodamo sladkor

pižljati se – pyžl'āt se ◦ pretirano natančno se umivati (Se kar naprēj někaj pyžl'ā.)

plajkelc – pl'ájky'l'c ◦ list v knjigi

plonkcegelc – plónkcējyl'c ◦ listek, ki se je uporabljal pri prepisovanju oz. plonkanju v šoli

plozati – plózat ◦ natolcevati, prepričevati (Kar naprēj někaj plóza. Cév dan mē je plózala, nāj grie pa tísta mārva.)

plusketna – pl'úškietna ◦ veriga na komatu, s katero se konj pripne na avfketno in s tem na oje

plužne – pl'úžne, -žēn, ž. mn. ◦ priprava z dvema različno velikima kolesoma, s pomočjo katere se uravnava globina oranja in po katere je plug povezan s klejščami in vprežno živino

pocurga – pac'úrگا ◦ dolga vrsta (Céla pac'úrگا atrük je pēršla jēz učityl'ca čez vrāta.); v štp. g. smo namesto besede skozi, ko je šlo za vrata ali okno, uporabljali besedo čez

podonkati – padónkat ◦ dosti in hitro kaj popiti (Mémgredie je padónkav pu litra.)

podrajsati – padrájsat ◦ obdrgniti (Nárbyl' je prédja vrāta padrájsav.)

poflancati – pafláncat ◦ razsaditi sadike (fiance)

poflancati – paflancāt ◦ počvekati (A sy mē glih múagla tú paflancāt?)

poflikati – paflíkat ◦ zašiti, pokrpati

pogljajštati – pagl'ajštat ◦ urediti (Tu sy je pa réjs lypú pagl'ajštav.), oskrbeti (Vsák jētē ga pagl'ajšta, prēmēr grie ad dūma.)

pograjfati – pagrájfat ◦ pograbit (Kar pagrájfav ga je in pabēgnu.)

pogruštati – pagrūštat ◦ napraviti leseni del ostrešja (grušt – gəršt) ali zidarski oder

pokrofati se – pakrafāt se ◦ poškopiti oz. popackati se (z jedjo ipd.) (Kakú pa jēšš? Vās sy se pakrafāv!)

polajhtenga – pal'ájhtēnga ◦ slovesnost (Velika pal'ájhtēnga je bla, kē je jemú gúd.)

pomijek – pamíjek ◦ lesen škof, v katerem se je po jedi pomivala posoda

pomirkati – pamíerkat ◦ popaziti (otroka; mleko, da ne vzkipi, ...)

popedenati – papydíenat ◦ glej pedenati

porestati – pariēstat ◦ popražiti

porihtati – paríhtat ◦ urediti

porkuž – pórkuž ◦ partizan (Slabšalno, ker so po italijanski kapitulaciji mnogi med partizani začeli intenzivno po italijansko, tj. s porka, preklinjati Boga in Marijo; bolj izobraženi pa so preklinjali nesrečo in prostitutke: porkamalora, porkaputana.)

pošnirati – pašníerat ◦ zavezati čevlje

- poštirkan** – paštīrkan, del. ◦ 1. poškraban (srajca) 2. pretirano lepo in natančno urejen
- potreba** – patrēba ◦ posteljica, ki jo izloči krava po telitvi (= ko se potrebi) (Patrēba adnès' na gnújl!)
- povezni štrik** – pav'āzny štryk ◦ dolga vrv z leseno kljuko na enem koncu; za povezovanje sena in snopov z žrdjo
- pravec** – právc ◦ 1. približno pol metra dolg lesen bet za ročno otolčenje lanu; 2. na približno meter dolgi držaj nasajeni 10 x 10 x 20 cm velik bet za pripravo krme za prašiče ali za tolčenje jabolk in hrušk za prešanje
- prebeksljati** – prebeksl'āt ◦ zamenjati (puncu, brivca, trgovca, mlinarja)
- precerati** – pracīerat ◦ prebaviti (Ktsu zīele se težkú praciera.)
- prefretati** – prefrétat ◦ pretolči se, zdržati
- prejambрати** – prejámbrat ◦ prestokati, prekriticizirati (Kúl'k je óna prejámbrala!)
- prelavfati** – prelávfat ◦ preteči, prehoditi (okrog uradov npr.)
- preluftati** – prel'úftat ◦ 1. prezračiti 2. prelenariti (Cév žyv'l'áje je prel'úftav in nyč narīedu.)
- premer** – prémer, prisl. ◦ preden (Prémær je pæršu, sa tapàrvy žie šly damú.)
- pricajten** – pærcájten, prid. ◦ zgodnji
- prieniglihi** – pæranglih', prisl. ◦ približno (Pæranglih' pú pú = približno pol pol.)
- priftošelj** – priftōšyl', -šyl'na ◦ denarnica
- priheftati** – pærhieftat ◦ pripeti, začasno prišiti
- primeldati** – pærmīel'dat ◦ prijaviti, zatožiti (med vojno)
- prinajesti** – pærnajyst se ◦ naveličasti se jesti določene jedi (Sæm se pærnajú tíste palíente, de je vídyt na múarem.)
- prišravfati** – pæršrávfat ◦ priviti (vijak ali človeka v kakem poslu)
- prištīman** – pærštīman, prid. ◦ pripraven (prostor, zgradba, orodje, človek)
- protvan** – prūatvan ◦ pekač
- prstnina** – pærstnīna ◦ repa, korenje in pesa (ne pa tudi krompir, kot je v SSKJ)
- punta** – pūnta ◦ posebej močno dleto

R

- radeljček** – rády'l'čyk, -čka ◦ kolešček (v šivalnem stroju npr.)
- rajcati** – rájcat ◦ 1.vzpodbujati (Tú me pa réjs rájca) 2. izzivati (Ne ga rájcat; je žei zdāj væs jæs sybe.)
- rajsnedl** – rájsníedyl', -dyl'na ◦ risalni žebliček
- rajšpetelj** – rájšpetyl', -l'a ◦ nizka otroška posteljica, ki se podnevi z odejo vred potisne pod posteljo, zvečer pa spet potegne ven
- rajthozne** – rájthōzne, ž. mn. ◦ jahalne hlače
- raplan** – raplán ◦ letalo
- ravfenkirar** – rávfenkierar ◦ dimnikar
- ravfkamrba** – rávfkámbrā ◦ dimnica (za prekajevanje mesnih izdelkov)
- raztrajbati** – raztrájbat ◦ razgnati (živali, ljudi)
- razunirati** – razunierat ◦ nekoliko nastopaško in nasilno se obnašati (Žie spiet nêkaj razuniera. Še mál razunieraj, pa te búam nagnáv.)
- rednik** – rédnik ◦ jekleni klin, s katerim se spaja oje voza s prednjim trabjem
- restan** – ríestan, del. ◦ pražen (krompir)
- restati** – ríestat ◦ pražiti (krompir)
- rištenga** – ríštenga ◦ orodje
- rogovilce** – ragavil'ce, -vil'c ◦ ragavil'ce kázat = izzivati koga z iztegnjenimi prsti proti njegovemu obrazu (predvsem med otroci)
- ror** – rúar ◦ na splošno cev; v štp. g. pa to pomeni še pečico štedilnika na drva (Večierja jemáš v rúar'.)
- rukar** – rúkar ◦ sunek (v fizičnem in prenesenem pomenu)
- rukrem** – rukriem ◦ usnjeni pas, ki povezuje vlečne vrvi preko konjskega hrpta

S

- satelpletar** – sātyl'pletar ◦ usnjeni del vlečnih vrvi pri konjski vpregi
- scagati** – scāgat ◦ obupati
- scokumpok** – scōkēmpók, prisl. ◦ glej cokumpok
- sekalo** – séjkal ◦ naprava za sekanje kuhane zelenjave za prašiče (rezilo na dolgem držaju ima obliko črke S)

sekirati (se) – sykíerat (se) ◦ vznemirjati, gnjaviti (Zarad' teja se pa hedú sykíeram. Káj ga spíet sykíeraš?)

sekretovina – skríetavna ◦ gnoj iz suhих stranišč na štrbunk

sekar – seku'ár ◦ cirkularka, krožna žaga

sfurati – sfúrat ◦ zvoziti (gnoj na njivo, žito v kozolec, drva iz hoste)

sfušati – sfúšat ◦ slabo izdelati (sfušana hiša, obleka itd.)

skantati – skántat ◦ zriniti, prevrniti (na rob, čez rob)

solopatka – salapátka ◦ posebna lesena past za miši in podgane

soneti – sanyt, saním ◦ žareti, izžarevati vročino (Cějsta je kar sanéla ad vračine. Dyvíetjentrídysiet mæ je namíeru in je kar sanél jæz jæga.)

spraševanje – sprašváje, glagolnik ◦ obnavljanje verouka za odrasle v postnem času pred velikonočno spovedjo. Na spraševanju je duhovnik delil ljudem listke, ki so bili potrdila, da so se udeležili spraševanja, in so jih morali oddati v spovednici.

srajčnik – srajčnyk ◦ kombineža (v štp. g. je prišla verjetno s Plešivice pri Žalni); v smislu navedb iz SSKJ beseda v štp. g. ni znana

srkovic – sarkóvca ◦ izcedek iz nezaceljene rane ali mrliču iz ust

strahovnica – stráhavænca ◦ del opreme, ki konju omejuje pogled na levo in desno

strajbati – strájbat ◦ zgnati skupaj (Na zbår krajánu jyh je strájbat Túamaž.)

strgulja – stærgüle (tudi stærgül'a) ◦ štrigla (žuželka s kleščami na zadnji strani)

strnišče – stærníšče ◦ poleg pomena iz SSKJ tudi krma s prve jesenske košnje na njivi, kjer je bila spomladi kot subkultura v žitu posejana detelja. Kar odraste po tej košnji, pa se imenuje jarka = mlada detelja.

Š

šaf – šáfla ◦ lopata z dvignjenim ozadjem in stranema (uporaba za lažje rzsute materiale, predvsem žito in sneg)

šaf – šáfat ◦ delati s šaflo

šajati se – šájat se ◦ svetlikati se (v fizikalnem in duševnem pomenu: Ab' p'átyh z'útraj se žie mal šája. Mal se mæ žie šája, kaga naj by tu blú.)

šajba – šájba ◦ šipa

šajbovina – šájbovna ◦ ostanki razbitih steklenih izdelkov (kozarcev, šip, ipd.)

šajnverfer – šájnvérfer ◦ žaromet

šajsar – šájсар ◦ neodločen, boječ človek

šarf – šárf, prid. neskl. ◦ pikanten (jed), oster (orodje, človek)

šatrga – šátærga ◦ ročno vozilo z dvema kolesoma, z dvojno ojnico in s košem, pletenim iz protja (ne samokolnica, ki ji v štp. g. pravijo karúale)

ščopati – ščúapat ◦ malomarno / nedopustno / nepravilno nekaj trgati (Céjšje ščúpa, čepræv nêjsa jægove. Kædú je ta fyžúav aščúapav?)

šefarica – šiefarca ◦ zajemalka (za juho)

šeft – šéft ◦ posel (Dúabær šéft je napræv.)

šeftati – šéftat ◦ poslovati (z nekoliko negativnim prizvokom)

šelna – šél'na ◦ objemka

šenkenga – šienkænga ◦ darilo

šicengraben – šicængræbæn ◦ strelski jarek

šinfarija – šynfarija ◦ ogovarjanje (Sáma šynfarija ga je.)

širm – šíeræm ◦ senčnik (pri luči)

škrebiljevka – škriëblevka ◦ voda, ki ostane pri kuhanju škriëblejev – krhljev (= zimská pijača za otroke)

šlank – šlánc, prid. neskl. ◦ slok, tanek

šles – šlíes ◦ zakovica

šlesati – šlíesat ◦ kovičiti, popravljati pločevinaste lonce s pomočjo zakovic

šlihtati – šlíhtat ◦ urejati, delati red

šlinga – šlínga ◦ vezalka za čevlje

šlogarica – šl'ógarca ◦ vedeževalka

šlosarija – šl'osarija ◦ ključavničarstvo

šlukniti – šl'úkænt, -knem ◦ napraviti požirek (Le šl'úkny ga mál, le!)

šlus – šl'ús ◦ konec (Še tale pa šl'ús!)

šmajherija – šmájhlerija ◦ prilizovanje, izkazovanje pretirane ljubezni (Kægá je pa spíet tu za ana šmájhlerija!)

šnirati – šnierat ◦ zavezovati čevlje

šop – šáp ◦ počezna strehica na koncu vzdolžne strehe

- šopati** – šúpat ◦ odstranjevati ščetine z zaklanega prašiča (s kropom v mavževnici)
- špancierštok** – špancierštāk ◦ sprehajalna palica
- špengler** – špēngler ◦ klepar
- špenglerija** – špēnglerija ◦ kleparstvo (delavnica, delo in izdelki)
- špichozne** – špíchózne ◦ hlače, pri katerih so hlačnice zatakne v gozjarje ali nizke čevlje (partizanke v špichoznah, kar je bilo leta 1943, ko so se prvič pojavile na Dolenjskem, izjemno seksi)
- špičevnik** – špičevnyk ◦ vrsta jabolk (tudi špīncyl')
- špilerija** – špilerija ◦ igračkanje (otrok v direktnem in pozitivnem, odrasli pa v prenesenem in negativnem smislu)
- špindelj** – špīndyl' ◦ vreteno
- špižmoh** – špižmah ◦ pižmoh, zelo majhna miš
- šponar** – špónar ◦ zatezalo na starih smučarskih vezeh
- špricavnica** – špricavēnca ◦ škropilnica (za trto)
- špritar** – špritar ◦ drobec granate (Špritar je je glíh pad akú zadú.)
- špulček** – špulčyk ◦ kolesce pri šivalnem stroju, na katerem je navit sukanec
- šravfštok** – šrávfštōk ◦ primež
- štala** – štála ◦ goveji ali konjski hlev (kúanska štála); hlev v štp. g. pomeni svinjak
- štamprle** – štāmpērle, štāmpērla ◦ kozarček za žganje
- štangica** – štāngca (tudi štánžca) ◦ pletilka
- štat (biti)** – štát' (byt) ◦ kos (biti komu ali čemu) (Tístmæ kúaj je samú Cene štát. Míslým, de buaš teškú štát' vse tu jəzplāčāt.)
- štavbcuker** – štáubcūkər ◦ mleti sladkor za posipanje
- štekar** – štēkar ◦ vtič (pri el. napeljavi)
- štekdoza** – štékdóza ◦ vtičnica
- štender** – štēnder ◦ stojalo, železen drog na strehi za dovod elektrike v hišo ali gospodarsko poslopje
- šteselj** – štēpsyl, -syl'na ◦ dodatek, nataktnjen na koncu osi, ki skupaj z l'ūnkam preprečuje kolesu, da bi se snelo
- štifelj** – štífyl', štífyl'na ◦ škorenj s trdimi golenicami (tistemu z mehкими pravijo čévyf', ženskimi čevljem z vezalkami do srede golen čizmy, takim samo čez gleženj gúajzarjy ali škarpjy, nizkim pa šúlny)
- štifletencug** – štyflētēncúg, prisl. ◦ peš (zafkrljivo: Sy pəršú kar' štyflētēncúg?)
- štikarija** – štykarija ◦ pletilstvo (delo in izdelek)
- štok** – štāk ◦ 1. koruzni storž; 2. prostor na preši, v kateri se daje material za prešanje; otisnjeno grozdje ali sadne tropine
- štokati** – štākāt ◦ trgati storže od koruznice
- štopati** – štópāt ◦ krpati nogavice
- štopglajzar** – štópglájzar ◦ 1. zaviralec na vlaku; 2. zaviralec idej in razvoja (slabšalno)
- štoplampa** – štóplāmpa ◦ zavorna luč
- štrafenga** – štráfēnga ◦ kazen
- štraja** – štrāja ◦ 1. kup napuljenega plevela ali kakih drugih neuporabnih rastlin – krompirjevke; 2. človek, ki se neumno obnaša, neumno govori
- štrajati** – štrajāt ◦ neumno govoriti ali se obnašati (Žie spiet nékaj štrajā. Samú nékaj štrajā.)
- štrafjen** – štrājfēn ◦ (daljša) odrgnina
- štrafjniti** – štrājfnyt ◦ obdrgniti
- štrapacirati** – štrapacierat ◦ pretirano ostro vzgajati, voditi (Pəsa prevēč štrapacierā.)
- štrefnati** – štrefnāt ◦ stikati, iskati (Kaj pa spiet štrefnāš pa māj sōb'?)
- štremlj** – štriēmfyl', -fyl'na ◦ kembelj (pri zvonu)
- štrikarija** – štykarija ◦ pletilstvo (delo in izdelki)
- štrozak** – štrúazak ◦ slamarica, s slamo ali ličkanjem polnjena blazina
- štuc** – štúč ◦ manjša lesena posoda z dvema ušesoma, zgoraj ožja kot pri dnu; uporabljala se je pri trgatvi, dokler še ni bilo sedanjih veder (iz trte gre v grojzdek, lavindi vundi grojzdek; iz grojzdka gre v štuc, lavindi vundi štuc, iz štuca gre v brento, lavindu vundi brento – narodna pesem)
- študor** – štydúar ◦ strop v stanovanjskih prostorih iz podolgem napol prežaganih debel (in spodaj ometan)
- štuk** – štyk, št'úka, št'úk' ◦ 1. nadstropje; 2. enota zvonjenja (Mərlic' sa zganúl' tri št'úke.

štukati – št'ukat ◦ dodajati, podaljševati
(Dvákát sëm ga že št'úkav, pa ga bua tréba še tritjtyč.)

švaheti – švahyt ◦ slabeti

švas – švás ◦ var (Švás je púáču.)

švasanje – švásanje ◦ varjenje

švasar – švásar ◦ varilec

švasati – švásat ◦ variti

T

tadellos – tädyl'los, prid. neskl. ◦ odličen, brez napake

taprcajten – tapërcájten, prid. ◦ zgoden (sadje, solata)

tasladki – taslädky, m. mn. ◦ lasje nad ušesom, katerih cukanje žrtev najbolj boli (Te búam za taslädke, če na búáš prëc tíh.)

tavblih – tävblyh, prid. neskl. (ne medmet!) ◦ potrjen (na vojaškem naboru)

tegelj – tégy'l, -gy'l'na ◦ lonček za rože

tikati – tykät, -ám ◦ (živahno) iskati, prizadevati si za kaj (Na vëm, kaj spiet tyká akúl' štälë. Niehaj žie ankat' tykat; umíer se!)

tišljarija – tyšl'aríja ◦ mizarstvo (delavnica, delo in izdelki)

tišljari – tyšl'árt ◦ mizariti

tle(le) – tlë(le), prisl. ◦ tu (kajle)

tolčeneč – tövčenc ◦ sadjevec, tolkovec (ker so jabolka pred prešanjem tolkli s pravci v posebnih koritih)

topler – túpler ◦ kozolec dvojník

tošelj – töšyl' ◦ 1. torbica, 2. denarnica

tošeljček – töšyl'čyk ◦ 1. majhna denarnica, 2. torbica

totengrobar – tötëngrúabar ◦ grobar

trigelj – trígy'l, -gy'l'na ◦ iz desk zbita manjša posoda za prenašanje peska ali drobnega kamenja

tublati – tëblät ◦ ropotati pod oknom na predvečer godu

tumast – tümast, prid. ◦ (nekoliko) neumen (Kakú sy tümasta! O, je tümast, je.)

turškovina – t'ürškavna ◦ koruznica

U

ubirek – ubíeryk, -rka ◦ zgrabek trave, sena, listja, ki se da s pomočjo grabelj prenašati, nakladati

uhrn – úharan, prid. ◦ skop

uhrnija – úhërníja ◦ skopost

ukance – ukánce, ž. mn. ◦ počitnice (Sa päršly jëz Lybl'äne na ukánce.)

uklemen – uklíemen, prid. ◦ pripraven (orodje, človek)

ulice – ül'ce, ž. mn. ◦ (peš) pot, ki ima na obeh straneh mejo ali ograjo; hiše ali druga poslopja niso potrebna, (vedno in samo v množini)

untarica – úntarca ◦ spodnje krilo

urlaub – úrlavb ◦ dopust

urmohar – úrmöhar ◦ urar

ušaltati – ušäl'tat ◦ 1. vklopiti/vključiti (se); 2. razumeti (Könčnë je ušältala.)

užikan – užíkan, prid. ◦ trden/utrjen, stabilen

V

vahtnica – váhtëncä ◦ železniška čuvajnica

vamp – vâmp, vâmpa, vâmp' ◦ 1. trebuh pri živini; 2. otrok (slabšalno: Tí presniety vâmpje, kakú nagájajaj!)

večati – viečat, viečam ◦ postajati večji

večati – viečat, vačím ◦ jokati (rahlo slabšalno: pretirano, neupravičeno jokati)

veštat – vieštat, -a ◦ večnamenska mizarska delovna miza (ki so jo imeli na večini kmetij kar v glavni sobi = »hiši«)

vinkel(ajzen) – vînkyl'(ajzën) ◦ železen kotomer za uravnavanje in kontrolo v gradbeništvu

vinšti – vînšt', vînšt', vînšty'm, ž. mn. binkošti

vint – vÿnt, vînta, vînt' ◦ navoj

vlačuge – vlačúge, ž. mn. ◦ dvodelne, s soro povezane kratke sani z možnostjo zavijanja (zelo pripravne za prevoz hlo dov – normalno naloženih kot na voz, ali za zimski prevoz hlevskega gnoja do bolj oddaljenih njiv, ker je nakladalna višina vlačug v primerjavi s tisto na vozu bistveno nižja)

voščine – vaščíne, ž. mn. ◦ odpadno satovje, iz katerega kuhajo vosek

vrtalja – vërtäl'a (ali tudi vërtala) ◦ skupina rož, poleženega žita, plevela na njivi ali kakem drugem zemljišču

vrzevnica – vørzévenc̃a ◦ deska/plošča za zapiranje stranske odprtine gnojnega koša

Z

zabrunkniti – zabrúnknyt ◦ oteči, odebeliti se (Takú zabrúnkjene p̃arste jymám, de p̃arstan splah ne dabím dôll)

zacajt – zacájť, prisl. ◦ zgodaj (Zacájť vstája.)

zacajten – zacájťen, prid. ◦ zgodnji

zacuknjen – zac'úkjen, prid. ◦ 1. siten, nedostopen (človek) 2. pokvarjen (vino)

zadekati – zadēkat ◦ pokriti, zakriti

zadihtati – zadihťat ◦ zatesniti

zademfati – zadiefmat ◦ zatesniti / zabit / zasuti

zaduškati – zad'uškat ◦ zrakotesno (z ilovico ali podobno) pokriti v kadi namočeno in za kuhanje žganja godno sadje (za kuhanje pozimi)

zadrhniti – zadrhňt ◦ privezati tako, da drži brez vozlanja (S kietna je zadárhnu hluad j̃en ga advlejeku. Žárd zadaj se zadárhne s pav'aznym štríkam.)

zafršolati – zafēršúlat ◦ opaziti (pri betoniranju)

zahojo – zahájúa, prisl. ◦ naskrivaj/prikrito/neoopazno (Pájáde ga néjs' vldu, ka je p̃eršu zahájúa.)

zahujen – zahøj̃en ◦ podhranjeno in slabo razvito živo bitje (od človeka do rastlin)

zaladati – zaládat ◦ napolniti (puško z nabojji, vrtino v skali z razstrelivom ipd.)

zamirkati – zamierkat ◦ 1. opaziti (Jest s̃em jyh p̃arvy zamierkav); 2. zapomniti (Tú sy búam pa dôbra zamierkav.)

zamujo – zamúja, prisl. ◦ vredno truda (Téjga je pa takú máł, de nej zamúja níťi začēt.)

zarostati – zarúastat ◦ zarjaveti

zašmirati – zašmierat ◦ umazati, popackati

zašnirati – zašnierat ◦ vezalke v čevljih zategniti in zavezati

zašvenkati – zašvénkat ◦ 1. zanesti (Je bív pyjàn, pa ga je máł zašvénkal.); 2. izbrati napačno smer/pot (Na kryžič je zašvénkav.)

zavgati – zāvgat ◦ pretirano piti (alkoholne pijače)

zavuh – zavèh, zavûha, zavúh' ◦ mesto takoj za vogalom (pri nakladanju sena na vprežni voz)

zazavgati – zazāvgat ◦ zaradi zalitega vplinjača ne vžgati (Matór je zazāvgvav.)

zbajsrati – zbájsrat ◦ izlužiti, izprati / hudo premočiti (Táka plúájdra je b'la, de je jemú škárpe čist zbájsrane.)

zdrati – zdrát', zdrát', zdrátym ◦ počezne brazde na koncu njive, kjer se je pri vzdolžnem oranju obračalo živino

zel – zèl ◦ zelo spočit, radoveden in buden otrok (Žie dysiet je úra, pa še zmieraj glieda k̃e zèl.)

znucan – zn'úcán, del. ◦ izrabljen, obrabljen

zotler – zólter ◦ sedlar

zotlerija – zatlerija ◦ sedlarstvo (delavnica, delo in izdelki)

zotlerski – zótlersky ◦ sedlarski (nož, stroj)

zrufnati – zrěfnat ◦ podreti se, pasti (Stráp je zrěfnáv na tla. Čèla stena je naák zrěfnála na cějsta.)

Ž

žilj – žíl' ◦ lesen jarem za posameznega vola ali kravo (za par volov tudi v štp. g. jãrm)

žingulja – žingul'a (ali žingule) ◦ zimzeleno gozdno zelenje za v butaro na cvetno nedeljo

žlajfati – žl'ájfat ◦ zavirati (vprežni voz)

žmah – žmáh, žmáha, žmáh' ◦ okus

žnedar – žnédar ◦ krojač

žnedarski – žnédarsky ◦ krojaški

žuft – žúft ◦ mošt, ki je še pred prešanjem skupaj s tropinami v kadi

žuften – žúft̃en, prid. ◦ zmleto grozdje ali sadje z veliko mošta

živiner – žyvnĩer ◦ inženir (predvsem geodezije)

Kot dodatek k besedišču so samo v poknjženi obliki navedena še hišna imena v soseski Sv. Pavla, v katero poleg Šentpavla spadajo še vasi Grm, Selo in Zaboršt. So izpred 50 let, a večinoma veljajo in se uporabljajo še danes. Na prvem mestu sem zapisal lastnike in gospodarje, na drugo lastnice oz. gospodinje, na tretje pa pridevnike, katerim se v vsakdanjem govoru večkrat dodajajo krstna imena, nemalokrat pa tudi splošno ime oče (Pučkovski oče), mati (Grajzarjeva mati), mama (Rojčeva mama – posebno spoštljivo), teta ali stric. Praktično vsi prebivalci soseske Sv. Pavla so bili kmetje, nekateri pa so se poleg kmetijstva pretežno ukvarjali tudi z obrtjo, kar sem dodal v oklepajih.

Čeprav ima soseska Sv. Pavla v šentviški fari malo naselij in malo ljudi, je morda zanimivo, da sta pred 50 leti vanjo spadali kar dve graščini: Grumlef v Šentpavlu (danes razvalina) in Selo na Selu (danes veliko kmetijsko posestvo).

Grm

Dúgarájžnik – Dúgarájženca – Dugorajžnikov (gostilna)

Goljúf – Goljfica – Goljúfov

Kaštígár – Kaštigarca – Kaštigarjev (gostilna)

Míkelj – Míkljevka – Míkljev

Preščán – Preščánka – Preščánov (čevljar, hišo sezidal že po 2. svetovni vojni)

Polónšč – Polónšca – Polónščev

Súmрак – Súmракovka – Sumrakov (kolar, tesar)

Šten – Šténovka – Šténov

Véncelj – Véncljevka – Venclev

Selo

Adámček – Adámčkovka – Adámčkov

Gornji Médved – Medvédka – Médvedov

Póлак – Póлакovka – Póлакov (graščina Selo, semenarna)

Ponébec – Ponébšca – Ponebčev/Ponebški

Rus – Rúsovka – Rusov

Spodnji Médved – Medvédka – Médvedov

Štángar – Štángarca – Štángarjev (šiviljstvo)

Štórovčan – Štórovšca – Štórovski (gostilna)

Šentpavel

Adámček – Adámčkovka – Adámčkov (mizarstvo)

Begunka (v Špaji kajži) – Begunčev (prišli po 1. svetovni vojni iz Čepovana)

Brdájs – Brdájsovka – Brdájsov

Dárk – Dárkovka – Dárkov

Dlákovec – Dlákovka – Dlákov

Dolnji Kovač – Doljna Kovačica – Kovačev

Dúler – Dúlerca – Dulérjev

Frljájt – Frljájtovka – Frljájtov

Gornji Kovač – Gornja Kovačica – Kovačev

Grájzar – Grájzarca – Grajžarjev

Grándež – Grándešca – Grandežev

Jerín – Jerínka – Jerinov

Júrman – Júrmanca – Jurmanov

Kórelček – Kórelčkovka – Korelčkov (v Johanovi kajži)
 Kožúhar – Kožúharca – Kožuharjev
 Lóžar – Lóžarca – Ložarjev
 Málnar – Málnarca – Malnarjev (košarjenje, služba na žagi)
 Márkelj – Márkljevka – Markljev
 Méžnar – Méžnarca – Mežnarjev
 Mrtínek – Mrtínkovka – Mrtinkov
 Ovníček – Ovníčkovka – Ovníčkov
 Pávelčar – Pávelčarca – Pavelčarjev
 Petríček – Petríčkovka – Petričkov (mlin)
 Plátar – Plátarca – Platarjev (košarja)
 Póvzar – Póvzarca – Povzarjev
 Púčkovar – Púčkovarca – Pučkovarjev (Pučkovski)
 Róštan – Róštanca – Róštanov
 Tišler – Tišlerca – Tišlerjev (mizarstvo)
 Tónček – Tónčkovka – Tončkov
 Úmbergar (v Pučkovski kajži) – Úmbergarca – Umbergarjev (dosedli se med vojno)
 Vesél – Vesélka – Veselov (slikar)
 Zamán – Zamánka – Zamanov (čevljarstvo)
 Zamán – Zamánka – Zamanov (krojač)
 Žígec – Žígčevka – Žigčev (cimerman)

Zaboršt

Bálent – Bálentovka – Bálentov
 Gríčar – Gríčarca – Gričarjev
 Ihánček – Ihánčkovka – Ihančkov
 Jóhan – Jóhanca – Jóhanov (pleskar)
 Kávšek – Kávškovka – Kávškov
 Króšel – Króšljevka – Króšljev
 Kúkelčan – Kúkelčca – Kukulški
 Námbra – Námbravka – Námbrav
 Omáhen – Omáhnovka – Omahnov
 Požéž – Požéževka – Požéžev
 Tónka – Tónkovka – Tónkov
 Starc – Stárka – Stárčev
 Stármec – Stármečka – Stármičev
 Šemě – Šeměčka – Šemetov
 Vdab – Vdábovka – Vdabov (mizarstvo)

Viri in literatura

- Slovar slovenskega knjižnega jezika, DZS, Ljubljana, 1994.
- Besedišče slovenskega jezika, ZRC SAZU, Ljubljana, 1998.
- Janez Perpar: Slovar izposojenk v šentpavelskem govoru okrog leta 1945, Ljubljana, 2001.
- Ivana Černelič Kozlevčar: Nekaj značilnosti iz višnjegorskega govora, v zborniku V Višnjo Goro, KS Višnja Gora, 1998.
- Lastna zbirka doslej uradno nezapisanih besed iz šentpavelskega govora.

Gim

Digrajski - Digrajski - Digrajski
 Golaf - Golaf - Golaf
 Kani - Kani - Kani
 Mikol - Mikol - Mikol
 Prid - Prid - Prid
 Polon - Polon - Polon
 Simek - Simek - Simek
 Šna - Šna - Šna
 Vencej - Vencej - Vencej

Sla

Adamič - Adamič - Adamič
 Goraj Mičed - Goraj Mičed - Goraj Mičed
 Ploč - Ploč - Ploč
 Pouchet - Pouchet - Pouchet
 Šna - Šna - Šna
 Spodnji Mičed - Spodnji Mičed - Spodnji Mičed
 Stava - Stava - Stava
 Šna - Šna - Šna

Vab

Čiček - Čiček - Čiček
 Šna - Šna - Šna
 Bepaj - Bepaj - Bepaj
 Daci - Daci - Daci
 Dlabec - Dlabec - Dlabec
 Dlabec Koval - Dlabec Koval - Dlabec Koval
 Dlab - Dlab - Dlab
 Pajp - Pajp - Pajp
 Goraj Koval - Goraj Koval - Goraj Koval
 Grahek - Grahek - Grahek
 Grandel - Grandel - Grandel
 Jeri - Jeri - Jeri
 Jurah - Jurah - Jurah

Zajeti

Bilci - Bilci - Bilci
 Orca - Orca - Orca
 Ilnak - Ilnak - Ilnak
 Jahn - Jahn - Jahn
 Kriš - Kriš - Kriš
 Kriš - Kriš - Kriš
 Kriš - Kriš - Kriš
 Nima - Nima - Nima
 Omben - Omben - Omben
 Plet - Plet - Plet
 Tnja - Tnja - Tnja
 Šna - Šna - Šna
 Šna - Šna - Šna
 Šna - Šna - Šna
 Vab - Vab - Vab

IZ DEDOVIH SPOMINOV

Mihaela Jarc - Zajc*

V nekdanjih Zbornikih občine Grosuplje in v Mohorjevih koledarjih sem objavila že precej spominov starega očeta Mihaela Omahna, ki se je rodil 1854 v Malem Gabru in umrl 1942 v Višnji Gori, kjer je živel od leta 1882 kot trgovec, gostilničar, predsednik krajevnega šolskega sveta in dedendolski župan. Imel je tudi glavno zalogo tobaka za okraje Višnja Gora, Stična, Žužemberk in Trebnje.

Življenjske spomine je začel pisati v svojem osemdesetem letu, opisal pa je tudi vse vasi in tedanje družine okrog svojega rojstnega Malega Gabra: vse življenje se je počutil Šentvidca, med Višnjani na hribu in njim ni bilo kakšne posebne ljubezni: preveč so si bili različni. Vse življenje je pisal tudi gospodarski dnevnik, opise zemljišč, s katerimi je trgoval, in tudi opise vremena. Pisal je v velike zelene, črtaste trgovske knjige ali celo na svoje stare tovarne železniške liste. Če te razgrnem na notranjo stran, najdem vsemogoče: npr. 8. 2. leta 1913 Eilfrachtbrief, brzovozni list z nemškimi in nemško-slovenskimi žigi - 2 soda vina, 2 Barrel Speiseol, 30 zabojev mila, neparfumirano itd. Vse te liste je natančno označil s številkami strani. Na sedmi poli je ob robu beležka *Moje ženitne ponudbe in te predstavljam:*

V moji mladosti sem moral biti »fest« fant, ker me je vse rado imelo. Ženskam sem zelo dopadel, ne vem, če sem bil tako lep ali Bog si ga vedi kaj. N.pr. ko sem bil v poštni službi pri sv. Roku pri poštarju Čožu, je večkrat prišel iz Št. Vida k Čožu v gostilno zelo trebušast rdeč mož, S. po imenu, bil je silno bogat. Sredi Št. Vida je imel 2 hiši, prva gostilna, druga prodajalna, edina trgovina takrat v Št. Vidu. Razen tega je imel eno gostilno v Grižah in posestvo. Drugo posestvo je imel v Gomilah pod Studenskim klancem, tam, kjer je Meklenburška izkopavala starine. Vedel nisem, zakaj je tako pogosto hodil k Čožu v gostilno. Enkrat se je malo opijanil in povedal Čožu, da mu jaz tako dopadam, da bi me rad vzel za zeta, če bi tudi ne imel nobene dote. Povabil me je v svojo gostilno, da se bomo o tem več pomenili. Na prigovarjanje Čoža sem šel eno nedeljo na pogovor z očetom in hčerjo, več sleparjev me je pa čakalo zunaj, bil sem v nevarnosti, da me je končno moral hlapec peljati domov. Dekle mi ni dopadla, bila je kakor oče rdečega, zelo širokega obraza, razen tega nezakonska. Odpovedal sem.

Ko sem bil v službi v Višnji Gori pri trgovcu Puhu, Antonu Stepicu, sem se vozil po sejmovih s kramo, tako sva večkrat imela skupaj štante z bogato trgovko, vdovo M. Nekoč mi prinese v sejmu njena pomočnica pismo, v katerem se mi je ponudila za ženo. Jaz, mlad, namišljen »fest« fant sam nisem vedel, kaj naj na to pismo odgovorim. Ves nedolžen, kakor sem bil, grem domov k očetu s pismom ter povem, kaj me je doletelo. Oče so rekli: Hudiča, ti imaš pa res srečo. Jaz sem rekel: Ali pa nesrečo. Oče so rekli: Pojdiva na Breg k Štihu, tvojemu krstnemu botru, da se bomo posvetovali. Stanje je bilo tako: ponudena nevesta, stara 40 let, široka, debela vdova, je imela enega sina in silno bogastvo v Št. Vidu, najlepša nova hiša je bila ravno zdelana, ko sem dobil to ponudbo. Moj oče in boter sta mi svetovala, da tu ne bo sreče, kakor je slabo delala s prvim možem, tako bo z menoj. Odpovedal sem ji, bila je silno užaljena, vdala se je pijači in kmalu umrla.

Ko sem bil v službi v Višnji Gori pri trgovcu Puhu, je hodila v trgovino veliko kupovat kuharica po zamrlem duhovniku Zabračarjevem (Kozlevčar), ki je kupil hišo Na fabrki. Ko je umrl, je celo premoženje in hišo zapustil tej kuharici. Bila je Nemka, slovensko je slabo govorila. Nisem vedel, zakaj je prišla vsak dan v trgovino, zaljubila se je v mene. Začela mi je pošiljati torte, potice, krofe,

* Višnja Gora, Ciglerjeva 18.

Puhovi otroci in jaz smo prav dobro živeli. To mi je prišlo v dokaz, da me ljubi, vabila me je, naj jo pridem Na fabrko obiskat. To je hiša, ki sem jo pozneje na prošnjo Višnjjanov leta 1882 kupil od Mlakarja, kateremu jo je ona kasneje prodala. Nekoč prinese soseda Godlčeva od kuharice eno lepo šatulo, zaklenjeno, ključek pa v pismu, v katerem se mi ponuja v zakon. Vsa njena gotovina v zlatu in srebru ter veliko turških lozov in druge vrednosti so bile v šatuli. Kaj je s tem storiti, zopet skrb. Šel sem zopet k očetu v posvetovanje. Oče so mi zopet odsvetovali, poslal sem ji šatulo z vsem nazaj in sporočil, da mi oče tega ne dovolijo. Znoreti je hotela in še naprej je norela za menoj. O sv. Mihelu je v moji rojstni vasi žeganje, kako sem se prestrašil, ko v cerkvi zagledam dve Višnjanki, Puhovo Zefo in našemljeno kuharico, katero je vse gledalo. Našemila se je z imenitnim slamnikom in opravljena kakor kaka grofica. Naenkrat se je doznalo, da je to moja odklonjena nevesta. Sram me je bilo grozno, še večjo žalost pa je imela našemljena baba in kakor mi je Zefa, njena spremljevalka, doma v Višnji Gori povedala, da je grozno jokala celo pot do doma, imele ste voznika Podgabrom. Nadvse je bila užaljena, ker je nismo povabili na štruklje k nam domov v Mali Gaber.

Tudi moj blagi gospodar Puh, zelo bogat trgovec v Višnji Gori, pri katerem sem se izučil za trgovskega pomočnika, mi je večkrat, ko je bil dobre volje, ponudil svojo lepo hčer Maričko za ženo. S Puhovimi otroci smo živeli kot bratje in sestre, če je bilo treba kaj doseči pri očetu, so vedno mene prosili. Ker jim je mati zgodaj umrla, so imeli zelo radi očeta, ta jih je dal tudi šolat. Toda prišla je bolezen, umrla je za jetiko najmlajša hči Rezika, za njo priden prvi sin Jožko za črnimi kozami, za očetom je umrla še Marička. Ostal je nekaj časa živ le še najmlajši sin Anton, ki se je poročil s Šuštaršičevo iz Semiča z bogato doto; ko je Anton umrl, se je poročila s Pečjakom iz Ljubljane.

Vsak človek ima svojo srečo, srečen je pa le tisti, ki prav zadene. Ženitev z rajnko mamó je bila kakor beremo o sv. Jožefu. Brez kakega predznanja so mi bili zelo všeč Štangarjevi ljudje iz Radohove vasi. Ko sem šel v službo v Višnjo Goro, sem šel od mater kupovat en z usnjem obšit kofer. Po dolgem preišljevanju so mati, kateri so po stricu Anžlovarju, kanoniku v Novem mestu, podedovali ta kofer, vprašali Miclna, edino hčerko, in ker je Micl dovolila, sem jim dal za ta kofer, ki je še danes v hiši, 5 gld. Najbrž tedaj še nisva nič mislila na to, da bi bila kdaj mož in žena. Ženitev pa tudi ni bila težavna, čisto nedolžno sem najprej vprašal mater, če bi mi dali Micko, rekli so, moram vprašati očeta, oče so rekli, kar ti hočeš, če je Micl kontent. Micl se je pa nekaj obotavljala, nič kaj ni bila pri volji, končno je potrdila tudi Micl in tako sva prišla leta 1883 v zakon brez obotavljanja. Stric njen, Jozl, star mož, pa je rekel: Boga zahvali, če te Miha mara, ker on bi jo dobil, katero bi hotel. Tako se je pa najina ženitev izvršila, da sva bila nazadnje obadva zadovoljna in srečna v zakonu.

PRAFARA ŠKOCJAN PRI TURJAKU IN ŽUPNIK JANEZ JEREB

Jožef Marolt*

JANEZ JEREB (1873–1937)

Starodavna škocjanska fara je sodila v slavno turjaško gospostvo. Obsegala je vasi turjaških grofov v kulturnem osrčju Slovenije in v duhovnem obnebu slovenske klasičnosti (Primož Trubar, Fran Levstik, Josip Stritar). Mejila je na župnijo Šmarje, pod katero je spadal Št. Jurij, na Ig, Bloke in Dobrepolje. V njej so bili rojeni ali so delovali številni znameniti Slovenci. V cerkvi so pokopavali Turjaške grofe vse do izgradnje lastne kapelice na Turjaku.

Namen tega zapisa je, da obudimo spomin na župnika Janeza Jereba, ki je ljudem v Škocjanskih hribih v času Avstro-Ogrske dal kulturno vzgojo in pomoč, s katero so mnogi župljani dobili boljši kos kruha. Zaradi plemenitih ljudi, kot je bil župnik Janez Jereb, smo Slovenci kot narod obstali in preživeli. Bil je narodni buditelj, kronist, glasbenik, imel je prekrasen dar, ki ga je nesebično razdajal ljudem. Sam je neutrudno zapisoval in proučeval zgodovino krajev in usode ljudi, zgradil je farno cerkev in uredil Društveni dom za ljubiteljsko kulturo, v katerem je organiziral številne prireditve.

Župnik Janez Jereb je deloval v Škocjanu pri Turjaku od 22. 10. 1906 do 8. 10. 1930. Rodil se je v Ljubljani, Florjanska ulica 70, očetu Jakobu, ki je bil črkostavec, in materi Mariji, roj. Semrajc, iz Žužemberka. Umril je na Čušperku, pokopan pa je na Kopenju. V znak hvaležnosti so mu ob njegovi smrti nekdanji župljani postavili spomenik na pokopališču v Škocjanu. V letu 2003 je Kulturno društvo Škocjan spomenik obnovilo in prestavilo na vidno mesto ob Poslovilni hiši.

Kot kaplan je najprej služboval v Žužemberku, od oktobra 1901 do oktobra 1906 pa je bil župnijski upravitelj pri Sv. Vidu nad Cerknico. Že kmalu po prihodu je tu zgradil novo, večjo farno cerkev, v Spominski knjigi pa je spisal zgodovino fare in opisal pomembne dogodke.

27. maja 1906 je grof Leon Auersperg (Turjaški) župnika Janeza Jereba "prezentiral" za župnijo Škocjan pri Turjaku. Premestitveni dekret je prejel 28. junija 1906. To pomeni, da si je Janez Jereb pridobil s svojim delom velik ugled. Zanimiva je njegova pripomba v svetovidski kroniki, zapisana pred odhodom na novo službeno mesto: »Škocjan pri Turjaku je težka fara.« Zakaj? Lahko samo ugibamo.

Prafaro Škocjan je leta 1260 ustanovil Herbert II. Turjaški, oglejski vazal. Istega leta so Ortenburžani ustanovili župnijo Dobrepolje, ker so plemiči zaradi zidave cerkva od Ogleja prejeli posestva. Tako je v zahvalo Herbert II. prejel od oglejskega patriarha Gregorja Montelonga gozdove na Blokah od izvira Iške in Raščice do gore Wartenberg (Straža). V tedaj nanovo predelani cerkvi v Škocjanu je bil prvi župnik Turjačan Baltazar, kancler oglejskega patriarha. V 16. stoletju je bila župnija zaradi podpore grofov Turjaških nad 35 let protestantska. V bližnji Raščici, ki je v tistih časih spadala v župnijo Škocjan, se je 8. ali 9. junija 1508 rodil Primož Trubar. Branja in pisanja se je Primož naučil pri domačem, škocjanskem župniku. V letih 1585–1589 je bil v Škocjanu za župnika znani in ugledni slovenski predikant Jurij Dalmatin. Župnija se je rekatolizirala leta 1598.

* Škocjan 21, 1311 Turjak, univ. dipl. ing.

Leta 1752 je papež Benedikt XIV. ukinil oglejski patriarhat in ustanovil goriško nadškofijo. Že naslednje leto, 9. 9. 1753, sta goriški nadškof Karel Mihael Attems in Ignacij grof Turjaški v župnišču Škocjan podpisala posebno listino, ki potrjuje, da so imeli Turjaški grofje patronat nad župnijo Škocjan in v tistem času veliko moč.

PRIHOD JANEZA JEREB A V ŠKOCJAN

22. okt. 1906 se je Janez Jereb poslovil od Sv. Vida. Čez slikovite soteske Iške je odšel peš v Škocjan. Ustavil se je pri kapelici na Gradežu in prosil Mater Božjo, da omehča srca Škocjancev, da bodo darovali za cerkev. Župnišče je dobil v tako slabem stanju, neurejeno in zanemarjeno, da mu prevozniki niso hoteli razložiti pohištva.

V Škocjanu so že leta 1891 nameravali popraviti cerkev. Izdelali so načrte in ustanovili stavbni odbor. Županstvo Lipljene je dalo načrte v pregled umetnostnemu konservatorju Konradu Črnologarju v Šmarje. Ta je opozoril, da se mora ohraniti pri krstnem kamnu gotski del (svod) cerkve ter napisna plošča z grbom Auerspergov. Popravili in povečali so leta 1898 samo zvonik. Gradnja cerkve je tako počakala župnika Janeza Jereba. Temu je ob prihodu načelnik stavbenega odbora Franc Pečnik iz Malih Lipljen izročil načrte. Zidarska dela so se oddala na dražbi 15. maja 1907, že 27. okt. istega leta pa je bila nova cerkev blagoslovljena. Povečana je bila od 134 m² na 234 m². Od starodavne cerkve je v novi cerkvi ohranjena apsida v desni kapeli, eno okno v prezbiteriju, rebra kapelice in en sklepnic.

Prva cerkvica je bila na istem mestu zgrajena okrog leta 1006. To letnico so ob podiranju cerkve našli nad srednjim gotskim oknom. Župnik Janez Jereb je zapisal, da ni drzna trditev, da ta letnica pomeni leto ustanovitve duhovnije. Beneficiat je bil tu že leta 1150.

Gradbena dela je izvajal zidarski mojster Ranko iz Cerknice, ki je gradil tudi cerkev pri Sv. Vidu. Dela je vodil ing. Jakše, kateremu se je posrečilo, da je k staremu prezbiteriju prizidana ladja z dvema kapelama v obliki križa.

Gazette v Škocjanu 1910.

Financiranje gradnje je zahtevalo izjemne organizacijske sposobnosti. To je bilo obdobje gospodarske krize, nezaposlenosti in odhajanja mladih v Ameriko. Župnik je bil iznajdljiv in neutruđen pri zbiranju denarja. Prosil in prejel je denar od samega cesarja Franca Jožefa, od ameriških izseljencev kot tudi od dobrotnice Josipine Hočevar, ki je živel v Krškem in je prispevala tudi za gradnjo šole v Škocjanu. Josipina Hočevar je edina ženska v Sloveniji, ki ima spomenik (v Radovljici), ki si ga je zaslužila z dobrimi deli v javno korist. Na pokopališču v Škocjanu stoji še danes lep starinski spomenik družine Hočevar iz vasi Podlog, ki je nekdaj spadala v župnijo Škocjan. Večino denarja za gradnjo pa so prispevali Škocjanci, ki so opravili tudi veliko prostovoljnega dela.

Kljub obilici dela z gradnjo in duhovniški službi je Janez Jereb našel tudi čas za vzgojo, poučevanje in kulturno udejstvovanje. Takoj ob prihodu je začel poučevati orgle. V orglarsko šolo je poslal dva učenca: Antona in Franca Marolta iz Malih Lipljen. Ustanovil je izobraževalno društvo, dramsko sekcijo, več pevskih zborov in knjižnico. Ustanovitev godbe na pihala 6. jun. 1909 je bil vrhunec kulturnega udejstvovanja. To je bila prva orlovska godba na Kranjskem. Godbenike je Janez Jereb učil tako, da se je najprej sam naučil posameznega glasbila. Časopis Slovenec je takrat godbo odsvetoval z opozorilom, da bo župnik vzgojil "progarje", ki bodo igrali na veselicah. Ta časnik je še leta 1908 priporočal tamburice, leta 1912 pa že godbo. V Škocjanu je godba delovala vse do druge svetovne vojne. Zaradi učenja glasbe in izobraževanja je po zaslugi Janeza Jereba kar osemnajst prebivalcev župnije pridobilo zaposlitev v intelektualnih poklicih. To so bili talenti, ki jih je odkril Janez Jereb in jim omogočil, da niso postali hlapci ali dekle oz. niso odšli za zaslužkom v Ameriko.

GOSPOD JANEZ IZ ŠKOCJANA

Pisatelj Fran Jaklič imenuje v svojih zapiskih župnika Jereba zaradi njegove priljubljenosti, vsestranskega udejstvovanja in odprtosti do kulturnikov tistega časa kar gospod Janez iz Škocjana. V župnišču je bil njegov pogosti obiskovalec. V zgodovinski povesti Ižanci gredo Jaklič opisuje srečanje s prijateljem Janezom, župnikom v ljubkem Škocjanu pri Turjaku, kjer je po srečnem naključju odkril skrivnost Ižancev. Takole piše: "Ker je bil župnik trenutno zaposlen, se je zbal, da bi se jaz ne dolgočasil, pa je porinil predme veliko knjigo: farno kroniko. Na, pa beri! Rečem vam, s takim zanimanjem še nisem bral kake kronike, kakor je bila ta. O nič suhoparnega, nič dolgočasnega in pusto uradnega! O ne! To je življenje! Dogodki, kakor so se vrstili in kakor so jih gledali in presojali ljudje. Pa kako raznovrstni! Kronist Janez je ujel vsak dogodek, opazil sleherno posebnost, nobena zadeva se mu ni zdela premalenkostna, da bi je ne popisal v kroniki. In zato je tako živa in zanimiva, prava zakladnica". Menim, da je z navedenim Fran Jaklič povedal o kroniki bistveno.

Jaklič je imel v načrtu, da napiše povest z naslovom "Škocjanski gospod", a do natisa ni prišlo. Pač pa sta bili v Domoljubu leta 1928 objavljeni dve poglavji iz te povesti: "Kako so dali Škocjanci zadnjo tlako baronu v Lisičje" in "Zadnji trenutki Toneta Krivanoga". Avtor teh vrstic je dramatično navedeni poglavji v dveh prizorih komedije Prekucije, ki ima šest prizorov in na satiričen način obravnava prekucništvo od revolucionarnega leta 1848 do današnje tranzicije. V letu 2003 je Kulturno društvo Škocjan z uspehom uprizorilo igro in z njo gostovalo v več krajih. To, da je gledališka dejavnost v kraju še danes živa, je delo gospoda Janeza.

V tistem času se je Janez Jereb družil z župnikom in pesnikom Antonom Medvedom, ki je služboval na gradu Turjak in je za prijatelja Janeza napisal tudi več priložnostnih pesmi. Prav tako sta se sestajala s pisateljem Franom Saleškim Finžgarjem, ki je bil nekaj časa župnik v Želimljah, in s Frančiškom Pavšičem, pesnikom in župnikom na Turjaku.

V času službovanja gospoda Janeza so hodili k maši v Škocjan ljudje vse od Grmade in Krvave Peči. Igrala je godba na pihala, peli so delno že izšolani pevci. V Društvenem domu so bile redne ljudske gledališke predstave. Ko je za obolelim župnikom v letu 1924 prevzel upraviteljstvo župnije

Janez Zupančič, je podrl dvorano v Društvenem domu ter zgradil hlev za živino. Napisi še danes pričajo, da je bil v zgradbi prosvetni dom. Oba sta bila župnika, pa kako sta bila različna!

Skupina naprednih občanov je leta 1923 ustanovila Prostovoljno gasilsko društvo Škocjan. Ker je kraj ostal brez dvorane, so v novem gasilskem domu uredili tudi dvorano za potrebe ljubiteljske kulture. Danes prazen sameva farovski hlev, nekdanji Društveni dom.

Upokojeni župnik lazarist Tone Zrnc, rojen v vasi Laporje, je iz Toronta (Kanada), kjer živi, napisal na zaprosilo avtorja 13. 4. 2003 o gospodu Janezu naslednje: »Izvrstno je pričevanje Janeza Klančarja iz Laporja. Z njim sem govoril leta 1975 v Pueblu, Kolorado, ZDA. Tam je bila močna slovenska naselbina. Slovenska kranjska podporna enota je 1902 postavila ogromno stavbo z gledališčem, galerijami in prostornim odrom. Na moje vprašanje: 'Ali ste kaj igrali? In kaj?', mi je Klančar odgovoril: 'Veliko smo igrali, npr. Hlapce Ivana Cankarja.' 'Kaj, Cankarjeve Hlapce ste igrali? Kje pa ste se naučili nastopanja na odru?' Njegov odgovor je bil: »Pri Janezu Jerebu v Škocjanu.«

To je potrditev več, da je Jerebovo kulturno delo presešlo lokalne okvire.

Ustanovil je več društev. Zanimivo je Društvo treznih, katerega namen je bil, da bi ljudi obvaroval in odvrnil od pijančevanja. Več o pijanski nadlogi v tistem času je razvidno v "Pesmi od pijanca", ki jo je zložil železniški cerkovnik Jože Mehle. To pesem je zapisal gospod Janez, ker cerkovnik ni znal pisati. Pesem so tudi peli, v kroniki so priložene note. Pesem je avtor tega zapisa dal v program škocjanske kulturne prireditve Stati inu obstati. Zanimivo je, da so bili mladi navdušeni nad besedilom, ki nazorno in realistično opisuje obnašanje odvisnikov in je glede na "Kebrov" zakon še danes uporabno v protialkoholni vnemi. Pesem od pijanca je zaradi lahkotne in aktualne vsebine objavljena v nadaljevanju tega zapisa.

PREJETA PRIZNANJA

Župnika Janeza Jereba sta za njegovo nesebično in požrtvovalno delo občini Žilče (Sv. Vid nad Cerknico) in Lipljene imenovali za častnega občana. Obe občini sta imenovanje izvršili s posebnim sklepom pristojnega organa; občina Žilče dne 6. 12. 1906 in Lipljene dne 22. 12. 1911. Menim, da je to eno redkih, če ne edino priznanje, ki se je ohranilo skozi stoletje in ga občine še danes podeljujejo svojim občanom v zahvalo za opravljeno delo.

Škofija je cenila Jerebovo pastoralno dejavnost in mu verjetno tudi zaradi uspeha pri zidavi dveh cerkva podelila naziv duhovni svetnik.

Kulturno društvo Škocjan mu je v zahvalo za njegovo delo na kulturnem področju leta 2003 odkrilo bronasti reliefni portret, izdelal ga je akad. kipar Ciril Hočevnar in je vgrajen v obnovljeni spomenik, ki so mu ga postavili župljani ob njegovi smrti.

Njegovo delo je bilo objavljeno tudi v tisku. Tako je dnevnik Slovenec 21. januarja 1934 v pri-spevku "Iz preteklosti Škocjanske fare in cerkve" obširno pisal o njegovem delu, objavil njegovo fotografijo ter razglednico nove cerkve. Izdelane so bile tudi razglednice z njegovo sliko.

KULTURNO DELO ZA ZAKLJUČEK

Pred nami je samonikla osebnost, ki gotovo spada v krog naših znamenitih občanov. Imel je dobrotljivo naravo, dobesedno je razdaljal svojo energijo in znanje.

Dne 8. 10. 1930 je razočaran peš odšel iz Škocjana čez Rožnik v Čušperk. Alojziju Pečniku z Gradeža, ki mu je brezplačno peljal revno pohoštvo v Čušperk, se je pismeno zahvalil: »Bog ti poplačaj, Alojziji, ki si lepo muziciral in pel v cerkvi. Ljubi Bog! Poplačaj vse dobrote drugim Škocjancem, ki so tako radi dali za cerkev. Kako sem bil vesel, ko je bila cerkev blagoslovljena.« 16. 11. 1933 se je z dopisnico oglasil Antonu Grudnu s Sloke Gore. Sporoča mu o svoji hudi bridkosti posebno leta 1927 in 1930. To utemeljuje domnevo, da je nastal med njim in njegovim naslednikom boleč nesporazum in da je zato proti svoji volji in nerad odšel iz Škocjana.

Namen teh vrstic ni bil predstaviti župnika kot pastoralnega delavca, omeniti pa moramo, da je zelo skrbel za vernost ljudstva in njegovo zvestobo Bogu. Uvedel je in uspešno vodil pobožnosti ter verske organizacije, kraju pa je pomagal tudi z odličnimi zvezami s takratnimi politikami. Vse to je lahko predmet nadaljnjih obdelav in raziskav.

VIRI

Kronika župnije Škocjan pri Turjaku.

Kronika župnije Sv. Vid nad Cerknico; podatke je posredoval župnik Jože Kovačič.

Repertorij krstne knjige župnije Sv. Jakob, Ljubljana.

Tomaž Kočar: Propad turjaške graščine, 1999.

Stane Granda: Zgodovinsko ozadje Jakličevih povesti, v: Fran Jaklič, Ižanci grede, 1998.

Tone Zrnec: Pismo, 13. 4. 2003

Leopold Sever: Iskal sem prednamce, 2003.

Polona Šega: Turjak skozi čas, 1988.

PESEM OD PIJANCA

Bog se usmil', kaj je na svet pijancev, Pijanc zdaj sam po hiši vpije,
 Šnopsarjev je največ Kranjcev, Tolče, tepe in razbije,
 Se v oštarij' preveč nažre, Nazadnje pa pijan obleži,
 Pa počasi domu gre. Dušo pa zlod'ju izroči.

Tam po poti omahuje, Pijanc ne more lahko spati,
 V plot in seč se zaletuje, Zmerom mora godrnjati;
 Nazadnje pa pijan obleži, Kadar se pa prebudi,
 Vpije, kolne in roti. Pa spet kolne in roti.

Kdor pijanca ogleduje, Pijanc za duhovna nič ne mara,
 Vsakdo se mu posmehuje, Pravi: naj me zlodej vzame!
 K' mora revež v blat' sedet'. Jaz ne maram za noben'ga nič,
 ----- Naj me vzame prec hudič!

Pijanc se komaj gor skobaca, Zlodej 'z pijanca dušo zvelče,
 In počasi naprej štraca, V peklensko brezno jo zavleče.
 Pa se kmal' postran zvali. "Tukaj boš moral zdaj bit',
 Pa spet kolne in roti. Iz tega krsja nič več it',

Se pijanc domu privleče, Pijanc zdaj v peklu mil' zdihuje,
 Baba straha vsa trepeče, Peklensko brezno ogleduje.
 Pijanc pa v hiši zaveči, "Moje življenje je zdaj preč,
 Baba pa prec' ven zbeži. S tega kraja ne bom več".

Otroc' začel' so se jokati, Birta tud' ne smem pozabiti,
 Klcati: oj ljuba mati. K' daje pijancem preveč piti.
 Pojdite ven še z nami vi, On mora svoj lon dobit'
 Naj pijanc sam v hiš' veči! In s pijancem v peklu bit'.

KULTURNO DELOVANJE AMATERSKEGA GLEDALIŠČA NA MULJAVI (1962–2003)

*Danijel Zupančič**

V prejšnji številki Zbornika je bilo opisano delovanje gledališča na Muljavi od leta 1924 do 1961 (v naslovu je prišlo do napake: navedena je letnica 1941, zato se bralcem opravičujem), v tem prispevku pa opisujem obdobje od leta 1961 do konca leta 2003. To obdobje je bilo za amatersko gledališče na Muljavi zelo aktivno. Z neprekinjenim delovanjem in z letnim gledališčem je v zadnjem obdobju postalo prepoznavno po celi Sloveniji.

OBDOBJE OD 1962 DO 1972

To obdobje sta zaznamovala dva pomembna dogodka. Prvi je vsekakor prihod učiteljice Danice Kastelic (roj. Videnič, iz Zagradca) z začetkom šolskega leta 1962/63 na Muljavo. Danica je bila aktivna na področju amaterskega gledališča že v krajih prejšnjega službovanja: v Škocjanu pri Turjaku in na Krki. Še z večjo vneto pa je nadaljevala svojo bogato gledališko pot v okolju z bogato tradicijo amaterskega gledališča, kot je bila že takratna Muljava. V režiji Danice Kastelic je v začetku leta 1962 igralska skupina s Krke gostovala na Muljavi s tragedijo Kovarstvo in ljubezen, v jeseni istega leta pa je Danica že režirala na Muljavi in za silvestrovo so uprizorili komedijo Stari grehi. V nabito polni dvorani so gledalce nasmejali Ciril Jurčič, France Kavšek, Vinko Sever, Tomaž Bregar, Danica Kastelic, Marjana in Tatjana Kocjančič (sedaj Lampret).

Leta 1963 je Kulturno društvo na občnem zboru imenovalo Danico Kastelic za predsednico. V tej vlogi je ostala do leta 2003, torej polnih in plodnih 40 let. Še daljšo funkcijo je imel v društvu le še blagajnik Vinko Sever, ki je bil na tem mestu še kakih 10 let več in je tudi lani predal posle mlajšim.

V letih 1963 do 1972 sta v amaterskem gledališču delovali dve skupini. Odrasli so bili tako ali tako že navdušeni in želni igranja na odru, Danica pa je organizirala tudi otroško skupino, ki je postala pozneje jedro gledališča na Muljavi in je podedovala veselje do gledališča od prejšnje generacije.

Aktivnosti amaterskega gledališča v tem obdobju lahko razdelimo torej na delo odraslih, delo mladih in organizacijo gostovanj drugih skupin na Muljavi. Ob tem je bil v letu 1963 ponovno obujen moški pevski zbor, ki je pod vodstvom Pavleta Žagarja iz Šentvida neprekinjeno deloval vse do leta 1977. Vse to je dajalo kraju tak utrip kulturnega delovanja, kot ga ni premoglo celo marsikatero mesto v Sloveniji. Pravzaprav so se prireditve kar vrstile. In čeprav je bilo kar veliko predstav in nastopov, je bila dvorana vedno polna. To so bila leta, ko so rasle želje po udejstvovanju in tudi potrebe po druženju ob domačih in drugih prireditvah.

Odrasla gledališka skupina je v tem obdobju uprizorila dramo Pot do zločina (1963), skupaj s pevskim zborom pa Večeri v gostilni (1963), Deseti brat (1964), veseloigro Krčmarica Mirandolina (1965), Deseti brat (1966) ter kulturno-etnološko prireditev Od lanu do preje (1968).

Otroško-mladinska skupina je vsako leto priredila najmanj 4 proslave z gledališkimi vložki in enodejankami, navadno povezane z državnimi in drugimi prazniki: pred 1. majem, za Dan republike (29. novembra), Dan žena (8. marca) in pred novim letom. Obenem pa so se mladi že preizkusili v pravem gledališču in odigrali igre Povodni mož, O bogatino in zdravilnem kamnu ter Zaloški fantje. V teh igrah so mladi začeli spoznavati čar gledališča, Danica Kastelic pa je usmerjala vse tiste

* *Danijel Zupančič, Muljava 8, 1295 Ivančna Gorica, univ. dipl. ing. stroj.*

navdušene otroke, da so pozneje redno igrali v igrah, ki jih je režirala ona ali pa njeni nasledniki. In kot je rečeno v pogovoru o jabolku, ki ne pade daleč od drevesa, se je tudi tu pokazalo, da so ti mladi igralci pretežno otroci tistih, ki so v predvojnem času ali takoj po vojni predstavljali jedro amaterskega igrilstva na Muljavi. Tako se je rodila nova generacija amaterskih igralcev in tehničnega osebja: Vinko, Božo, Slavko, Sonja in Irena Sever (otroci Vinka Severja), Franci, Srečko in Marko Ilovcar (otroci Micke Ilovcar, roj. Tekavec), Tončka in Igor Tekavec (otroka Toneta Tekavca), Dane in Mira Zupančič (otroka Marice Zupančič, roj. Meglen), Majda Jurčič (hči Cirila Jurčiča), Andrej Zajc (sin Milke Zajc, roj. Tekavec), Jernej Lampret (sin Antona Lampreta in nečak Albine Lampret, por. Nadrah), Jožica in Janez Zavodnik (nečakinja in nečak Micke in Toneta Zavodnik). Tem pa so se na novo pridružili Jože Sinjur, Tone, Jože in Viktor Kutnar, Jana Ižanc, Lidija Grden, Janez Svetin, Jože Miklavčič, Marina Hočevcar, Miha Zajc in drugi.

Leta 1969 so mladi gledališčniki uprizorili otroško igro Jurček, leta 1970 veseloigro Krpan mlajši in leta 1971 komedijo Pahljača. V tem obdobju se je za amatersko gledališče zgodil neljub dogodek, saj je Kmetijska zadruga Stična oddala dvorano tovarni Krka za skladišče zelišč. Neurejeni lastniški odnosi so kar nekaj časa krojili usodo Kulturnega društva Muljava. Igralcev pa to niti najmanj ni odvrnilo od ustvarjalnega dela. Tako so si mladi poiskali prostor za uprizoritev kar na šolskem hodniku (Jurček) in v kleti šole (Krpan mlajši, Pahljača). Izdelali so začasen oder z zavesami in kulisami. Mladi so šli tudi na prva gostovanja, in sicer z Jurčkom na Dvor pri Žužemberku in v Šentvid, s Krpanom mlajšim in Pahljačo pa v Zagradec. Posebej zanimivo je bilo

Igralci prve predstave na prostem – Deseti brat 1964, stojijo, od leve: Jože Zajc (Mežon), Alojz Bregar (Miha izpod Gaja), Tone Bregar, Alojz Kavšek, Slavko Kastelic (Obrščak), Tone Skubic, Ivan Bregar, Karel Kutnar (Zmuzne), Vinko Sever (Marjan), Albina Nadrah (Krivčevka), Tone Erjavec (Krivec); v sredini od leve: Ciril Zajc (Dolef), Slavko Jaklič (Piškav), Jože Zajc (Benjamin), Slavko Sever (Balček), Danica Kastelic (Manica), Lojze Kastelic (Kvas), Micka Ilovcar (Marička); sedijo spredaj, od leve: Tone Tekavec (Krjavelj) s kozo, Ciril Jurčič (Martinek), Vera Zajc (Francka) in Tone Zajc ml. (Francelj).

gostovanje Jurčka na Dvoru, saj se je cela igralska skupina s kulisami in rekviziti peljala z vozom s konjsko vprego. Dvorana je bila nabito polna, »potujoče gledališče« pa zanimivo za vse, ki so ga opazili na poti. Igralcem pa je ostalo v spominu do današnjih dni, da jih je na poti nazaj pošteno namočil dež.

Drugi pomemben dogodek za obdobje 1962–1972 pa je prva uprizoritev na prostem leta 1964. To leto je v gledališču odraslih zažvela ideja, da zaigrajo tudi pod milim nebom. Deloma so k temu prispevale neurejene razmere v dvorani, deloma pa jih je spodbudila ideja, da bi igra Deseti brat v naravi bila še bolj zanimiva. Danica je s to idejo pravzaprav dala temelje za poznejše letno gledališče na Muljavi, čeprav je do uresničitve tega preteklo še nekaj časa. O izbiri primernega prostora so se kar nekaj časa posvetovali, nazadnje so izbrali dolinico za Jurčičevo domačijo, ki jo na zahodu zapira mogočen bukov gozd (Tokčev boršt). Premiera je bila 6. maja 1964, ponovitev pa dan pozneje. Igralci so se po predstavi, ki je bila za takratni čas zelo dobro obiskana, tudi slikali.

Leta 1966 je bila 100-letnica izida romana Deseti brat, zato je bila na pobudo Cirila in Metoda Jurčiča ponovno uprizorjena igra Deseti brat na prostem, tokrat pod režijskim vodstvom Janeza Eržena, znanega slovenskega igralca, ki je bil rojen v Ivančni Gorici. Janeza Eržena so na Muljavo povabili Ciril in Metod Jurčič ter Tone Tekavec in je tudi pozneje v letnem gledališču večkrat sodeloval kot svetovalec pri režiji ali režiser. Predstavi sta bili 25. in 26. junija 1966 na istem kraju kot leta 1964 z zelo podobno zasedbo, le da je Kvasa odigral Ilija Bregar, Manico – Tatjana Kocjančič (por. Lampret), Maričko – Tanja Jurčič in Piškava – Metod Jurčič. Številen obisk, na ponovitvi je bilo 723 gledalcev, je že nakazoval, da bo priljubljenost amaterskega gledališča na prostem z dramatisacijo Jurčičevih del velika.

OBDOBJE OD 1972 DO 1981

To obdobje je zaznamovalo več novih dogodkov. Mladinska gledališka skupina se je organizirala pod vodstvom Danijela Zupančiča (avtor tega prispevka). Zveza kulturnih organizacij Slovenije je namreč v teh letih organizirala številne seminarje za mlade režiserje, scenariste in tehnične kadre v amaterskih gledališčih. Marjan Belina, Štef Potočnik, Jože Vozny in drugi so na številnih seminarjih dali veliko novih znanj, ki so jih mladi navdušenci gledališča prenašali v prakso na domačih odrih. V letih 1972 do 1981 je tako mladinska gledališka skupina uprizorila pod režijskim vodstvom Danijela Zupančiča (Daneta): Glavni dobitek (1972), Večer med polharji – prireditev na prostem (1972), satirični večer Spomenik brez podstavka (1973), Klubski večer ob Dnevu žena (1973), Gospod Evstahij iz Šiške (1975), Zakonski vrtiljak (1976), Domovina, ti si kakor zdravje – ob 100-letnici Cankarjevega rojstva (1976), Naši trije angeli (1977), Androkles in lev – v novoletnem programu za otroke (1979) ter Zares čuden par (1980). Mladi navdušenci so poleg predstav v domači dvorani, ki je zopet služila svojemu namenu, zelo radi odšli na gostovanja. Tako so gostovali po večini odrov v takratni občini Grosuplje: v Zagradcu, Šentvidu, Podtaboru, Šmarju, Žalni, Dobrepolju, Ivančni Gorici, Ponikvah in Račni. Poleg tega pa so prav radi odšli na gostovanje tudi izven občine – na Dvor, v Sotesko, Veliko Loko, Žužemberk, Dobrnič. Tu so jih vedno radi sprejeli pa tudi obiskovalcev je bilo vedno veliko.

Ob tem so pod režijskim vodstvom Danice Kastelic nastajale uprizoritve, kjer so sodelovali člani mladinske gledališke skupine, otroci in odrasli. V tem obdobju je amatersko gledališče pod njenim vodstvom uprizorilo enodejanki Diletantska predstava in Berite novice (1972), za občinski praznik enodejanko Mati (1972) pa Mačeha in pastorka (1974), Sobota greha (1974), Čudežni pisalni strojček (1975), Sosedov sin (1976), za Dan žena 1976 - Pri babici, Pamet jo je srečala (1977), Stric Ihta (1978), Sosedov sin – na prostem (1981).

Drugo pomembno dogajanje se je sukalo okrog ponovne pridobitve dvorane za kulturne dejavnosti. Člani Kulturnega društva so si na občnem zboru leta 1972 postavili za cilj pridobiti dvorano v lastništvo Krajevne skupnosti Muljava, saj so starejši člani društva dvorano gradili

s prostovoljnimi delom, vendar lastništvo ni bilo urejeno: zemljišče in stavba sta bili vpisani na Kmetijsko zadrugo Stična, ki je prostore upravljala. Le veliki prizadevnosti članov društva, prekaljenih amaterskih igralcev, in pripravljenosti takratnega direktorja KZ Stična Nemaniča za dialog gre zahvala, da je leta 1979 le prišlo do podpisa pogodbe o prenosu lastninske pravice nad dvorano, zemljiščem in pomožnimi prostori. Pred tem so od leta 1972 dalje na osnovi sporazuma s KZ Stična prizadevni člani društva že lahko uporabljali dvorano, pri tem pa so s prostovoljnimi delom pomagali seliti skladiščena zelišča in izvedli toplotno izolacijo stropa, kot da bi že tedaj vedeli, da bo dvorana nekoč spet kulturna. Ob tem so si veliko osebno prizadevali Danica Kastelic, Tone Tekavec in Ciril Jurčič. Po letu 1979 pa so se še z večjo vnemo lotili obnove, saj se je že približevala 100-letnica Jurčičeve smrti, ko je dvorana tudi ob pomoči Občine in kulturne skupnosti Grosuplje dobila novo, sodobno podobo.

V obdobju po letu 1972 se je amaterska gledališka dejavnost po občini Grosuplje razmahnila. Poleg amaterskih gledališč s tradicijo na tem območju, kot je bilo Šmarje, so se na novo osnovala gledališke skupine Stične, Gimnazije Stična, Mlačevega, Račne, pozneje tudi Žalne, Ivančne Gorice in Šentvida, ki so zelo rade prihajale gostovat na Muljavo, kjer je bilo obiskovalcev vedno polno. Radi pa so obisk vrnili tudi igralci iz Soteske, ki so več let zapored prihajali na Muljavo gostovat. Z igro Veriga so leta 1984 gostovali tudi amaterski igralci slovenskega društva izseljencev iz Nürnberga, gostovalo pa je tudi Šentjakobsko gledališče iz Ljubljane s komedijama Ščuke pa ni (1977) in Državni lopov (1980). Tako se je v letih 1972 do 1981 na Muljavi zvrstilo čez 50 različnih predstav gostujočih gledališč. Lahko bi rekli - že pravi gledališki abonma. Poleg gledaliških predstav so bili v goste povabljeni tudi člani alpinističnih odprav in potopisni predavatelji (V slovenskih gorah, Makalu, Po Turčiji).

Gledališki program v letu 1981 je bil posvečen 100-ti obletnici Jurčičeve smrti. 8. maja je bil v obnovljeni dvorani Simpozij o Josipu Jurčiču, nato pa je sledila predstavitev amaterskih in poklicnih igralcev, ki so doslej igrali vlogi Desetega brata in Krjavlja. Spomladi je Danica Kastelic za uprizoritev na prostem dramatisirala povest Sosedov sin. Maja 1981 je bila otvoritev novih objektov pri Jurčičevem muzeju in igralci so imeli ob slabem vremenu okrilje za vaje tudi v novem »podu«. Premiera Sosedovega sina na prostem je bila 6. junija, ponovitvi pa 13. junija in 4. julija. Vse tri predstave so bile zelo dobro obiskane, saj je bilo na vsaki več kot 570 gledalcev.

V oktobru 1981 je muljavsko amaterske igralce k snemanju filma Deseti brat povabil režiser Vojko Duletič. Snemanje je bilo nova dogodivščina za vse sodelujoče igralce, ki so okusili, da je za kakih pet minut filma potrebno nekaj ur predpriprav, nato pa še cel dan snemanja. »Je pa že bolje kar v živo in pred dvorano ali dolinico, polno občinstva«, so dejali ta stari gledališniki in odslej v filmih niso več sodelovali.

In tudi na eni od premier filma na Muljavi naslednje leto nad filmom niso bili navdušeni, saj ni nihče od ljudskih likov govoril po muljavsko.

OBDOBJE OD 1982 DO 2003

To obdobje amaterskega gledališkega delovanja je bilo v pretežni meri osredotočeno na uprizorjanje Jurčičevih del na prostem. Sicer so v kulturnem društvu razpravljali, ali bi gledališče na prostem za Jurčičevo domačijo uprizarjalo samo Jurčičeva dela ali pa naj se posveti vsem slovenskim ustvarjalcem. Odločitev je bila sprejeta 1984 in od takrat so se kot režiserji in organizatorji vsakoletnega projekta uprizoritve Jurčičevih del na prostem preizkušali Danica Kastelic, Danijel Zupančič in Janez Eržen. Ob tem jim je stala ob strani številna tehnična ekipa, v kateri so več let aktivno sodelovali Vinko Sever ml., Igor Tekavec, Jože Sinjur, Dore Južna, Lado Božjak in v zadnjem času Maja in Matija Sever, Igor Adamič, Robert in Branko Glavan, Vojko Hočevar ter Martin Bele.

V tem obdobju je bilo v dvorani poleg proslav uprizorjenih kar nekaj gledaliških del pod režijskim vodstvom neumorne Danice Kastelic: Zaloški fantje (1982), Vozel (1983), otroška igrica Krtačka zobačka (1985), Jurček (1987), Zveze in razveze (1990), Cvet in sad (1994), Stric Ihta (1999).

Leta 1983 so igralci igro Vozel uprizorili tudi na prostem, vendar obiskovalcev ni bilo toliko kot pri bolj znanih Jurčičevih delih.

Igralci od najmlajših do najstarejših so se zbrali in sodelovali v projektih letnega gledališča s konceptom uprizarjanja Jurčičevih del že leta 1981, ponovno pa leta 1984 v igri Domen, ki jo je režirala Danica Kastelic.

V letih 1985 do 1989 je režijo Jurčičevih del na prostem prevzel Danijel Zupančič. Pri režijskem delu in dramtizacijah je sodeloval Janez Eržen kot svetovalec. V teh letih je bilo vloženega tudi veliko dela v izboljšanje pogojev na letnem prizorišču in v tehnično opremljanje gledališča. Ob pomoči Kulturne skupnosti Grosuplje je bila asfaltirana ploščad, položeni električni kabli in postavljena uta za rekvizite ter nadstrešek ob gospodarskem posloplju za kulise. Ob tem so igralci pri vsaki akciji sodelovali s prostovoljnim delom. S prostovoljnim delom in zaslužkom od vstopnine so prenovili tudi streho dvorane.

Prva uprizoritev na prostem pod Danetovim režijskim vodstvom je bila uprizoritev Desetega brata leta 1985. Nekoliko prenovljeno so jo ponovili tudi poleti 1986. Obe uprizoritvi sta doživeli rekorden obisk, saj je bilo od devetih predstav kar na šestih več kot 1000 gledalcev. Na uprizoritvi 6. julija 1985 je bilo nad 1700 gledalcev. Igralska zasedba je bila kar prenovljena, le Krjavlja je ponovno igral Tone Tekavec, Slavko Kastelic pa vlogo Obrščaka. Od igralcev iz leta 1966 pa so sodelovali še Ciril Jurčič, tokrat v vlogi Piškava, Vinko Sever st., tokrat v vlogi graščaka Benjamina, in Alojz Hočevnar v vlogi moža.

Prizor bitke med Muljavci in Turki na obzidju cerkve – Jurij Kozjak 1988.

Ob iskanju novih uprizoritev je za leto 1987 Dane izbral povest Rokovnjači. Igralci so bili stari znanci in so z veseljem sprejemali vloge, le za vlogo poročnika Vernazza je bilo težko najti igralca. Končno se je opogumil Matjaž Rogelj, ki je zaupal tehnični ekipi, da bo pripravila tehniko za »varno« obešanje, ki ga je scenarij predvideval v prizoru, ko Vernazza rokovnjači ujamejo in obešijo. V tem letu je bilo poleg premiere še pet ponovitev.

Naslednji dve leti sta bili posvečeni največjemu in tehnično najzahtevnejšemu projektu v letnem gledališču v tem obdobju – po povesti Jurij Kozjak sta dramtizacijo pripravila Dane Zupančič in Janez Eržen. Režija je slonela na špektaklu, saj je povest dokaj kratka in nima veliko dialogov. Pri pisanju scenarija so bili v ospredje postavljeni množični prizori, ki so povezovali zgodbo in hkrati dajali predstavi živahnost. V predstavi je sodelovalo 66 igralcev, 10 konj in več kot 15 sodelavcev tehničnega osebja. Ta obseg je presegal igralski in tehnični potencial društva, tako da je Dane povabil k sodelovanju igralce in konje s Krke in drugih okoliških krajev. Najtežje je bilo podeliti vlogo grbastega Petra, ki ga Turki obesijo za nogo na gorečem Breznikovem kozolcu. Odlično jo je odigral Jernej Lampret. Posebno doživetje so bile vaje s konji, saj je bilo kar precej padcev, ker igralci niso bili vajeni ježe, konji pa ne kovinskih oklepov, šlemov in drugih oblačil vitezov in Turkov. K sreči se je večina padcev končala srečno, le eden je bil hujši in igralec z zlomljenimi rebri je predstavo gledal s klopi za gledalce. Izvedenih je bilo veliko svetlobnih in zvočnih efektov, ki so dajali predstavi posebno privlačnost. Odlična ponazoritev gorečih gradov, samostana, kozolca pri Brezniku, bliskavica ob bitki Turkov na obzidju muljavske cerkve in drugo so potrdili, da je tehnična ekipa odlično opravila svoje delo. V zaključnem prizoru pa je bila s sulicami v zaporedju barv slovenske zastave že nakazana želja po slovenski osamosvojitvi.

To leto se je skupina prvič srečala s slabim vremenom, ki je krojilo usodo vaj in prve predstave. Na vajah je zaradi obilnega dežja in konjskih kopit nastalo blato, ki so ga morali pred premiero odstraniti po celotni površini in nasuti peska, da se je deževnica hitro odcedila. Na premieri pa se je sredi predstave ulila obilna ploha, ki je pognala gledalce, igralce in konje pod vse bližnje strehe. Po polurni plohi pa se je predstava nadaljevala!

Zadnji prizor v uprizoritvi Jurija Kozjaka, 1988 – del igralcev s sulicami, ki ponazarjajo slovensko zastavo.

V obdobju Danetovega režijskega vodstva je cela ekipa igralcev in tehničnega osebja po zaključku sezone odšla na izlet. Ob tem so si na Koroškem ogledali tudi dve predstavi na prostem, in sicer Veliko puntarijo (1986) v Šentprimožu in Miklovo Zalo (1988) v Šentjakobu v Rožu. Izleti za igralce so bili organizirani tudi pozneje, le da so bolj turističnega značaja in niso povezani z obiski drugih gledališč.

Leta 1990 je scenarij in režijo uprizoritve Jurčičeve povesti Tihotapec prevzel Janez Eržen. To je bilo dokaj nepoznano delo, je pa igralcem dalo veliko zanimivih in zabavnih trenutkov. Zanimiv je dogodek, ko so poredni rekviziterji na generalki tihotapcem tobaka, ki so spali nad zidanico, v vreče položili betonske kvadre. Igralci - tihotapci pa niso hoteli prekiniti generalke in so vsi sključeni pod težkim bremenom prekoračili v scenariju določeno pot. Rekviziterji so se morali po generalki odkupiti s pijačo, a se je splačalo, saj so se med prizorom od srca nasmejali.

V uprizoritvi Tihotapca je vlogo Frtnatka Tekmeca odlično odigral Tone Tekavec. Za to vlogo in predhodne vloge Krjavlja v Desetem bratu in za opata v Juriju Kozjaku je Tone Tekavec leta 1990 prejel Severjevo nagrado za najboljšega amaterskega igralca. To je bilo veliko priznanje za njega in celo igralsko skupino. Igro Tihotapec je skupina ponavljala tudi v sezoni 1991. V obeh sezonah so uprizorili Tihotapca 10-krat.

V letih 1992 in 1993 so muljavski amaterji na prostem uprizorili ponovno Desetega brata, tokrat v dramatisaciji in režiji Janeza Eržena. Igralska zasedba je bila podobna kot v letu 1985 in tudi približno toliko obiskovalcev je bilo: v 5 predstavah skupaj več kot 5000, kar je potrdilo, da je Deseti brat od vseh Jurčičevih del najbolj obiskana uprizoritev.

Igralska zasedba v uprizoritvi *Domna* 1994, stojijo, od leve: Alojz Ihan, Ciril Jurčič (Sova), Janez Eržen (režija), Franci Ilovar (Domen), Jože Blatnik, Srečko Godec, Karolina Drobnič, Jože Sinjur (Jurec), Dragica Strojjan, Minka Grden, Janez Godec, Micka Čandek, Aleš Strojjan, Anica Jaklič, Milan Bregar, Minka Godec, Alojz Hočevnar, Slavko Kastelic (župan), Vinko Sever, Pepca Kutnar, Lidija Zajc (Meta), Darinka Erjavec; sedijo oz. čepijo, z leve: Igor Adamič, Polde Bregar, Marko Struna, Iztok Erjavec, Saša Namar, Janez Zavodnik, Karmen Erjavec, Samo Matkovič, Tone Tekavec (Urh s Kostela), Lea Čož, Damjana Kutnar, Dore Južna (scena, poslikava), Martin Sever, Milena Jurčič, Igor Tekavec (scena), Irena Tekavec (Jurčeva Anka), Matija Sever (luč), Tina Ilovar, Vinko Sever ml. (tehnični vodja), Tanja Zajc, Tone Erjavec (puškar), Stane Kovačič in Tone Jamnik.

Naslednje leto je bila v dramtizaciji in režiji Janeza Eržena uprizorjena na prostem igra Domen. Kot lektor je sodeloval Mihael Glavan iz Stične, ekipa igralcev in tehničnega osebja pa je bila skoraj enaka kot prejšnja leta, le razdelitev vlog je bila prilagojena glede na igralske izkušnje. Domna so poleti 1995 ponovili.

Leta 1996 je dramtizacijo in režijo uprizoritve na prostem prevzela zopet Danica Kastelic, in sicer z igro Cvet in sad. To Jurčičevo delo je bilo po meni znanih podatkih tedaj prvič uprizorjeno in mnogim obiskovalcem sploh nepoznano. Skupini so se pridružili nekateri novi, mlajši igralci, ki so se prvič spoprijeli z gledališčem in igro na prostem. V šestih predstavah si je igro ogledalo okrog 3000 obiskovalcev.

Naslednjo uprizoritev na prostem je režiral zopet Janez Eržen, in sicer igro Sosedov sin. Predstava je bila ponovljena tudi poleti 1998. V obeh letih so igralci uprizorili igro 12-krat, pri čemer je bilo vsako leto skupaj okrog 5000 obiskovalcev.

Leta 1999 je Janez Eržen s »staro« zasedbo še enkrat režiral igro Deseti brat, ki pa je bila zaradi slabega vremena odigrana le trikrat. To leto je Janez Eržen praznoval svojo 70-letnico, kar so skupaj proslavili vsi igralci in organizatorji letnega gledališča na Muljavi.

Danica Kastelic je med tem že dramtizirala naslednje Jurčičevo delo – povest Kloštrski zolnir. Premierna uprizoritev v letnem gledališču je bila 30. junija 2000., tej so sledile še tri ponovitve. Krog igralcev se je po odhodu Janeza Eržena nekoliko zmanjšal, vendar se je v amatersko gledališko življenje vsako leto vključilo nekaj novih igralcev. Tako je tudi v tej uprizoritvi nastopilo čez 40 igralcev vseh starosti.

Leto 2001 je prineslo zopet novost pri uprizoritvah Jurčičevih del na prostem. Danica Kastelic je dramtizirala in režirala povest Doktor Zober. V 6 uprizoritvah si je igro ogledalo okrog 3500 obiskovalcev. Obiskovalci in igralci so z vsako novo igro spoznali Jurčiča in njegova dela, a vsako leto so se v mislih spomnili Krjavlja in drugih likov iz Desetega brata.

Tako so tudi Danico Kastelic igralci nagovorili, da je v letu 2002 režirala Desetega brata po skoraj 40 letih od njene prve režije tega dela. Izbrala je drugo zasedbo, kot je bila v zadnji režiji Janeza Eržena. Tako je Desetega brata odigral Dušan Grden, Krjavlja – Jernej Lampret, Kvasa – Marko Zajc, Manico – Irena Tekavec. Le Ciril Jurčič v vlogi graščaka Benjamina in Alojz Hočevnar kot mož z metličjem sta ostala od igralske ekipe iz leta 1964. Za mnoge pa lahko ugotovim, da sodijo že v tretji rod tistih, ki so igrali prva leta po vojni. Ti naši krajani in sorodniki so pustili naslednikom dovolj igralskega daru in ljubezni do amaterskega gledališča, da se tudi za bodočnost gledališkega ustvarjanja na Muljavi ni bati.

Ob koncu pregleda si želim kot eden od igralcev, režiserjev in organizatorjev, da bosta navdušenje in tradicija igralskih družin še naprej krepila amatersko gledališče in kulturno ustvarjalnost na Muljavi. Prepričan sem, da bodo gledalci z različnih koncev Slovenije radi prihajali na Muljavo in uživali v novih predstavah, ki se obetajo.

VIRI

Kronika KD Josip Jurčič Muljava.

Blagajniška knjiga KUD Muljava.

Osebni zapiski – Danijel Zupančič.

Osebni razgovori z Marico Zupančič, Albino Nadrah, Cirilom Jurčičem, Vinkom Severjem in Danico Kastelic.

IVAN REMIC – ŠENTJURIJSKI UČITELJ

*Jožica Krašovec**

VAŽNO JE, DA ZGODOVINE NE POZABIMO, SAJ JE TEMELJ TEGA, KAR DANES SMO. PRI TEM MORAMO OSTATI RESNICOLJUBNI. (dr. Tamara Griesser Pečar)

S tihimi koraki po ovenelem listu prihaja v deželo kot vsako leto tudi letos jesen, vsa lepa, pisanih, toplih barv in bogata z darovi. Ne vem, zakaj se mi je utrnila misel - vprašanje: Kakšna jesen, kakšen je bil dan, ko je nastopil svojo prvo učiteljsko službo Ivan Remic na ljudski šoli v Št. Juriju pri Grosupljem davnega 25. oktobra 1875. leta?

Velika sprememba je bila to v njegovem življenju.

Rodil se je 26. aprila 1850 v Kranju, Mesto 159, očetu Bartolomeju Remicu in materi Mariji, rojeni Verdir. Oče je bil lastnik delavnice odev na Rupi pri Kranju, mati pa gospodinja. V družini je bilo rojenih pet otrok. Dva sta umrla v otroštvu, ostali so trije sinovi – srednji je bil Ivan. Ko je dopolnil 15 let, mu je umrl oče, pri tridesetih še mama. Po šoli v Kranju se je vpisal na ljubljansko učiteljsko in ga leta 1875 zaključil z maturo. 25. oktobra 1875 je že nastopil službo kot prvi stalni učitelj na ljudski šoli v Št. Juriju pri Grosupljem. Aprila 1884 je pred Komisijo za splošne in meščanske šole v Ljubljani opravil strokovni izpit in tako pridobil usposobljenost za poučevanje v nemškem in slovenskem učnem jeziku. V istem letu je opravil tudi izpit za poučevanje verouka. Tudi ta izpit je bil opravljen v Ljubljani.

Slika je bila posneta v gostilni Pri Amerikancu v Ljubljani, kamor je Ivan Remic (s klobukom) pospremil na vojsko sina Jožeta (sedi ob njegovi desni strani); s Soške fronte se Jože ni vrnil.

* Ljubljana, Abramova ulica 23.

Iz šolske kronike je razvidno, da je že naslednje šolsko leto 1876–1877 v Št. Juriju uvedel ponavljalno šolo, ki se je začela pozneje kot redna in končala pred njo: trajala je od 1. oktobra do 31. marca. Ponavljalna šola je bila za dečke ob četrtkih in nedeljah, za deklice pa samo ob četrtkih.

Šola v Št. Juriju je bila enorazrednica: Remic je bil edini učitelj za vse predmete, razen za verouk, ki ga je poučeval župnik. Otroci so prihajali k pouku dopoldan in popoldan.

V šolski kroniki je šele od leta 1896 dalje objavljen popis učencev, in sicer:

LETO	Dečki	Deklice	Skupaj
1896	103	85	188
1897	107	89	196
1898	107	97	204
1899	117	86	203
1900	109	96	205
1901	103	82	185
1902	103	91	194
1903	108	95	203
1904	105	101	206
1905	96	98	194
1906	96	100	196
1907	99	98	197
1908	97	97	194
1909	104	97	201
1910	117	99	216

Podatki zajemajo število učencev redne in ponavljalne šole skupaj. Predmetnika v šolski kroniki ni objavljenega, zato ne vem, katere predmete je vseboval šolski program in koliko ur je trajal šolski pouk.

Remic je v šolski kroniki nanizal vse obiske deželnih, okrajnih in krajevnih šolskih nadzorikov. Njegova dela so ocenjevali pohvalno. Opisuje krajevne šolske svete, okrajne šolske svete in obiske zdravnikov, ki so bili pristojni za zdravstveno stanje otrok na šentjurijski šoli. Otroške bolezni, ki so v tistih časih razsajale kot epidemije, so bile:

1885 – vročinske epidemične bolezni,

1886 – davica,

1887 – epidemija vročinskih bolezni (po ukazu okrajnega zdravnika šolo zaprejo za 1 mesec),

1888 – pojavijo se črne koze in 13. 4. cepljenje 100 učencev,

1891 – od 16. septembra do 20. novembra umre 5 učencev za grizo.,

1894 – davica,

1895 – škrlatinka,

1896 – ošpice.

Pozneje večjih epidemij ne opisuje več.

Leta 1890 je ob šoli uredil šolski vrt, kjer so učenci pridobivali praktično znanje iz vrtnarstva.

V šolski kroniki opisuje programe šolskih proslav, šolskih izletov in telovadne nastope. Zanimiv je podatek, da so leta 1883 praznovali 600-letnico »zjedinenja« vojvodine Kranjske z deželami Habsburžanov in prihod presvetlega cesarja Franca I. na Kranjsko. Organizirana je bila proslava, ki se je začela s sv. mašo in se v šoli nadaljevala z deklamacijami in petjem ter odkritjem cesarjeve podobe v učilnici.

24. junija 1896 podrobno opisuje izlet šolske mladine na Tabor, ker je bila uprizorjena igra Turki na Taboru. Izleta so se udeležili mnogi sosedni duhovniki in prijatelji mladine, tudi dva deželna poslanca. Vsi navzoči so bili z uprizorjeno igro, petjem in deklamiranjem zelo zadovoljni in so učence pohvalili. O izletu in igri je poročal tudi časopis Slovenec.

Opisal je tudi velikonočni potres 15. aprila 1895 in poškodbe na šolskem poslopuju.

V času njegovega službovanja je bilo šolsko poslopje večkrat popravljeno, posebej ostrešje in sanitarije. Za šolsko leto 1909–1910 je bila šola povečana, tako da se je iz enorazrednice razširila v dvorazrednico. Na šolo je prišla nova moč, učiteljica Angela Cerar.

1. oktobra 1910 se je po 35 letih službovanja na šentjurijski šoli Ivan Remic upokojil kot upravitelj - šolski vodja. Za njim je vodstvo prevzela Angela Cerar. V kroniki je v Remičevem obdobju samo dvakrat zapisano, da ni bilo šolskega pouka, ker je bil učitelj bolan.

Po pripovedovanju je ob prihodu na šolo ob večerih organiziral učenje odraslih, ki niso znali pisati in brati. Danes bi rekli, da je organiziral večerno šolo. V času svojega službovanja na ljudski šoli Št. Jurij je poučeval in razdeljeval znanje številnim učencem. Mnogi so po končani šoli ostali doma, mnogi, posebej fantje in mošje, so odhajali za boljšim kosom kruha po svetu, tudi v Ameriko. Spominjali so se svojega učitelja in mu pošiljali pozdrave (po pripovedovanju moje mame).

Ni bil predan samo šoli in poučevanju, ampak je v ljudeh prebujal čut za organizirano druženje v društvih. Prvo med društvi je bilo Prostovoljno gasilsko društvo, ustanovljeno na njegovo pobudo leta 1902. Bil je njegov prvi načelnik. Leta 1908 je to funkcijo prevzel njegov sin, ki je društvo vodil do leta 1913.

Leta 1909 sta nadučitelj Ivan Remic in njegov sin Jože dala pobudo za ustanovitev godbe v Št. Juriju. Denar za nakup novih instrumentov je založil Ivan Remic; po pogodbi pa naj bi mu člani godbe denar vrnili z zaslužkom od igranja. Učitelj Remic je popolnoma nove instrumente naročil na Češkem. Prvi kapelnik je bil Jože Remic, ki je osnovno znanje o glasbeni teoriji in praktični igri na instrumentih pridobil pri svojem očetu Ivanu Remicu in kasneje pri škocjanskem župniku Janezu Jerebu. Janez Jereb je ustanovil godbo v Škocjanu pri Turjaku eno leto prej. Pri šentjurijski godbi je sodelovalo 21 godbenikov, domačinov iz Št. Jurija in okoliških vasi.

Leta 1911 sta menda združeni godbi pod vodstvom Janeza Jereba nastopili na zletu Orlov v Ljubljani. Po prvi svetovni vojni godba več let ni delovala, saj se njen kapelnik Jože Remic s Soške fronte ni vrnil.

Učitelj Ivan Remic je ustanovil tudi dramsko društvo. Sam je pisal igre in jih tudi režiral. Bil je širokorazgledan mož, ki je znal zbirati ljudi okrog sebe, jih pritegniti tudi za kulturo, z njimi delati in ustvarjati. Pokojni profesor Cvetko Butkovič je v Zborniku občine Grosuplje za leto 1977 opisal Ivana Remica takole: »Remic je bil izredno požrtvovalen kulturno-prosvetni delavec. Ustanovil je gasilsko in dramsko društvo, godbo in tako kulturno razgibal vso šentjursko dolino«.

Ukrvarjal se je tudi z zdravilstvom in je rad pomagal ljudem v stiskah. Slovel je, da za svoje usluge nikdar ni vzel plačila.

V letih 1902–1907 ga je pogosto obiskoval pisatelj Fran Saleški Finžgar, župnik v Želimljah, saj sta bila oba Gorenjca.

Tudi učiteljica Anica Galetova se ga spominja kot dobrega pevca in prijetnega pripovednika. V njeni zapuščini je ohranjena tudi njegova fotografija.

Šentjurijski župnik Anton Hostnik je v farni kroniki našel zapisano, da je bil Ivan Remic človek, ki je bil Cerkvi v veliko pomoč. Človek težko verjame, pa vendar je bil kar 41 otrokom iz fare Št. Jurij v času od 1876 do 1919 krstni boter. Tudi to kaže na njegovo priljubljenost in ugled, saj so včasih starši iskali botre za svoje otroke med uglednimi ljudmi. Botrstvo je bilo tudi neke vrste sociala. Nekdaj so se ljudje radi pohvalili: Smo si v botrstvu.

Njegova hiša je bila vedno polna obiskov. Prihajali so po nasvete, po pomoč ali pa samo na pogovor.

Še nekaj podatkov iz njegovega osebnega življenja:

11. septembra 1876 se je poročil na Goričico z Jero (Gertrud) Drobnič, rojeno Hribar, iz Ponove vasi. V zakonu se jima je rodilo 5 otrok: 1877 Ivan, 1879 Jožef, 1881 Jera (Gertrud), 1883 Ciril, 1885 Alojzija. Jera in Ciril sta umrla v zgodnjem otroštvu.

Ivan, prvi sin, je končal študij teologije in bil leta 1900 posvečen pri frančiškanih. Kot pater je prevzel ime Ambrož. Večino svojega življenja je preživel na Novi Štifti. Še danes se ga ljudje spominjajo kot priznanega pridigarja in spovednika, bil pa je tudi ves predan glasbi. V ribniški dolini je ustanovil godbo in pevske zборе.

Jože, drugi sin, je prevzel domače posestvo in se poročil s Frančiško Boštjančič iz Repč. V zakonu se jima je rodilo 7 otrok: Frančiška, Jože, Janez, Franc, Anton, Marija (moja mama) in Ciril. Vpoklican je bil v vojsko na začetku I. svetovne vojne in ni se več vrnil. Padel je na Soški fronti. Doma je ostala žena s 7 otroki. Ta izguba je učitelja Ivana Remica izredno prizadela in njegovo življenje se je spremenilo.

Pri očetu je ostala hči Alojzija, ki se ni poročila. Skrbela je za svojega ostarelega očeta, saj mu je žena umrla že leta 1900.

Ivan Remic je umrl 16. februarja 1925 na svojem domu na Goričici po krajši bolezni v častiljivi starosti 75 let. Pogreb je bil slovesen. Udeležila se ga je vsa šolska mladina z učiteljskim zborom in več duhovnikov.

Člani prostovoljnega gasilskega društva Št. Jurij so se ob 100-letnici spomnili svojega ustanovitelja in prvega predsednika ter mu na svojem gasilskem domu vzdali spominsko ploščo, ploščo pa ima tudi v novi šentjurijski osnovni šoli, odprti 22. nov. 2003.

Zavedam se, da je leto 1875 zelo daleč, da so spomini zbledeli in zato težko opišem lik osebe po tolikih letih. Nekateri dokumenti, zapisani z gotico v nemščini, so v arhivih porumenili, drugi so se izgubili. Bila je II. svetovna vojna. Osnovna šola in župnišče v Št. Juriju sta bili požgani, z njima pa tudi arhivi in kronike.

Trkala sem na vrata in pritiskala na kljuko raznih arhivov, da sem izluščila lik svojega pradedu in ga osvetlila za današnji čas. Zbrani podatki kažejo, da bi danes težko našli človeka, ki bi se toliko trudil, žrtvoval za razvoj šole in kraja, v katerega je prišel službovat kot tujec.

Zaradi vsega, kar je naredil v svojem življenju, je vreden spomina, hvaležnosti in spoštovanja.

VIRI

Šolski muzej Slovenije, Ljubljana.

Zgodovinski arhiv Slovenije, Ljubljana.

Gorenjski muzej, Kranj.

Nadškofijski arhiv, Ljubljana.

Matični urad, Grosuplje.

Zborniki občine Grosuplje I., II., IX., XIII.

Pripovedovanje moje mame Marije, ki je pri svojem starem očetu učitelju Ivanu živela do njegove smrti.

PESMI

Tone Drab

Pravljica

Ko dež v naših krajih lije,
voda travnike prekrije,
odtekla bi v Krko rada,
a vmes gorovja je pregrada.

Da odtekla bi od tod,
je voda našla drugo pot,
vsa se v zemljo, v jame zlije
in se med skalovjem skrrije.

Kako je nastalo tako stanje,
to veliko je vprašanje,
kako in kdaj se je zgodilo,
pove nam staro izročilo.

Kjer danes rožice cvetijo
in potočki mnogi žuborijo,
nekoč, kjer polje je zorano,
je bilo jezero prostrano.

Na vsaki strani velik hrib,
v jezeru pa polno rib,
med njimi tudi ribica mala,
se vsa je v zlatu lesketala.

V hribih velikan je bival,
podnevi se je v gozdu skrival,
cel dan je tam prespal,
ponoči pa je lačen vstal.

Ko sonce je zašlo za hribe,
odšel je velikan po ribe,
že slišal je skovike sov,
ko se podal je v ribolov.

Ker pa je pretemna noč,
pokliče ribico v pomoč:
tako je svetla, jo hoče imeti,
da mu pri lovljenju sveti.

Nekoč pa tole se zgodi:
Přišli ljudje so iz vasi,
so pripeljali cele sode,
da bi si nalili vode.

Med njimi bil je fant vesel,
ki je zlato ribico zajel.
Gledal jo je: Res je zala,
a za v ponev je premala.

Naredil gesto je nepravo:
ribico je vrgel v travo.
Tam se je na soncu cvrla
in kaj kmalu je umrla.

Dovolj je velikanu spanja,
ga k lovu lakota priganja,
odšel je k vodi, v temno noč,
in klical ribico gredoč.

Ob bregu dolgo je korakal,
kdaj pride, ribico je čakal,
a glej, korak se mu ustavi,
ko najde ribico v travi.

Ko se oglašajo skovirji
in frfotajo netopirji,
cel gozd je ves temačen,
a velikan ostaja lačen.

Od jeze strašno je zatulil
in cel šop dreves izpulil,
velike skale iz zemlje ruval
in jih jezno v vodo suval.

Ker metal jih je s tako silo,
se dno je jezera prebilo,
luknje skoraj so do pékla,
skoznje voda je odtekla.

Že dolgo je od tistih dni,
a to še danes se godi:
zdaj potočki skoz podgorja
najdejo si pot do morja.

Moje slike

Prosto po Prešernu

Vsak drugače slike moje sodi:

eden hvali, drugi pravi: Fej te bodi!

Nekdo poreče: O, hudika,

realnost, to je prava slika.

Svetuje drugi: Po tej poti nič ne hodi,

saj le abstraktnost je v modi.

Ta veli mi: Slikaj pokrajino,

drugi pravi: Ne, kazil boš domovino,

tretji priporoča stil Picassa,

je drugi mnenja: Škoda časa.

Kritike navdihnili je sam zlodi.

Jaz pa svojemu srcu hotel sem dopasti,

ne vprašam druge, kaj se jim po glavi blodi.

MAJA ZAJC

Rad bi se ji nasmehnil
 Ko me v prezir izniči
 Rad bi ji dal besedo, kadar se ne ozre
 Rad bi povedal vse
 Kar me maliči,
 Da me v življenju trga in mi vse podre.
 Pa vendar, ko gre mimo
 In z njo njen dobro znani mraz
 Umaknem pol nasmehljani obraz in
 Vnem – maski masko v dokaz ...

.....
 Ko se prve sive megle čez polje razvlečejo do neba
 Sežem in se vanje odenem
 Žalosten skrijem svojo radost v mehko sivino in čakam
 Mrak
 Da padem obenem utrujen
 Z mislijo preteklega dne
 takrat

Te bom poljubil
 In se sklonil k tebi
 Ker si moja
 Razmočena, puhteča
 Skrivajoč bodočnost in
 Grob pretekle minljivosti
 Zemlja
 Dehteča sanja si, ki me za hip skoz meglo ugledaš
 Z mislijo prihodnjega dne

Takrat bom zamahnil z roko in posejal nove trave
 Puščajoč za seboj
 Strnišča in osate in brazde
 Nekatero pregloboke, drugih le sled
 In bom segal spet in spet
 V pehar bodočnosti in z nasmehom
 Puščal za sabo jutri

Takrat
 Bom spet smeh in v meglo posijem

V zorečem žitu sem te srečal
 Mladost,
 Kjer vanj si sama legla.
 In ne da bi me s sabo vzela
 Na tisti dan, ko sva se tam razšla.
 Ves čas si me čakala
 V pritajenem smehu med spomine skrita
 In si pustila, tako čudovita,
 Da te po Času najdem in boš dala
 - Vse tisto, kar se v špranje razgubi
 - In vse besede, ki sva jih imela
 - In tisoč misli, ki jih zdaj več ni
 - In, bogve, jih ne bova štela.
 Na novo bova žito posejala
 In skupaj zrla v zoreči klas.
 Zasejeva spomine v veter in
 in s tabo spet postanem jaz.

.....
 Jesen 2000

V svojo kapljo me je ujela
 Rosa
 In četudi bi me ne hotela
 Mi je prijäl mrzel božajoč dotik
 Še potem
 Ko sem že tik
 Pod noč
 Odhajala
 Od nje bosa

KRONIKA, JUBILEJI, KULTURNI DOGODKI

KNJIGE LOUISA ADAMIČA V JAPONŠČINI NA ZGOŠČENKAH

Tine Kurent*

Spomnimo se, gospod Shozo Tahara¹ je obljubil prevesti 10 knjig Louisa Adamiča za 100-letnico njegovega rojstva (glej seznam na sl. 2).² Zdaj, po petih letih, je obljuba izpolnjena. Tahara je sicer računal, da bo knjige postopoma izdajal pri tokijski založbi PMC, ki je že prej objavila 3 Adamičeve knjige,³ ni pa takrat vedel, da bo finančna kriza zajela Daljni vzhod in da se bo njegov založnik moral objavam odpovedati. Kljub višji sili prevajanja ni opustil in letos (2002) je svojo obljubo izpolnil. Svoje prevode mi je poslal na desetih zgoščenkah (sl. 3). Na osmih so Adamičeve knjige (sl. 4 in 5), dve zgoščenci pa pod naslovom "Slovenska literatura" prinašata prevode Levstikovega *Martina Krpana*, *Aforizme Žarka Petana*, *Bumerang* Ivana Cimermana, podatke o Sloveniji in nekaj krajših razprav o Adamiču, objavljenih po različnih časopisih in revijah. Knjigi iz teh dveh zgoščenk sta najboljšejejši.

Toda z japonskimi zgoščenkami na naših računalnikih nismo mogli tiskati, saj naši PC nimajo japonskih simbolov. Iz zadrege mi je pomagal g. Iztok Osojnik na Društvu slovenskih pisateljev. Napatil me je k profesorju Andreju Bekešu, ki na Filozofski fakulteti uči japonščino. Medtem sem z zgoščenkami seznanil tudi profesorja Mihaela Glavana. Tudi za njegov oddelek na NUK bi bili tiskani japonski teksti zanimivi. Napisal mi je naročilnico in prof. Bekeš se je ob vsej prezaposlenosti lotil dela

Vseh 10 zgoščenk vsebuje 800.590 *sino-jap* pismenk in 9191 pismenk v latinici. Standardna stran japonskega teksta vsebuje 400 *sino-jap* pismenk. Poleg prevedenih tekstov pa so zanimive tudi spletne strani, ki jih je za reklamo na petih straneh dodala kot uvod v vsako knjigo elektronska založba pod nazivom *ADAMIC PRESS*. Na prvi strani je s sliko predstavljen Adamič in njegovi dve zgoščenci (sl. 4), na drugem pa ostalih osem (sl. 5). Na naslednjih straneh je za nas zanimiv prikaz še ostalih dveh knjig, ki bi jih lahko poimenovali "*Slovenska literatura*". Vsebuteta predstavitev nove Republike Slovenije, prevod Levstikovega *Martina Krpana*, *Aforizme Žarka Petana*, *Bumerang* Ivana Cimermana, pisanje o razpadu Jugoslavije in vrsto krajših razprav, ki jih je Tahara o Adamiču napisal in objavil po različnih časopisih in revijah. V nadaljevanju založba prikazuje druge svoje zgoščenske nam neznanih avtorjev, kar za nas ni zanimivo.

Snemanje teksta in ilustracij na zgoščenko je približno 10-krat cenejše od tiskanja knjige. Poleg tega diskoteka zavzema bistveno manj prostora od knjižnice, kar ni zanemarljiva prednost. Za čitanje zgoščenk so Japonci razvili majhen dlančni čitalnik (*palm reader*), tako da nisi vezan le na

* Ljubljana, Igriška 12, ing. arch., dr. sc.

¹ Kurent, T., Shozo Tahara. - Zbornik Občin Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobrepolje (ZbOGIGD), XIX, 1996, 205-207.

² Kurent, T., Za stoletnico rojstva - izbor Adamičevih knjig na Japonskem. - ZbOGIGD, XX, 1998, 207-209.

³ Kurent, T., Shozo Tahara seznanja Japonce s Slovenijo ter delom Louisa Adamiča, Frana Levstika, Ivana Cimermana in Žarka Petana. - ZbOGIGD, XXI, 2000, 257-260.

- Isti, Promocija slovenske literature na Japonskem. - Rodna gruda, leto 47, št. 7, julij 2000, 28-29.

⁴ Ves zgornji odstavek sem povzel po komentiranju profesorja Bekeša. Poleg povedanega me je opozoril tudi na to, da je Martin Krpan preveden zelo svobodno, po svoje.

veliki računalniški ekran. Tudi pri nas se ob knjigah že dobijo njihove zgoščenke. *Telefonski imenik Slovenije 2003*, *ETIS 2003*, na primer, lahko dobite na CD-ROM-u.

Tiskane strani sem kopiral za arhiv Društva slovenskih pisateljev, za spominsko sobo Louisa Adamiča v Prapročah in zase, originalni tipkopis pa sem izročil profesorju Glavanu za NUK.

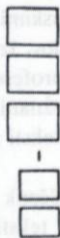
Gospod Tahara mi je obljubil, da mi bo poslal svoje prevode tudi v knjižni obliki, ko bo pač njegova založba prišla do sape.

Dear Tine
I'm sending you the CD-R (ten books)
by my translation of C. Adair, Kurpan,
and my new book. And, step by step
to my long cherished goal for publish
the collection as printed matter.
Please give my kindest regards to
Dr. Janja Zitnik. Take care of
yourself!!
Shozo JAPAN

POST

Dr. Tine Kurent
Alme Marijeta Polak,
Javasarjeva 5,
1000 Ljubljana
SLOVENIA

日本写真書店発行

(浮世絵) 歌舞 虫巻

Utamaro: The Insect Cage "UKIYO"

July 17, 2002

Dear Tine
Thank you for the letter,
ZBORNIK..., and 'Excerpt
from Reading a Paint: Maxo
vankas Collage "World War II"
by you and Prof Christian.
Please show the 10 CD-R of
my books I have sent to
Dr. Janja Zitnik. Step by step
for our good future!
Best wishes

Shozo

1-102

HBC

Printed in Japan

from Mr. Shozo Tahara
2-19 Nagahama-cho
Nazo-shi Kagoshima-ken
894-0036 JAPAN

Post Card

To Prof. Tine Kurent
Igriška 12 Si-1000
Ljubljana
SLOVENIA

BY AIR MAIL 航空
PAR AVION

Obvestilo Shozu Tahare o pošiljki zgoščenk.

※1930年代・エスニック文学

ルイス・アダミック作品集

訳 田原正三

[Introduction] H.A.Christian

- (1) 『ジャングルの中の笑い』(1932)
Laughing In the Jungle
- (2) 『ダイナマイト』(1931)
Dynamite
- (3) 『わが祖国ユーゴスラヴィアの人々』(1934)
The Native's Return
- (4) 『短編選集』I II III(1929, 34, 35)
I Robinson Jeffers - A portrait / II Struggle /
III Lucas, King of Balukas
- (5) 『暗黒の草原』(1935)
Grandsons
- (6) 『人生のゆりかご』(1936)
Cradle of Life
- (7) 『グアテマラへの旅』(1937)
The House in Antigua
- (8) 『私のアメリカ』(1938)
My America
- (9) 『多くの国々から』(1939, 40)
From Many Lands

Obvestilo o načrtovanih prevodih desetih Adamičevih knjig. (Točka 4 naj bi obsegala dve knjigi, če bo založnik dovolil objavo knjige Lukas, King of Balukas skupaj z bogatimi Amaliettijevimi ilustracijami).

Ovitki desetih zloženak.

電子出版Adamicpress

☆民族・国境・時代を超えて心に響くスリリングな作品を君に贈る！☆

- ルイス・アダミック作品集
- スロヴェニア文学
- その他

タイトル横の記号について（無印はCD-ROM版、*はフロッピー版、※は刊行予定）

ルイス・アダミック作品集

Louis Adamic

ルイス・アダミック (1898-51)

1898年、現在のスロヴェニア共和国に農家の長男として生まれる。14歳のとき「南スラブ人国家独立運動」の学生デモに参加し退学となり、アメリカに単身移住。ニューヨークの新聞社、陸軍、水先案内事務所など転々としたあと作家活動に入る。

1931年出版の『ダイナマイト』で一躍脚光を浴びると、『ジャングルの中の笑い』『わが祖国ユーゴスラヴィアの人々』『私のアメリカ』『多くの国々から』と、移民としての体験から世界を見つめた大作を次々と発表。

アメリカエスニック文学の先駆をなすものとして、多民族共生あるいは文化多元主義を主要テーマに掲げたものとして、さらには戦後の世界を予告したものとして、今日、再評価の声が高い。1951年没。

生誕百年を記念して祖国スロヴェニアで切手となる。

『ジャングルの中の笑い』

弱肉強食化された1920年代のアメリカは、まさにバブル後の日本と同じ状況を映し出している。移民たち一人ひとりの血と汗で築いた国アメリカ。彼らの夢と挫折を通して、『約束の土地』アメリカの行く末を模索する移民文学の傑作。

『わが祖国ユーゴスラヴィアの人々』

バルカンの火薬庫 ユーゴスラヴィアのすべて！全米ベストセラー作品。1930年代のバルカン半島の緊迫した政治・経済・文化状況を、その歴史や人々の生活を通して描いた、すぐれたルポルタージュ文学の傑作。

Založnik zgoščenk predstavlja Louisa Adamiča in prvi dve knjigi.

『日本人の顔をした若いアメリカ人』

二つの祖国を持つ、若いアメリカ日系二世の心の葛藤をあますところなく記録し、巨大なアメリカ社会の中で共に生きる未来を発見しようとしたエスニック文学の傑作。「世界の人種関係において最も重要な作品」として1940年度のアニスフィールド賞を受賞。

『あこがれの大地 アメリカへ』(ルビ付き)

第一次大戦前夜、14歳の著者は故郷スロヴェニアで革命的な学生デモに参加する。しかし友人はオーストリア兵に射殺され、彼自身も退学させられる。失意の中、幼い頃に聞かされていた「約束の土地」をめざす。心に響く移民文学の傑作。

『南スラヴ人のこころと情』

大戦間のユーゴスラヴィア。マリアで荒廃した国土を撲滅に奮闘するクロアチア人医師、独裁政権に苦悩する世界的に著名な彫刻家イヴァン・メシエトロヴィッチ、移民作家と詩人、そしてバルチザン医師・看護婦として祖国に命を捧げるスロヴェニア人の若者たち…。南スラブ人のハーツ・アンド・マインド物語5編を取録。

『わが友よ 誇り高きヘルツェゴビナ人』(ルビ付き)

1930年代。ボスニア・ヘルツェゴビナの地で一農民との出遭いを通して、その土地に遺る義理、人情、そして貧しいながらも人間としての誇りを失わない南スラブ人の「心の文化」を描く。今日の物質文明、拝金主義に生きる私たちの必読の書。

『故国スロヴェニアに帰って』(ルビ付き)

1932年、「私」は妻とともに19年ぶりに故郷スロヴェニアに帰った。アドリア海のブルー、やさしい春の風、旧き良きフオークロアの数々、なつかしい母の姿……。全米の読者に大きな反響を呼んだ移民の帰郷物語。

『苦闘』

暗黒の1930年代、ユーゴスラヴィア独裁政権下に国際的な反響をもたらした人権に関する古典的名著。原作のスロヴェニア語版は本書ノンフィクションノベルの主人公でもあるエドヴァルド・カルデリ(旧ユーゴ副大統領)他。解説はヘンリー・クリスチャン(ラトガーズ大学)。

MARTIN JEVIKAR

Znani tržaški slavist, kulturni delavec in pedagog je bil rojen na Spodnjem Brezovem

*Milan Jevnikar**

V Trstu je 1. maja 2003 naš rojak prof. dr. Martin Jevnikar dopolnil častitljivih devetdeset let. Prav je, da se tudi v našem Zborniku spomnimo tega jubileja in slavljenca, našemu rojaku, iskreno čestitamo.

Tržaško slovensko časopisje je slavljenca počastilo s priložnostnimi članki, ki so obširno popisali njegovo življenjsko pot in njegove zasluge za dvig slovenske kulture in šolstva na Tržaškem in v Italiji nasploh v dolgem obdobju po drugi svetovni vojni do današnjih dni. Slavljenca se je s priložnostno oddajo, s posnetkom intervjuja ob njegovi 80-letnici na programu Ars Radia Slovenija spomnila tudi domovina.

Tržaška revija Mladika, katere dolgoletni soustvarjalec je bil, pa je slavljenca počastila kar s posebno prilogo, v kateri je nanizala cel mozaik njegovega plodnega življenja in vsestranskega kulturnega in prosvetnega delovanja. Naj povzamem le nekaj misli iz teh člankov: »Prof. Martin Jevnikar je v svojem bogatem in izjemno plodnem življenju napravil veliko dobrega v naši

sredi, saj je bil eden tistih naših velikih ljudi, ki so v povojnem času več kot zgledno skrbeli za slovensko besedo, in to predvsem za umetno slovensko besedo. Kot literarni zgodovinar in kritik, kar je naš slavljenec po izobrazbi, je napravil veliko, predvsem pa je bil eden tistih redkih zavezancev lepi slovenski besedi, ki je med drugim tudi dan za dnevno skrbel za kratke in vedno dobro pripravljene zapise o izdajah knjig in o knjigah slovenskih književnikov v zdomstvu in seveda v okviru naše narodne skupnosti v Italiji«, so zapisali v Novem glasu.

Martin Jevnikar se je rodil 1. maja 1913 na Spodnjem Brezovem v Svetinovi družini kot najstarejši od osmih otrok. V Višnji Gori je končal osnovno šolo, nakar ga je pot vodila v slovite Škofove zavode v Šentvid nad Ljubljano, kjer je leta 1934 maturiral na klasični gimnaziji. Sam pripoveduje, da je veselje in ljubezen do knjig in literature nedvomno dobil doma, oče je že otrokom ob dolgih zimskih večerih pogosto na glas bral zgodbe in povesti iz Slovenskih večernic. Doma so knjige od nekdaj imele častno mesto, zato Martinova odločitev za študij slavistike na ljubljanski univerzi ni bila presenečenje. Leta 1939 je diplomiral in takoj začel poučevati na ljubljanskih gimnazijah. Srednješolski profesor je bil tudi med drugo svetovno vojno.

Leta 1945 ob koncu vojne je prof. Martin Jevnikar odšel v Trst, kjer se je takoj vključil v povojno obnovo slovenske narodne manjšine, oktobra istega leta je nastopil delo na slovenskih višjih srednjih šolah v Trstu. V naslednjih letih je najprej nostrificiral diplomu na rimski univerzi, nato pa leta 1961 še doktoriral in napravil izpit za poučevanje slovenščine na univerzi.

V Trstu si je medtem z gospo Nedo Abram iz ugodne slovenske družine ustvaril lepo družino s štirimi otroki. Vzgojila sta jih v zavedne Slovence, ki danes opazno nadaljujejo njuno delo na šolskem, kulturnem in drugih pomembnih področjih slovenske skupnosti na Tržaškem. In po stopinjah svojih starih staršev in staršev že smelo stopa njunih sedem vnukov in vnukinj.

* *Ravnatelj šolskega centra Ivančna Gorica*

Družina Jevnikar (Svetinova) s Spodnjega Brezovega leta 1935; Martin ima očala.

Martin Jevnikar je eden prvih Slovencev, ki so dosegli profesuro na italijanskih univerzah. Na univerzitetni ravni je med leti 1963 in 1975 predaval slovenski jezik in literaturo v Padovi, nato pa v Vidmu, kjer je po stolici za slovenski jezik (1972) prevzel (1975) tudi stolico za srbohrvaški jezik. Tu je bil med drugim tudi ravnatelj Slovanskega filološkega inštituta. Na videmski fakulteti za tuje jezike in literature je ostal do upokojitve pred 20 leti. Vzgojil je več odličnih prevajalcev in literarnih zgodovinarjev.

Ob poučevanju pa je tudi veliko objavjal, seznam njegovih strokovnih del je dolg in bogat.

Šolnik in vzgojitelj, raziskovalec in literarni zgodovinar, publicist in založnik, organizator in mentor... težko bi našli pravo oznako za Martina Jevnikarja, ki mu očitno nobeno delo ni bilo pretežko, da bi ga utrudilo, pač pa mu je bilo zadoščenje in zagon za nove in nove načrte ter ideje, s katerimi je skoraj tričetrstoletja prispeval h krepitvi in rasti slovenske šole in kulture v Italiji.

Predvsem pa je bil prof. Martin Jevnikar od nekdaj znan kot delaven, umirjen, globok in razumevajoč slovenski izobraženec, ki je skušal preudarno in mirno, vestno in marljivo dan za dnem opravljati svoje poslanstvo, pa naj je šlo za pedagoško delo z dijaki ali študenti, za dolgotrajno urejanje Literarnih vaj kot tudi Primorskega slovenskega biografskega leksikona pri Goriški Mohorjevi družbi v Gorici, pisanje kulturnih kronik in kritičnih zapisov za Radio Trst A in Mladiko, Katoliški glas, za strokovne revije ali za druge prosvetne dejavnosti.

Objavil je lepo število strokovnih in šolskih knjig, poleg literarnih zgodovin, čitank in slovnice je izdal tudi Vsebine slovenskih literarnih del v štirih knjigah, ki so bile med študenti takratnega časa prave uspešnice. Bil je tudi dobesedno edini literarni kritik, ki je vestno in strokovno pregledal, prebral in največkrat tudi z lepim zapisom ocenil vse knjige, ki so v slovenskem jeziku izšle v Italiji in v zdomstvu, kar je izjemno veliko kulturno dejanje. Številni so njegovi prevodi (več kot 70 del) iz svetovne, predvsem pa iz italijanske dramske zakladnice, ki jih je za tržaški radio izvajal Radijski

oder. Med drugim je napisal tudi 20 biografij slovenskih pesnikov in pisateljev ter vrsto literarnih ciklov. Njegovo življenjsko delo je Primorski slovenski biografski leksikon, ki ga je prevzel po smrti msgr. Klinca in ga po 25 letih izhajanja z velikim osebnim organizacijskim naporom uspešno pripeljal do konca. Sodeloval je v mnogih prosvetnih organizacijah in bil med ustanovitelji Društva slovenskih izobražencev ter več let v njegovem odboru. Pri tem je bil zlasti dragocen njegov prispevek h krepitvi glavne pobude društva, to je študijskih dni Draga. In še in še bi lahko naštevati...

Samo izjemni ljudje imajo priložnost in srečo, da smejo in zmorejo delovati na toliko področjih in ustvariti tako opazno sled ne samo v kulturi in znanosti, ampak tudi v srcih ljudi, ki so imeli priliko živeti ob njih, z njimi, v njihovem času. In Martinu Jevnikarju je bilo to nedvomno dano. Ob vsem tem pa je gospod Martin ostal skromen, preprost, dober človek.

Takole so zapisali v Primorskem dnevniku: »Tisti, ki ga poznamo že vrsto let, ga imamo za odličnega človeka tudi zato, ker ima eno redkih izjemnih lastnosti, ki je še posebej v našem času dragocena: prof. Martin Jevnikar zna namreč imenitno poslušati in še lepše spregovoriti, vedno umirjeno in vedno premišljeno, nikdar napadalno in ne žaljivo! Predvsem pa ljubitelji slovenske besede in slovenstva cenimo slavljenčevo tiho delo, njegova redna pisanja, ki nagovarjajo preprostega in izobraženega bralca, naj seže po slovenski knjigi, pisanja, za katera smo mu iskreno hvaležni.« Le kaj bi si človek želel lepšega, lahko vzkliknemo mi!

Naš slavljenec je vse življenje ostal povezan s Slovenijo, posebno pa je bil navezan na svoje dolenske korenine. Od prvega povojnega obiska domovine leta 1968, po dolgih 25 letih zdomstva, je vzdrževal tudi strokovne stike s slavisti v domovini in med drugim postal častni član Slavističnega društva Slovenije. Posebej z veseljem pa se je večkrat letno vračal v svojo rodno vas, se sprehodil po

Družina Nede in Martina Jevnikar v Trstu, 1956.

njej in z navdušenjem spremljal vse dogajanje in nasploh napredek naših krajev. Slovenstvo, dom in Slovenija so mu bile drage svetinje.

Upanje, da bi mu bil ta skromni sestavek voščilo ob visokem jubileju iz njemu tako ljube Dolenjske, se žal ne bo izpolnilo. Naš slavljencec profesor Martin Jevnikar se je 10. januarja 2004 v svojem 91. letu od nas za vedno poslovil. Slovenska skupnost v Trstu in celotnem zamejstvu se je občuteno in hvaležno poklonila spominu moža, ki je bil pojem za kulturo in šolstvo slovenske skupnosti v Italiji. Velika množica sorodnikov, prijateljev, stanovskih kolegov, učencev in predstavnikov kulturnega in javnega življenja Slovencev v Italiji ga je po slovesnem žalnem obredu 20. januarja 2004 pospremila k večnemu počitku na božjo njivo pri Sv. Ani v Trstu.

MILAN VALANT 1904–1994

Mihaela Jarc - Zajc

Prav je, da obudimo spomin na ljubiteljskega zgodovinarja, družboslovca in izrednega človeka, ki je vsa svoja dela – 34 knjižic – izdal v samozaložbi. Prava dolenska čebelica.

Milan Valant se je rodil 24. dec. 1904 v Rožni ulici št. 9. v Ljubljani dolenskimi staršem. Oče Jožef Valant iz Žužemberka je bil po poklicu pilarski mojster in bolj napredne »sorte«, mati Marija Jernejčič (Nusova) s Fužine pri Zagradcu pa je bila zelo verna. Torej sta bila oba Krajinčana. Imela sta še enega sina, 8 let starejšega od Milana. Iz Rožne ulice se je družina preselila v Hrenovo št. 17., v nekdanjo opuščeno kaznilnico Stari Žabjek. Tam je oče kmalu umrl, mati pa je preživljala družnico s prešivanjem odev za trgovine. Mnogo svojih otroških in kasnejših spominov je Milan Valant objavil v Župnijskem glasilu sv. Jakoba v Ljubljani. Ko ga je leta 1994 v devetdesetem letu starosti do smrti povozil avto (do tedaj je še vedno zbiral, pisal in hitro hodil), mu je pater Jože Kokalj – nekdanji zambijski misijonar – napisal v glasilu osmrtnico. Dodal je tudi prepis iz Slovenskega biografskega leksikona o Milanu Valantu. To naj bo napatilo kakšnemu našemu študentu zgodovine ali narodopisja, tudi družboslovja, ko bo sestavljal diplomsko ali seminarsko nalogo o Milanu Valantu.

V eni izmed svojih zgodovinskih knjižic je strnil Milan Valant v opombi zelo na kratko svoj življenjepis, ki mi pri pisanju tega članka prav pride: ljudska šola na Prulah in na Ledini, klasična gimnazija v Tomanovi ulici, 1 leto prava, 9 mesecev vojaščine, 4 mesece brez dela, nato 38 let (do upokojitve) zaposlen na Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev. Skoraj vsa ta leta je stanoval v Ulici na grad št. 5., na nekdanji Drugi rebri.

Pred menoj leži na mizi seznam brošur, ki jih je izdal Milan Valant v samozaložbi. Naj se javno zahvalim njegovemu sinu Srečku Valantu za prijaznost, odzval se je na prvi telefonski pogovor, me obiskal (s kolesom), prinesel ta seznam, šentjakobska glasila in mnogo povedal. Na seznamu so naslovi enaintridesetih brošur in letnice izdaj od leta 1971 do 1993. Sam Milan Valant pa je neke zapisal, da je 3 brošure izdal že pred temi na seznamu.

Za nas je posebno zanimiv naslov prve knjižice Zgodovina Žužemberka in Krajine pa tudi naslov št. 15: Krajevna zgodovina vzhodne Dolenske in št. 16: Krajevna zgodovina zahodne Dolenske. Neverjetno je, koliko je avtor zbral na poseben, izbiren način zgodovine naših krajev v teh treh knjižicah. Morali bi jih razmnožiti. Bil je vedno na poti k znancem in prijateljem, ki so se zanimali za zgodovino, tudi k poklicnim zgodovinarjem. Izpisoval si je iz raznih starih časopisov in publikacij, bil je stalni gost v knjižnicah, arhivih, zlasti v NUK-u. Zelo sta bila povezana z znanim dolenskim zgodovinarjem župnikom v Šmihelu (prej kaplan v Žužemberku) Alojzjem Zupancem – ta je na farovškem vrtu izkopal kamnito sekuro iz kamene dobe!

Srečna sem, da imam 6 Valantovih knjižic, te mi je podaril moj pokojni brat Vojko Jarc, pravnik, ki ga je Milan pogosto obiskoval, saj sta se seznanila že v dijaških letih. Prihajal je vedno zvečer, zato ga je brat opominjal, da se mora glede na svoja visoka leta zaradi prometa paziti teme – in taka nesreča se je, žal, zgodila.

Naj predstavnim Milana Valanta še z druge strani, družinske, tudi zelo originalne. Z ženo sta si zelo želela otroke, nastal je zaplet in žena ni mogla roditi. Njegov bratranec Jernejčič (Nusov) s Fužine pa je imel 10 otrok in Valantova sta tri male Jernejčiče v drugi polovici druge svetovne vojne posvojila: Ivanko (sedaj Pucer), Šmarje pri Kopru, vinogradnica, prej uradnica pri Jugotekstilu, Benjamina, sedaj Ljubljana, Galjevica, upokojen trgovec, in Srečka, prej finomehanik, sedaj basist Slovenskega komornega zbora in mož zelo znane pianistke Nataše Valant. Najmlajši sin Srečko

priporočuje, da so ga pripeljali k hiši 2 meseca starega. Sedaj stanuje z družino še naprej v Ljubljani, Ulica na grad št. 5, v stanovanju pokojnega Milana Valanta.

Najraje odpiram knjižico Zgodovina Žužemberka in Krajine. V njej sem našla razlago svojega rojstnega priimka Jarc. V Lipovcu in Ajdovcu (v kraju mojih prednikov po očetovi strani) so med kmeti, podložnimi graščakom, prebivali kosezi, to so bili osebno svobodni kmetje, morali pa so biti oboroženo spremstvo graščakom, če so jih ti potrebovali. V kmečkem uporu leta 1662 so se kosezi pridružili kmetom tlačanom, Turjačani so jih za kazen spremenili v podložnike in jim dali nove, zasmehovalne priimke: Gnidovec, Grivec, Grilec, Jarc, Tepec, Cepec. Zanimivo je, koliko takih »imenjakov« iz Ajdovca in Lipovca je postalo pozneje znamenitih dolenjskih izobražencev, celo škof (Gnidovec) je med njimi.

Vrnimo se k Jernejčičem (Nusovim) na Fužino. Od nekdanjih desetih otrok jih danes živi z Valantovimi tremi vred še osem. Na domači kmetiji živi sedaj žena pokojnega brata Ludvika, poleg doma prebiva sestra Zofija, nasproti je mizarstvo brata Viktorja Jernejčiča. Malo višje živi na kmetiji sestra Ana (Škoda). Sestra Angela (Nahtigal) je umrla pred dvema letoma. Jože Jernejčič je poštar v pokoju, sestra Mima Jernejčič pa živi kot upokojena kuharica v Ljubljani.

Naj ob koncu omenim še nekaj izrednih, splošno zanimivih naslovov Valantovih knjižic: Zgodovina socialnega zavarovanja v Sloveniji do leta 1945, Slovenski politiki od 1848–1940, Slovenska vojska do 1920, Zgodovina družbenih gibanj, Slovenska potovanja na zahod do 1900, Srednjeveška in liberalna Ljubljana, Demokracija v Ljubljani in drugod.

TINE KURENT, 80 LET

David Bizovičar*

Tine Kurent, član uredniškega odbora našega Zbornika, je dopolnil 80 let. Starša sta bila zdomca, oče Valentin iz Višnje Gore, mati Tončka iz Praproč. Selili so se iz Slovenije v Osijek, iz Osijeka v Prištino, nato v Beograd, kjer je hodil v osnovno šolo Njegoš, in končno v Ljubljano, kjer se je vpisal na Klasično gimnazijo. Še pred maturo so ga Italijani aretirali in internirali v koncentracijskih taboriščih, v CCIC Monigo pri Trevisu in v CCIC Padova, Chiesa Nuova. Po padcu fašizma se je vrnil v Ljubljano in se zaposlil kot nekvalificiran delavec pri tvrdki Cihlar.

Po osvoboditvi se je vpisal na arhitekturo. Že kot "študent ob delu" je imel priliko projektirati tovarniške in stanovanjske zgradbe v Projektivnem biroju Litostroja. V povojni obnovi je bilo za arhitekta dosti dela. Z uspehom se je udeleževal javnih arhitektskih natečajev. Dobil je štipendijo in na fakulteti so ga izbrali najprej za pomožnega, po diplomi pa za rednega asistenta pri profesorju Mihevcu. Zaradi teh obetavnih začetkov mu je Britanski svet omogočil podiplomski študij na A. A. School of Architecture v Londonu, Francozi pa so ga pova-

bili na svojo École Française v Atenah. Zdelo se mu je imenitno, da je načrte in fotografije njegovih vrstnih hiš londonska Modular Society predstavila v arhitektski publikaciji Združenih narodov v New Yorku (10017). Šlo mu je vse kot po maslu, toda samozadovoljstvo zaradi uveljavljanja mu je prekinilo spoznanje, da sama ustvarjalnost brez vednosti ne zadostuje. Zavedel se je, da o prostorski kompoziciji premalo vé. Moderna arhitektura se je takrat že spreminjala v graditeljstvo. Zato je omejil svojo projektantsko prakso in se vrgel na študij starih arhitektur. Principi arhitektonske kompozicije so se med industrijsko revolucijo s propadanjem rutinskega neoklasicizma že skoraj izgubili ali ostali skriti kot cehovska tajnost. Zato je mednarodna moderna arhitektura tako hitro usahnila, postmoderna pa še hitreje. Zaradi tega je na Fakulteti za arhitekturo ustanovil predmet teorija arhitektonske kompozicije. Odpirati so se mu začela na splošno pozabljena poglavja likovne teorije, metrologija, modularna usklajenost, proporcija, ritem, gemetrija in simbolizem. Njegove razprave po svetu objavljajo in recenzirajo v slovenščini, srbsščini, slovaščini in ruščini, v angleščini in nemščini, v italijanščini, francoščini in španščini, v grščini, v jeziku bahasa in v japonščini. Njegova bibliografija šteje čez 500 naslovov, med njimi dva ducata knjig in brošur.

* Ljubljana, dipl. ing. arch., direktor založbe NUIT.

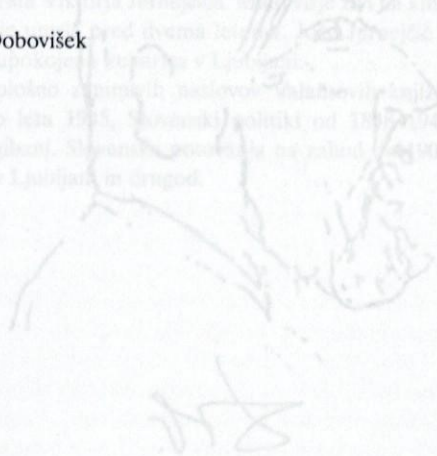
Pređaval je na univerzah in strokovnih kongresih v Ljubljani, Beogradu in Sarajevu, v Torinu, Firencah, Palermu, Parizu in Madridu, v Londonu, Minneapolisu, Clevelandu, Chicagu, Pittsburghu in New Yorku, v Atenah in Nikoziji na Cipru, v Džakarti na Javi in v Denpasarju na otoku Bali.

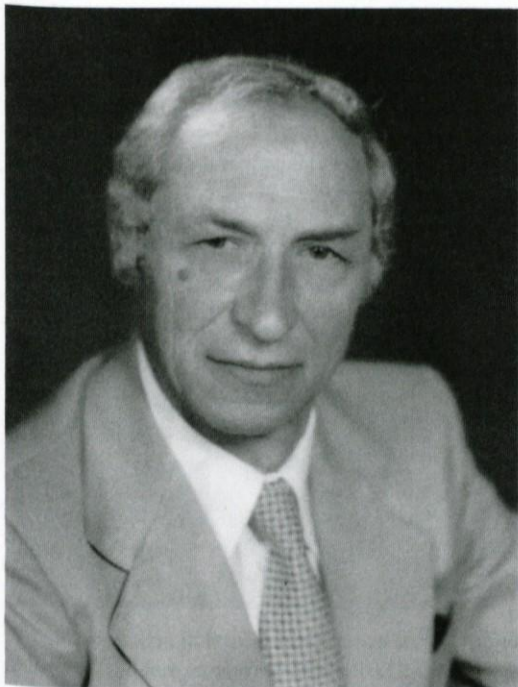
Sourejal je glasilo za varnostna vprašanja, mesečnik Srečno, bil je glavni urednik Zbornika ljubljanske šole za arhitekturo, zdaj sedi v uredniškem odboru našega Zbornika.

Izvoljen je bil v redno članstvo Architectural Association (AA), v Modular Society (MS), v Royal Institute of British Architects (RIBA) v Angliji in v Groupe Modulaire International (GMI) v Parizu. Povabljen in sprejet je bil v American Association for the Advancement of Science (AAAS) v Washingtonu. Doma je bil član Jugoslovanskega komiteja za osvetljavo v Beogradu, častni član Društva za osvetljavo, član Slovenske matice, član Društva za študij varnostnih problemov in član Društva za antične in humanistične študije.

Podrobne podatke o njegovem delu glej v Biografijah in bibliografijah Univerze v Ljubljani (BBUL) I, II, III, IV v.

Karikaturo Tineta Kurenta je narisal Borut Dobovišek

MARJAN MIKLIČ**Ob 80-letnici***Ivan Ahlin**

Največja zmagavca v zgodovini Dobrepolja, tako je z velikimi črkami pisalo ob otvoritvi vodovoda v Dobrepolju. Predsednik odbora za izgradnjo vodovoda Rob-Dobrepolje-Struge je bil Marjan Miklič.

Marjan Miklič se je rodil 1. decembra 1923 na Vidmu. Osnovno šolo je obiskoval in končal na Vidmu, obrtno šolo pa je obiskoval v Velikih Laščah, kjer se je izučil za mizarja.

Začela se je druga svetovna vojna in v naše kraje so prišli italijanski vojaki. Marjana Mikliča so zaprli že 1. decembra 1941 in ga imeli zaprtega v Kočevskem gradu. Ko so ga izpustili iz zapore, ni bil dolgo na prostosti. Julija 1942 so ga ponovno aretirali in ga odpeljali v zloglasne zapore taborišča Padova in pozneje na Rab. Po kapitulaciji Italije septembra 1943 se je vključil v Rabsko partizansko brigado. Bil je med 17 prostovoljci, ki so se priključili drugim partizanskim enotam. Marjan Miklič je bil dodeljen v zaščitno četo Glavnega štaba NOV Slovenije. Tu

je bil mitraljezec. V začetku leta 1944 je bil kurir za zvezo med Glavnim štabom NOV Hrvaške in Slovenije. Kmalu zatem pa je bil imenovan in dodeljen za osebnega spremljevalca načelnika Glavnega štaba NOV Slovenije Mileta Kalibarda. Z njim in v vojski je ostal do leta 1946, ko je bil kot rezervni oficir demobiliziran.

Zaposlil se je v domačem kraju kot mizarški pomočnik. Leta 1948 je bil imenovan za upravnika nacionalizirane Stolarne Ratike. Tu je bil do leta 1950, ko je bil imenovan za poverjenika za lokalno gospodarstvo na Okrajnem ljudskem odboru Grosuplje. Po ukinitvi Okraja Grosuplje v letu 1952 je bil ponovno imenovan za direktorja Stolarne Dobrepolje.

Marjan Miklič jo je iz manjše delavnice razvil v ne veliko, ampak moderno opremljeno lesno industrijo, ki je proizvajala pretežno sedežno pohištvo za izvoz. Ko je šel v pokoj, je bilo v njej več kot 100 zaposlenih.

Marjan Miklič je bil od ustanovitve občine Dobrepolje pa do njene priključitve občini Grosuplje (leta 1960) njen predsednik, v novi občini Grosuplje pa je bil izvoljen za njenega podpredsednika. V občini Dobrepolje je imel mnogo sodelavcev, ki so skupno z njim delali za napredek krajev v Dobrepoljski dolini. Zato je užival pri prebivalcih velik ugled. Še danes obratuje včasih velika tovarna Iskra, ki je začela z delom v občinskih prostorih v času, ko je bil predsednik občine Dobrepolje Marjan Miklič.

* Grosuplje, Taborska cesta 17, odgovorni urednik.

Ko sem bil v letu 1962 izvoljen za predsednika Skupščine občine Grosuplje, sva se поблиže spoznala, čeprav sem ga poznal že prej. Njegove preudarne besede v razpravah, izrekanе s svojstvenim basom, so imele svojo težo. Tako je občinska skupščina že leta 1966 namenila prva sredstva za izgradnjo dobrepoljskega vodovoda. Stoletna želja Dobrepolja, kako dolino napojiti z dobro pitno vodo, se je čez nekaj let uresničila. Za uspešno delo na gospodarskem in družbenem področju in za sodelovanje v NOV je Marjan Miklič prejel več vojaških odlikovanj in priznanj, med njimi tudi Red dela z zlatimi meči.

Jesen svojega življenja preživlja v mali mizarski delavnici doma na Vidmu, kjer ustvarja za svojo družino, ki se je kar povečala; ima namreč 4 vnuke in 1 pravnuka.

Vsi prijatelji in znanci, ki smo imeli priliko, da smo z njim sodelovali, mu ob visokem jubileju – osemdesetletnici iskreno čestitamo. Želimo mu še mnogo zdravih let!

JOŽEF MAROLT**Ob 70-letnici***Ivan Ahlin*

Rodil se je v Škocjanu pri Turjaku 22. 11. 1934. Njegov oče Anton je bil organist in kmet, mati Alojzija pa trgovka in gostilničarka. Osnovno šolo je sredi vojne vihre obiskoval v Škocjanu, Turjaku in v Marijanišču v Ljubljani. Zaradi vojnih razmer so mu končana štiri polletja nerednega šolanja priznali za štiri razrede. S tem predznanjem je šolanje nadaljeval v Ljubljani, kjer je maturiral na Gimnaziji Poljane.

Večino gimnazijskih let je stanoval v Dijaškem domu Ivana Cankarja (DIC), ki je po vojni postal naslednik Marijanišča. Vse je bilo drugače. Kapelica Marijanišča je bila preurejena v dvorano, jutranjo sv. mašo je nadomestil zbor in dvig zastave. Spominja se, da je bilo v internatu bogato kulturno življenje. Sam se je vključil v dramski krožek in obiskoval govorne in recitatorske vaje, ki jih je vodil Lojze Potokar. Nastopal je na številnih prireditvah v internatu in gimnaziji ter v MKUD Kajuh.

Po gimnaziji je končal študij prava na Pravno-ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani. Prosti čas med študijem je posvetil ljubiteljski kulturi ter delu v domači gostilni v Škocjanu in v knjižnici v Ljubljani. Vzornika in učitelja sta mu bila Mile Korun in Boris Kralj.

Vso svojo aktivno delovno dobo je bil zaposlen v Grosupljem. Pripravištvo je opravil na Okrajnem sodišču v Grosupljem in v upravi Občine Grosuplje. Pravi, da mu je bilo gospodarstvo usojeno. Začel je kot vodja oddelka za gospodarstvo, urbanizem in komunalne zadeve takratne velike občine Grosuplje. Aktivno je sodeloval pri ustanavljanju številnih podjetij in obrtnih delavnic, katerih ustanoviteljica je bila občina. Spominja se, da je bilo Grosuplje po zaslugi predsednika Ivana Ahlina prva občina v Sloveniji z urejeno urbanistično dokumentacijo. Investitorji so lahko pridobili vsa potrebna dovoljenja za gradnjo vključno z zemljiščem v enem mesecu. Kot vodja oddelka je izdajal dovoljenja in skrbel, da so imeli občani čim manj stroškov. En mandat (štiri leta) je bil tajnik Skupščine občine Grosuplje.

Od leta 1974 je opravljal pravno službo za več manjših podjetij. V tem času je organiziral zbiranje denarja za ureditev knjižnice v sedanjih prostorih in za obnovo nekdanjega Sokolskega doma v Grosupljem za kulturne potrebe.

V letu 1978 je bil imenovan za direktorja Tovarne gostinske opreme Kovinastroj Grosuplje, sedanje družbe Kogast Gastronom d.d. To podjetje je vodil polnih 16 let do svoje upokojitve. Tu je v prelomnih letih osamosvajanja in ob izgubi 90-% tržnega deleža v bivši Jugoslaviji pokazal vse svoje organizacijske sposobnosti. Kogast Gastronom d.d. je danes uspešna in cenjena proizvajalka v Evropi. V tej delniški družbi naš jubilarant še danes opravlja funkcijo predsednika Nadzornega sveta.

Za svoje delo je prejel več priznanj. Največ mu pomenita priznanje in nagrada Louisa Adamiča za gospodarske dosežke, Jurčičeva plaketa in srebrno priznanje Občine Grosuplje za dosežke na kulturnem področju.

Je stalni sodelavec našega Zbornika in tudi član uredniškega odbora. Njegovi prispevki s področja kronike in gospodarstva ter upravne razdelitve sedanjih občin Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobropole so objavljeni v 13 številkah ZOG.

Po upokojitvi se je vrnil k ljubiteljski kulturi svoje mladosti. V Škocjanu je osnoval projekt STATI INU OBSTATI za ponudbo naravnih danosti in oživitve zamrzlih dejavnosti. Ta Trubarjev rek se je kasneje razširil po Sloveniji na raznih področjih. Od tega leta dalje organizira vsako leto za Trubarjev rojstni dan v Škocjanu sedaj že tradicionalno kulturno prireditev. V okviru projekta je bila leta 2001 v zupušeni zgradbi šole Škocjan na novo urejena in odprta razstava o kulturni dediščini, ki pomeni zametek stalne krajevne etnografske zbirke. Spisal je igro Osvobodjena svoboda in satirično komedijo Prekucije, ki jo je v njegovi režiji leta 2003 uprizorilo domače kulturno društvo.

Sam pravi, da je zadovoljen, ker končno lahko dela, kar ga veseli. Vodi ga stara modrost: »Ne, kar mora, kar zmore, to mož je storiti dolžan«.

Sodelavci Zbornika in uredniški odbor želimo jubilarntu še mnogo let in uspehov v ljubiteljski kulturi.

NOVA KNJIŽNICA V OBČINI DOBREPOLJE

Roža Kek*

Knjižničarstvo ima tako kot tudi drugo kulturno in prosvetno delovanje v dobrepoljski dolini že daljšo tradicijo, saj njeni začetki segajo v čas daleč pred drugo svetovno vojno. Leta 1981 je društvena knjižnica na Vidmu postala enota grosupeljske knjižnice. Prostore za delovanje je najprej dobila v stari šoli na Vidmu 35, sedanji občinski zgradbi, nato se je preselila v Jakličev dom. Imela je 1400 enot knjižnega gradiva in bila odprta dvakrat tedensko. Zaradi gradnje in obnove Jakličevega doma je od jeseni 1998 do decembra 2003 gostovala v prostorih šolske knjižnice na Vidmu 80.

Za Knjižnico Grosuplje kot tudi za druge splošne knjižnice po Sloveniji pomeni velik korak v strokovnem razvoju vključitev v vzajemni računalniški sistem Cobiss. Krajevna knjižnica na Vidmu je postala del sistema Cobiss, ko je leta 1999 dobila telefonsko povezavo, Ministrstvo za informacijsko družbo pa je na vlogo občine prispevalo računalniško tehnologijo. S komunikacijsko opremljenostjo se je izposoja avtomatizirala, obiskovalci knjižnice pa so dobili informacije o dostopnosti knjižničnega gradiva v celotnem slovenskem prostoru in tudi drugod po svetu. Število obiskovalcev se je začelo povečevati, šolski prostori so postali pretesni, občani pa so si želeli, da bi bila knjižnica odprta več dni v tednu. Občina Dobrepolje, ustanoviteljica knjižnice, je prisluhnila njihovim željam in strokovnim utemeljitvam.

Leta 1999 so nastale prve idejne skice knjižnice v Jakličevem domu. Gradnja doma je potekala po fazah in v začetku leta 2003 so se začela dela pri ureditvi knjižničnih prostorov. Tako kot celoten dom je tudi knjižnico zasnovala arhitektka Majda Bergant, ki je tako ob načrtovanju kot pri izvajanju različnih del sodelovala s knjižničarji. Skupaj smo želeli oblikovati prostor, ki bo prijazen obiskovalcem in v katerem bo knjižnično gradivo razvrščeno tako, da bo ustrezalo zahtevam sodobne splošne knjižnice, ki je osnovna celica informiranja oz. splošne dostopnosti kulturnih dobrin.

Knjižnica je v prvem nadstropju, dostop pa je možen tudi z dvigalom. Prostor meri 185 m² in ustreza standardom. Tako ima knjižnica oddelka za mladino in odrasle, ki sta ločena z ustrežno postavitvijo opreme, ter časopisno čitalnico. Pri razporeditvi prostora in opreme smo upoštevali potrebe uporabnika v sodobnem času in oblikovali več vsebinsko zaokroženih koticov za obiskovalce knjižnice v vseh obdobjih življenja.

Oblikovanje in utrjevanje bralnih navad je ena od temeljnih nalog splošne knjižnice in se začne že v otroški dobi. Prostor, ki je namenjen otrokom, je vabljivo opremljen in na igriv način ponuja leposlovno in poučno knjigo. Otrokom so na voljo tudi novi mediji, ki jih s pomočjo sodobne računalniške tehnologije lahko uporabljajo v knjižnici ali pa si jih izposodijo na dom.

* Direktorica Splošnoizobraževalne knjižnice Grosuplje.

Mladina se bo srečevala za okroglo mizo, kjer bodo v skupini razpravljali, pisali seminarske naloge in referate, ustvarjali, na računalniku pa iskali informacije po različnih podatkovnih bazah in po internetu.

Bralci, ki se želijo poglobiti v vsebino knjige, imajo v knjižnici svoje mize, kjer lahko prebirajo, študirajo, premišlujejo. Za vse, ki v knjižnico prihajajo po strokovno literaturo, smo gradivo razvrstili po temah s tako postavitvijo opreme in gradiva, ki omogoča, da se uporabniki lahko v miru poglobijo v vsebino. Na voljo pa imajo tudi računalnik.

Knjižnica na Vidmu je 6. decembra 2003 slovesno odprla svoja vrata. Občani jo lahko obiskujejo pet dni v tednu, skupaj 30 ur. Ob otvoritvi je bilo

obiskovalcem na voljo 9000 enot knjižničnega gradiva z različnih področij človekovega ustvarjanja in tri računalniška mesta. Knjižnica na Vidmu je tudi e-knjižnica, saj obiskovalcem zagotavljajo dostop do spletnih strani upravnih organov občine, države, evropskih institucij in vseh drugih.

Sredstva, ki jih je občina Dobrepolje ob podpori Ministrstva za kulturo in Ministrstva za informacijsko družbo vložila v novo knjižnico, bogatijo življenje posameznika in skupnosti.

BIBLIOGRAFIJA DOMOZNANSKIH PUBLIKACIJ NAŠIH OBČIN ZA LETI 2002 IN 2003

*Drago Samec**

Domoznanska bibliografija knjig zajema publikacije, ki so po avtorju (uredniku, prevajalcu, ilustratorju), tematiki ali založbi vezane na področje treh občin: Grosuplje, Ivančna Gorica ali Dobrepolje. Zajete so tudi manjše izdaje, od periodičnih publikacij pa samo zborniki, ki izhajajo enkrat na leto ali na dve leti. Bibliografiji so dodane domoznanske diplomske naloge in magistrsko delo ter neknjižna gradiva.

Pri sestavljanju bibliografije so mi bile v pomoč informacije, objavljane v časopisu in ostalih medijih, osnova pa je baza slovenskih knjižnic Cobiss. Poti iskanja bi se zgladile, če bi izdajateljji knjigo (in sploh vsako izdajo) poslali tudi Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani, ki zbira vse slovenske publikacije oz. publikacije Slovencev, ali Knjižnici Grosuplje z enotami v Ivančni Gorici in Dobrepolju.

Serijske publikacije

2002

OSNOVNA šola Brinje Grosuplje

Učencem in staršem na pot : v novo šolsko leto 2002/2003 / [besedila Irena Kogovšek]. -

Grosuplje : [Osnovna šola Brinje], 2002. - 64 str. : ilustr. ; 21 cm.

Knjižica je izšla ob začetku šolskega leta in vsebuje podatke o šoli, podružnicah, učiteljih, predmetniku in dejavnostih pa hišni red in napotke za učenje in sobivanje v šoli.

OSNOVNA šola Stična

Osnovna šola Stična : 2002/2003 / [besedila Marinka Piškur ; uredila Marinka Piškur in Jože Glavič ; ilustrirala Anka Koželj ; fotografije Zlata Kastelic ... [et al.]]. - Stična : Osnovna šola, [2002]. - 54 str. : ilustr. [+ 4 str. urnik] ; 21 cm.

Knjižica z napotki je izšla ob začetku šolskega leta. Vsebuje podatke o šoli, podružnicah, učiteljih, predmetnik, koledar dejavnosti. Navedeni so tudi izstopajoči osmošolci preteklega leta.

SLOVENIKA : katalog poštних znamk in celin 2003 / [avtorja besedila Jože Velikanje in Martin Velikanje]. - [Ivančna Gorica] : [Jože Velikanje, 2002]. - 115 str. : ilustr. ; 23 cm. 1500 izvodov.

Ovojni naslov.

Sedma izdaja kataloga zajema izdane znamke od 1991 do 2002 pa tudi dopisnice ter seznam slovenike od verigarjev dalje.

TABOR slovenskih pevskih zborov (33 ; 2002 ; Šentvid pri Stični) Pojo naj ljudje : triintrideseti tabor slovenskih pevskih zborov / [uredil Ilija Bregar]. - Šentvid pri Stični : [Tabor slovenskih pevskih zborov], 2002. - 47 str. : ilustr. + [15 str. oglasni del] ; 23 cm.

Knjižica zajema govore, celoten program, ki je bil posvečen štajerski in prekmurski pesmi, in seznam nastopajočih zborov. Izšlo ob taboru 16. junija 2002.

ZBORNİK občin Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobrepolje : gospodarska, kulturna in zgodovinska kronika / [glavni urednik Mihael Glavan]. - Grosuplje : [izdaja skupina občanov], 1969-. - 22, 2002, 299 str. : ilustr. ; 23 cm.

* *Grosuplje, Ljubljanska 35, prof. in bibliotekar.*

Knjige*Dopolnitev***2001****KASTELIC, Mojca, 1960-**

Drobne pesmi za dušo : 3. zbirka pesmi / Mojca Kastelic ; [spremnna beseda Anton Nadrah ; ilustracije Jože Bartolj]. - Žalna : samozal., 2001. - [118] f. : ilustr. ; 24 cm.

Zbirki na pot / Anton Nadrah: f. 4–6.

NAREJENO z ljubeznijo / [zasnova in besedilo Studio Kernel, Pekarna Grosuplje ; fotografije Dragan Arrigler, Janez Pukšič, arhiv Pekarne Grosuplje]. - Grosuplje, Pekarna, [2001]. - 23 str. : ilustr. ; 30 cm.

'Pred pol stoletja sta med grosupeljskimi griči po svojem mojstrstvu zaslovela dva peka.' Tako se začenja predstavitev Pekarne, ki je slavila polstoletni jubilej. Predstavi zgodovino Pekarne in sedanjost ter vizijo, vse podprto s povednimi fotografijami.

SAMEC, Rafael

Svetloba, krhkost in prosojnost = Light, fragility and transparency / Rafael Samec ; [avtorji besedil Mirko Juteršek ... [et al.]; verzi Helena Blavatsky, Eileen Caddy ; prevod Kristina Hacin - Ludvik ; fotografi Egon Kaše ... et al.]. - Ljubljana : samozal., 2001. - 95 str. : fotogr. ; 31 cm. Monografski katalog mojstra svečarske umetnostne obrti Rafaela Samca (1943) z Vidma v Dobropolju, ki ga sestavljajo izbrani barvni posnetki umetnin, besedila umetnostnih kritikov ter meditativni verzi in misli.

ŠIRCA, Nevenka

Popotniki. Otroci sonca : povest / Nevenka Širca. - Ljubljana [Ponikve v Dobropolju] : [samozal.]. - [88] str. ; 22 cm.

Nevenka Širca je stanovalka doma v Ponikvah.

Knjige**2002****AMBROŽIČ, Vid**

Glas vpijočega v puščavi : 1945–1959 / Vid Ambrožič. - Kamnik : [samozal.] G. Ambrožič, 2002. - 541 str. ; 23 cm.

Vid Ambrožič / Marija Stanonik: str. 5–110. - O poeziji Vida Ambrožiča / Janez Kolenc: str. 111–119. - Sklepna beseda / Gordan Ambrožič M.: str. 519–522.

Pesnik in pisatelj Vid Ambrožič je bil rojen 15. 6. 1890 v Velikih Češnjicah pri Šentvidu pri Stični, umrl 15. 12. 1961 v Gorenji vasi pri Mirni. V knjigi zajete pesmi so nastajale od konca druge svetovne vojne do leta 1959, ko je nehal pisati.

ANDREWS, Ted

Priročnik za zdravlilce : vodič za začetnike v vibracijskih terapijah / Ted Andrews ; [prevedel Andrej Kikelj]. - Ljubljana : Ara, 2002. - 255 str. : ilustr. ; 21 cm.

Prevod dela: The healer's manual.

Prevajalec Andrej Kikelj je po rodu Grosupeljčan.

AŠIČ, Simon

Domača lekarna p. Simona Ašiča. [Del 1], Recepti. - Ponatis popravljene izd. iz leta 2000. - Celje : Mohorjeva družba, 2002. - 405 str. : ilustr. ; 18 cm.

Knjigi na pot / Anton Nadrah: str. 5. - Navodila za branje / Jože Kukman, Nada Jeromen: str. 6–7.

Pater Simon Ašič (1906–1992) je bil cistercijan v Stični, znan kot zdravilec.

AŠIČ, Simon

Domača lekarna p. Simona Ašiča. [Del 2], Priročnik za nabiranje zdravnih zelišč / [barvne ilustracije iz različnih virov]. - Ponatis popravljene izd. iz leta 2000. - Celje : Mohorjeva družba, 2002. - 174 str. : barvne ilustr. ; 18 cm.

Navodila za branje / Nada Jeromen: str. 6–8.

Bricelj, Suzana – glej: Šenica Pavletič, Vera

Cigler, Janez – glej: Sivec, Ivan

Dobrepolje in vas Podgora – glej: Strnad, Saša

DRUGE : dejstva, resnica, nevarnosti, posledice / [uredil Mitja Gregorič]. - [Šmarje - Sap] : Lokalna akcijska skupina LAS za preprečevanje uporabe in zlorabe dovoljenih in prepovedanih drog v občini Grosuplje, [2002]. - [12] str. : ilustr. ; 12 x 12 cm.

Ovojni naslov.

Izšlo v vsaj dveh izdajah v 2.000 in 15.000 izvodih.

DRUŽINSKA pesmarica : 100 slovenskih ljudskih in ponarodelih pesmi / [zbrale in uredile Urša Šivic, Maša Komavec, Marjetka Pušenjak ; ilustrirala Suzana Bricelj ; notografiral Blaž Rojko].

- Ljubljana : Mladinska knjiga Založba, 2002. - 223 str. : ilustr. ; 25 cm.

Ob knjigi je izšla v kompletu tudi zgoščenka z enakim naslovom.

Ilustratorica Suzana Bricelj živi v Šmarju - Sapu.

ELSTE, Alfred

Nacistična Avstrija na zatožni klopi : anatomija političnega spektakularnega procesa v komunistični Sloveniji / Alfred Elste, Michael Koschat, Hanzi Filipič ; [iz nemščine prevedel France Vrbinc]. - Celovec : Ljubljana, Dunaj : Mohorjeva, 2002. - 264 str. : ilustr. ; 22 cm.

Prevod dela: NS-Österreich auf der Anklagebank.

Prevajalec dr. France Vrbinc je bil rojen leta 1924 v Šmarju - Sapu, živi na avstrijskem Koroškem.

FRANCE Kralj : 1895–1960 : [stalna razstava del Franceta Kralja = permanent exhibition of works by France Kralj ; razstavni katalog = exhibition catalog] / Galerija Božidar Jakac, Stalna zbirka Franceta Kralja ; [uvodno besedilo, prevod Andrej Smrekar ; dokumentacija Moderna galerija Ljubljana, Jana Intihar Ferjan, Zlat Kralj ; seznam del Galerija Božidar Jakac, Katja Ceglar, Zlat Kralj ; fotografija Boris Gabršček in Marijan Smerke, Jože Dobrin]. - Kostanjevica na Krki : Galerija Božidar Jakac, 2002. - 105 str. : ilustr. ; 30 cm. 1500 izvodov.

France Kralj (1895–1960), rojen v Zagorici v Dobrepolju, slikar, grafik in kipar, pomembno ime našega ekspresionizma, se nam po monografiji Igorja Kranjca in Spominih slovenskega umetnika predstavlja skozi videnje Andreja Smrekarja, direktorja Narodne galerije v Ljubljani. Predstavljeni so le dela, ki so v galeriji v Kostanjevici.

FRBEŽAR, Ivo

Vaginalni manevri ali Vzgoja človeškega rodu ali Aritmija hipofize / Ivo Frbežar ; [spremna beseda Jurij Hudolin]. - Grosuplje : Mondena, 2002. - 87 str. : ilustr. ; 21 cm.

In potem je beseda meso postala / Jurij Hudolin: str. 79–84. - Beseda na zavihku / Klemen Pisk. Izšlo v novembru 2002.

Pesnik Ivo Frbežar, doma iz Šmarja, živi na Grosupljem in Mali Ilovi gori, založnik in lastnik založbe Mondena. Zbirka s provokativnim naslovom, sestavljena iz dveh enot, je pisana večinoma v prvi osebi ednine ženskega spola, ki dialogizira z moškim.

Frelih Polajnar, Nataša – glej Slovenski verski muzej (Stična)

GLASBENA šola Grosuplje

Pihalni orkester Grosuplje : 15 let : 1987–2002 / [avtorja Janez Lesjak, Franc Korbar]. - [Grosuplje : Glasbena šola], 2002. - 24 str. : ilustr. ; 21 cm.

Izšlo ob jubilejnim koncertu 17. 5. 2002. Pihalni orkester v okviru Glasbene šole Grosuplje je najprej vodil dirigent Marjan Sajovic, nato pa dirigent Vladimir Škrlec. Predstavljen je nastanek orkestra in njegov razvoj, dodani so člani in izbor nastopov ter priznanj. Vse dopolnjuje bogato fotografsko gradivo.

GLAVAN, Mihael

Rastoča knjiga : razstava knjižničnega in drugega gradiva, ki dokumentira rast slovenske kulture in znanja : Lapidarij Galerije Božidarja Jakca, Kostanjevica na Krki, 21. junij 2002 – 22. september 2002 / [izbor in priprava gradiva ter besedila Mihael Glavan]. - [Kostanjevica na Krki : Galerija Božidar Jakac, 2002]. - 1 zloženka ([6] str.) : ilustr. ; 21 cm.

Avtor naveden v kolofonu.

Mihael Glavan (1945), vodja Rokopisne zbirke v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani, živi v Stični, varuh največjih dragocenosti slovenske kulture, je z zloženko predstavil državni projekt, namenjen promociji Slovenije kot naroda dela, kulture in znanja.

Glavan, Polona – glej: Maclaverty, Bernard

GLUVIĆ, Goran

Ispovijedi jahača dvadesetoga stoljeća, svakome poučno štivo / Goran Gluvić ; [prijevod Vesna Mlinarec]. - Hrvatsko izdanje. - Zagreb : Naklada Mlinarec-Plavić, 2002. - 150 str ; 21 cm.

Prevod dela: Vsakemu poučno branje izpovedi jahalca dvajsetega stoletja. - O avtorju: str. 150.

Goran Gluvić (1957), pisatelj, pesnik in dramatik, živi na Grosupljem.

GLUVIĆ, Goran

Popoldanski ritem : jam sassion roman / Goran Gluvić . - Murska Sobota : Franc-Franc, 2002. - 112 str. : note ; 19 cm. - (Zbirka Mega).

Mladinski roman v prvoosebni pripovedi gimnazijca Andreja, kjer se 19-letnik ob generacijskem konfliktu posveti džezovski glasbeni skupini. Roman ima tudi avtobiografske elemente.

Grosuplje – glej: Glasbena šola Grosuplje
Knjiga osmošolcev
Pri peku Matevžu
Sožitje

Ivančna Gorica – glej: Ločeno zbiranje

IZVIR Krke : Krška jama. - Krka : Turistično društvo Krka, [2002]. - 1 zloženka [6] str. : ilustr. ; 10 x 21 cm.

Izšlo pred decembrom 2002. Navedeni so podatki o izviru Krke in njenem porečju, o jami in okolici, dodan je prerez jame.

JAKLIČ, Fran

Krajinske povesti / Fran Jaklič ; z lesorezi Toneta Kralja. - Celje : Mohorjeva družba, 2002. - 207 str. : ilustr. ; 24 cm.

Življenje in delo Frana Jakliča / Sonja Ahačevčič: str. 195–199. - Slovarček narečnih in starinskih izrazov / Ivan Mohar: str. 201–203. - Razmerje Toneta Kralja do "Zemlje" / Igor Kranjc: str. 205–206.

Fran Jaklič Podgoričan (1868–1937), ljudski pripovednik, je bil rojen v Podgorici v Dobrepolju. V knjigi je ponatisnjenih šest zgodb, ki se dogajajo večinoma v Dobrepolju ali v bližnji okolici, na Čušperku, Turjaku. Knjiga je opremljena z lesorezi Toneta Kralja iz mape jedkanic z naslovom Zemlja.

JARC - Zajc, Mihaela

Luna čiča : pesmi za otroke iz naše loke / Mihaela Jarc - Zajc. - Višnja Gora : samozal., 2002. - 31 str. ; 21 cm.

Mihaela Jarc - Zajc (1916), pesnica, pisateljica in zbirateljica krajevnega ljudskega izročila živi na Grosupljem.

JESEN v literarnem salonu : literarni zbornik : ustvarjanje starejših pisateljev in pesnikov občin Dobrepolje, Grosuplje in Ivančna Gorica / [avtorji Tatjana Lampret, Stanka Ahlin ... [et al.] ; uredila Barbara Rigler]. - [Ivančna Gorica] : Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, Območna izpostava Ivančna Gorica & Kulturno društvo Kresnička, [2002]. - [27] f. : ilustr. ; 30 cm. 50 izvodov. Izšlo v avgustu 2002.

Septembra so se v Dobrepolju srečali avtorji iz naših občin: Stanka Ahlin, Anton Drab, Marija Pilko, Tončka Pugelj, Jožica Sklepič, Mihaela Jarc - Zajc, Karolina Zakrajšek in Jožefa Zrimšek. Predstavljeni so z biografijo ter s po nekaj pesmimi, dramskim prizorom, recitacijo ali z zapisom v narečju.

JURČIČ, Josip

Deseti brat / Josip Jurčič ; [spremno besedo napisal Zlatko Režonja]. - V Ljubljani : Karantanija, 2002. - 265 str. ; 21 cm. - (Zbirka Domače branje / Karantanija).

Deseti brat, prvi slovenski roman / Zlatko Režonja: str. 5–15.

JURČIČ, Josip

Spomini starega Slovenca / Josip Jurčič ; [spremni besedili Iztok Ilich in Andrej Studen]. - Ljubljana : DZS, 2002. - 111 str. : ilustr. ; 23 cm. - (Zbirka Zgodovinsko klasje).

Josip Jurčič in spomini Andreja Pajka / Iztok Ilich: str. 89–93. - K spominom starega Slovenca / Andrej Studen: str. 95–111.

Spomini Andreja Pajka s Hudega pri Stični, avstrijskega in Napoleonovega vojaka, vojnega ujetnika na Francoskem in Ruskem. Zgodovinar Andrej Studen je dodal zapis o Napoleonovi Evropi in Ilirskih provincah ter opis bitke s Francozi pri Razdrtem, kjer je sodeloval tudi Andrej Pajk.

KNJIGA osmošolcev 1994–2002 : 2001–2002 / [besedilo Božidar Gabrijel ... et al.]. - Grosuplje : Osnovna šola Louisa Adamiča, [2002]. - 35 str. : ilustr. ; 21 x 30 cm. (Ovojni naslov). 170 izvodov. Učenci 8. razredov so predstavljeni na skupinskih slikah in posamezno po razredih, vsak z mislijo na skupna leta.

[**KOLENDAR** 2003] / [risbe Anja ... [et al.] ; grafična podoba tiskarna Premiere]. - Šmarje - Sap : Društvo za mlade "Utrip", [2002]. - [53] listov : ilustr. ; 12 x 33 cm.

Na koledarju je za vsak teden upodobljena risba prvošolca, oglas sponzorja ter tedenski podatki.

KOŠČAK, Lučka

Lučka Koščak : reminiscence : Grubarjeva kiparska galerija, Ljubljana, 1. julij – 30. november 2002 : Open Space Gallery, [1.] July – [30.] November 2002 / [uvodni esej, introductory essay Aleš Erjavec ; fotografije Tone Stojko in Li Weinger]. - Ljubljana : Zavod za kiparstvo, [2002]. - [16] str. : ilustr. ; 30 cm. 500 izvodov. Vzporedno slovensko in angleško besedilo.

Kiparka Lučka Koščak (1957) je doma s Plešivice pri Žalni.

Koželj, Anka – glej: Petek, Milan

KOŽELJ Horvat, Sabina

Ogenjček in skriti dnevnik dedka Mohorja / Sabina Koželj Horvat ; ilustrirala Milanka Fabjančič. - Celje : Mohorjeva družba, 2002. - 107 str. : ilustr. ; 24 cm. - (Zbirka Mladinska knjižnica / Mohorjeva družba ; 46).

Sabina Koželj Horvat, po rodu iz Ivančne Gorice, živi na Hrvaškem.

KOŽELJ Horvat, Sabina

Snjegianica / Sabina Koželj Horvat. - Zagreb : Izvori, 2002. - 216 str. ; 24 cm.
Ilustraciji na obeh spojnih listih. Literarno delo o Janici Kostelić, hrvaški smučarki.

Kralj, France – glej: France Kralj

Kralj, Tone – glej: Levstik, Fran

Krka – glej: Izvir Krke

KUHAR, Boris

Dolenjska in belokranjska kuhinja / [besedilo in fotografije] Boris Kuhar. - Ljubljana : Kmečki glas, 2002. - 167 str. : ilustr. ; 25 cm.

Dr. Boris Kuhar (1929), etnolog, po predstavitvi pokrajin z očmi narodopisca prikaže vpetost domače kuhinje v tradicijo življenja, dela in prehranjevanja, šeg, obrti ter v letni cikel kmeta, posebej piše o potici, cvičku ter metliški črnini. Večji del knjige zavzemajo recepti za jedi, ki so pogosto ilustrirane z avtorjevimi fotografijami. Boris Kuhar živi na Grosupljem.

KUHAR, Boris

Samostanska kuhinja : prehrana kartuzijanov in jedilniki žičkih menihov v prvi polovici 18. stoletja / Boris Kuhar, Jože Mlinarič. - Ljubljana : Kmečki glas, 2002. - 205 str., [8] str. barvnih pril. : ilustr. ; 25 cm. Knjigi na pot / Janez Jazbec: str.9–10.
Nastanku knjige je botrovala najdba jedilnikov za leti 1737–1738. Etnolog in kulinarik dr. Boris Kuhar je starim jedilnikom vdihnil življenje tudi za današnjo rabo. Najprej nas seznanja z bogastvom samostanske kuhinje, v tretjem delu nas popelje v svet starih samostanskih jedi in postreže s sto recepti za današnji čas. Vsi so v skladu s kartuzijanskimi pravili, torej dosledno brez mesa kopnih živali, pač pa z jedmi iz mesa vodnih živali.

LEVSTIK, Fran

Martin Krpan / napisal Fran Levstik ; naslikal Tone Kralj ; [uvodna beseda Niko Grafenauer]. - 14. natis. - Ljubljana : Mladinska knjiga, 2002. - [63] str. : ilustr. ; 24 x 28 cm. - (Zbirka Cicibanov vrtiljak). (Velike slikanice).

Ilustracije na spojnih listih. Uvodna beseda / Niko Grafenauer: str. 3.

Znamenite ilustracije Toneta Kralja, doma iz dobrepoljske Zagorice, so gotovo pripomogle, da je naklada tega dela pri Mladinski knjigi dosegla 200.000 izvodov. Vse od leta 1954, ko je slikar Tone Kralj sprejel naročilo Mladinske knjige, ponatiskujejo uspešno kombinacijo pripovedi in ilustracij tega long sellerja.

LOČENO zbiranje komunalnih odpadkov v občini Ivančna Gorica : naša prihodnost je čisto okolje. - Grosuplje : Javno komunalno podjetje, [2002]. - [4] str. : ilustr. ; 29 cm.

MACLAVERTY, Bernard

Okrasni toni / Bernard MacLavery ; prevod Polona Glavan ; [spremna beseda Tina Mahkota]. - Ljubljana : Cankarjeva založba, 2002. - 214 str. ; 25 cm. - (Moderni klasiki)

Prevod dela: Grace notes.

Prevajalka Polona Glavan (1974) je po rodu iz Stične.

MAHOVLICH, Andrej

Pop inkubator / Andrej Mahovlich - Zvek ; [ilustracije Klemen Benedik ; spremna beseda Jurij Hudolin]. - Grosuplje : Mondena Izziv, 2002. - 47 str. : ilustr. ; 19 cm.

Spremna beseda / Jurij Hudolin: str. 44-45. - O avtorju na zavihku ovitka.

Andrej Mahovlich (1971) živi na Grosupljem. Knjižica je njegova prva pesniška zbirka.

MUSIĆ, August

Nacrt grških i rimskih starina / po E. Wagneru i G. pl. Kobilinskom obradio August Musić ; 2. potpunjeno izdanje priredio Nikola Majnarić. - [3. izdaja]. - Zagreb : Ex libris, 2002. - 210 str. : ilustr. ; 23 cm. - (Biblioteka Pretisci).

Musićev nacrt grških i rimskih starina: priručnik koji je nadživio stoljeće / Darko Novaković: str. 207-210.

August Musić, rojen kot Mušič na Krki (1856-1938), klasični filolog, je predaval na filozofski fakulteti v Zagrebu. Tudi ta knjiga ga je preživela in ohranja (ob ostalih, predvsem grških slovnih) njegovo delo še v naš čas.

NADRAH, Anton

Gospod, vate zaupam : vrtnice 2 / Anton Nadrah ; [spremno besedo napisal Alojzij Šuštar]. - Stična : Cistercijanska opatija, 2002. - 64 str. ; 17 cm. - (V šoli najsvetejših Src ; 3).

Vrtnicam na pot / Alojzij Šuštar: str. 3.

Dr. Anton Nadrah (1937), opat samostana v Stični, je bil rojen v Ivančni Gorici.

NADRAH, Anton

Vama se izročam : razlaga molitve za posvetitev in izročitev posameznikov Jezusovemu in Marijinemu srcu / Anton Nadrah. - Stična : Cistercijanska opatija, 2002. - 72 str. ; 17 cm. - (V šoli najsvetejših Src ; 4).

NARAVOSLOVNA pot pri Žouknu / [besedilo Ivan Grandovec ; fotografije Franci Adamič in Mojca Lovšin]. - Podgora (Dobropolje) : Turistično društvo, [2002]. - 1 zloženka [6] str. : ilustr. ; 21 x 10 cm.

Naklada 10 000 izvodov. Izšlo ob odprtju naravoslovne poti v avgustu 2002.

OBRAHOVIČ, Marjan

Kôstevske pême pô majê / avtor Marjan Obranovič. - Grosuplje : samozal., 2002. - 98 str. : ilustr. ; 21 cm.

Navedba avtorja na ovitku: Obranovič Marjan Kuželičan. - Besedilo v kostelščini. - 600 izv. -

Spremna beseda / Peter Svetik: str. 5-6.

Avtor v knjižni slovenščini predstavi svoj izvor in družino ter pove, zakaj in kako je zapisal kostelsko besedje. Pesmi so napisane v kostelščini, na koncu je obsežen Pomenski slovar. Marjan Obranovič živi na Grosupljem.

PEROVŠEK, France

Velika italijanska ofenziva 1942 / France Perovšek ; [fotografije Fototeka Muzeja za novejšo zgodovino Ljubljana]. - Ljubljana : Društvo piscev zgodovine NOB Slovenije, 2002. - 79 str. : ilustr. ; 21 cm. - (Partizanski knjižni klub ; knj. 40).

Spremna beseda Franca Pečelina na zavihkih ovitka.

France Perovšek, doma iz Šmarja - Sapa, rojen 2. decembra 1922, je v opisovanem letu aktivno sodeloval v partizanskih formacijah. Besedilo je bilo objavljeno leta 1980 v Borcu, v knjigi je razširjeno.

PETEK, Milan

Čarobni svet Brezove ulice / Milan Petek ; ilustrirala Anka Koželj ; [spremno besedo napisal Jože Hočevar]. - Celje : Mohorjeva družba, 2002. - 229 str. : ilustr. ; 25 cm. - (Zbirka Mladinska knjižnica / Mohorjeva družba ; 45).

Slikarka Anka Koželj, doma iz Ivančne Gorice, poučuje na Osnovni šoli Stična. To je druga knjiga z njenimi ilustracijami.

PILKO, Marija

Vse je ljubezen / Marija Pilko ; [ilustracije Jožica Škof ; pesmi izbral Smiljan Trobiš]. - Novo mesto : Tiskarna Novo mesto, Dolenjska založba, 2002. - 121 str. : ilustr. ; 21 cm. - 700 izv. - Smiljan Trobiš o poeziji Marice Pilko: str. 115. - O avtorici: str. 117.

Marija Pilko (1942), rojena v Prečni pri Novem mestu, živi v Višnji Gori na Čandkovi domačiji. To je njena druga pesniška zbirka.

PLUT, Jože

Cerkev sv. Martina na Valični vasi / Jože Plut ; [spremna beseda Silvester Gaberšček]. - Zagradec : Župnijski urad, 2002. - 40 str. : ilustr. ; 20 cm. 500 izv.

- Spremna beseda / Silvester Gaberšček: str. 5–6.

Dr. Jože Plut (1964), vojni kurat, po rodu iz Valične vasi, je gradivo zajemal iz zapiskov župnika Alojzija Zupanca. Prikazana je zgodovina vasi z antičnimi ostalinami in arheološkimi najdbami, cerkev in bogoslužja pa vinske gorice z gorsko pravdo, dotakne se imen domačij in etimoloških razlag. Dodan je zapis o župniku Alojziju Zupancu, rojenem na Znojilah.

Podgora (Dobrepolje) – glej: Strnad, Saša
Naravoslovna pot pri Žouknu

Polajnar Frelih, Nataša – glej Slovenski verski muzej (Stična)

PRI peku Matevžu / [oblikovanje in idejna zasnova Movera]. - [Grosuplje] : Pekarna, [2002]. - [12] str. : ilustr. ; 10 x 10 cm.

Knjižnica, sestavljena iz sedmih (7) deščic, zvezanih z vrstico, je predstavitveno gradivo za vrtnice.

PROSTOVOLJNO gasilsko društvo Št. Jurij

[Sto] 100 let Prostovoljnega gasilskega društva Št. Jurij : [1902–2002] / zbral in uredil Niko Mihičinac. - Št. Jurij : PGD, 2002. - 68 str. : ilustr. ; 21 cm. 600 izvodov. Izšlo junija 2002.

Urednik in predsednik PGD iz Št. Jurija (pri Grosupljem) je zbral zapise tedanjih in sedanjih pričevanj o ustanovitvi, o pobudniku nadučitelju Ivanu Remicu, predvsem pa je ob fotografijah podal spomine članov in vtise podmladka. Številne fotografije prikazujejo življenje in delo društva. Niko Mihičinac živa v Št. Juriju.

SEVER, Leopold

Pisani plamenčki : zgodbe, v katerih se snov spreminja / napisal Leopold Sever ; ilustriral Miran Mehora. - Ivančna Gorica : samozal., 2002. - 107 str. : ilustr. ; 20 x 21 cm.

Avtor Leopold Sever, upokojeni učitelj, doma iz Malih Lipljen, piše s ščepcem humorja o kemičnih poskusih v šoli. Besedila so bila objavljena v reviji Kemija v šoli.

SIVEC, Ivan

Povest o Janezovi sreči : v spomin Janezu Ciglerju, prvemu slovenskemu povestičarju po zgodovinskih virih / spisal Ivan Sivec ; [ilustracije Janez Kastelic ; spremna beseda Matjaž Kmecl]. - Mengeš : Ico, 2002. - 172 str. : ilustr. ; 22 cm. - (Zbirka Slovenske legende ; 5). -

O Janezu Ciglerju / Matjaž Kmecl: str. 161–164. - O pisatelju Ivanu Sivcu: str. 165–166. - O slikarju Janezu Kastelicu: str. 169–170.

Knjiga je izšla maja 2002 ob 210-letnici Ciglerjevega rojstva in 170-letnici Ciglerjevega prihoda v Višnjo Goro. Biografski roman, napisan po Ciglerjevem načinu pripovedovanja, s številnimi citati iz dokumentov, lokalnimi orisi in prigodami. Ilustrator Janez Kastelic živi v Višnji Gori.

SLOVENSKI verski muzej (Stična)

Zgodovina krščanstva na Slovenskem : [razstavni katalog] / [besedilo Nataša Polajnar Frelih ; fotografije Ana Zavadlav]. - Stična : Slovenski verski muzej, 2002. - 1 zloženka ([6] str.) : ilustr. ; 10 x 21 cm.

5000 izvodov. Izšlo ob odprtju razstave 22. oktobra 2002.

SOŽITJE : društvo za pomoč osebam s posebnimi potrebami, Grosuplje : predstavitev dejavnosti / [zloženko pripravila Nevenka Zrnec ; ilustracije Marko Jančar ... [et al.]]. - [Grosuplje : Sožitje], 2002. - 1 zloženka [6] str. : ilustr. ; 21 x 10 cm.

Zloženka predstavlja namen in dejavnosti društva ter cilje in napotke, kako lahko vsakdo pomaga.

Stična – glej: Slovenski verski muzej (Stična)

STOPAR, Ivan

Grajske stavbe v osrednji Sloveniji. 2: Dolenjska. Knjiga 3: Porečje Temenice in Mirne / Ivan Stopar. - Ljubljana : Viharnik, 2002. - 149 str. : ilustr. ; 24 cm.

V kasteloški knjigi, ki obravnava širše področje, so opisane in slikovno predstavljene tudi graščine, dvorci in gradovi ivanške občine; Fedransbergova graščina (Hudo), Grumlof (Šentpavel), Kravjek (Leščevje, pri Muljavi), grad in dvorec, Mačerole (Leščevje, pri Muljavi), Podsmreka, Selo (pri Radohovi vasi) ter Codellijev grad, imenovan tudi Turn ali Višnje, Stari grad in Višnja Gora, dvorec, imenovan tudi Auerspergov dvorec ali Turjaški dvorec (vse Višnja Gora).

STRNAD, Saša

[Dobrepolje in vas Podgora] / [tekst in ilustracije Saša Strnad]. - Podgora : Turistično društvo, 2002. - 1 zloženka ([6] str.) : ilustr. : 21 x 10 cm.

Izšlo v februarju 2002.

ŠENICA Pavletič, Vera

Škratovo mesto / Verica Šenica Pavletič ; ilustrirala Suzi Bricelj. - Novo mesto : Goga, 2002. - 44 str. : ilustr. ; 23 cm.

Mladinsko prozno delo je ilustrirala Suzana Bricelj, doma iz Šmarja - Sapa.

ŠKRJANEC, Breda

Odtisi s kamna : litografija v Sloveniji po letu 1950 : MGLC, 4. 4.–2. 6. 2002. - Ljubljana : Mednarodni grafični likovni center, 2002. - 1 zloženka ([8] str.) : ilustr. ; 20 x 15 cm.

Mag. Breda Škrjanec, kustodinja v Mednarodnem grafičnem likovnem centru, je Grosupeljčanka.

ŠKUFCIA, Angelca

Božji mlini / Angelca Škufca ; [fotografije Aleksandra Božič ... et al.]- Koper : Ognjišče ; [s. l.] : Društvo distrofikov Slovenije, 2002. - 184 str. : fotogr. ; 22 cm.

Knjigi na pot / Miro Šlibar: str. 5–6.

Angelca Škufca živi na Mleščevem blizu Višnje Gore, domačini jo poznajo kot Mleščevsko Angelco. 70-letna avtorica, ki ima redko mišično obolenje, je v svoji drugi knjigi zbrala svpje v različnih časopisih že objavljene črtice in razmišljanja pa tudi šale in intevjuje. Zgodbe sestavljajo mozaik slik življenjsko preizkušanih ljudi, vse pa izpovedujejo, da je mogoče premagovati težave z optimizmom in vero.

Šmarje - Sap – glej: [Koledar 2003]

Veliki šmaren na Magdalenski gori

Št. Jurij – glej: Prostovoljno gasilsko društvo

ŠTEPIC, Lilijana

Ali je angleščina v 1. letniku srednje šole res tako težka? : priročnik za angleški jezik za dijake 1. letnika srednje šole : razlaga slovnčnih pravil in deloma besedišča v slovenskem jeziku : vaje z rešitvami za boljše razumevanje snovi 1. letnika štiriletnih šolskih programov / Lilijana Štepic. - 7. ponatis. - Zgornja Draga : Korekt plus, 2002. - 201 str. ; 25 cm.

Avtorica in založnica Lilijana Štepic živi v Zgornji Dragi pri Ivančni Gorici. V letu 2002 je izdala tudi učbenike z istim naslovom za 2., 3. in 4. letnik, Vaje iz angleških časov in priročnika Angleščina po slovensko ter Naučimo se angleških časov.

Valična vas (Zagradec) – glej: Plut, Jože

VELIKI šmaren na Magdalenski gori : moralne vrednote : praznovanje 500-letnice šole / [Angelca Likovič, Jože Miklič]. - Šmarje - [Sap] : Župnija, 2002. - 1 zloženka [6] str. : ilustr. ; 21 x 10 cm.

Vrbinc, France – glej: Elste, Alfred

WECHTERSBAH, Rado

Računalništvo. Učbenik za tečaj Računalniško opismenjevanje in izbirne predmete : oblikovanje besedil, Računalniška omrežja in Multimedija v osnovni šoli / Rado Wechtersbach in Slavko Žust. - Ljubljana : Saji, 2002. - 138 str. : ilustr. ; 25 cm.

Avtor živi v Šmarju - Sapu.

ZAKRAJŠEK, Karolina

Suha krajina - odmevi čutenj / Karolina Zakrajšek ; [ilustriral Marijan Tršar]. - Maribor : Drumac, 2002. - 120 str. : ilustr. ; 21 cm. - (Zbirka Naše poti ; knj. 51). - 300 izv.

Karolina Zakrajšek (1924) se je rodila v vasi Kužljevec pri Zagradcu. Zbirka pesmi in proze - spominov je njena četrta samostojna publikacija.

ZAVIRŠEK, Slavko

Močvirska roža / Slavko Zaviršek. - Cikava : samozal., 2002. - 68 str. ; 21 cm.

(Sliko na platnicah narisala Danica Zaviršek).

Avtor, pravnik in pesnik, rojen 5. 10. 1948, živi na Cikavi pri Grosupljem. To je njegova tretja pesniška zbirka.

Zgornja Draga – glej: Štepic, Lilijana

ŽNIDARŠIČ, Viktorija

Premoženjska razmerja med zakoncema / Viktorija Žnidaršič. - Ljubljana : Bonex, 2002. - 559 str. ; 21 cm.

Knjiga dr. Viktorije Žnidaršič, pravnice, doma iz Ponove vasi, je njena doktorska disertacija.

ŽORŽ, Mirjan

The symmetry system / [[text], all photographs, diagrams and tables are by] Mirjan Žorž : [all drawings are by Tina Šnuderl after Mirjan Žorž]. - Grosuplje : M. Žorž, 2002. - 333 str. : ilustr. ; 26 cm.

Dr. Mirjan Žorž, ki že leta stanuje na Grosupljem, v knjigi študiozno prikazuje svoje posebne ljubezni: mineralogijo, kristalografijo in simetrijo kristalov.

*Izdaje večjih založb v naših treh občinah***2002****Cistercijska opatija Stična**

Kowalska, Maria Faustyna, svetnica: Besede življenja, 111 str.,
 Nadrah, Anton: Gospod, vate zaupam : vrtnice 2, 64 str. (V šoli najsvetejših Src ; 3),
 Nadrah, Anton: Vama se izročam : razlaga molitve za posvete in izročitev posameznikov
 Jezusovemu in Marijinemu srcu, 72 str. (V šoli najsvetejših Src ; 4).

Grafis trade (tudi Grafis Trade), (Spodnje Blato - Grosuplje), (kraj pogosto ni naveden, nekaj izdaj v sozaložbi s [Ljubljana] : Caligra

Becle Ranković, Ladislava: Življenje z Leko : spomini slovenske partizanke, 298 str. : ilustr.,
 Spasić, Božidar: Podlasica je spregovorila : dosje obveščevalca, 265 str. : ilustr.

Serije

Revija 14. Love stories Peggy Gaddis, št. 36, 37,
 Revija 14. Serija Ekstaza : erotične zgodbe, št. 2,
 Revija 14. Serija Klinika dr. Bergerja, št. 107, 108, 110,
 Revija 14. Serija Ljubezenske zgodbe, št. 138, 140,
 Revija 14. Ljubezenske zgodbe. Extra, št. 12, 13,
 Weekend. Ljubezenski roman, št. 1-10.

Korekt plus, Zgornja Draga (pri Višnji Gori), samozaložba Lilijane Štepic

Ali je angleščina v 1. letniku srednje šole res tako težka?, 7. ponatis, 201 str.,
 Ali je angleščina v 1. letniku srednje šole res tako težka?, 8. ponatis, 201 str.,
 Ali je angleščina v 2.. letniku srednje šole res tako težka?, 6. ponatis, 198 str.,
 Ali je angleščina v 3.. letniku srednje šole res tako težka?, 3. ponatis, 286 str.,
 Ali je angleščina v 4.. letniku srednje šole res tako težka?, 1. ponatis, 288 str.,
 Angleščina po slovensko, za osnovno šolo v 5. in 6. razredu, 4. izdaja, 488 str.,
 Angleščina po slovensko, za osnovno šolo v 7. in 8. razredu, 2. ponatis, 457 str.,
 Naučimo se angleških časov, 3. ponatis, 266 str.,
 Vaje iz angleških časov za 3. in 4. letnik srednje šole, 124 str.

Mondena (Mondena Izziv)

Benhart, František: Spotoma, 2001 (izšlo 2002), 319 str.,
 Črnigoj, Uroš: Potovanje na zahod, 102 str., (poezija),
 Delati etično : kodeksi poklicne etike izpostavljenih poklicev in funkcij, (sozaložba Ljubljana :
 Združnje seniorjev Slovenije - managerjev in strokovnjakov : Agencija za management, 209 str.,
 Frbežar, Ivo: Vaginalni manevri ali Vzgoja človeškega rodu ali Aritmija hipofize, 87 str.,
 Gjurin, Gal: Mesto, [62] str. (Poezija),
 Je meja jasna? : Nezdržljivost opravljanja javne funkcije s pridobitno dejavnostjo ter etika
 izpostavljenih poklicev in funkcij, Otočec, od 29. do 30. januarja 2002, 132 str.,
 Kovič, Jurij: Lokvanji, 95 str.,
 Kozinc, Željko: Svetla praprot, 72 str.,
 Kukovica, Tomaž: Virus resnice, 284 str. (Proza),
 Mahovlich, Andrej: Pop inkubator, 47 str.,

Mencinger, Majda: Bosa, 87 str. (Proza),
 Novak, Bogdan: Šola za pijance, 98 str.,
 Novaković, Novica: Brezglavi jezdeci, 80 str. (Epika ; knj. 3),
 Petan, Žarko: Ponavljanje preteklosti : (zgodba o RTV), 159 str.,
 Pisk, Klemen: Mojster v spovednici, 80 str. (Epika ; knj. 2),
 Potocco, Marcello: Lila, 95 str.,
 Pregl Kobe, Tatjana: Lahko se odmislim : venec nonetov. - 2. izd., 133 str.,
 Tratar, Neža: Rime, 94 str. (Neža Tratar je psevdonom dr. Janje Žitnik),
 Vasić, Tamara: Male smrti, 47 str. (Tamara Vasić je psevdonom).

Partner Graf, Grosuplje

Artač, Hanzl: Dežela mojih sanj [Glasbeni tisk] : 44 pesmi za moški zbor, 153 str.

Razvedrilo, Šmarje - Sap

Leksikon / [urednik Boštjan Rajer ; ilustracije Marijan Pečar], 251 str. : ilustr.

Serijske publikacije

2003

OSNOVNA šola Brinje Grosuplje

Učencem in staršem na pot : v novo šolsko leto 2003/2004 / [besedila Irena Kogovšek]. - Grosuplje : [Osnovna šola Brinje], 2003. - 62 str. : ilustr. (+ 18 str. šolski koledar in beležka) ; 21 cm.

Knjižica ob začetku šolskega leta predstavlja šolo s podružnicami, učitelje in predmetnik, dejavnosti in hišni red ter daje napotke za učenje in sobivanje v šoli.

OSNOVNA šola Louisa Adamiča Grosuplje

Šolsko leto 2003/2004 / [besedila Božidar Gabriel ... [et al.]. - Grosuplje : [Osnovna šola Louisa Adamiča], [2003]. - 35 str. : ilustr. ; 21 cm.

Knjižica ob začetku šolskega leta predstavlja šolo s podružnicami, predmetnik in učitelje, dejavnosti, hišni red in koledar športnih prireditev ter daje napotke za sobivanje v šoli.

OSNOVNA šola Stična

Osnovna šola Stična : 2003/2004 / [besedila Marinka Piškur; uredili Marinka Piškur ... [et al.] ; ilustrirala Anka Koželj]. - Stična : Osnovna šola, [2003]. - 67 str. : ilustr. [+ 4 str. urnik] ; 21 cm.

Knjižica ob začetku šolskega leta predstavlja šolo s podružnicami, učitelje in predmetnik, koledar dejavnosti pa hišni red in daje napotke za sobivanje v šoli. Navedeni so izstopajoči osmošolci preteklega leta.

SLOVENIKA : katalog poštних znamk in celin in žigov 2004 / [avtorja besedila Jože Velikanje in Martin Velikanje]. - [Ivančna Gorica] : [Jože Velikanje, 2002]. - 128 str. : ilustr. ; 23 cm. 1500 izvodov. Ovojni naslov.

Osma izdaja kataloga zajema izdane znamke od 1991 do 2002, tudi dopisnice ter seznam slovenike od verigarjev dalje, dodan je seznam priložnostnih poštних žigov za leti 2002 in 2003.

TABOR slovenskih pevskih zborov (34 ; 2003 ; Šentvid pri Stični)

Pojo naj ljudje : štiriintrideseti tabor slovenskih pevskih zborov / [uredil Ilija Bregar]. - Šentvid pri Stični : [Tabor slovenskih pevskih zborov], 2003. - 47 str. : ilustr. + [11 str. oglasni del] ; 23 cm. Knjižica zajema govore, celoten program, ki je bil posvečen koroški pesmi, in seznam nastopajočih zborov. Izšlo ob taboru 22. junija 2003.

Knjige**2003****ANDREWS, Ted**

Kako zdravimo z barvami / Ted Andrews ; [prevedel Andrej Kikelj]. - Ljubljana : Ara, 2003. - 166 str. : ilustr. ; 20 cm. Prevod dela: How to heal with color. - 1.000 izv. - O avtorju: str. 8. Prevajalec Andrej Kikelj je po rodu z Grosupljega.

AŠIČ, Simon

Domača lekarna p. Simona Ašiča. [Del 1], Recepti. - Ponatis popravljene izd. iz leta 2000. - Celje : Mohorjeva družba, 2003. - 405 str. : ilustr. ; 18 cm. Knjigi na pot / Anton Nadrah: str. 5. - Navodila za branje / Jože Kukman, Nada Jeromen: str. 6-7.

AŠIČ, Simon

Domača lekarna p. Simona Ašiča. [Del 2], Priročnik za nabiranje zdravih zelišč / [barvne ilustracije iz različnih virov]. - Ponatis popravljene izd. iz leta 2000. - Celje : Mohorjeva družba, 2003. - 174 str. : barvne ilustr. ; 18 cm. Navodila za branje / Nada Jeromen: str. 6-8.

BERNARDUS Claraevallensis, svetnik

Hvalnice Devici Mariji : ob 850-letnici svetnikove smrti / sv. Bernard iz Clairvauxa ; [prevod Breda Čop ; izbor besedila Anton Nadrah]. - Stična : Cistercijanska opatija, 2003. - 52 str. ; 16 cm. - (V šoli najsvetejših Src ; 8). Knjižici na pot / Anton Nadrah: str. 3-4.

Boštanj – glej: Grajski vrt Boštanj

Bricelj, Suzana – glej: Rabelais, François

Cencelj, Vlado – **glej** Vlado Cencelj

ČEGERIN, Petra

Constructing a legend : the international exhibitions of Finnish architecture 1957-1967 / Petra Čeferin. - Helsinki : SKS, 2003. - 199 str. : ilustr. ; 23 cm.

Arhitektka dr. Petra Čeferin, doma z Grosupljega, je v svoji disertaciji, ki jo je pripravljala na Finskem, podrobno proučila zgodovinski fenomen finske arhitekture, ki je v svetu posebej prepoznavna. Disertacija je bila zagovarjana v Ljubljani, izšla pa je na Finskem. Predstavitev knjige je bila 10. 11. 2003 v Ljubljani.

DA bo iz te moke tudi kaj kruha : kako postaneš velik mojster? - Grosuplje : Pekarna Grosuplje, [2003]. - [12] str. : ilustr. ; 21 cm.

Predstavitev Pekarne in pekov za poklicno opredeljevanje v osnovni šoli.

Dobrepolje – glej: Dobrodošli v Knjižnici Dobrepolje
Kulturno društvo Godba

DOBRODOŠLI v Knjižnici Dobrepolje, enoti Knjižnice Grosuplje. - Grosuplje : Knjižnica Grosuplje, 2003. - [8] str. : ilustr. ; 21 cm. 1500 izvodov.

V knjižici je predstavljena na novo odprta enota knjižnice in njena vizija. Izšla je 6. 12. 2003.

DRUŠTVO tabornikov rod Louis Adamič (Grosuplje)

[Trideset] 30 let --- : jubilejna knjižica taborniškega rodu Louis Adamič ob 30. obletnici obstoja

/ pripravila in uredila Jasna Bajc - Jessie ; avtorji Branko Škrjanec et al.] - [Grosuplje] : Društvo tabornikov RLA, 2003. - 77 str. : ilustr. ; 21 cm.

V zborniku so objavljeni zapisi in dogodki iz zgodovine društva, spomini in opravljene akcije, zgodbe in pesmi, ki jih prepevajo taborniki, ter pestro dokumentarno gradivo. Knjiga je izšla v aprilu 2003.

Freljih Polajnar, Nataša – glej Slovenski verski muzej (Stična)

Glavan, Mihael – glej: Kocbek, Edvard
Narodna in univerzitetna knjižnica

Glavan, Polona – glej: NARODNA in univerzitetna knjižnica (Ljubljana)

GLUVIČ, Goran

Na cesti : (kjer gume ne poljubljajo asfalta) / Goran Gluvič. - Grosuplje : Mondena Izziv, 2003. - 158 str. ; 20 cm.

Na zadnji strani platnic predstavitev avtorja in njegova fotografija.

Kriminalka Gorana Gluviča (1957), ki živi na Grosupljem.

GRAJSKI vrt Boštanj / [tekst in fotografije Mitja Škrjanec]. - Veliko Mlačevo : Samopomoč Zagradec, 2003. - [6] str. : ilustr. ; 30 x 10 cm. (Izšlo v januarju 2003).

GRAJSKI vrt Boštanj : Center za kulturo, izobraževanje, šport in razvedrilo / [tekst Marta Benedik et al. ; fotografije arhiv Galerije Grad Boštanj]. - Veliko Mlačevo : Grajski vrt Boštanj, Center za kulturo, izobraževanje, šport in razvedrilo; Samopomoč Zagradec, 2003. - [16] str. : ilustr. ; 30 x 10 cm. (Izšlo v januarju 2003).

Predstavitev dela in program za leto 2003.

Grosuplje – glej: Da bo iz te moke tudi kaj kruha
Društvo tabornikov rod Louis Adamič
Lokalna akcija v akciji
Ošmarji [Ošmarji]
Postati gasilec
Spoznajte novo kakovost
VVZ Kekec Grosuplje

Ivančna Gorica – glej: Knjižnica v Ivančni Gorici

JAKLIČ, Fran

Naša dekleta in druge povesti / Fran Jaklič ; [slovarček narečnih besed pripravila Nataša Smerdelj ; spremno besedo o Jakliču in knjigi napisala Ema Sevšek]. - Celje : Mohorjeva družba, 2003. - 247 str. ; 24 cm.

Slovarček narečnih in starinskih besed / [Nataša Smerdelj]: str. 239–242. - Fran Jaklič - Podgoričan / Ema Sevšek: str. 243–246.

V knjigi je zbranih osem predvsem kmečkih povesti, ki jih je Fran Jaklič - Podgoričan (1868–1937), rojen v Podgorici v Dobropolju, objavljal od 1893 do 1928 v različnih revijah.

Na platnicah je slika Toneta Kralja Kmečka ohcet. Knjiga je izšla 6. decembra 2003.

JURČIČEVA pot iz Višnje Gore do Muljave, z Muljave do Krke / [tekst izbrali in uredili Tatjana Lampret, Avgust Likovnik, Pavel Groznik]. - Ivančna Gorica : Občina, [2003]. –1 zloženka ([6] str.) : ilustr. ; 21 x 10 cm.

Zloženka je izšla ob Jurčičevem pohodu v marcu 2003.

KASTELIC, Jože

Ode / Jože Kastelic ; [spremna beseda Kajetan Kovič]. - Jubilejna izd. - Ljubljana : Mladinska knjiga, 2003. - 119 str. ; 21 cm. - (Jubilejna zbirka).

Zanosno spočeta in srečno rojena knjiga / Kajetan Kovič: 117–119.

Prof. dr. Jože Kastelic (1913–2003) je dočkal izid svoje tretje pesniške zbirke, zbirko od, v slovenščini redko zapisane verzne oblike. Kasteličeve pesmi, katerih metaforika združuje slovenski in antični svet, so hvalnice življenju, umu in srcu in oznanjajo svetlo perspektivo v labirintu noči. Zbirko sestavljajo razdelki: Slovenske ode, Helenska oda in Oda zvezdam.

KERNEL, Davor

Poslikave Toneta Kralja : Kras - Brkini / Davor Kernel ; [uredil Aleksander Peršolja; fotografije Matej Mljač]. - Sežana : Kulturno društvo Vilenica, Javni sklad R Slovenije za kulturne dejavnosti, OI, 2003. - [13] str. : ilustr. ; 21 cm. 1000 izv.

- Uvodna beseda / Vladimir Mljač, Aleksander Peršolja: str. [2].

Ob krajevnem vodniku so predstavljene poslikave Toneta Kralja v cerkvah: Gorjansko, Avber, Tomaj, Lokev, Slivje in Prem, posebej pa še njegovo celotno delo. Tekst dopolnjujejo fotografije fresk.

Kikelj, Andrej – glej: Andrews, Ted
Ranald, Josef

KNJIŽNICA v Ivančni Gorici : (ob 5. obletnici) / [uredniški odbor Ksenija Medved et al.]. -

Grosuplje : Knjižnica Grosuplje, 2003. - [8] str. : ilustr. ; 21 cm. - 500 izvodov.

V knjižici je predstavljena enota knjižnice in njena vizija, dodani so vtisi obiskovalcev.

KOCBEK, Edvard

Dnevnik 1952 / Edvard Kocbek ; [izvirni rokopis za tisk pripravil Mihael Glavan]. - Ljubljana : Cankarjeva založa, 2003. - 380 str. ; 21 cm.

Spremna beseda: Dnevnik 1952 / Mihael Glavan: str. 5–17.

Osma knjiga Kocbekovih spominov, dnevnik iz leta 1952 govori o času gonje proti avtorju ob izidu njegove zbirke novel Strah in pogum in prinaša razmisleke o ljudeh, času in literaturi. O Kocbekovemu besedilu je izdajatelj in urednik Mihael Glavan napisal obsežno uvodno študijo in ga opremil z opombami.

KOŠČAK, Lučka

Lučka Koščak. - [Ljubljana : s. n.], 2003. - [47] str. : fotogr. ; 20 cm.

Besedilo v slovenskem in angleškem jeziku.

Predstavljena je kiparka Lučka Koščak (1957), doma s Plešivice pri Žalni, s svojimi kipi in razstavami.

KOŠMRLJ, Tatjana

Oblikovanje dokumentov : za predmet praktični pouk - učno podjetje v 3. letniku v programu Ekonomski tehnik in v 1. letniku v programu Ekonomski tehnik - PTI / Tatjana Košmrlj, Marija Popovič. - Ljubljana : Tehniška založba Slovenije, 2003. - 91 str. : ilustr. ; 30 cm.

Soavtorica Tatjana Košmrlj živi na Grosupljem.

KOŽELJ Horvat, Sabina

Siv las / Sabina Koželj Horvat ; ilustrirala Anka Koželj. - Celje : Mohorjeva družba, 2003. - 23 cm : ilustr. ; 24 cm.

Kralj, Tone: glej Kernel, Davor

KRIŽEV pot / [uredil Anton Nadrah]. - 2. izd. - Stična : Cistercijska opatija, 2003. - 72 str. : ilustr. ; 16 cm.

KUHAR, Boris

Štajerska kuhinja / Boris Kuhar ; [fotografije Boris Kuhar, Cveto Sonc, arhiv revije Pet zvezdic]. - Ljubljana : Kmečki glas, 2003. - 154 str. : ilustr. ; 24 cm.

Dr. Boris Kuhar (1929), etnolog, v svoji enajsti knjigi predstavlja kulinariko Štajerske z bogato in raznoliko domačo kuhinjo pa tudi z naravnimi in kulturnimi znamenitostmi ter etnološko dediščino: zanimivi zapisi o kolinah, trgatvi, ohceti, šemskem izročilu in o bogati kulinarični dediščini žičkih kartuzijanov, predvsem pa predstavlja 12 štajerskih kulinaričnih področij in prinaša več kot 170 receptov, vse pa popestrijo tudi mojstske fotografije. Štajerska kuhinja je avtorju še posebej domača, saj je rojen v Ločah pri Poljčanah. Zdaj živi na Grosupljem.

KULTURNO društvo Godba (Dobrepolje)

[Sedemdeset] 70 let godbeništva v Dobrepolju: 1933–2003 / [zbrala, uredila in zapisala Igor Ahačevčič in Jože Samec ; fotografije arhiv KD Godba Dobrepolje, člani godbe in njihovi sorodniki]. - Videm - Dobrepolje : Kulturno društvo Godba Dobrepolje, 2003. - 61 str. : ilustr. ; 23 cm.

Izšlo 20. junija 2003 v 1000 izvodih.

Urednika sta delovanje društva vpela v skupno življenje doline vse od leta 1894, to je od nastanka Bralnega društva, do najnovejšega časa. Zbornik objavlja veliko fotografij in dokumentov, dodani so sezname članov, društvenih predsednikov in kapelnikov, na zavihku pa je predstavljena tudi občina. Izšel je tudi CD.

LOKALNA akcija v akciji! : zbornik aktivnosti in gradiv Lokalne akcijske skupine za preprečevanje uporabe in zlorabe dovoljenih in prepovedanih drog v občini Grosuplje za leto. - 2003, 1-. - Grosuplje : Lokalna akcijska skupina za preprečevanje uporabe in zlorabe dovoljenih in prepovedanih drog v občini Grosuplje, 2003-. - 22 cm.

Nasl. s prelim. str. – Občasno

1. Lokalna akcijska skupina za preprečevanje uporabe in zlorabe dovoljenih in prepovedanih drog, 2003, 54 str. ; 21 cm. Tematska številka LAS Grosuplje.

MEDVED, Ksenija

Veselo miklavževanje / Ksenija Medved ; ilustrirala Paola Bertolini Grudina. - Celje : Mohorjeva družba, 2003. - 24 str. : ilustr. ; 24 cm.

Ksenija Medved, bibliotekarka in vodja izpostave knjižnice v Ivančni Gorici, v prozi in dramski obliki predstavi miklavževanje.

MIŠE, Andrejka

Utrip srca / Andrejka Miše [; naslovnico narisala Sandi Zalar]. - Ambrus : [samozal.], 2003. - 81 str. ; 21 cm.

Spremna beseda Sandi Zalarjeve na zavihkih platnic.

Pesmi mlade pesnice so nastajale v času obiskovanja srednje šole.

Nadrah, Anton – glej: Bernardus Claraevallensis, svetnik
Križev pot

NADRAH, Anton

Leto rožnega venca : šmarnice za leto 2003 / Anton Nadrah. - Ljubljana : Družina, 2003. - 108 str. ; 20 cm.

Spremna beseda / Franc Rode: str. 5.

NADRAH, Anton

Popolna posvetitev Bogu : ob 60-letnici mučeniške smrti patra Placida Grebenca / Anton Nadrah ; [fotografije samostanski arhiv in sorodniki]. - Stična : Cistercijanska opatija, 2003. - 224 str. : ilustr. ; 19 cm. - (Bernardova knjižnica ; 22).

NADRAH, Anton

Žareče ognjišče ljubezni : litanije Srca Jezusovega : vrtnice za leto 2003 / Anton Nadrah. - Stična : Cistercijanska opatija, 2003. - 72 str. ; 16 cm. - (V šoli najsvetejših Src ; 7).

NARODNA in univerzitetna knjižnica (Ljubljana)

Treasures of the National and University Library Ljubljana / [texts by Mihael Glavan ... [et al.] ; edited by Mihael Glavan ; English translation Polona Glavan ; photographs by Milan Štupar, Zvone Pelko, Branko Cvetković]. Ljubljana : National and University Library, 2003. - 100 str. : ilustr. ; 31 cm.

NARODNA in univerzitetna knjižnica (Ljubljana)

Zakladi Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani / [avtorji besedil Mihael Glavan ... [et al.] ; urednik Mihael Glavan ; fotografije Milan Štupar, Zvone Pelko, Branko Cvetković]. - Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica, 2003. - 100 str. : ilustr., faks. ; 31 cm. 500 izv.

Urednik Mihael Glavan, je napisal uvod, poglavja: Srednjeveška civilizacija in kultura na Slovenskem, Slovensko slovstvo v rokopisih in knjigah, Starejši slovenski znanstveniki svetovnega slovesa, sestavil seznam literature in izbral večino slikovnega gradiva.

Knjiga v obeh jezikih je izšla za knjižni sejem konec novembra 2003.

NAŠA kraška naravna dediščina - priložnost za turizem / [Stane Peterlin ... [et al.]]. - Grosuplje : Županova jama - turistično in okoljsko društvo, [2003]. - 1 zloženka [6] str. : ilustr. ; 21 x 10 cm. Izšlo ob tretji medobčinski turistični prireditvi 29. novembra 2003 na Grosupljem. Razmišljanju o nujnem turističnem povezovanju med občinami so dodani odlomki iz del Valvasorja, Zoisa in Pavla Kunaverja ter upodobitev Podpeške jame, Dorfmeistrove slike proteusa z Vira pri Stični ter brezna pri Predolah.

O8MARJI [Osmarji] : 2002/2003 / [besedilo Božidar Gabrijel ... [et al.]]. - Grosuplje : Osnovna šola Louisa Adamiča, [2003]. - [30] str. : ilustr. ; 21 x 30 cm. Ovojni naslov. 150 izvodov. (Izšlo 13. junija 2003).

Učenci 8. razredov so predstavljeni na skupinskih slikah in posamezno po razredih, vsak z mislijo na skupna leta. Sestavili so tudi dve prigodni pesmi.

OSNOVNA šola Stična (Ivančna Gorica)

Osnovna šola Stična : september 2003 : --- ob odprtju nove šole / [uredniški odbor Marinka Piškur, Zlata Kastelic, Daša Rebec ; fotografije Gregor Arko ... et al.]. - Ivančna Gorica : Osnovna šola Stična, 2003. - 38 str. : ilustr. ; 28 cm.

Zbornik zajema zgodovino Stične in šole v Stični, razvoj domačega šolstva, spomine na šolo ter predstavi novo šolo, pogosto so dodane fotografije.

PERME, Damjan

Ne odhajaj stran jezna / Damjan Perme. - Vrhnika : Smar-team org., 2003. - 184 str. ; 22 cm. - (Zbirka V objemu ljubezni. Zbir Razodetja usode).

Knjiga je izšla januarja 2003.

Roman je prvenec Damjana Permeta (1977), ki živi na Grosupljem.

PERME, Damjan

Zadnja pesem ptic trnovk / Damjan Perme. - Vrhnika : Smar-team org., 2003. - 179 str. ; 22 cm.

Ljubezenska zgodba je izšla maja 2003.

PETAUER, Branko

Slavljen, gospod Bog : premišljevanja ob svetopisemskih besedilih / Branko Petauer ; [spremno besedo napisal Anton Nadrah]. - Stična : Cistercijanska opatija, 2003. - 297 str. ; 19 cm. -

(Bernardova knjižnica, 21).

Knjigi na pot / Anton Nadrah: str. 5–6.

Branko Petauer je pater v samostanu v Stični. V knjigi je zbral svoja priložnostna govorna razmišljanja, iztočnice pa so bila svetopisemska besedila.

PETERLIN, Stane

Radensko polje : izjemna krajina Slovenije : kraško polje z vsemi značilnimi pojavi / [Stane Peterlin ; fotografije Stane Peterlin, M. Škrjanec, R. Verovnik]. - Veliko Mlačevo : Turistično društvo Boštanj in Grajski vrt Boštanj - Center za turizem, kulturo, izobraževanje in šport, [2003]. - 1 zloženka ([6] str.) : ilustr. ; 21 x 10 cm.

Besedilo je bilo prvič objavljeno novembra 2002 v Proteusu. Stane Peterlin, biolog, živi na Grosupljem.

PODRŽAJ, Rudi

Begave melodije dnevov / Rudi Podržaj. - Ljubljana : Mladinska knjiga, 2003. - 421 str. ; 21 cm.

- (Zbirka Prvenci).

Prvenec Rudija Podržaja (1967), doma iz Ponove vasi pri Grosupljem, je napeta sodobna zgodba o mladih in njihovem iskanju lastne podobe.

Polajnar Frelih, Nataša – glej Slovenski verski muzej (Stična)

POSTATI gasilec : izziv ali ... - [Grosuplje] : Prostovoljno gasilsko društvo, [2003]. - [12] str. : ilustr. ; 15 x 14 cm.

Predstavitvena zloženka, namenjena predvsem osnovnošolcem.

PRIROČNIK za posvetitev : posvetitev in izročitev posameznikov, družin in župnij Jezusovemu in Marijinemu Srcu / [zbral in priredil Anton Nadrah]. - Stična : Cistercijanska opatija, 2003. - 72 str. ; 17 cm. - (V šoli najsvetejših Src ; 6).

Na vrhu nasl. str.: Odbor za posvetitev Jezusovemu in Marijinemu Srcu. - Znatno skrajšana, predelana in dopolnjena izdaja knjižice Nihče nima večje ljubezni.

RABELAIS, François

Gargantua in Pantagruel / François Rabelais ; prevedel, [opombe in spremno besedo napisal] Branko Madžarevič ; [ilustracije Suzana Bricelj]. - Nova, pregledana izdaja. - Ljubljana : Modrijan, 2003. - 975 str. : ilustr.

Ob 450-letnici rojstva Françoisa Rabelaisa je izšla nova, pregledana izdaja dela velikana francoskega humanizma in renesanse. Suzan Bricelj iz Šmarja - Sapa je prispevala 5 dvostranskih ilustracij ter ilustracijo na ovitku knjige.

Radensko polje – glej: Peterlin, Stane

RANALD, Josef

Kako beremo usodo z dlani / Josef Ranald ; [prevedel Andrej Kikelj]. - Ljubljana : Ara, 2003. - 143 str. : ilustr. ; 20 cm.

Prevod dela: Les mains parlent. - 1.000 izv.

SADOVI posvetitve / zbral in uredil Anton Nadrah. - Stična : Cistercijanska opatija, 2003. - 72

str. ; 16 cm. - (V šoli najsvetejših Src ; 5).

Objavljeno je 42 življenjskih pričevanj posameznikov, družin in skupin, posvečenih Jezusovemu in Marijinemu srcu.

SENDER, Elena

Iskanje resnice : s pomočjo mojstrov modrosti / Elena Sandler. - [Grosuplje] : samozal. E. Sandler, 2003. - 108 str. ; 20 cm.

Knjiga o ezoteriki, samospoznavanju in pozitivnem mišljenju je izšla v februarja 2003. Avtorica živi na Grosupljem.

SEVER, Leopold

Iskal sem prednamce : dokazi in razmišljanje o starožitnosti Slovencev na dolenskem zahodu / Leopold Sever. - Turjak : samozal. L. Sever, 2003. - 168 str. : ilustr. ; 30 cm. Vzporedni naslov v venetski pisavi.

Knjiga je izšla v maju 2003 v nakladi 100 izvodov.

Leopold Sever, doma iz Malih Lipljen, učitelj v pokoju, išče sledi avtohtonosti Slovencev zlasti na ozemlju med Magdalensko goro, Sloko goro in Virom pri Stični, posebej pa v Škocjanu in jih povezuje z venetsko teorijo.

SLOVENŠČINA za vsakdan in vsak dan 7 : delovni zvezek za slovenski jezik v sedmem razredu devetletne osnovne šole / Nevenka Drusany ... [et al.] ; [ilustracije Suzana Bricelj ; fotografije Janez Pukšič, Boštjan Kovač]. - 1. izdaja. - Ljubljana : Rokus, 2003. - 200 str. : ilustr. ; 30 cm. Ilustratorica Suzana Bricelj živi v Šmarju - Sapu.

SLOVENSKI verski muzej (Stična)

Zgodovina krščanstva na Slovenskem : vodnik po stalni razstavi / [besedilo za vodnik napisala Nataša Polajnar Freljih ; angleški prevod Ljubica Klančar, Paul Morris Townsend ; fotografije Ana Zavadlav ... et al.]. - Stična : Slovenski verski muzej, 2003. - 209 str. : ilustr. ; 30 cm.

Po razstavi, ki je bila odprta v letu 2002, so konec leta 2003 izdali izčrpen vodnik. Avtorica mag. Nataša Polajnar Freljih, zaposlena v Slovenskem verskem muzeju, opisuje razvoj krščanstva na Slovenskem od antičnih začetkov do jubilejnega leta 2000; posebej je predstavljena ljudska pobožnost. Angleški povzetek na 22 straneh prerašča v uporaben vodnik za tujce. Sledi seznam literature, gradivo o nastajanju razstave, predstavljeni so sodelujoči pri razstavi ter podatki o delu Slovenskega verskega muzeja. Katalog dopolnjuje bogato slikovno gradivo. Predstavitev vodnika je bila v samostanu v Stični 22. 1. 2004.

SPOZNAJTE novo kakovost = Try out the new quality = Versuchen sie die neue Qualität = Scoprite la nuova qualità. - Grosuplje : Motel, [2003]. - [8] str. : ilustr. ; 18 x 18 cm.

Maja 2003 izdal Motel Grosuplje, ki je konec leta spremenil ime v Hotel Grosuplje. Predstavitev motela ter opis kraja in okolice.

Stična – glej: Osnovna šola Stična (Ivančna Gorica)
Slovenski verski muzej (Stična)

STOPAR, Ivan

Grajske stavbe v osrednji Sloveniji. 2: Dolenska. Knjiga 4: Med Igom, Ribnico in Kočevjem / Ivan Stopar. - Ljubljana : Viharnik, 2003. - 183 str. : ilustr. ; 24 cm.

V kastelološki knjigi, ki obravnava širše področje, so opisane in slikovno predstavljene tudi graščine, dvorci in gradovi grosupeljske in dobrepolske občine: Boštanj (Veliko Mlačevo), Brinje (Grosuplje), Čušperk - grad in dvorec, Podpeč (Dobrepolje), Praproče, Slivnica in Zavrh (oboje Sp. Slivnica) ter Zeleznica.

Škrjanec, Breda: glej Zlokarnik, Mojca

Šmarje-Sap – glej: Šmarski simpozij
Zbirka pritrkovalskih melodij

ŠMARSKI simpozij ob praznovanju 500-letnice šolstva : povzetki referatov / [uredila Jožica Narat]. - Šmarje - Sap : Kulturno-raziskovalno društvo Turenček, 2003. - 29 f. ; 30 cm.
Simpozij je potekal od 16. do 18. oktobra 2003. Povzetki referatov so razvrščeni po abecedi avtorjev.

ŠTEPIC, Lilijana

Ali je angleščina v 1. letniku srednje šole res tako težka? : priročnik za angleški jezik za dijake 1. letnika srednje šole : razlaga slovničnih pravil in deloma besedišča v slovenskem jeziku : vaje z rešitvami za boljše razumevanje snovi 1. letnika štiriletnih šolskih programov / Lilijana Štepic. - 9. ponatis. - Zgornja Draga : Korekt plus, 2003. - 201 str. ; 25 cm.
Avtorica in založnica Lilijana Štepic živi v Zgornji Dragi pri Ivančni Gorici. Istega leta je izdala tudi učbenike za 2. in 4. letnik, Angleščino za osnovno šolo, Naučimo se angleških časov in Vaje iz angleških časov za osnovno šolo.

VIŠNJA Gora s Polževsko planoto / [foto Marjan Travnik]. - Višnja Gora : Turistično društvo Višnja Gora in Turistično društvo Polževo, 2003. - 1 zloženka ([6] str.) : ilustr. ; 21 x 10 cm.
5000 izvodov. Izšlo v januarju 2003.
Opis krajev in nazoren zemljevid. Hkrati je izšla tudi razglednica.

VVZ Kekec Grosuplje [Vzgojno varstveni zavod Kekec Grosuplje]

50 [Petdeset] let VVZ Kekec Grosuplje : [zbornik VVZ Kekec Grosuplje ob 50-letnici / [uredniški odbor Cvetka Košir, Majda Fajdiga, Darja Zorec; avtorji besedil Cvetka Košir et al.]. - Grosuplje : VVZ Kekec Grosuplje, 2003. - 41 str. : ilustr. ; 21 x 21 cm. Ovojni naslov. 150 izvodov.
Ob zgodovini obstajanja zavoda so predstavljene še vse enote, sožitje s knjižnico in šolo, dodan je seznam zaposlenih.

VLADO Cencelj : v odkrivanju sveta : slike in kipi / [Vlado Cencelj ; uredila Katjuša Rojav in Vlado Cencelj ; spremna beseda Antonija Novak]. - Ljubljana : Loterija Slovenije, 2003. - [8] str. : ilustr. ; 21 x 21 cm.

V odkrivanju sveta / Antonija Novak: str. [2].

Slikar in kipar Vlado Cencelj iz Šentvida pri Stični je član Kulturnega društva Ferdo Vesel iz Šentvida.

VRBINC, France

365 X slovensko : z jezikovnimi kottički skozi leto / France Vrbinc ; [biografija France Pibernik ; izdajatelj i:lab]. - Ljubljana : Družina, 2003. - 365 str. : avt. slika ; 12 x 19 cm.

WECHTERSBAACH, Rado

Informatika. Učbenik za 1., 2. in 3. letnik srednjih šol / Rado Wechtersbach in Matija Lokar. - 1. izd., 6. natis. - Ljubljana : DZS, 2003. - 187 str. : ilustr. ; 25 cm.

WECHTERSBAACH, Rado

Sanjsko spletnje : urejanje spletnega sestavka s programom Dreamweaver MX / Rado Wechtersbach. - Grosuplje : Saji, 2003. - 184 str. : ilustr. ; 24 cm.

ZAPOJMO Gospodu / [izbor in ureditev pesmi Anton Nadrah]. - 2., pregledana in razširjena izd. - Stična : Cistercijanska opatija, 2003. - 124 str. ; 14 cm. - (Nauči nas moliti ; 11).

ZBIRKA pritrkovalskih melodij : darilo pritrkovalcev župnije Šmarje - Sap ob vseslovenskem srečanju pritrkovalcev in praznovanju 500-letnice šolstva v Šmarju / [zbral in uredil Jože Mehle ml.; avtorji Jože Mrvar, Jože Miklič, Monika Kastelic, Andrej Vovk, Jože Mehle]. - Šmarje - Sap : [Župnija], 2003. - [39 f.] : ilustr. + [70] f. : notno gradivo ; 31 cm.

Izšlo 7. 9. 2003 ob srečanju pritrkovalcev v 300 izvodih. V zborniku je predstavljena zgodovina krajev v župniji, dodani so zapisi o šmarskih zvonovih, zvonjenju in Ivanu Mercini, piscu knjige o pritrkovalstvu, sledi dvaintrideset (32) lokalno znanih pritrkovalskih melodij.

Zgornja Draga – glej: Štepic, Lilijana

ZLOKARNIK, Mojca

Kako ujeti materialnost, preden se razblini v nič : razstava v Galeriji Šivčeva hiša Radovljica, 23. 9. - 26. 10. 2003 / Mojca Zlokarnik ; besedilo Breda Škrjanec ; fotografije Miran Kambič. - Radovljica : Muzeji radovljiške občine, 2003. - 1 zloženska ([6] str.) : ilustr. ; 21 x 21 cm.
Mag. Breda Škrjanec je Grosupeljčanka.

ŽUPANOVA (Taborska) jama pri Grosupljem : biser dolenskega kraškega sveta. - Grosuplje : Županova jama turistično in okoljsko društvo Grosuplje, 2003. - 1 zloženska ([8] str.) : ilustr. ; 21 x 10 cm.

Izšlo v maju 2003.

Prospekt z informacijami o dostopu do jame, opisom jame, slikovno gradivo, dodani so oglasi gostinskih lokalov, podatki o odprtosti jame in o društvu, ki z jamo upravlja.

Izdaje večjih založb v naših treh občinah

2003

Cistercijanska opatija Stična

Bernardus Claraevallensis, svetnik: Hvalnice Devici Mariji : 52 str. (V šoli najsvetejših Src ; 8), Križev pot / [uredil Anton Nadrah]. - 2. izd., 72 str.,

Nadrah, Anton: Popolna posvetitev Bogu : ob 60-letnici mučeniške smrti patra Placida Grebenca, 224 str. - (Bernardova knjižnica ; 22),

Nadrah, Anton: Žareče ognjišče ljubezni : litanije Srca Jezusovega, 72 str.- (V šoli najsvetejših Src ; 7),

Petauer, Branko: Slavljén, gospod Bog, 297 str. (Bernardova knjižnica, 21),

Priročnik za posvetitev : posvetitev in izročitev posameznikov, družin in župnij Jezusovemu in Marijinemu Srcu, 72 str. (V šoli najsvetejših Src ; 6),

Sadovi posvetitve / zbral in uredil Anton Nadrah, 72 str. (V šoli najsvetejših Src ; 5),

Zapojmo Gospodu / [izbor in ureditev pesmi Anton Nadrah], 124 str. (Nauči nas moliti ; 11).

Grafis Trade

Kline Suzič, Marjeta: Vodnik po psiholondiji : (delovni zvezek za psihologijo za gimnazijski program), 60 str. : ilustr.,

Kline Suzič, Marjeta: Vodnik po psiholondiji : (delovni zvezek za psihologijo za srednje strokovne šole), 44 str. : ilustr.,

Kranjc, Marijan F.: Zarote in atentati na Tita / Marijan F. Kranjc, 425 str. : ilustr. ; 22 cm.,

Krenker, Marinka: Dodatne vaje k učbeniku Themen neu 1. Lekcije 1-5, 80 str.,

Krenker, Marinka: Dodatne vaje k učbeniku Themen neu 1. Lekcije 6 do 10, 75 str. : ilustr.

Serije

Weekend. Dr. roman, št. 1–10,

Weekend. Dr. roman. Plus. (Dr. roman plus), št. 1, 2,

Weekend. Ekstra! Ljubezenski roman, št. 1–9,

Weekend. Ljubezenski roman, št. 11–23.

Korekt plus, Zgornja Draga (pri Višnji Gori), samozaložba Lilijane Štepic

Ali je angleščina v 1. letniku srednje šole res tako težka?, 9. ponatis, 201 str.,

Ali je angleščina v 2. letniku srednje šole res tako težka?, 7. ponatis, 198 str.,

Ali je angleščina v 4. letniku srednje šole res tako težka?, 2. ponatis, 288 str.,

Angleščina za osnovno šolo, 101 str.,

Naučimo se angleških časov, 4. ponatis, 266 str.,

Vaje iz angleških časov za osnovno šolo, 385 str.

Mondena (Mondena Izziv)

Auersperger, Alenka: Popotni kronogrami, 178 str. (Proza, popotna razmišljanja),

Dražumerič, Samo: Lovci na oblake : (roman), 159 str. - (Jurčičeva zbirka ; VII/2),

Fritz-Kunc, Marinka: Janov krik, - 4. izd., 3. ponatis, 187 str.,

Gluvič, Goran: Na cesti : (kjer gume ne poljubljajo asfalta), 158 str.,

Kaltnekar, Zdravko: Poželenje, 176 str.,

Kaltnekar, Zdravko: Z(a)vite resnice, 95 str. (Zbirka Dionysos. Najboljši aforizmi ; 5),

Kiauta, Marianne: Het binnenste van een woord = Notranjost besede = The interior of a word,

Grosuplje : Mondena ; Bilthoven : Ursus, 2003, 111 str. : ilustr. (Nizozem. besedilo ter slov. in angl. prevod),

Maurer, Neža: Zbrana dela, zv. 2: Otroška in mladinska poezija in proza 1967–1992, 184 str.,

Mestnik, Ivanka: Grenki kruh, 431 str.,

Pregl Kobe, Tatjana: Likovne impresije : [eseji], zv. 2: 287 str. - (Zbirka Ésprit slovene ; 11),

Prenz, Juan Octavio: Prostodušne malenkosti = Libertades minimas, (Zbirka Lirika ; 13),

Šturm, Milica: Devet kož, 237 str. (Proza),

Vukanič, Iva: Pod cvetočimi kostanji, 133 str. (Poezija).

Partner graf, Grosuplje

Fritz-Kunc, Marinka: Modri pulover : roman, 130 str. : ilustr.

Razvedrilo, Šmarje - Sap

Slovenska narava 2004 [Slikovno gradivo] / oblikovanje Beneideja. - [2003], 1 koledar (13 listov) : barve ; 30 x 33 cm.

Suho cvetje [Slikovno gradivo] : 2004 / oblikovanje Beneideja. - [2003], 1 koledar (13 listov) : barve ; 52 x 22 cm. Koledar s fotografijami suhega cvetja.

Domoznansko zanimive diplomske naloge in magistrska naloga

Praviloma so hranjene na oddelku fakultete, kjer so bile zagovarjane.

2002–2003**AHLIN, Tanja**

Analiza poslovanja Pekarne Grosuplje, d.d., v letih 2000 in 2001 : diplomsko delo visoke

poslovne šole / Tanja Ahlin. - Ljubljana : [T. Ahlin], 2003. - 42 str. : ilustr. ; 30 cm.
Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.

BAMBIČ, Katarina

Motivacija in zadovoljstvo zaposlenih = Rezultati zadovoljstva zaposlenih Pekarne Grosuplje, d.d., kot proizvodne družbe Skupine Mercator : diplomsko delo visokošolskega strokovnega študija / Katarina Bambič ; mentor Marjan Sedej. - Kranj : [K. Bambič], 2003. - 77 f. : graf. prikazi ; 30 cm.

Univerza Maribor, Fakulteta za organizacijske vede.

BANOVEC, Franek

Značilnosti vodenja gradbenih projektov : primer Gradbeno podjetje Grosuplje : magistrsko delo / Franek Banovec. - Ljubljana : [F. Banovec], 2002. - 97 str. : graf. prikazi, tabele ; 30 cm.
Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.

BERG, Stela

Odnos do kajenja zaposlenih v Domu starejših občanov Grosuplje = The attitude towards smoking among the employees in the old people`s home Grosuplje. - Ljubljana : [S. Berg], 2003. - 52 f. : ilustr. ; 30 cm.

Dipl. delo, Univerza v Ljubljani, Visoka šola za zdravstvo, Oddelek za zdravstveno nego.

BOLJKA, Silva

Ekскурzija na Radensko polje : diplomsko delo. - Ljubljana : [S. Boljka], 2003. - 87 str. : ilustr. ; 30 cm. Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta, Oddelek za razredni pouk.

JAKOPIN, Medeja

Begi iz Vzgojno izobraževalnega zavoda Višnja Gora : diplomska naloga visokošolskega programa / Medeja Jakopin ; mentor: Srečo Dragoš. - Ljubljana : V SD, 2002. - 99 f. ; 30 cm.

JAŠAR, Denis

Grosuplje : kulturne, zgodovinske in turistične informacije / [tekst in foto] Denis Jašar. - [Grosuplje : samozaložba, 2002]. - 22 str. : ilustr. ; 30 cm.

Naloga na Visoki šoli za turizem.

KASTELIC, Matjaž, 1977-

Uspešnost investiranja v izgradnjo industrijsko-trgovskega centra v Grosupljem (projekt Miles center) : diplomska naloga / Matjaž Kastelic. - Ljubljana : [M. Kastelic], 2003. - 90 f., pril. : ilustr. ; 30 cm.

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, Oddelek za gradbeništvo.

KASTELIC, Petra, 1979-

Knjižnica v Ivančni Gorici v luči nove zakonodaje in standardov : diplomsko delo / Petra Kastelic. - Ljubljana : [P. Kastelic], 2003. - 53 f., [2] f. pril. : ilustr. ; 30 cm.

Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo.

KASTELIC, Tatjana

Ocena razpoložljive zaloge zemljišč za gradnjo v občini Grosuplje na dan 31. 3. 2003 : diplomska naloga / Tatjana Kastelic. - Ljubljana : [T. Kastelic], 2003. - 108 f., pril. : ilustr. ; 30 cm.

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, Oddelek za gradbeništvo.

KAVČIČ, Barbara

Začetki v Jurčičevih pripovednoproznihih delih : diplomsko delo / Barbara Kavčič. - Ljubljana : [B. Kavčič], 2002. - 88 f. : ilustr. ; 30 cm.
Dipl. delo, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti.

KAVŠEK, Tomaž

Spoznavni zemljevid Ivančne Gorice : diplomsko delo / Tomaž Kavšek ; mentor Marko Polič. - Ljubljana : [T. Kavšek], 2002. - 52 f., [4] f. pril. : graf. prikazi ; 30 cm.
Dipl. delo, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za psihologijo.

KIRM, Tanja

Idejna zasnova spletnih strani občine Grosuplje : diplomska naloga = Idea project of web page of Community Grosuplje / Tanja Kirm ; mentor Anton Gosar ; recenzent Janez Bogataj. - Ljubljana : [Ekonomski fakulteta in Biotehniška fakulteta, študij hotelirstvo in turizem] : [T. Kirm], 2002. - IX, 70 f. : graf. prikazi, tabele ; 30 cm.
(Ekonomski fakulteta in Biotehniška fakulteta, študij hotelirstvo in turizem, Diplomske naloge ; 35).

KOŠČAK, Nina

Deleščina in razvoj turizma v vasi Cerovo : diplomski naloga = Cultural heritage as part of tourism development in village Cerovo / Nina Koščak ; mentor Janez Bogataj ; recenzent Vito Hazler. - Ljubljana : [Ekonomski fakulteta in Biotehniška fakulteta, študij hotelirstvo in turizem] : [N. Koščak], 2002. - VII, 35f. : graf. prikazi, tabele ; 30 cm. -
(Ekonomski fakulteta in Biotehniška fakulteta, študij hotelirstvo in turizem. Diplomske naloge ; 34).

LAMPRET, Jerneja

Javno naročilo male vrednosti : primer JKP Grosuplje d.o.o. : diplomsko delo / Jerneja Lampret. - Ljubljana : [J. Lampret], 2003. - 42 str., 11 str. pril. graf. prikazi, obrazci ; 30 cm.
Dostopno tudi na: http://www.cek.ef.uni-lj.si/u_diplome/lampret767.pdf f. - Univerza v Ljubljani, Ekonomski fakulteta.

MAVER, Andrej, 1978-

Vrednotenje nepremičnin za potrebe obdavčenja nepremičnin na območju občine Dobrepolje, občine Ivančna Gorica in občine Grosuplje : diplomski naloga / Andrej Maver. - Ljubljana : [A. Maver], 2003. - 144 f., pril. : ilustr. ; 30 cm.
Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, Oddelek za gradbeništvo, Visokošolski strokovni študij gradbeništva, Smer operativno gradbeništvo.

RIGLER, Katjuša

Ureditev in izvajanje lokalne gospodarske javne službe na področju varstva okolja v občinah Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobrepolje : diplomski delo visokošolskega programa / Katjuša Rigler. - Ljubljana : [K. Rigler], 2003. - 59 f. : ilustr. ; 30 cm.

ROME, Damjanca

Višnja Gora v obdobju med obema vojnama : 1919–1941 : diplomski delo / Damjanca Rome. - Ljubljana : [Damjanca Rome], 2002. - 71 f. : ilustr. ; 30 cm.
Mentor Božo Repe. - Viri in literatura. - Diplomski delo, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za zgodovino, 2002. 94(497.4).

ŠKODA, Mojca

Okoljevarstveni vidiki urbanizacije Grosuplja : diplomski delo / Mojca Škoda. - Račna : [M.

Škoda], 2002. - 85 f., 4 zvd. : ilustr. ; 30 cm.

Mentor Dušan Plut. - Dipl. delo, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo.

ŠKRJANC, Barbara, 1969-

Govor Zagorice v Dobrepoljski dolini : zapis vprašalnice za Slovenski lingvistični atlas : diplomsko delo / Barbara Škrjanc. - Ljubljana : [B. Škrjanc], 2002. - 124 f. ; 30 cm + 8 avdiokaset. (Mentorica dr. Vera Smole).

Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti. Dosegljivo tudi v Knjižnici Grosuplje.

Neknjižno gradivo

Glasba

2002

DUO Spev

Mamino pismo [Zvočni posnetek] / Duo Spev. - [Grosuplje] : [Samozal.] : Duo Spev, p 2002. - 1 CD (28 min., 11 sek.) : stereo ; 12 cm.

Članici ansambla: Darinka Kovač, harmonika, vokal, in Jožica Kovač, vokal, sestri iz Šmarja - Sapa.

ENAINDVAJSET večnih

21 večnih [Zvočni posnetek] / Magazin ... [et al.]. - Šmarje - Sap : Mandarina, p 2002. - 1 CD : stereo, DDD ; 12 cm.

BUZETI, Korado

Lažnivca [Zvočni posnetek] : / Korado & Brendi. - Šmarje - Sap : Mandarina, p 2002. - 1 CD (30 min., 40 sek.) : stereo ; 12 cm.

BUZETI, Korado

Lažnivca [Zvočni posnetek] : / Korado & Brendi. - Šmarje - Sap : Mandarina, p 2002. - 1 kaset ; 12 cm.

VUNJAK, Branko J.

Brendijeve najlepše pesmi za otroke [Zvočni posnetek]. - Šmarje - Sap : Mandarina, 2002. - 1 zvočna kaset (cca 42 min.) : stereo.

VUNJAK, Branko J.

Brendijeve najlepše pesmi za otroke [Zvočni posnetek]. - Šmarje - Sap : Mandarina, 2002. - 1 CD (42 min., 22 sek.) : stereo ; 12 cm.

SLAPOVI

Pravljica življenja [Zvočni posnetek] / Slapovi. - Ljubljana : Menart, p 2002. - 1 zvočna kaset (48 min., 23 sek.) : stereo ; 12 cm + Spremna beseda. Podatki z ov.

SLAPOVI

Pravljica življenja [Videoposnetek] / Slapovi. - Ljubljana : RTV Slovenija, p 2002. - 1 video kaset (VHS, PAL) (cca 60 min.) : stereo : barve, zvok.

S komentariji poznavalcev, glasbenikov in članov ansambla.

*Neknjižno gradivo**Glasba***2003****ANSAMBEL Jasmin**

Pozdravljam te, Slovenija [Zvočni posnetek] / Ansambel Jasmin. - Šmarje - Sap : Mandarina, p 2003 ([Ljubljana] : Racman AVS). - 1 CD (37 min., 41 sek.) : stereo ; 12 cm.

BUZETI, Korado

Nepozabne uspešnice [Zvočni posnetek] : [22 največjih uspešnic] / Korado & Brendi. - Šmarje - Sap : Mandarina, p 2003 ([Ljubljana] : Racman AVS). - 1 CD (71 min., 26 sek.) : stereo ; 12 cm.

EVO ludila! [Zvočni posnetek]. Hitovi 6. - Šmarje - Sap : Mandarina, p 2003 ([Ljubljana] : Racman). - 1 CD (61 min., 19 sek.) : stereo ; 12 cm.

GODBA Dobropolje

Glasbeni pozdravi iz Dobropolja [Zvočni posnetek] / Godba Dobropolje. - [Videm - Dobropolje] : KD Dobropolje, p [2003]. - 1 CD (33 min., 34 sek.) : stereo ; 12 cm.

KOŠIR, Matej

Vesolja dlan [Zvočni posnetek] / Matej Košir. - Izdalo [Šmarje - Sap] : Društvo za mlade "Utrip" ; Kresnice : Play Records, 2000 [izšlo 2003]. - 1 CD (32 min., 19 sek.) : stereo ; 12 cm + spremno besedilo [10] str. (Besedila vseh 11 pesmi).

PETOVAR, Polona

Praviva si same bedarije [Zvočni posnetek] / Polona in Rok Petovar. - Šmarje - Sap : Mandarina, p 2003 ([Ljubljana] : Racman). - 1 CD (28 min., 54 sek.) : stereo ; 12 cm.

SLAPOVI

Dol na Kreto [Zvočni posnetek] : največje uspešnice 2 / Slapovi. - [Ljubljana] : Menart Records, p 2003 ([Ljubljana] : Racman). - 2 CD (59 min., 24 sek.; 63 min., 11 sek.) : stereo ; 12 cm.

SLAPOVI

Slapovi [Zvočni posnetek] : predstavitevna zgibanka in CD-ROM / Slapovi. - [Šmarje - Sap] : Slapovi, 2003. 1 CD-ROM : stereo + predstavitevna zgibanka : [6] str. : ilustr. ; 21 x 15 cm. Ansambel Slapovi iz Šmarja - Sapa obstaja od leta 1992. Na CD je predstavljenih 20 besedil, 9 videoposnetkov, 150 fotografij, časopisni članki in njihove uspešnice. Enota je bila izdana samo za promocijo.

*Neknjižno gradivo**Film***2003**

DESETI brat [Videoposnetek] / po romanu Josipa Jurčiča iz leta 1866 ; scenarij Vojko Duletić ; direktor fotografije Mile de Gleria ; režija Vojko Duletić. - Ljubljana : Andromeda, 2003, p 1982. - 1 videokaseta (VHS, PAL)(cca 92 min) : barve, zvok.

BIBLIOGRAFIJA ČLANKOV OBČIN DOBREPOLJE, GROSUPLJE IN IVANČNA GORICA ZA LETI 2002 in 2003

Marija Samec*

Bibliografija prinaša izbor člankov iz večine slovenskih časopisov in revij za leti 2002 in 2003. Urejena je po obsežnejših tematskih sklopih, ki se pokrivajo s številčnimi vrstilci po UDK. Izbrani članki se nanašajo na dogajanja v treh v naslovu naštetih občinah. Znotraj leta in tematske skupine so članki urejeni kronološko in periodika abecedno. Ob vsebinskih sklopih pa je izpostavljen ključni (povednejši) naslov. Pogosto citirani časopisi in časniki so navajani s kraticami, ostali pa s polnim imenom.

Občinska glasila: Naš kraj (Dobrepolje), Grosupeljski odmevi (Grosuplje) in Klasje (Ivančna Gorica) ter druga glasila, ki izhajajo na področju naštetih treh občin: Glasilo GPG, Skavt naj bo, Šmarc, Višnjan, Zrno, Prvi koraki (VVZ Kekec Grosuplje), šolska glasila ... so v celoti domoznansko gradivo, zato posameznih člankov iz njih ne citiramo.

Nekateri časopisi, članki, obvestila, "domače strani" ... se pojavljajo tudi na medmrežju – internetu. V svoji bibliografiji nisem zajela vseh, ker se prehitro spreminjajo.

Uporabljene kratice:

- D - Družina
- De - Delavska enotnost
- Dn - Dnevnik
- DI - Dolenjski list
- Gv - Gospodarski vestnik
- Kg - Kmečki glas
- KL - Književni listi v dnevniku Delo
- NDn - Nedeljski Dnevnik
- Nt - Novi tednik
- Pn - Primorske novice
- Pd - Primorski dnevnik
- Ps - Primorska srečanja
- Pv - Prometni vestnik
- Sč - Slovenski čebelar
- Sn - Slovenske novice
- Sp - Slovenska panorama
- Šr - Šolski razgledi
- Vm - Vikend magazin

Posebni znaki:

- // - Začetek novega članka

* Grosuplje, Ljubljanska 35, prof. in višja bibliotekarka.

0 SPLOŠNO. KULTURA**2002**

- Za Rastočo knjigo. – Delo, št. 4 (24. 1.), str. 2. // Knjiga kot dokaz in pričevanje / Matej Košir. – Delo, št. 143 (24. 6.), str. 11. (Grosupeljsko gradbeno podjetje podpira Rastočo knjigo, ki raste v Kostanjevici na Krki in katere idejni vodja je Stičan Mihael Glavan).
- Samo Vadnov. Drugačen prodajalec knjig / Miriam Drev. – Delo, št. 75 (2. 4.), str. 7, foto. (Lastnik distribucijskega podjetja Buča živi na Zgornji Slivnici).
- Premiera na ambruškem odru. – DI, št. 24 (13. 6.), str. 5. (Pod režiserskim vodstvom Roberta Bradača so Ambrušani zaigrali komedijo Afera pouhn kufr).
- Deseti brat pod zvezdami / M. Markelj. – DI, št. 27 (4. 7.), str. 27, foto. (Gledališka predstava dramatiziranega Jurčičevega romana na prostem – dvajsetletna tradicija Muljavcev).

2003

- V Stični podelili Jurčičeva priznanja / B. R. – Delo, št. 33 (11. 2.), str. 28, foto. (11. podelitev Jurčičevih priznanj za delovanje v ljubiteljski kulturi v občinah Dobrepolje, Ivančna Gorica, Grosuplje).
- Večer v znamenju pesmi / Slavko Mirič. – Kg, št. 8 (19. 2.), str. 20, foto. (Ambrus).
- Mokronožan z darom za posluh / Ladislav Lesar. – NDn, št. 139 (25. 5.), str. 17, foto. (Stane Peček govori o pevskem taboru v Šentvidu pri Stični, o sebi in svojem delu na področju kulture).
- Stari novi urednik / Bojan Rajšek. – Delo, št. 128 (5. 6.), str. 7. (Jože Miklič bo še naprej urednik Grosupeljskih odmevov).
- Dan državnosti na Polževem / B. R. – Delo, št. 144 (24. 6.), str. 7. (Praznovanje ob dnevu državnosti sta pripravili občini Grosuplje in Ivančna Gorica).
- Deseti brat, prisposoda davnine, se znova oživlja / Barbara Pance. – Sn, št. 171 (26. 7.), str. 15, foto. // Jurčičevi junaki najlepše govorijo v pristni muljavščini / Bojan Rajšek. – Delo, št. 146 (27. 6.), str. 6, foto. // Dež ponagajal Desetemu bratu / M. Markelj. – DI, št. 27 (3. 7.), str. 14, foto. // 'Gorje tistim, ki nimajo kulture' / Mojca Zorko. – Dn, št. 188 (14. 7.), str. 11. // Gledališče pod zvezdami / Vlasta Kunej. – Kg, št. 29 (16. 7.), str. 15, foto (Muljavci ponovno uprizorili Jurčičevega Desetega brata, režirala je Danica Kastelic, ki že 53 let brezplačno režira in piše dramaturgije).
- Kamera nikoli ne seže čez oder / Mihael Prijatelj. – Delo, št. 157 (10. 7.), str. 5. (Med prenosom pevskega tabora kamera nikoli ne pokaže lepote Šentvida pri Stični).
- Danica Kastelic, plodovita amaterska režiserka / Barbara Pance. – Sn, št. 170 (25. 7.), str. 13, foto.
- Ciril Jurčič, pranečak Josipa Jurčiča / Barbara Pance. – Sn, št. 170 (25. 7.), str. 13, foto.
- Okolju prijazen radio. – NDn, 242 (7. 9.), (pril. Pilot), str. 13, foto. (Radio Zeleni val je praznoval kar tri dni svoj 8. rojstni dan).
- Glasno v Grosuplju / M. J. – Demokracija, št. 40 (2. 10.), str. 60, foto. // Prevozna koncertna dvorana / Barbara Pance. – Sn, št. 236 (11. 10.), str. 15, foto. (Jaka Seles je že drugič postal avtoakustični podprvak na AvtoShowu na Boštanju pri Grosupljem).
- Festival Stična. – <http://www.kd-sticna.si> // Jutri začetek festivala Stična / B. R. – Delo, št. 269 (21. 11.), str. 7. (Prireditev, ki je že prerasla lokalne okvire, prinaša v kraj koncerte, razstave, gledališke nastope).

Širitev ovira nerešena denacionalizacija / (mz). – Dn, št. 287 (22. 10.), str. 12. (Denar za povečanje grosupeljske knjižnice ostaja v proračunu).

Napolnite prostore z življenjem! / Barbara Žagar. – Dl, št. 50 (11. 12.), str. 7. (Poziv dobrepoljskega župana Antona Jakopiča, naj ljudje napolnijo nove prostore knjižnice in glasbene šole v Jakličevem domu).

2 VERSTVO

2002

Janez Petrič / A. G. – D, št. 3 (20. 1.), str. 24. (Pokojni je bil rojen v Hočevju nad Krko).

Listine oglejskega patriarha Pilgrima I. za samostan v Stični / Günther Bernhard. –

Zgodovinski časopis, št. 4 (20. 2.), str. 487–521, foto. (Pomen 3 listin za samostan v Stični).

Videm - Dobrepolje / Z. Š. – D, št. 16 (21. 4.), str. 19, foto. (Zaobljubljena protipožarna procesija).

Kaj mi pomeni duhovništvo / Franci Šuštar. – D, št. 16 (21. 4.), str. 28, foto. (Grosupeljski župnik razmišlja o duhovniški službi).

Sonce nad Višnjo Goro / Andrej Kek. – Dn, št. 158 (14. 6.) (Moj dom), str. 30, foto. (Kapelice okoli Višnje Gore).

Pogled na prehojeno pot / Franci Petrič. – D, št. 25–26 (23. 6.), str. 3, foto. // Poklic, ki ga ne bi zamenjal / Franci Petrič. – D, št. 36 (8. 9.), str. 9, foto. (Zlatomašnik Stanko Kastelic, rojen 1914 v Šmarju - Sapu, je imel zlato mašo v Šmarju - Sapu in v Stični).

Mrliška vežica, pridobitev za kraj / Milan Glavonjič. – Dn, št. 171 (28. 6.), str. 15, foto. (Struge v občini Dobrepolje).

Duhovnik s skalpelom / Barbara Pance. – Sn, št. 152 (5. 7.), str. 9, foto. (Misijonar Jože Adamič z Blata pri Grosupljem deluje že 40 let na Madagaskarju).

Vnet duhovnik in dober gospodar / Franci Petrič. – D, št. 27 (7. 7.), str. 2, foto. (Šmarski župnik Jože Mrvar je dobil občinsko odlikovanje).

Narod moj dokaze hrani. – D, št. 28 (13. 7.), str. 11, foto. (Mag. Nataša Polajnar Freljih iz Slovenskega verskega muzeja v Stični).

Videm - Dobrepolje / V. J. – D, št. 32 (11. 8.), str. 18, foto. (Blagoslovili so obnovljeno cerkev sv. Martina v Podpeči).

Stična 2002 – srečanje mladih / Matija Tratnik. – Ognjišče, št. 10 (okt.), str. 74–75, foto. // V soboto srečanje mladih v Stični / Bojan Rajšek. – Delo, št. 218 (21. 9.) // Stična spet polna mladih / Branka Jan. – Dn, št. 257 (23. 9.), str. 9, foto. // Več tisoč mladih Slovencev v Stični / Andrej Černic. – Novi glas (Trst, Gorica), št. 37 (26. 9.), foto. // Kaj mi pomeni Stična / Jernej Pisk. – D, št. 39 (29. 9.), str. 28, foto. // Stiški festival mladih / Gašper Blažič.

– Demokracija, št. 39 (26. 9.), str. 11, foto. // Stična z druge strani / Slavko Slivka. – D, št. 51 (29. 9.), str. 21. // Hočemo biti sol in luč Slovenije / Mojca Petovar. – D, št. 39 (29. 9.), str. 1+13–15, foto. // Zakulisje Stične 2002. – D, št. 39 (29. 9.), str. 12, foto. // Kaj mi po meni Stična / Štefan Kržišnik. – D, št. 40 (6. 10.), str. 28, foto. // Slike govorijo / Božo Rustja. – Ognjišče, št. 11 (nov.), str. 22–23, foto. // Stična z druge strani samostanskega zidu / Sergij.

– Ognjišče, št. 11 (nov.), str. 88–89, foto. (Množičnost in pestrost na srečanju mladih Stična 2002).

Kristus je prišel med Grosupeljčane / K. H. – D, št. 40 (6. 10.) str. 1, foto. // Mozaični triptih p. Marka Rupnika / JAM. – Novi glas (Trst, Gorica), št. 43 (7. 11), str. 5, foto. (Mozaik na oltarni steni v grosupeljski cerkvi sv. Mihaela je izdelal pater Marko Rupnik, blagoslovili pa so ga 29. septembra 2002).

- Pater Ašič bi se zjokal / Albina Podbevšek. – Jana, št. 41 (8. 10.), str. 48–49, foto. (Na škatlah s čaji patra Ašiča ne piše, katere rastline so v čaju in kaj ta zdravi).
- Cistercijanski samostan Stična. Zgodovina krščanstva na Slovenskem / M. V. – Delo, št. 244 (22. 10.), foto. // O krščanstvu pri nas / Irena Brejc. – Dn, št. 286 (22. 10.), str. 19, foto. // Nevidna notranja moč / Ranka Ivelja. – Dn, št. 287 (23. 10.), foto. // Po statusu ne tič ne miš / Milan Vogel. – Delo, št. 245, (23. 10.), str. 8, foto. // Prva stalna razstava o zgodovini krščanstva na Slovenskem / M. Markelj. – Dl, št. 43 (24. 10.), str. 24, foto. // Nikoli izpeta zgodba stoletij / jz. – D, št. 44 (3. 11.), str. 1+11, foto. // V Stični razstava o zgodovini krščanstva na Slovenskem / Mojca Jenko. – Nedelja (Celovec), št. 45 (10. 11.), str. 7, foto. // Zgodovina krščanstva na Slovenskem / Mojca Jenko. – Novi glas (Trst, Gorica), št. 44 (14. 11.), str. 4, foto. // Krščanstvo na razstavi pri nas / Silvester Čuk. – Ognjišče, št. 12 (dec.), str. 45–56, foto. (Sprehod skozi stoletja vernosti pri nas so na razstavo postavili zaposleni v muzeju: Jana Cvetko, Nataša Polajnar Frelih, Darja Srebnik, Marko Okorn ob pomoči oblikovalcev ter recenzentov). Misijonarka odhaja v Brazilijo / Jakob Muller. – Novi glas, št. 41 (24. 10.), str. 5.//
- Alenka, brazilski otroci te čakajo! / Ksenija Hočevar. – D, št. 43 (27. 10.) str. 28, foto. // Misijonski križ Alenki / Polona Malovrh. – Misijonska nedelja, št. 6 (dec.), str. 4, foto. (Grosupeljčanka Alenka Oblak odhaja v Brazilijo na misijon).
- Soustvarjali smo evropsko kulturo! / Franci Petrič. – D, št. 49 (8. 12.), str. 1, foto. (Blagoslov obnovljenih fresk, orgel in oltarja ter začetek praznovanj 500-letnice šolstva v Šmarju - Sapu).
- Želimo biti sol in kvas dobrote / Ladislav Lesar. – Dn, št. 350 (29. 12.), str. 5, foto. (S. Mihaela Berčon, rojena v Bukovici pri Temenici).

2003

- P. Avguštin Kostelec / S. Čuk. – Ognjišče, št. 2 (feb.), str. 42–43, foto. (40-letnica smrti stiškega opata).
- Spodnja Draga pri Ivančni Gorici / Davorin Vuga. – Rodna gruda, št. 4 (apr.), str. 48, foto. (Podružnična cerkev sv. Martina spada v kulturno dediščino Slovencev).
- Teološka poezija kamna za prostorje ljubezni. – Ognjišče, št. 5 (maj), str. 26–27, foto. (Mozaik patra Marka Rupnika na Grosupljem).
- Tudi mladi so lahko mežnarji / F. P. – D, št. 19 (11. 5.), str. 20, foto. (Franci Hodalič s Police pri Grosupljem).
- Slovenski verski muzej v Stični / Milan Vogel. – Delo, št. 116 (22. 5.), str. 9, foto. // Porod s kleščami / Milan Vogel. – Delo, št. 117 (23. 5.), str. 10. (Neurejen status, neurejeno financiranje).
- V zvestobi izročilom / jz. – D, št. 22 (1. 6), str. 6, foto. (Valvasorjeva priznanja za muzejsko dejavnost tudi Stični in Brezjam).
- Št. Jurij pri Grosupljem / Martina Kraljič. – D, št. 23 (8. 6.), str. 17, foto. (Posvečena kapelica božjega usmiljenja na Kajevem v Medvedici).
- Zgled vere / Tatjana Jamnik Skubic. – D, št. 27 (6. 7.), str. 2, foto. (Občinsko priznanje grosupeljskemu župniku Francu Šuštarju).
- Kaj mi pomeni duhovništvo / Mt. – D, št. 27 (6. 7.), str. 36, foto. // Zlata maša nadškofa Perka v Beogradu / A. R. – D, št. 28 (13. 7.), str. 5, foto. // Vse je bilo božja milost. / B. Š. – D, št. 28 (13. 7.), str. 16, foto. (Nadškof Franc Perko, zlatomašnik, je imel maše v Beogradu, na rodni Krki).
- Podpisi za staro pokopališče / Bojan Rajšek. – Delo, št. 156 (9. 7.), str. 6. (V Šentvidu pri

- Stični zahtevajo odprtje 950 let starega pokopališča ob cerkvi).
 Na posvečenih tleh vere in kulture / Marko Okorn. – D, št. 28 (13. 7.), str. 8–9, foto. (Slovenski verski muzej v Stični).
- Kaj mi pomeni duhovništvo / Franc Okoren. – D, št. 29 (20. 7.), str. 28, foto. // Škocjan pri Turjaku / Karel Drago Vuica. – D, št. 30 (27. 7.), str. 16, foto. (Franc Okoren, zlatomašnik, je bil rojen v župniji Škocjan pri Turjaku in tu je obhajal zlato mašo).
- Polica pri Grosupljem / A. L. – D, št. 30 (27. 7.), str. 10, foto. (Blagoslov kapelice na Blečjem Vrhu).
- Samostan Stična – v svetu belih menihov. – http://www.samostan_sticna.
- Vedno lahko računam na pomoč od doma / Ksenija Hočevnar. – D, št. 31 (3. 8.), str. 11, foto. (Srebrnomašnik p. Milan Kadunc, Grosupeljčan po rodu, govori o življenju v Togu).
- Na svetu nisi sam, stvari je treba deliti / Barbara Pance. – Sn, št. 188 (16. 8.), str. 15, foto. // Sotočje življenja na vasi / Barbara Pance. – Sn, št. 200 (30. 8.), str. 11, foto. // Grosuplje / B. P. – D, št. 37 (14. 9.), str. 20, foto. // Ambasador z rdečega otoka / Barbara Pance. – Sn, št. 281 (5. 12.), str. 11, foto. (Jože Adamič, misijonar z Madagaskarja in argentinski Slovenec je blagoslovil obnovljeno kapelico na rodnem Spodnjem Blatu, Alenka Oblak pa se je odpravila kot laična misijonarka v Brazilijo).
- Spomin na rojaka iz Korinja / K. H. – D, št. 33 (17. 8.), str. 21, foto. (Ob 50-letnici smrti Antona Hribarja - Korinjskega).
- Gospod kliče ves dan / B. P. – D, št. 33 (17. 8.), str. 2, foto. (P. Alojzij Ilc je bil sprejet v cistercijanski red).
- Polica / F. H., A. Š. – D, št. 34 (24. 8.), str. 21, foto. (Žegnanje in 20 let delovanja župnika Antona Pahuljeta na Polici).
- Zakaj v Stično / p. Branko. – D, št. 36 (7. 9.), str. 13. // Kaj se bo dogajalo v Stični? / Š. K., K. H. – D, št. 37 (14. 9.), str. 28. (Kako preprečiti pijačo, droge, pretepe na srečanju mladih v Stični).
- Starost je dober dar / Franci Petrič. – D, št. 38 (21. 9.), str. 11, foto. (Med zlatomašniki ljubljanske nadškofije je tudi Franc Perko).
- Stična 2003. Mladi so se spet zbrali v Stični / Branka Jan. – Dn, št. 257 (22. 9.), str. 9, foto. // Razigrana Stična / K. H. – D, št. 39 (28. 9.), str. 1+12–13, foto. // Stična 2003 / (mt). – Ognjišče, št. 11 (nov.), str. 71–73, foto. // Vedno lepo in nepozabno. – Kg, št. 40 (1. 10.), str. 21, foto. (Že 22. srečanje mladih v Stični).
- S. Angela Kikelj / S. C. – D, št. 39 (28. 9.), str. 25. (Umrla je sestra Angela Kikelj, rojena v Višnjah pri Ambrusu).
- V šmarnskem zvonike še četrti zvon / ce. – D, št. 43 (26. 10.), str. 20, foto. (Blagoslovili so nov zvon in tako začeli praznovanje 500-letnice šole v Šmarju - Sapu).
- Zagradec / Slavko Mirtič. – D, št. 44 (2. 11.), str. 21, foto. (Obnovljena kapelica Brezmadežne v Česnjicah).
- Adventni živžav v Podgori / Milan Glavonjič. – Sn, št. 282 (6. 12.), str. 15, foto. (Adventni sejem in miklavževanje v Podgori).

34 PRAVO. KRIMINAL

2002

- Umor bi lahko preprečili / Olga Cvetek. – Nedelo, št. 6 (10. 2.), str. 6. (Država, psihiatrična klinika in skrbnik so zanemarili nadzor nad duševnim bolnikom Stanetom Zupančičem, ki

- je ustrelil svojega zeta).
- Izsiljevanje bivšega ni uspelo / Olga Cvetek. – Dn, št. 39 (11. 2.), str. 12. // V hlače mu je ušlo / Olga Cvetek. – Delo, št. 39 (18. 2.), str. 8. (Majdi Šepic in Janku Šegi pogojna kazen, Miloš Miklič oproščen).
- V zaporu se mu dvigne pritisk / Olga Cvetek. – Delo, št. 35 (13. 2.), str. 17. (Sandiju Grubeliću izredno omilili kazen).
- S cepinom nad Polža / (mfr). – Dn, št. 77 (21. 3.), str. 25. (Štirje mladeniči so opustošili trgovino Polž v Višnji Gori).
- Kopal vodnjak, skopal si je grob. – Sn, št. 111 (17. 5.) str. 1+3, foto. // Odkrili so Nemčev grob / (ng). – Dn, št. 130 (17. 5.), str. 25. // Zakaj čakajo z ovadbo? / Vojko Zakrajšek. – Sn, št. 182 (9. 8.), str. 14, foto. (V bližini Ilove Gore so odkopali truplo od 1998. leta pogrešanega nemškega državljana Karla Weissa, ki je bil umorjen).
- Kazen tudi kot opomin / Iva Ropac. – Delo, št. 122 (30. 5.), str. 16. // Umrla voznikova prijateljca / Mojca Forlan - Rus. – Dn, št. 143 (30. 5.), str. 25. (Mitja Šeme je bil zaradi povzročitve prometne nesreče s smrtnim izidom obsojen na dve leti in pol zaporne kazni).
- Trupla muc in nafta v vodnem zbiralniku / Milan Glavonjič. – Sn, št. 124 (1. 6.), str. 1, 4, foto. (Profesorju angleščine Marcelu Taltu Lahu sovaščani Gradička nad izvirom Krke nagajajo).
- Smisel ukrepov je tajnost / Miča Vipotnik. – Dn, št. 170 (27. 6.), str. 20. (Generalna državna tožilka Cerarjeva o domnevnem prisluškovanju odvetniku Petru Čeferinu).
- Doktor, ki brani mafijce / Matija Grah. – Delo, št. 147 (29. 6.), str. 10, foto. // Odklop – priklop / Ali H. Žerđin. – Mladina, št. 26 (1. 7.), str. 28, foto. // Pralnica v Grosupljem / Igor Kršinar. – Mag, št. 27 (3. 7.), str. 98, foto. (Ali so prisluškovali grosupeljskemu odvetniku Petru Čeferinu).
- Katrcia pod točo kamenja / (og). – Dn, št. 200 (27. 7.), str. 17. // Štirje objestneži s kamni napadli parček v katrci / K. D. – Delo, št. 171 (17. 7.), str. 12. // Iskala ptice, letelo kamenje / Vojko Zakrajšek. – Sn, št. 172 (29. 7.), str. 4. (Nasilna četverica, dva z Grosupljega, Žužemberčanka in Novomeščan, je kamenjala avto, v katerem je sedel mladi par).
- Perić - Rakić:** Umorili slovensko družino : hud zločin v počitniškem apartmaju v Rovinju / L. U., C. R., B. R. – Delo, št. 191 (21. 8.), str. 1+18, foto. // Nadaljevanja v časniku Delo še v št. 192, 193, 227, 241, 242, 243, 244, 248, 258. // Dnevnik, št. 224, 225, 227, 229, 235, 240, 244, 258, 269, 282, 283, 285, 288, 291. // Slovenske novice, št. 191, 192, 193, 194, 198, 199, 204, 215, 229, 232, 239, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 257, 296. // Mag, št. 37, 44, 50. // Primorski dnevnik // Večer, Dolenjski list ... (Georg Rakić (39 let), Vesna Pavlin Rakić (43 let) in Bojan Rakić (12 let) z Grosupljega so bili umorjeni v Rovinju. Osumljen je Vesnin sin Ivan Perić).
- Vinko Levstik zdaj oproščen / Mojca Furlan - Rus. – Dn, št. 299 (6. 11.), str. 25. // Vinko Levstik oproščen vojnega hudodelstva / Olga Cvetek. – Delo, št. 255 (6. 11.), str. 21, foto. // Vinka Levstika oprostili! / Bogdan Sajovic. – Sn, št. 255 (6. 11.), str. 6, foto. (Na 12 let obsojenega Vinka Levstika zaradi suma vojnega hudodelstva nad Zdensko vasjo v Dobrepolju med 2. sv. vojno je višje sodišče povsem oprostilo).
- Mož se je obesil, ženo našli mrtvo / (K. M., M. D.). – Sn, št. 293 (20. 12.), str. 1+4, foto. // Po umoru si je sodil sam. – Dn, št. 343 (20. 12.), str. 32. // Je umoril ženo in si nato sodil sam? – Delo, št. 293 (20. 12.), str. 17. (Ivan Krajnc je v Sobračah umoril ženo in v Kamniku naredil samomor).
- Preiskovalni sodnik ga je poslal v zapor / Ksaver Dolenc. – Delo, št. 282 (7. 12.), str. 14. (Grosupeljski policisti so prijeli 19-letnega fanta, ki je v Dobrepolju oropal domačinko).

2003

- Perić - Rakić:** Je hladnokrvno umoril svojo družino? : vložena obtožba za Ivana Perića za umor treh članov družine Rakić / Iva Ropac. – Delo, št. 90 (18. 4.), str. 17, foto. // Nadaljevanja o grozljivem umoru še v časniku Delo, št. 98, 135, 150, 153, 159, 212, 218, 224, 230, 288, 294. // Dnevnik, št. 19, 47, 105, 106, 109, 174, 176, 179, 185, 186, 194, 248, 255, 262, 270, 302, 316, 337, 345. // Slovenske novice, št. 14, 15, 20, 70, 147, 150, 153, 159, 189, 212, 218, 230, 258, 270, 288. // Mag, št. 29, foto. // Primorske novice, št. 157, 163, 263, 275, 293. // Večer, Dolenjski list ...
- Nov komandir v Grosupljem / (og). – Dn, št. 283 (18. 10.), str. 17. (Na dan odprtih vrat se bo predstavil novi komandir Ludvik Kastelic).
- Pogrešajo jo že več kot mesec dni / (og). – Dn, št. 301 (7. 11.), str. 18, foto. (Ines Štepic z Grosupljeja je odšla od doma).

35 JAVNA UPRAVA

2002

- Bo vlada dovolila zvišati cene? / Bojan Rajšek. – Delo, št. 5 (8. 1.), str. 7. (Direktor Komunalnega podjetja Grosuplje trdi, da je vlada kriva za njegovo izgubo).
- Grosuplje načrtuje drugačno ogrevanje / Bojan Rajšek. – Delo, št. 6 (9. 1.), str. 7. (Zemeljski plin in les sta ekološko bolj sprejemljiva kot premog in kurilno olje).
- Proračun občine Grosuplje / B. R. – Delo, št. 17 (22. 1.), str. 7. (Svetniki so sprejeli proračun).
- Proračun občine Dobrepolje / (mgl). – (Svetniki so sprejeli proračun).
- Grosupeljski svet bo imel dva člana več / Bojan Rajšek. – Delo, št. 40 (19. 2.), str. 7. (Več ko 15000 prebivalcev, zato dva svetnika več).
- Upravna enota bi se rada preselila / Bojan Rajšek. – Delo, št. 46 (26. 2.), str. 7. (Pisarne v nevarni zgradbi).
- Na poljevski planoti polagajo vodovodne cevi / B. R. – Delo, št. 77 (4. 4.), str. 7, foto. (12 km novega vodovoda).
- Priznanja občine Ivančna Gorica / Bojan Rajšek. – Delo, št. 114 (21. 5.), str. 7. (Občinski svet je izbral najboljše, Franc Kalar – častni občan).
- Po novem račun za količino odpeljanih smeti / Bojan Rajšek. – Delo, št. 117 (24. 5.), str. 7. (V Grosupljem sprejeli odlok o ravnanju z odpadki).
- Plače in dodatki so bili previsoki / (sta, bj). – Dn, št. 137 (24. 5.), str. 13. // Precej nepravilnosti / Bojan Rajšek. – Delo, št. 122 (30. 5.), str. 7. (Občina Grosuplje je za poslovanje v letih 2000 in 2001 dobila mnenje s pridržkom).
- Inšpekcija bo podrla temelje / Bojan Rajšek. – Delo, št. 120 (28. 5.), str. 7, foto. // Dokumenti so pri kriminalistih / (vav). – Dn, št. 142 (29. 5.), str. 11, foto. // Iz kozolca blok, inšpektorja v p. m. / Barbara Pance. – Sn, št. 158 (12. 7.), str. 9, foto. // Zamere na Polici / Peter Petrovičič. – Mladina, št. 25 (24. 6.), str. 12. // Na Polici naj bi spet rušili / Branka Jan. – Dn, št. 265 (1. 10.), str. 14, foto. // Črno gradnjo so samo načeli / Dn, št. 265 (1. 10.), str. 14, foto. // Iz počitniške hiše je nastal blok na črno / Bojan Rajšek. – Delo, št. 226 (1. 10.), str. 6, foto. // Županski kandidat črnograditelj / Domen Mal. – Sn, št. 227 (2. 10.), str. 4, foto. (Črnograditeljstvo Mirka Liparja na Polici pri Grosupljem z vednostjo inšpekcije. Dostop do črne gradnje in rušenje jim je preprečila nastavljena mehanizacija).
- Uspešno pogojevanje / Bojan Rajšek. – Delo, št. 126 (4. 6.), str. 7. (Rebalans proračuna, manj

- državnega denarja za šolo v Št. Juriju).
- Sprejeli še osem pobud za zazidljivost zemljišč / Bojan Rajšek. – Delo, št. 138 (18. 6.), str. 7. (Grosupeljski občinski svet je dopolnil že dopolnjeni osnutek sprememb občinskega plana).
- Nagrado prejmeta župnik in gasilec / Bojan Rajšek. – Delo, št. 141 (21. 6.), str. 7, foto. (Priznanje Občine Grosuplje prejmeta šmarski župnik Jože Mrvar in gasilec Božo Knez).
- Grosupeljske zablode / Vida Kocjan. – Demokracija, št. 22 (20. 5.), str. 18–19, foto. (Slabo pripravljene načrte za šolo Brinje, previsoke plače in dodatki).
- Grosupeljske zablode / Janez Lesjak. – Demokracija, št. 26 (27. 6.). (Odgovor župana Janeza Lesjaka na članek v majski številki o prevelikih plačah in šoli Brinje).
- Namenu predali novi vodohram / Branka Jan. – Dn, št. 238 (4. 9.), str. 13. (Grosupeljska upravna enota je dobila certifikat kakovosti).
- Rente ne dajo / Bojan Rajšek. – Delo, št. 226 (1. 10.), str. 7, foto. (Najbližji sosed peskokopa v Podsmreki je zagrozil z gladovno stavko).
- Časopis izdajajo po domače / Bojan Rajšek. – Delo, št. 226 (1. 10.), str. 7. (Akt o ustanovitvi Grosupeljskih odmevov ni usklajen z zakonom).
- Višje nadomestilo v Ivančni Gorici / Bojan Rajšek. – Delo, št. 279 (4. 12.), str. 7. (Povišali so občinski davek in sprejeli rebalans proračuna).
- Praznik občine Dobrepolje / B. Žagar. – Dl, št. 50 (12. 12.), str. 7. (Z izidom knjige Frana Jakliča so počastili njegov rojstni dan in občinski praznik).

2003

- Grosuplje, Ivančna Gorica, Dobrepolje. – Profit, št. 1 (15. 1.), str. 17–21, foto. (Velik naval iz prestolnice; Obrt in malo gospodarstvo; Prostora je dovolj; Poslovanje gospodarskih družb v občinah Grosuplje, Ivančna Gorica in Dobrepolje v letu 2001: Slabše samo v Dobropolju; Janez Lesjak, župan občine Grosuplje: Manj stanovanj, hitrejši gospodarski razvoj; Livar d.d., Ivančna Gorica: Naročila za tretjino presešla proizvodnjo; Pekarna Grosuplje: Ne velika, pač pa dobra pekarna; Kovinastroj gastronom – Kogast d.d., Grosuplje: Sodobno kuhinjo nadzoruje računalnik; Kmetijska zadruga Grosuplje: Prihajajo še težji časi; Motel Grosuplje v novi podobi; Farma Stična v vrtincu sprememb: Nova podoba za novo strategijo; Pekarna Blatnik d.o.o.: Dober kruh iz sodobne pekarnice; Tipro po enoletnem zatišju načrtuje visoko rast: S tipkovnico touchme še višje).
- Iz trgovine vrtec / Bojan Rajšek. – Delo, št. 10 (14. 1.), str. 7, foto. (Novi prostori za vrtec na Grosupljem, saj je bilo odklonjenih 110 otrok).
- Plačaj smeti, ki jih ni! / Bojan Rajšek. – Delo, št. 15 (20. 1.), str. 5. (Sporni obračun odpadkov).
- Vele, d.d., obdaril občino / Bojan Rajšek. – Delo, št. 29 (5. 2.), str. 7, foto. (Občina Grosuplje postala lastnica gostilne pri Županovi jami, vendar brez zemlje).
- Nadomestilo po starem / Bojan Rajšek. – Delo, št. 35 (13. 2.), str. 7. (Na Grosupljem občani in podjetniki plačajo manj davka občini, če hiše in poslovni prostori niso priključeni na kanalizacijo).
- Bodo našli denar? / Bojan Rajšek. – Delo, št. 39 (18. 2.), str. 7. (Za sanacijo zdravstvenega doma na Grosupljem).
- Grosuplje, Ivančna Gorica... – Finance, št. 35 (20. 2.), str. 19–24, foto. (Grosuplje: gospodarstvo se vzpenja; Ivančna Gorica: izvoz je vnovič večji; Podjetja v občinah so uspešnejša od slovenskega povprečja; Rast števila obrtnikov; Iskra Baterije Zmaj letos praznuje 80-letnico obstoja; Livar d.o.o. – podjetje s trdno postavljenimi cilji; Akrapovič, d.o.o. – Čas je trik narave, da se vse lepe stvari v življenju ne dogodijo hkrati;

- Daleč največ turistov privabi Županova jama; Cene nepremičnin vse bolj rastejo; Kulturno in zgodovinsko bogata občina Ivančna Gorica; Sodobni mojstri – Pekarna Grosuplje).
- Proračun sprejet / (jbr). – Dn, št. 50 (22. 2.), str. 10. // Dogovor je uspel / Bojan Rajšek. – Delo, št. 46 (26. 2.), str. 7. (V občini Grosuplje).
- V KS manjka svetnikov / Bojan Rajšek. – Delo, št. 71 (27. 3.), str. 7. (Nadomestne volitve za nekatere svete KS v občini Grosuplje).
- V Grosupljem bo laže parkirati / Bojan Rajšek. – Delo, št. 72 (28. 3.), str. 7. (Spremenjen zazidalni načrt okoli nogometnega igrišča Brinje na Grosupljem).
- Ivanška občina prodala obveznice / Bojan Rajšek. – Delo, št. 79 (5. 4.), str. 6. (Recept, kako iz primanjkljaja ustvariti dobiček).
- Ekologija za nogomet / Bojan Rajšek. – Delo, št. 81 (8. 4.), str. 7. (Denar za nogometni klub iz Ivančne Gorice iz ekološke takse).
- V Ivančni Gorici sprejeli proračun / Bojan Rajšek. – Delo, št. 84 (11. 4.), str. 7. (Največ denarja za OŠ Stična).
- Legalizirali bodo črne gradnje / Bojan Rajšek. – Delo, št. 89 (17. 4.), str. 7, foto. (Letalski klub Šentvid pri Stični bo z občinskim denarjem legaliziral tri objekte).
- Sončni domovi. – Dn, št. 106 (19. 4.), str. 15. (GPG gradi Sončne dvore na Grosupljem).
- Ivančno Gorico bodo pozidali / Bojan Rajšek. – Delo, št. 93 (23. 4.), str. 7. (Sprejet zazidalni načrt Novi center).
- Inšpekcija nad črno gradnjo / Bojan Rajšek. – Delo, št. 95 (25. 4.), str. 6, foto. (Liparjevimi rušijo nelegalno zgrajen zgornji del večstanovanjske hiše na Polici).
- Občina potrebuje denar / Bojan Rajšek. – Delo, št. 104 (8. 5.), str. 7. (GPG gradi v grosupeljski gospodarski coni Sever, visok komunalni prispevek).
- Jezni na Dobrepolje / Bojan Rajšek. – Delo, št. 114 (20. 5.), str. 7. (Občina Grosuplje proti kamnolomu v Zdenski vasi).
- Zlati grb občine Igorju Akrapoviču / Bojan Rajšek. – Delo, št. 116 (22. 5.), str. 7. (Podjetnik med dobitniki priznanj ivanške občine).
- Občina brez nadzora / Bojan Rajšek. – Delo, št. 122 (29. 5.), str. 7. (Odstopil je predsednik Nadzornega odbora Občine Ivančna Gorica).
- Prepir zaradi priznanj / Bojan Rajšek. – Delo, št. 132 (10. 6.), str. 7. (Kulturno društvo Šibi iz Šmarja - Sapa bo dobilo občinsko priznanje).
- Grosupeljska občina praznuje / (mz). – Dn, št. 169 (24. 6.), str. 12. (Podeljena so občinska priznanja).
- Zaprlsi so kamnolom / Bojan Rajšek. – Delo, št. 150 (2. 7.), str. 7, foto. // Spet zaprli kamnolom / Bojan Rajšek. – Delo, št. 157 (10. 7.), str. 7, foto. // Svet podprl župana / Bojan Rajšek. – Delo, št. 163 (17. 7.), str. 6. (Domačini so v Predstrugah zaprli dostop v kamnolom).
- Mnogi si želijo iz glavnega mesta / (mar). – Nepremičnine, št. 246 (11. 9.), str. 26, foto. (Veliko povpraševanje po zemljiščih za gradnjo v okolici Grosupljega in Ivančne Gorice).
- Težje do občinske štipendije / Bojan Rajšek. – Delo, št. 216 (18. 9.), str. 7. (Sprememba pravilnika o štipendiranju v grosupeljski občini).
- Zadrževalnik Bičje bodo morali zgraditi / Bojan Rajšek. – Delo, št. 216 (18. 9.), str. 7. (Pogoj za uporabno dovoljenje novogradnjam na Grosupljem).
- Občina se boji revežev / Bojan Rajšek. – Delo, št. 223 (26. 9.), str. 7. (Na Grosupljem bodo še podpirali 'socialo').
- Svetniki o kmetijstvu / Bojan Rajšek. – Delo, št. 226 (30. 9.), str. 7. (Kritični do subvencij kmetom v grosupeljski občini).

- V Grosuplju pospešeno gradijo nova stanovanja / (mz). – Dn, št. 269 (4. 10.), str. 12. (V 5 letih naj bi zgradili 350 stanovanj).
- Obletnica razdelila svet / Bojan Rajšek. – Delo, št. 235 (10. 10.), str. 7. (500-letnica šolstva v Šmarju - Sapu).
- Ostareli Ivančani še zlepa ne bodo dobili doma / Bojan Rajšek. – Delo, št. 251 (29. 10.), str. 6. (Zahteve po domu starejših občanov v Ivančni Gorici).
- Grobovi se utaplajo v vodi / Bojan Rajšek. – Delo, št. 260 (11. 11.), str. 7. (V Šentvidu pri Stični).

35 CESTE

2002

- Počivališče na tuji zemlji / Bojan Rajšek. – Delo, št. 14 (18. 1.), str. 7, foto. (Razlastitev zemljišča ob avtocesti v Podsmreki).
- Grožnja z zaporo železniške proge / Bojan Rajšek. – Delo, št. 108 (14. 5.), str. 7. // Vlakov ne bodo protestno ustavili / B. R. – Delo, št. 121 (29. 5.), str. 7, foto. (Nevarno prečkanje železniške proge pri postaji Šentvid pri Stični).
- Po AC nič več zastoj / Bojan Rajšek. – Delo, št. 109 (15. 5.), str. 9, foto. (Cestninska postaja bo tudi v Ivančni Gorici).
- Križišče ostaja nevarno. – Dn, št. 293 (29. 10.), str. 14, foto. (Nevarno križišče pri Paradišču v KS Šmarje - Sap).

2003

- Sporne cestninske postaje / Bojan Rajšek. – Delo, št. 16 (21. 1.), str. 7. // Proti cestninski postaji / Bojan Rajšek. – Delo, št. 36 (14. 2.), str. 7 // Proti cestninski postaji v Ivančni Gorici. – Dl, št. 10 (6. 3.), str. 1. // Sodniki ne razumejo // Bojan Rajšek. – Delo, št. 64 (19. 3.), str. 7 // Grosuplje podpira Ivančane / Bojan Rajšek. – Delo, št. 107 (12. 5.), str. 5. // Cestninske postaje nočejo. – Dl, št. 20 (15. 5.), str. 2, foto. // Proti cestninski postaji / Mojca Zorko. – Dn, št. 159 (14. 6.), str. 10, foto. // Protesti Podivančanov in Trebanjcev / Mihael Prijatelj. – Delo, št. 244 (21. 10.), str. 5. (V ivanški občini civilna iniciativa nasprotuje cestninski postaji).
- Nevarno cesto bodo razširili šele leta 2006 / B. R. – Delo, št. 66 (21. 3.), str. 8, foto. (1300 metrov ceste od križišča za Cikavo do Grosupljeja).
- Javna pot sprla vaščane Kompolj / Milan Glavonjič. – Dn, št. 135 (21. 5.), str. 13, foto. (S traktorji in avtomobili zaprli javno pot).
- Končno zavarovan železniški prehod / B. R. – Delo, št. 121 (28. 5.), str. 7, foto. (Pri železniški postaji Šentvid pri Stični).
- Kdaj bodo zgradili pločnik v Radohovi vasi / (ap). – Dn, št. 144 (30. 5.), str. 16. (Na regionalni cesti med Bičem in Ivančno Gorico).
- Odškodninski zahtevek / Bojan Rajšek. – Delo, št. 164 (18. 7.), str. 6, foto. (Višnjanka Mihaela Zajc - Jarc zahteva odškodnino od DARS-a za motenje posesti).

36 ROMI

2002

- Romi ubranili barake / Bojan Rajšek. – Delo, št. 29 (5. 2.), str. 7, foto. (Vsiljivec z bagrom je poskušal podreti na črno postavljene barake blizu Ponove vasi).

- Romi so oropali 'črnca in metuljčka' / Vladimir Jerman. – Sn, št. 37 (15. 2.), str. 1+3, foto. (Romi so na Velikem Črnelem okradli otroke – maškare).
- Janša proti Romom / Ksenija Hahonina. – Mladina, št. 12 (25. 3.), str. 26–27, foto. // Grosupeljski Romi ne volijo Janše / Jože Poglajen. – Dn, št. 81 (25. 3.), str. 4. (Merilo "številčnosti", ki ga zagovarja Janez Janša, proti neopredeljenemu pojmu "avtohtonosti").
- Župani naj pri plačah počakajo na druge / Jože Poglajen. – Dn, št. 142 (22. 5.), str. 4, foto. (Janez Janša nasprotuje predlogu, da bi tudi na Grosupljem Romom zagotovili sedež v občinskem svetu).
- Kamenje v lokomotivo / (ng). – Dn, št. 177 (4. 7.), str. 27. (Trčenje tovornjaka in vlaka na Grosupljem so Romi pospremili s kamenjanjem lokomotive).
- Zaradi Romov na ustavno sodišče / Bojan Rajšek. – Delo, št. 199 (30. 8.), str. 2. // Romom še kanček upanja / Matej Košir. – Delo, št. 203 (4. 9.), str. 2. // Imamo vsaj dva kandidata / Bojan Rajšek. – Delo, št. 210 (12. 9.), str. 7, foto. // Urejanje položaja Romov / Jože Poglajen. – Dn, št. 247 (13. 9.), str. 4. // Šest upornikov pred sodnike / Barbara Pance. – Sn, št. 252 (20. 9.), str. 10, foto. // Grosupeljskega župana odločba presenetila / Bojan Rajšek. – Delo, št. 238 (15. 10.), str. 7, foto. // Grosupeljski svetniki nočejo Roma. – Dn, št. 344 (21. 12.), str. 12. // Na vrsti je statut / Bojan Rajšek. – Delo, št. 282 (7. 12.), str. 6. // Statut še brez člena / Bojan Rajšek. – Delo, št. 293 (20. 12.), str. 2. // S fotelja na cesto / Barbara Pance. – Sn, št. 297 (27. 12.), str. 10, foto. (Grosupeljski svetniki nočejo predstavnika Romov v občinskem svetu).
- 2003**
- Problem bo izdelava volilnega imenika / (jp). – Dn, št. 20 (22. 1.), str. 13, foto. // Roma nočejo medse / Bojan Rajšek. – Delo, št. 19 (24. 1.), str. 7. // Odredba brez zakonske podlage / Jure Brankovič. – Dn, št. 53 (27. 1.), str. 10, foto. (V Svetu Občine Grosuplje še vedno ni romskega predstavnika).
- Z ukradenim avtom v romsko naselje / K. D. – Delo, št. 23 (29. 1.), str. 19. (Ukradeni avtomobil našli v romskem taboru na Grosupljem).
- Bodo Dolenjci ustanovili vaške straže? – Sn, št. 25 (31. 1.), str. 9–10, foto. (Ivančani se bojijo agresivnih Romov iz naselja Kuželjevce).
- Občina jezna na državo / Bojan Rajšek. – Delo, št. 63 (18. 3.), str. 7, foto. (Upravna enota za stalno prijavlja Rome v naselju Za smrekami).
- Župan Grosupljega prizadet zaradi Roblesovih izjav / sta. – Večer, (14. 5.), str. 4. // Enostransko o Romih / Monika Kubelj. – Mag, št. 21 (21. 5.), str. 9, foto. (Komisar Robles je očital županu, da Romom ne omogoči priklopa elektrike in vode).
- V Ivančni Gorici zahtevajo policiste / Bojan Rajšek. – Delo, št. 213 (15. 9.), str. 8. (Prebivalci Zagradca in Ambrusa se bojijo prebivalcev romskega naselja Kuželjevce).

36 SOCIALNA VPRAŠANJA

2002

- Odrpli novo Želvino enoto / (tim). – Dn, št. 137 (24. 5.), str. 13. (V stari grosupeljski osnovni šoli so odprli enoto za usposabljanje in zaposlovanje invalidov).
- Pravljica o srečni revščini / Ladislav Lesar. – NDn, št. 160 (16. 6.), str. 13, foto. (Jožefa Šerek, ljubiteljica živali in samote).

- Srečanje za ostarele v Ambrusu / (K. H.). – D, št. 39 (29. 9.), str. 19, foto. (Tradicionalno srečanje bolnih in ostarelih).
- Projekt jok-tok. Drži se dogovora / Tončka Pal. – Šr, št. 16 (19. 10.), str. 14. (Delavci VIZ Višnja Gora so organizirali delavnice o komunikologiji).
- VIZ Višnja Gora – totalna ustanova? / Aleš Dežman. – V: Ptički brez gnezda, št. 40 (dec. 2002), str. 6–34.

2003

- Razstava izdelkov zavoda Ponikve / Katja Miklič. – Prijatelj, št. 2 (april - maj), str. 28, foto. (Razstava izdelkov varovancev zavoda na Visoki šoli za socialno delo).
- Olga prišla na konec slepe ulice / Domen Mal. – Sn, št. 171 (26. 7.), str. 3, foto. // Rubež Olge Motoz / Maja Lupša. – Jana, št. 44 (4. 11.), str. 20 - 21, foto. (Kako skubijo skrbnico treh duševno hudo prizadetih odraslih).
- Izbrisani Jože umrl pod betonom / Vladimir Jerman. – Sn, št. 207 (8. 9.), str. 2, foto. (Jože Leskovar je umrl v delovni nesreči).
- Obljub je že preveč / Bojan Rajšek. – Delo, št. 214 (16. 9.), str. 7. (Ivanški upokojenci zahtevajo zidavo doma).
- Inšpekcija delovanje dovolila pogojno / (mgl). – Dn, št. 339 (15. 12.), str. 6, foto. (Zavod Ponikve).
- Ob potoku našli le njene čevlje / Milan Glavonjić. – Sn, št. 290 (16. 12.), str. 4, foto. (Že tri dni iščejo gojenko zavoda Ponikve).

37 ŠOLSTVO

2002

- Ovadili Miklavža, angela in vraga / J. S. – Delo, 3 (5. 1.), str. 14. // Miklavž, angel in vrag / (ng). – Dn, št. 3 (5. 1.), str. 17. // Kdo v resnici tepe in zlorablja otroke / Učenci 7. b in 7. c razreda OŠ Stična. – Dn, št. 20 (22. 1.), str. 3. (Incident z učenci OŠ Stična v domu Centra za šolske in obšolske dejavnosti pri Fari).
- List iz dnevnika / Jože Horvat. – Šr, št. 2 (19. 1.), str. 7, foto. (Svoj delovni dan je opisal J. Horvat, profesor defektolog in ravnatelj VIZ Višnja Gora).
- Nenavadna arhitektura in nekakovostna gradnja / Bojan Rajšek. – Delo, št. 25 (31. 1.), str. 7, foto. // Copati in pljunki v učiteljski malici / Barbara Pance. – Sn, št. 49 (1. 3.), str. 9,10, foto. (Težave z grosupeljsko OŠ Brinje).
- Nasilje pod drobnogledom / Aljoša Dornik. – Šr, št. 4 (16. 2.), str. 4, foto. (Učenci OŠ Brinje so z anketo ugotavljali stanje na svoji šoli).
- Fordove nagrade. – DI, št. 8 (21. 2.), str. 19. (Posebna nagrada Podružnični šoli Višnja Gora za ohranjanje naravne in kulturne dediščine).
- Priprave na zidavo Osnovne šole Stična / Bojan Rajšek. – Delo, št. 48 (28. 2.), str. 7, foto.
- Temeljni kamen za šolo v Št. Juriju / B. R. – Delo, št. 145 (27. 6.), str. 7.
- Livar je podelil nove štipendije / Bojan Rajšek. – Delo, št. 214 (17. 9.), str. 7. (Livar štipendira 5 študentov, 23 srednješolcev in 19 pogodb ob delu).
- Zidava šole v Št. Juriju zamuja / Bojan Rajšek. – Delo, št. 228 (3. 10.), str. 7, foto. // Šolo so začeli graditi takoj / Branka Jan. – Dn, št. 311 (18. 11.), str. 9. (Odločili so se za nadstandard, da bo v šoli prostor tudi za krajane).

- Leopold Sever dobitnik Nagrade Republike Slovenije na področju šolstva za leto 2002 / M. G. – Klasje, št. 8, str. 10, foto. (Leopold Sever je učil na OŠ Stična).
- Odgovornost staršev / Angelca Likovič. – D, št. 47 (24. 11.), str. 21. (Starši so odgovorni za vzgojo otrok, zato bi morali imeti več besede pri prenovi šole).
- Štipendisti znani prihodnji teden / Bojan Rajšek. – Delo, št. 280 (5. 12.), str. 7. (Občinsko štipendijo bo na Grosupljem dobilo 10 študentov).
- Od rejva do karizmatičnih osebnosti / Andreja Svete. – Šr, št. 19 (7. 12.), str. 8. (O čem pišejo gimnazijci ivanške srednje šole v svojih socioloških seminarskih nalogah).

2003

- "Taku sa živel u naš vas" – Kašče, podi, lesene hiše ... v našem šolskem okolišu. – V: Inovacijski projekti 2001/2002, str. 73–74. (Vodja projekta je prof. Zlata Kastelic).
- Zvonka Ziherl. – Cosmopolitan, (jan.), str. 125, foto. (Učiteljica s Police pri Grosupljem).
- Dan odprtih vrat na Osnovni šoli Louisa Adamiča / Irena Žerdin. – Bučka, št. 20 (jan. - feb.), str. 5. (V šolo so povabili starše, babice in dedke).
- Ozri se po deželi – Višnja Gora / Nada Kirbiš in Dušica Herman. – Pepita, št. 4 (april), str. 46–51, foto. (Predstavitev kraja, Vzgojno-izobraževalnega zavoda Višnja Gora in poklicnih programov šole).
- Na OŠ Brinje gradijo jadrnico / Ivan Dovič. – Ideja, št. 2, str. 17, foto. (Na OŠ Brinje so zgradili pravo jadrnico).
- Novi prostori za glasbeno šolo / B. Ž. – Kg, št. 8 (19. 2.), str. 20, foto. // Glasbena šola dobila nove prostore / B. Žagar. – Dl, št. 10 (6. 3.), str. 28. (Na Vidmu v Dobrepolju).
- Dražji vrtec v Grosupljem / Bojan Rajšek. – Delo, št. 103 (7. 5.), str. 7. // V Grosupljem zavrnil 61 otrok / Bojan Rajšek. – Delo, št. 116 (22. 5.), str. 7. (Domačine je strah pred navalom prišlekov).
- Za odgovorno vedenje / Marija Vidic. – Šr, št. 9 (10. 5.), str. 6. (Na OŠ Louisa Adamiča Grosuplje so se izobraževali na seminarju Mi med seboj).
- Dražji vrtec v Ivančni Gorici / Bojan Rajšek. – Delo, št. 109 (14. 5.), str. 7. (Po dobrem letu spet podražitev).
- Vzgojno-varstveni zavod Kekec Grosuplje / Cvetka Košir in Majda Fajdiga. – Šr, št. 10 (24. 5.), str. 10, foto. (Ob 50-letnici vrtca).
- V Devinu so proslavili 20-letnico poimenovanja šole po Josipu Jurčiču / M. K. – Pd, št. 128 (31. 5.), str. 1+ 9, foto.
- V Stični so veselili nove šole / Bojan Rajšek. – Delo, št. 202 (2. 9.), str. 7. // Prvič v šolo samo dopoldne / M. R. – Dl, št. 40 (2. 10.), str. 8, foto. (V Stični so odprli novo šolo).
- Zavod zabredel v rdeče številke / Bojan Rajšek. – Delo, št. 215 (17. 9.), str. 7. (Izguba v VVZ Grosuplje).
- Šmarčani že 500 let v šolskih klopeh / (mz). – Dn, št. 278 (13. 10.), str. 11. // Jubilej, ki Šmarčane združuje / ce. – D, št. 42 (19. 10.), str. 16, foto. // Iz mozaika slovenske kulture / jz. – D, št. 43 (26. 10.), str. 2, foto. (Praznovanje 500-letnice šolstva v Šmarju - Sapu).
- Oranje strokovne ledine / Mira Mikec. – Šr, št. 16 (18. 10.), str. 11. (Strokovno izobraževanje na ekonomski srednji šoli v Ivančni Gorici).
- Učiteljice v kuhinji, učenci na podstrešju / (mz). – Dn, št. 311 (7. 11.), str. 12. // Šolo prodati ali podreti / Bojan Rajšek. – Delo, št. 266 (18. 11.), str. 7, foto. // Otroci lulajo v župnikovih kopalnici / Barbara Pance. – Sn, št. 269 (21. 11.), str. 9, foto. (Stara šola v Št. Juriju stoji ob nepregledni cesti in razpada; problemi šole na Polici).

- Duhovnikov sin prvi šolnik v Šmarju - Sapu / Barbara Pance. – Sn, št. 258 (8. 11.), str. 10, foto. (Simpozij ob 500-letnici šolstva v Šmarju - Sapu).
- Burek, kriket in še kaj / Polona Godina. – Sr, št. 18 (22. 11.), str. 6 (priloga Odzivanja), foto. (Evropski dan jezikov na OŠ Brinje).

379 DRUŠTVA

2002

- V ZŠAM Ivančna Gorica sodelovali v akciji Prvi šolski dan. – Pv, št. 1 (jan. - feb.), str. 34, foto.
- Kdo bo lastnik okolice Županove jame? / Bogdan Perko. – Finance, št. 7 (11. 1.), (pril. Nepremičnine), str. 21, foto. (Že osem let se na sodiščih vlečejo pravde o okolici Županove jame).
44. občni zbor ZŠAM Grosuplje / Martin Križman. – Pv, št. 2 (mar. - apr.), str. 26–27, foto.
- Občni zbor ZŠAM Ivančna Gorica / Franc Bivic. – Pv, št. 2 (mar. - apr.), str. 31–32, foto.
- Dejavni člani konjerejskega društva Radohova vas / Uroš Bregar. – Kg, št. 10 (6. 3.), str. 20, foto.
- Tudi grosupeljski čebelarji gradimo čebelnjak pri Čebelarskem centru Slovenije na Lukovici / Franc Mencin. – Sč, št. 4 (apr.), str. 130, foto.
- Nov prapor v novih prostorih / B. Ž. – DI, št. 14 (3. 4.) str. 7. (Društvo upokojencev Dobropolje je prevzelo nove prostore v Jakličevem domu).
- Sejem pri sv. Antonu / Barbara Žagar. – DI, št. 14 (4. 4.), str. 28, foto. (Društvo podeželskih žena je po 50-letni prekinitvi organiziralo sejem, znan že iz 16. stol.).
- Na terapijo tudi župane / Barbara Pance. – Sn, št. 96 (26. 4.), str. 11, foto. (Matej Košir iz Šmarja - Sapa, predsednik Utripa in svetovalec vladnega urada za droge, govori o delu LAS).
- Z znanjem in veseljem / B. Žagar. – DI, št. 21 (23. 5.), str. 10, foto. (Društvo podeželskih žena izdeluje zobotrebce, trajno pecivo, kvačkane rožice in vezanine).
- Trubarjeva konjenica jezdi proti Reki / B. R. – Delo, št. 126 (4. 6.), str. 6, foto. // S konji po Trubarjevi poti / Helena Miklič. – Kg, št. 31 (31. 7.), str. 17, foto. (Trubarjeva konjenica Konjeniškega kluba Grosuplje ohranja spomin na Trubarjevo potovanje).
- Jubilejno tekmovanje koscev / B. M. – Kg, št. 26 (25. 6.), str. 17, foto. (Na Lučarjevem Kalu se je pomerilo kar 65 koscev).
- Renesansa slovenskega čebelarstva / Marjan Papež. – Kg, št. 26 (26. 6.), str. 28, foto. (Čebelarji, pobudnik je bil Grosupeljčan Avgust Gril, so ustanovili Regijsko zvezo čebelarskih društev Petra Pavla Glavarja za Dolenjsko in Belo krajino).
- Konjerejsko društvo razvilo svoj prapor / Uroš Bregar. – Kg, št. 29 (17. 7.), str. 18, foto. (Radohova vas).
- Šeststo petdeset nas je ostalo kot seme / Ivan Krasko. – Dn, št. 197 (24. 7.), str. 4, foto. (Grosupeljčan Avgust Gril, predsednik Društva Kočvarjev staroselcev).
- Košček lepe in prijazne dežele / jz. – D, št. 30 (28. 7.), str. 3, foto. (Na Polici pri Grosupljem je PGD odprlo prenovljen gasilski dom).
- Naravoslovna pot pri Žouknu / B. Žagar. – Kg, št. 34 (22. 8.), str. 7, foto. (TD Podgora).
- Srečanje pod kozolcem / Barbara Žagar. – Kg, št. 40 (2. 10), str. 18, foto. (TD Dobropolje).
- Pridelki, ki jih ponuja zlata jesen / Boža Majstorovič. – Kg, št. 40 (2. 10), str. 28, foto. (Društvo podeželskih žena Ivančna Gorica).
- Že pol stoletja kroti rdečega petelina / Barbara Pance. – Sn, št. 230 (5. 10.), str. 13, foto.

(Marija Marinčič, gasilka z dušo in srcem).

LAS je treba še krepiti / Helena Kocmur. – Delo, št. 252 (2. 11.), str. 3. (LAS, lokalna akcijska skupina z Grosupljega, obračunava z drogami).

50-let Društva upokojencev. – Dl, št. 45 (7. 11.), str. 7. (Videm - Dobrepolje).

Gasilci, ki so tudi zidarji / Tomaž Bukovec. – NDn, št. 310 (17. 11.), str. 14 - 15, foto. (Gasilci so pomagali pogorelcem iz Doba pri Šentvidu pri Stični).

Podgorski advent / Milan Glavonjič. – Sn, št. 282 (7. 12.), str. 13, foto. (TD Podgora)

Priznanja v akciji urejena domačija / B. Ž. – Kg, št. 50 (11. 12.), str. 18, foto. (Izbrana komisija TD občin Dobrepolje, Ivančna Gorica in Grosuplje je ocenjevala urejenost krajev in domačij).

2003

Iz srca ljudskega izročila / Barbara Pance. – Sn, št. 8 (11. 1.), str. 10, foto. (Kulturno društvo Račna).

Klub Groš kmalu v novih prostorih / Bojan Rajšek. – Delo, št. 11 (15. 1.), str. 7. (Kupili bodo prostore v centru Miles na Grosupljem).

Družabno srečanje v Ivančni Gorici / Franc Bivic. – Pv, št. 1 (jan. - feb.) str. 29. (Zveza šoferjev in avtomehnikov Ivančna Gorica).

Veliko podjetje v službi občanov / Jože Miklavc. – Pv, št. 1 (jan. - feb.) str. 34–35, foto. (Zveza šoferjev in avtomehnikov Ivančna Gorica).

45 let ZŠAM Grosuplje. Z optimizmom v leto 2003 / MC. – Pv, št. 2 (mar. - apr.), str. 23–24, foto. (Na občnem zboru so praznovali 45-letnico delovanja).

Pridobili mlade člane / Uroš Bregar. – Kg, št. 20 (5. 3.), str. 20, foto. (Konjerejsko društvo Radohova vas).

Trubarjeva konjenica gre v Evropo / Helena Miklič. – Kg, št. 12 (19. 3.), str. 20, foto. (Jezdci Konjeniškega kluba Grosuplje so se po Trubarjevi poti odpravili v Salzburg).

Sejem pregнал sneg / B. Ž. – Dl, št. 16 (17. 4.), str. 28. (Sejem na tiho nedeljo pri Sv. Antonu na Zdenski rebri).

Svojo Amalijo dobil na koso / Erazem Klepec. – Sn, št. 132 (10. 6.), str. 8, foto. (50 koscev je tekmovalo v Lučarjevem Kalu).

Kulturno društvo Stična. – <http://www.kd-sticna.si>.

ZŠAM Grosuplje prejelo bronasti znak slovenske policije / Pv, št. 4 (jul. - avg.), str. 8, foto.

Tudi v ZŠAM Ivančna Gorica smo proslavili dan šoferjev in avtomehnikov Slovenije / Alojz Bucik. – Pv, št. 4 (jul. - avg.), str. 34, foto.

Člani ZŠAM Ivančna Gorica sodelovali v akciji Prvi šolski dan in na otvoritvi Osnovne šole Stična. – Pv, št. 5 (sep. - okt.), str. 3.

Šport in kultura zamenjala televizijo / Mojca Zorko. – Dn, št. 251 (16. 9.), str. 12, foto. (LAS Grosuplje vabi osnovnošolce v vsaj eno prostočasno dejavnost).

Družabno srečanje ZŠAM Ivančna Gorica / Franc Bivic. – Pv, št. 6 (nov. - dec.), str. 30, foto.

39 ETNOLOGIJA

2002

Kjer zimo odganjajo mačkare. – Rodna gruda, št. 2, str. 48, foto. (Dobrepoljske mačkare).

Vsa dolina na Zdenski rebri / Marinka Marinčič Jevnikar. – Kg, št. 13 (27. 3.), str. 11, foto.

- (Sejem pri Sv. Antonu je priprava na velikonočni čas).
- Z dvigali v prihodnost / (M. D.). – Sn, št. 151 (4. 7.), str. 8+17, foto. (V Zgornji Dragi so prestavili kozolec z dvigalom).
- Ena zver, ki jo pase hudir / Barbara Pance. – Sn, št. 282 (7. 12.), str. 9–10, foto. (Polhar Franci Omahen s Spodnjega Blata pri Grosupljem govori o polhih in polhanju).
- Za ohranitev dediščine / B. Žagar. – DI, št. 50 (12. 12.), str. 21, foto. (Priznanja za najbolj urejene domačije in vasi in za ohranjanje kulturne dediščine je v Jakličevem domu v Dobrepolju podelila medobčinska komisija z Grosupljega, Ivančne Gorice in Dobrepolja).
- 2003**
- Pavline vezenine / Barbara Žagar. – Kg, št. 1 (1. 1.), str. 17, foto. (Pavla Hočevar iz Dobrepolja je poznana po svojih vezeninah).
- Kulturna dediščina naših domov / jz. – D, št. 3 (19. 1.), str. 10, foto. (Razstava vezenin v Šentvidu pri Stični).
- Mačkare iz Dobrepoljske doline / (A. H.). – Sn, št. 49 (1. 3.), str. 15, foto. (Izšle so poštnne znamke z motivom mačkar).
- Mačkare – pustni otok sredi Dolenjske / Helena Ložar - Podlogar. – O pustu, maskah in maskiranju, 2003, str. 221–231, foto.
- Kapnice – pomemben element kulturne dediščine dolenjskih kraških pokrajin / Jernej Zupančič. – Rast, št. 3–4, str. 267–274, foto. (Avtor, Ambrušan po rodu, popisuje kapnice po Suhi krajini).
- Izdelovanja butar se učijo tudi mlajši / B. Ž. – DI, št. 15 (10. 4.), str. 20, foto. // Izdelovanje butar ni preprosto / Barbara Žagar. – Kg, št. 16, (16. 4.), str. 20, foto. (Jelka Samec iz Dobrepolja s tradicionalno velikonočno butaro).
- Znanilec velike noči. – Kg, št. 16, (16. 4.), str. 20, foto. (Sejem na Zdenski rebri).
- Cajna je tudi procka. – Kg, št. 17, (23. 4.), str. 20, foto. // Televizija zgubila boj s košarami / B. Žagar. – DI, št. 18 (30. 4.), str. 7, foto. (Stanka in Franc Poje iz Predstrug izdelujeta leskove košare).
- Velikonočni jerbas nekoč in danes / B. Žagar. – DI, št. 17 (24. 4.), str. 7, foto. (Predstavnik TD Janez Pavlin z velikonočnim jerbasom).
- Otroško izročilo zastavljeno / B. Žagar. – DI, št. 23 (5. 6.), str. 7, foto. // Državno srečanje otroških folklornih skupin / Barbara Žagar. – Kg, št. 25 (18. 6.), str. 18, foto. (Na državnem srečanju otroških folklornih skupin v Jakličevem domu v Dobrepolju so se predstavili tudi plesalci s Kopianja).

502 EKOLOGIJA

2002

- Radioaktiven strelovod na travniku / (av). – Dn, št. 6 (8. 1.), str. 1+5. (S strehe odstranjeni strelovod je šest dni ležal na travniku ob Motelu Grosuplje).
- Peskokop Podsmreka naj nam plača rento / Bojan Rajšek. – Delo, št. 93 (23. 4.), str. 7, foto. (Krajani Podsmreke in Velike Dobrave se ne morejo sporazumeti s podjetjem Peskokop).
- Praščičji smrad, da te kap! / Iva Ropac. – Nedelo, št. 26 (30. 6.), str. 13. (Franc Kastelic živi v neposredni bližini Farme Stična, zato zahteva odškodnino).
- Naravovarstveno vrednotenje Radenskega polja pri Grosupljem na podlagi inventarizacije favne dnevnikih metuljev (Lepidoptera: Rhopalocera) = Nature conservation value of

Radensko polje near Grosuplje based on the inventory of butterflies (Lepidoptera: Rhopalocera) / Franc Rebeušek & Rudi Verovnik. – *Natura sloveniae*, št. 1, str. 19–31.

2003

Uničena naprava za uničevanje odpadkov / (V. Z.). – Sn, št. 50 (3. 3.), str. 7, foto. (Na grosupeljski deponiji zgorela naprava za uničevanje bolnišničnih odpadkov).

Kamnolom še kamen spotike / B. Žagar. – Dl, št. 32 (7. 8.), str. 7. (Kamnolom v Predstrugah v Dobrepolju).

Ivanški Rdeg znan celo na Danskem / Bojan Rajšek. – Delo, št. 268 (21. 11.), str. 7. (Regijsko društvo ekološkega gibanja je za projekt Nepravilno odloženi odpadki povzročajo nepopravljivo škodo naravi in zdravju ljudi dobilo podporo Regionalnega centra za okolje za Srednjo in Vzhodno Evropo).

61 ZDRAVSTVO

2002

Ponesrečene nosijo v prvo nadstropje / Bojan Rajšek. – Delo, št. 13 (17. 1.), str. 7, foto. // Zdravstveni dom je na smrt bolan / Barbara Pance. – Sn, št. 22 (28. 1.), str. 1+3, foto. (Nepriemerni prostori v grosupeljskem zdravstvenem domu).

J. Mervič bo še direktor / B. R. – Delo, št. 40 (19. 2.), str. 7. (Janez Mervič, direktor Zdravstvenega doma Grosuplje, dobil soglasje svetnikov za še en mandat).

Namesto čemaža strupeni podlesek / Domen Mal. – Sn, št. 97 (29. 4.), str. 4, foto. (Zakonca iz Ivančne Gorice sta se zastrupila s podleskom).

Koncesija s pogojem / Bojan Rajšek. – Delo, št. 222 (26. 9.), str. 7. (Zdravnik in zobozdravnik v Zagradcu).

Diplomirana babica Zalka / Barbara Žagar. – Kg, 41 (9. 10.), str. 18, foto. // K porodom vedno ponoči / B. Žagar. – Dl, št. 42 (17. 10.), str. 7. (Rozalija Marolt iz Kompolj o sebi in svojem delu).

Stal med podboji? / Olga Cvetek. – Delo, št. 262 (14. 11.), str. 16. (Grosupeljski zdravnik Janko Dolinar obtožen za smrt otroka).

2003

Zdravnik ni kriv / (B. S.). – Sn, št. 12 (16. 1.), str. 4. // Bolnika pregledal le od daleč / Olga Cvetek. – Delo, št. 257 (7. 11.), str. 10. (Grosupeljski zdravnik Dolinar oproščen obtožbe za smrt otroka).

Igre zdravja in prijateljstva / (vi). – Dn, št. 53 (12. 5.), str. 13. (V Centru za zdravljenje bolni otrok v Šentvidu pri Stični so priredili bolnišnično olimpijado).

Slabi vplivi prihajajo iz Ljubljane / Mojca Zorko. – Dn, št. 157 (12. 6.), str. 12. (Podatki o uživanju mamil na Grosupljem še niso zastrašujoči).

63 KMETIJSTVO

2002

Čokolino za meda Marka / Milan Glavonjić. – Sn, št. 55 (8. 3.), str. 15, foto. (Medved, ki so ga vzgajili pri Blatnikovih v Ambrusu, je čokolino).

- Čebele ga ubogajo / (M. L.). – Obrtnik, št. 4, str. 89, foto. // Človek, ki dela in razmišlja kot čebela / Ladislav Lesar. – NDn, št. 132 (19. 5.), str. 19, foto. (Tone Fabjan, inovator in čebelar).
- Kako zaustaviti zaraščanje zemlje / (mgl). – Dn, št. 128 (15. 5.), str. 13. (V Dobropolju).
- Zunaj košnja, v vaškem domu nogomet / Boža Majstorovič. – Kg, št. 23 (5. 6.), str. 28, foto. (Že 9. tekmovanje v košnji na Lučarjevem Kalu).
- Premočni ivanški orači / Tanja Gobec. – Kg, št. 32 (7. 8.), str. 28, foto. (Tekmovanje oračev v Ivančni Gorici).
- Naravoslovna pot pri Žouknu / B. Žagar. – Dl, št. 34 (22. 8.), str. 7, foto. // Odprli naravoslovno pot / B. Žagar. – Kg, št. 35 (28. 8.), str. 18, foto. (Pri Podgori v Dobropolju so odprli naravoslovno učno pot).
- Ocenjevali rjavke / B. Žagar. – Dl, št. 38 (19. 9.), str. 10, foto. (V Dobropolju so na živinorejski razstavi ocenjevali krave).
- V Ivančni Gorici razstava malih živali / Nedelo, št. 46 (17. 11.), str. 2, foto. // Peta razstava malih živali / M. M. – Kg, št. 49 (4. 12.), str. 17.
- Sekači za občinske naslove. – Kg, št. 47 (20. 11.), str. 18, foto. (Na Lučarjevem Kalu).

2003

- Čebelarji ČD Grosuplje obiskali Maribor in Koroško / Franc Javornik. – Sč, št. 1, str. 24, foto. Permakultura je več kot biološko kmetovanje. – Kg, št. 8 (192.), str. 22, foto. // Na vrtu ji rastejo tudi koprive. – Dl, št. 7 (13. 2.), str. 11, foto. (Jožica Fabjan iz Predstrug je postala predsednica Društva za permakulturo Slovenije).
- Ekološko čebelarstvo Koželj / Jurše Rogelj. – Biodar, št. 2, str. 15–16, foto. (Koželjevi iz Šmarja - Sapa so pridobili certifikat za ekološko čebelarstvo).
- Janez Jakopin / ČD Grosuplje. – Sč, št. 4, str. 115, foto. (Nekrolog).
- Kunčereja kot dopolnilna dejavnost / Barbara Žagar. – Dl, št. 15 (10. 4.), str. 14, foto. (Pri Vodičarjevih iz Zdenke vasi gojijo kunce novozelance in kalifornijce).
- Zeleni bolj zdravi od belih / B. Žagar. – Dl, št. 21 (22. 5.), str. 10, foto. // Voluharji ne marajo špargljev / Barbara Žagar. – Kg, št. 22 (28. 5.), str. 19, foto. (Pri Nučičevih v Podgorici v Dobropolju gojijo šparglje).
- Stiški nadaljevalec Ašičeve poti / Ladislav Lesar. – NDn, št. 167 (22. 6.), str. 17, foto. (Jože Kukman, magister farmacije, nadaljuje Ašičevo delo v samostanu Stična).
- Odprti dnevi vrtnarstva Bučar / M. M. J. – Kg, št. 39 (24. 9.), str. 19, foto. (Bučarjevi z Velikega Mlačevega integrirano pridelujejo zelenjavo).
- Od eko kmetijstva se da živeti / Barbara Žagar. – Kg, št. 40 (1. 10.), str. 32, foto. // Bodočnost v zdravih iz narave / B. Žagar. – Dl, št. 40 (2. 10.), str. 10, foto. (Fabjanovi iz Predstrug v Dobropolju).
- Strojni krožek deluje v več smeri / Marjan Papež. – Kg, št. 41 (8. 10.), str. 17, foto. (Strojni krožek Kmetovalec je na nekdanji farmi Boštanj pripravil tekmovanje za lastnike gozdov).
- Po pehar suhih jabolk in hrušk. – Večer, št. 251 (29. 10.), str. 40, foto. (Erjavčevi iz Gorenje vasi pri Ivančni Gorici imajo sušilnico sadja).
- Čebele mu pojejo. – Sn, št. 261 (12. 11.), str. 8, foto. (Alojz Glavan je muljavska čebelarska legenda).
- Obnavljanje zdravja iz prepletenosti z naravo / Milan Glavonjič. – Sn, št. 276 (29. 11.), str. 11, foto. (Anton Fabjan iz Predstrug v Dobropolju ima v Seču sanatorij za čebele).

64 GOSPODINJSTVO**2002**

Ne navdušeni, pobiti pa tudi ne / Janez Resnik. – Nedelo, št. 4 (27. 1.), str. 8. (Picerija Jurček iz Ivančne Gorice se je sama prijavila k ocenjevanju).

Na levem bregu / Ivan Ilovar. – Mladina, št. 25 (24. 6.), str. 69, foto. (Turistična kmetija Magovec).

Gostilna Lovor, Mala vas pri Grosupljem / Tomaž Sršen. – Nedelo, št. 38 (22. 9.), str. 15. (Preizkuševalci so gostilno pohvalili).

2003

Pri sočnem žrebičku. Turistična kmetija Grofija, Vir pri Stični / Ivan Ilovar. – Konzum 03, str. 238–239, foto.

Na siesti. Kmetija odprtih vrat Javornik, Krka na Dolenjskem / Ivan Ilovar. – Konzum 03, str. 240–241, foto.

Pri Viscontijevih. Turistična kmetija Pristava, Pristava nad Stično / Ivan Ilovar. – Konzum 03, str. 258–259, foto.

Krušni zakladi Slovenije / Janez Bogataj. – Ljubljana, 2003. (Kruh, prikazan v knjigi na str. 12, 14, 16, 22, 24, 32, 46, so izdelali v Pekarni Grosuplje).

Pri fantomski klobasi. Turistična kmetija Habjan, Vrh nad Višnjo Goro / Ivan Ilovar. – Mladina, št. 2 (13. 1.), str. 69, foto.

Iz friteze. Gostilna pri Froncu, Veliko Mlačevo / Ivan Ilovar. – Mladina, št. 8 (24. 2.), str. 69, foto.

66/69 INDUSTRIJA IN OBRT**2002**

Pekarna Grosuplje ima podjetje v Zagrebu / STA. – Delo, št. 13 (17. 1.), str. 14. // Pekarna Grosuplje za Mercatorjem v Zagrebu / N. R. – Finance, št. 11 (17. 1.), str. 6.

Petrolov bencinski servis v Podsmreki / Milan Glavonjič. – Dn, št. 16 (18. 1.), str. 16, foto.

Junija nov blagovni center v Grosuplju / B. R. – Delo, št. 23 (29. 1.), str. 7, foto. (Trgovska družba Vele gradi 5000 m² velik in 1,5 milijarde drag montažni objekt).

Kakovost, potrjena tudi... – Ljubljana, št. 1–2 (jan. - feb.), str. 65, foto. (Pekarna Grosuplje je pridobila certifikat ISO9001).

Odpušcanje brez sklepov / F. K. – De, št. 5 (7. 2.), str. 6, foto. (Direktor in lastnik DOL-TEX-a na Krki meče delavke na cesto).

Tiskarna Ljubljana se seli v Ivančno Gorico / Bojan Rajšek. – Delo, št. 42 (21. 2.), str. 7, foto. (Glavno mesto je predrago).

Nov kmetijski vrtni center / Marinka Marinčič Jevnikar. – Kg, št. 17 (24. 4.), str. 19, foto. //

Namesto dveh trgovin trgovsko središče / B. R. – Delo, št. 90 (19. 4.), str. 7, foto. (KZ Stična je odprla nov prodajni center v Ivančni Gorici).

Poiščejo ga v glavnem zahtevnejši naročniki / Miran Jarec. – Obrtnik, št. 6 (jun.), str. 83, foto. (Mizar Vinko Žitnik, Timo d.o.o., Grosuplje).

Največ točk za grosupeljske hlebce / M. B. – Delničar, št. 63 (jun.), str. 2. // Pekarna Grosuplje prejela tri priznanja / B. R. – Delo, št. 128 (6. 6.), str. 7, foto. (Na ocenjevanju kruhov na ljubljanski Biotehniški fakulteti).

- Mercator bo kupil trgovski center v Grosupljem / B. R. – Delo, št. 139 (19. 6.), str. 7, foto. // Nova blagovnica v Grosupljem / (na). – Dn, št. 164 (20. 6.), str. 12. (Ob zaščitenem objektu Stare pošte pri Brvacah).
- Do svežine po tisočletnem receptu. – Gv, št. 7 (sept.), str. 12 (Trgovina), foto. (O peki kruha s kislim testom pripoveduje tehnologinja v Pekarni Grosuplje Barbara Zajc Tekavec).
- Pametne tipkovnice gredo za med / Alenka Brezovnik. – Dn, št. 246 (12. 9.), str. 10, foto. (Direktor Tipra z Grosupljega načrtuje 60-odstotno rast lastnih proizvodov).
- "Paper match" – prednosti folije in papirja. – Embalaža, št. 7 (okt.), str. 12, foto. (Anton Omejec, Motvoz d.d., govori o prednostih "paper match" folije, ki jo izdelujejo).
- Denar je izginil / Tanja Dodig - Sodnik. – Dn, št. 268 (4. 10.), str. 15, foto. (Stečajni postopek GPG Gradal traja že osem let).
- Pekarna Grosuplje. – Finance, št. 203 (22. 10.), foto. (Reklamna predstavitev).
- Pekarna Grosuplje. – <http://www.pekarna-grosuplje.si>.
- 10 let Winterhaltera v Sloveniji / Urša Cvilak. – Pet zvezdic, št. 11 (nov.), str. 11, foto. (Winterhalter Gastronom z Grosupljega).
- Črpalka na Cikavi bo / Bojan Rajšek. – Delo, št. 251 (5. 11.), str. 7. (Občinski svetniki zahtevajo, da Dars in Drsc omogočita Šmarčanom dostop na avtocesto in bencinski servis).
- Dovolj pogumni smo, da kupcem prodajamo svobodo. – Delo, št. 272 (26. 11.), str. 20–22, foto. (Matko Ivancič, direktor razvoja v podjetju Tipro z Grosupljega).
- Roman Zupančič : biti podjetnik je način življenja / Nina Uratarič. – Profit, št. 12 (dec.), str. 24, foto. (MZG – Mizarstvo Zupančič Grosuplje).

2003

- Livarna aluminija Kalit d.o.o., Ivančna Gorica. – Livarski vestnik, št. 1 (jan.), str. 28–29, foto. (Predstavitev podjetja v angleškem jeziku).
- Livar d.d., Ivančna Gorica. – Livarski vestnik, št. 1 (jan.), str. 42–43, foto. (Predstavitev podjetja v angleškem jeziku).
- Pekarna Grosuplje / Štefan Plankar. – Glas gospodarstva, januar, str. 23, foto. // Vladimir Bahč in Štefan Plankar / B. D. G. – Dl, št. 6 (6. 2.), str. 1, foto. // Kruha ne bodo vozili od daleč. – Večer, št. 40 (20. 2.), str. 8, foto. // Dosegli poslovne cilje. – Finance, št. 42 (3. 3.), str. 17+20, foto. (Štefan Plankar je dobil nagrado GZS za izjemne gospodarske dosežke v letu 2002).
- Hiše za tisoč ljudi / Bojan Rajšek. – Delo, št. 18 (23. 1.), str. 7. (GPG gradi stanovanja v grosupeljski gospodarski coni Sever).
- Iz takega testa so / V. B. – Mercator, št. 2 (feb.), str. 8–11, foto. (Direktor Štefan Plankar govori o Pekarni Grosuplje).
- Tipkovnica za 800 evrov / Andreja Basle. – Manager, št. 2 (feb.), str. 1+16–20, foto. (Direktor Milan Čelan predstavlja grosupeljsko podjetje Tipro).
- Delavci dali Livarju oceno tri / Bojan Rajšek. – Delo, št. 47 (27. 2.), str. 7. (V ivanškem Livarju so z razmerami zadovoljni direktorji in strokovnjaki, manj pa delavci).
- Po polžje na Polževev / Vito Avguštin. – Dn, št. 55 (27. 2.), str. 15, foto. (Lavričevi vztrajajo na Polževev, čeprav niso dobili obljubljenega denarja od države).
- V Livarju tečajji varstva pri delu / Bojan Rajšek. – Delo, št. 52 (5. 3.), str. 7. (Veliko poškodb pri delu).
- Prihranki morajo biti zelo konkretni / Tomaž Trobiš in Bogomil Kandus. – Delo, št. 56 (10. 3.), str. 14–15, foto. (Uvajanje sistema za ciljno spremljanje rabe energije v praksi v Livarju).

- Podjetnik ni zaželen / Bojan Rajšek. – Delo, št. 65 (20. 3.), str. 7. (Krajani Velikega Mlačevega nasprotujejo razgradnji avtomobilov na kmetijskem zemljišču).
- Izpušne cevi za motorje / Andreja Basle. – Gv, 13 (31. 3.), str. 26, foto. (Izdelovalec Akrapovič v Ivančni Gorici).
- Pletenica, umetnost naših babic. – Mercator, april, str. 9, foto. // Prepričali s projektom Pleteno srce / Kristina Menih Mihelač. – Večer, št. 79 (5. 4.), str. 15. (V Pekarni Grosuplje znajo delati pletenice. Koprski studio Kernel je posnel video o peki pletenice in dobil nagrado Mednarodnega združenja poslovnih komunikatorjev Zlato pero v San Franciscu).
- Obrtništvo na radijskih valovih / Ana Vatovec. – Obrtnik, št. 4, str. 33. (Obrtnike ter njihove probleme in dosežke spremlja tudi radio Zeleni val).
- Nobene koristi ni bilo / Bojan Rajšek. – Delo, št. 78 (4. 4.), str. 7. // Zaprli podjetje za pospeševanje podjetništva in obrti / Ana Vatovec. – Obrtnik, št. 5, str. 34. (Na Grosupljem so zaprli Razvojni center GIGA).
- Skrivnost je v veselju in ljubezni! – Nedelo, št. 16 (20. 4.), str. 19, foto. (Vesna Kovačič z Vira pri Ivančni Gorici speče tudi tristo potic na mesec).
- Ta sočni Krjavelj. – Gv, št. 5 (maj), (Trgovina), str. 29, foto. (Pekarna Grosuplje pripoveduje zgodbo o kruhu).
- Motel znova oživljajo / Bojan Rajšek. – Delo, št. 114 (20. 5.), str. 7, foto. // Odrpli prenovljeni motel v Grosupljem / B. R. – Delo, št. 119 (26. 5.), str. 3, foto. // Z avtoceste spet prijaznejši pogled / Mojca Zorko. – Dn, št. 142 (28. 5.), str. 13, foto. // Ob motelu bodo tudi zgradili igralni salon / B. R. – Delo, št. 169 (24. 7.), str. 5, foto. // Motel Grosuplje na poti k zvezdicam / Urša Cvilak. – Pet zvezdic, št. 7–8 (jul. - avg.), str. 41, foto.
- Kozarci – čisti kot nebo po nevihti / Urša Cvilak. – Pet zvezdic, št. 7–8 (jul. - avg.), str. 70, foto. (Winterhalter Gastronom z Grosupljega prodaja pomivalne stroje).
- Za razvoj obrti in podjetništva je potrebno ustvariti razmere / Ana Vatovec. – Obrtnik, št. 9, str. 36, foto. (Janez Lesjak, župan občine Grosuplje).
- Z intuicijo do uspeha / Andreja Rednak. – Profit, št. 20 (8. 10.), str. 5–6, foto. (Milan Čelan, direktor Tipra z Grosupljega).
- Pohištvo za pisarne. – Dn, št. 303 (9. 11), str. 7 (priloga Moj dom, št. 71), foto. (Promocijsko besedilo za pohištvo podjetja MZG z Grosupljega).
- Klub upokojenih obrtnikov / Ana Vatovec. – Obrtnik, št. 11, str. 43. (OOZ Grosuplje ustanavlja klub upokojenih obrtnikov).
- Pekarna Grosuplje. – <http://www.pekarna-grosuplje.si>.
- Neue Wege gehen / HK. – Brot und Backwaren (Hamburg), št. 12, str. 18–20, foto. (V nemškem časopisu je bila predstavljena Pekarna Grosuplje).
- V hotelu Grosuplje bo kazino / Mojca Zorko. – Dn, št. 332 (8. 12.), str. 9. // Podnevi še potekajo lepotna opravila, ponoči zasije motel v vsem sijaju / (mz). – Dn, št. 337 (13. 12.), str. 12, foto.
- Akrapovič – svetovni prvak izpušnih sistemov / Boris Sambolec. – Polet, št. 47 (4. 12.), str. 28–33, foto. (Tovarna izpušnih sistemov iz Ivančne Gorice).

7 UMETNOST

2002

- Poslikava Toneta Kralja v cerkvi sv. Martina v Šmartnem / Iva Gasar. – V: Trideseta leta 20. stoletja v slovenski likovni umetnosti. – Ljubljana, 2002, str. 80–109.

- Sveče niso za površneže / Mirjam Furlan Lapanja. – Dn, št. 28 (30. 1.), str. 33, foto. (Rafael Samec, po rodu z Vidma v Dobropolju, ustvarja v vosku).
- Tri generacije Kralj, kjer je idealizma na kubike / Klavdija Milko. – Ona, št. 9 (5. 3.), str. 24–27, foto. (Babica Mara Kralj (92 let, likovna ustvarjalka), hčerka Tatjana (solo petje) in vnukinji dvojčici Irena Baar (koncertna in operna pevka ter pedagoginja) in Vanda Vremšak - Richter (magistra germanistike).
- Martin Krpan / Andrej Ilc. – Bilten Poštne znamke, št. 40, str. 8–9, foto. (Ilustracije Toneta Kralja na znamkah so izšle 21. 3. 2002).
- Odtisi s kamna / V. U. – Delo, št. 77 (4. 4.), str. 17, foto. // V kamen vdihnjena duša / Milan Vogel. – Delo, št. 77 (4. 4.), str. 9. (Avtorica razstave je mag. Breda Škrjanec).
- Od ledu do betona / (dk). – Dn, št. 14 (5. 7.), str. 14, foto. // Desetnica je šla v svet / Tina Luca. – Nedelo, št. 27 (7. 7.), str. 23, foto. (Kipi Lučke Koščak pred Gruberjevo palačo v Ljubljani).
- Kraljeva nova podoba / J. Š. A. – Delo, št. 157 (11. 7.), str. 6, foto. // France Kralj / V. U. – Delo, št. 159 (13. 7.), str. 20, foto. // Tudi še nikjer videne slike / Darinka Kladnik. – Dn, št. 186 (13. 7.), str. 12, foto. // Kraljevska Kraljeva zbirka / M. Markelj. – Dl, št. 29 (18. 7.), str. 14, foto. // Zbirka Franceta Kralja / B. Gabrčič. – Delo, št. 167 (23. 7.), str. 17, foto. // Zbirka Toneta Kralja / Dušan Podgornik. – Delo, št. 198 (29. 8.), str. 13, foto. (V kostanjeviški galeriji Božidarja Jakca so postavili novo stalno razstavo Franceta Kralja).
- France Slana : "Ponosen sem, da ničesar ne razumem." / Gordana Stojiljković. – Orbita, št. 23 (sept.), str. 9–11, foto. (Slikar France Slana živi in ustvarja na Krki).
- Še en Prešernov portret? / Darinka Kladnik. – Dn, št. 288 (24. 10.), str. 36, foto. (Kraljev portret Franceta Prešerna).
- Goreče sveče pripovedujejo / Jani Ravenko. – D, št. 44 (3. 11.) str. 10, foto. // V harmoniji svetlobe in luči, ki je življenje / Barbara Pance. – Sn, št. 298 (27. 12.), str. 10, foto. (Rafael Samec, po rodu z Vidma v Dobropolju, ustvarja v vosku).
- Razstava kipov Lučke Koščak / (bj). – Dn, št. 339 (16. 12.), str. 8. (V Kulturnem domu Grosuplje).
- Platno namesto bobna / Primož Hieng. – Sn, št. 298 (28. 12.), str. 13, foto. (Likovno društvo Ferda Vesela iz Šentvida pri Stični pripravlja razstave različnih avtorjev).

2003

- France Kralj: Ignacij Borštnik, str. 38; France in Tone Kralj, str. 112; Stanislav Škrabec, str. 184. – V: Darinka Kladnik: Sto portretiranih glav na Slovenskem, Ljubljana, 2003, fotoportreti. (Kipar France Kralj iz Dobropolja je izdelal kipe znanih mož).
- Križev pot Toneta Kralja na Mirenskem gradu / Marko Vuk. – Goriški letnik. Zbornik Goriškega muzeja 28/2001 (2003), str. 465–472.
- Sakralni spomeniki Primorske / Branko Melink. – Goriški letnik. Zbornik Goriškega muzeja 28/2001 (2003), str. 473–480. (Zbirka vodnikov po župnijskih, podružničnih in božjepotnih cerkvah, mnoge je poslikal Tone Kralj).
- Stiška arhitekturna plastika 12. stoletja / Mija Oter. – Acta historiae artis Slovenica 8, 2003, str. 5–23. (Križni hodnik v cistercijskem samostanu Stična).
- Angeli so med nami / Barbara Pance. – Sn, št. 14 (18. 1.), str. 15, foto. (Kiparka Lučka Koščak oblikuje kipe angelov).
- Kraljeve lepote na Krasu in v Brkinih / Dušan Grča. – Nedelo, št. 7 (16. 2.), str. 4, foto. (Kulturno društvo Vilenica je izdalo brošurico o šestih cerkvah s poslikavami Toneta Kralja).

- Umrli je akademski slikar Leon Koporc / (sta). – Pd, št. 250 (23. 10.), str. 12, foto. (Slikar je ustvarjal tudi v Višnji Gori).
- Grosuplje bo dobilo tri kipe / Bojan Rajšek. – Delo, št. 126 (3. 6.), str. 7. // Kipi že krasijo Grosuplje / B. R. – Delo, str. 5. (3 kipi Lučke Koščak na obrobju Adamičeve ceste).
- Razstava slik in kipov Vlada Cencelja / Rafko Jurjevčič. – Prijatelj, št. 3 (jun. - jul.), str. 3, foto. (Vlado Cencelj je iz Šentvida pri Stični).
- Razkrita arhitektura cistercijanov / Mateja Kavčič. – Delo, št. 172 (28. 7.), (Znanost), str. 8–9, foto. (Nove raziskave v križnem hodniku cistercijanskega samostana Stična).
- Kraljica je šele tretja / Barbara Pance. – Sn, 229 (3. 10.), str. 11, foto. (Kiparka Lučka Koščak o sebi, svoji družini, delu).
- Viharni boem z Grumlofa / Primož Hieng. – Sn, št. 282 (6. 12.), str. 12–33, foto. (Slikar Ferdo Vesel je bil vihrav in eksploziven človek).
- Cerkev sv. Mihaela, str. 183, 209–213, foto. – V: Marko Ivan Rupnik: Barve sojnosti, Koper, 2003.

78 GLASBA

2002

- Naporni dnevi. – Ndn, Pilot (26. 1. – 1. 2.), str. 39, foto. (Glasbena skupina Grm (Marjan, Gregor in Andrej), katere sedež je v Šmarju - Sapu, snema v studiu Štibernik).
- Stična na Dunaju. – Sn, št. 12 (16. 1.), str. 13, foto. (Kvartet Stična in dobrepoljska ženska vokalna skupina Mavrica sta pela na Dunaju in v okolici).
- Slapovi. Po kapljicah do slapu / Dušan Nograšek. – NDN, št. 31, Pilot (2. 2. – 8. 2.), str. 48–49, foto. // Slapovi in pravljica življenja / (dn). – Dn, št. 63 (7. 3.), str. 29, foto. // Slapovi pogasili na torti deset svečk / (dn). – Dn, št. 70 (14. 3.), str. 27, foto. // Naj se slišita pesem in glasba po Sloveniji. – Dn, št. 104 (18. 4.), str. 29, foto. (Slapovi in Beneški fantje v OŠ Brinje, Grosuplje). // Eno po domače / Mirjam Smolej. – D, št. 17 (28. 4.), str. 12–13, foto. // Domača glasba na drugačen način / Dušan Nograšek. – Dn, št. 150 (6. 6.), str. 24, foto. (Koncert v Križankah). // Slapovi nagrajujejo naše bralce. – Dn, št. 157 (13. 6.), str. 24, foto. (Ansambel Slapovi z Grosupljeja je praznoval 10-letnico delovanja. Izdali so zgoščenko Pravljica življenja).
- 'Razdaja' se na vse strani / M. G. – DI, št. 14 (28. 2.), foto. (Marjan Obranovič, po rodu iz Kostela, že 30 let živi na Grosupljem in pesni, kipari, slika, igra kitaro).
- Etno 'recept' za mladino / Blaž Tišlar. – Dn, št. 56 (28. 2.), str. 28, foto. (Boštjan Narat z Grosupljeja igra v etno skupini Katalena).
- Brendi za otroke. – Sn, št. 82 (10. 4.), str. 13, foto. (Kaseta Brendijeve najljubše za otroke je izšla pri njegovi šmarski založbi Mandarin).
- Jožetove violinske citre / Milan Glavonjič. – Kg, št. 18 (1. 5.), str. 20, foto. // Violinske citre bodo še igrale / M. G. – DI, št. 16 (18. 4.), str. 28, foto. // Violinske citre bodo še igrale / Milan Glavonjič. – Dn, št. 114 (29. 4.), str. 11, foto. (Jože Zajc (79 let) z Vidma v Dobrepolju igra violinske citre).
- Nepozabna Korbarjeva Domovina / Jože Galič. – Rodna gruda, št. 5, str. 31, foto. (Franc Korbar je ravnatelj Glasbene šole Grosuplje).
- Maks Kozole – naj godbenik Nedeljca. – Ndn, št. 125 (12. 5.), str. 17, foto. // Bliskovita akcija za naj 'plehmuzokontarja' Nedeljskega / Tomaž Bukovec. – NDN, št. 132 (19. 5.), str. 15, foto. // Presenečenje za naj godbenika / Tomaž Bukovec. – Ndn, št. 173 (30. 6.), str. 1+14–

- 15, foto. (Maks Kozole, član godbe iz Stične, proglašen za najboljšega godbenika leta).
- V nedeljo Tabor pevskih zborov / Bojan Rajšek. – Delo, št. 135 (14. 6.), str. 6, foto. // 5000 pevcev zapelo na svojem 33. taboru / I. B. – Delo, št. 137 (17. 6.), str. 2, foto. // 33. pevski tabor. – Dl, št. 24 (13. 6.), str. 19. // Pevci kljubovali vročini / M. Markelj. – Dl, št. 25 (20. 6.), str. 1, foto. // Pevska pravljica zrelih let / Ladislav Lesar. – NDn, št. 139 (23. 6.), str. 15, foto. // 33. tabor pevskih zborov / Marija Kozar. – Porabje, št. 13 (27. 6.), str. 3, foto. (33. tabor pevskih zborov v Šentvidu pri Stični).
- Znane tudi v tujini / B. Žagar. – Kg, št. 35 (28. 8.), str. 18, foto. // Mavrica pride tudi domov / B. Žagar. – Dl, št. 35 (29. 8.), str. 7. (Ženska vokalna skupina Mavrica iz Dobrepolja).
- Na svidenje na gradu do prihodnjega leta / M. P. – Dl, št. 35 (29. 8.), str. 6, foto. (Big bend Grosuplje, ki ga vodi Braco Doblekar, je nastopil v Metliki).
- Marko Vozelj – zaljubljen do ušes. – Demokracija, št. 39 (26. 9.), str. 10, foto. (Kratka šaljiva predstavitev Višnjana Marka Vozlja, pevca Čukov).
- Virtuoz iz diatonično harmoniko / Tone Vrabl. – Nt, št. 37 (12. 9.), str. 39, foto. (Na zlati harmoniki Ljubečne je prejel harmonikar Matic Ceglar iz Šmarja - Sapa plaketo Avgusta Stanka).
- Velika slovenska turneja. – Sn, št. 271 (25. 11.), str. 8, foto. (Brendi in Korado, glasbenika iz Šmarja - Sapa in Stične, s humoristično-glasbeno prireditvijo promovirata svojo novo ploščo Lažniva).
- 95 let zbora Rafko Fabiani / B. Ž. – Kg, št. 51 (18. 12.), str. 19, foto. (Zbor z Vidma v Dobrepolju).

2003

- Sestrsko Mamino pismo. – Sn, št. 46 (26. 2.), str. 21. (Sestri Darinka (diatonična harmonika) in Jožica (klaviature) iz Šmarja - Sapa – sta izdali zgoščenko Mamino pismo).
- Krjavelj s pospeškom. – Sn, št. 58 (12. 3.), str. 21, foto. (Mladi ansambel iz Stične).
- Godba Dobrepolje praznuje / B. R. – Delo, št. 140 (19. 6.), str. 7. // Srečanje dolenskih in belokranjskih godb / Barbara Žagar. – Kg, št. 32 (6. 8.), str. 20, foto. // Godba praznovala 70 let / Barbara Žagar. – Kg, št. 39 (24. 9.), str. 20, foto. (70 let godbe na Vidmu v Dobrepolju).
- Nič jim ne more do kože / Toni Gašperič. – Dl, št. 25 (19. 6.), str. 27, foto. (Narodno-zabavni ansambel Bobri z Grosupljega).
- Pesem pet tisoč grl / Ilija Bregar. – Delo, št. 143 (23. 6.), str. 12, foto. // Pesem tisočih zvenela kot iz enega grla / Mojca Zorko. – Dn, št. 168 (23. 6.), str. 8, foto. // Slovenija je zapela po koroško. – Dl, št. 26 (26. 6.), str. 24, foto. // Pojo naj ljudje / Boža Majstorovič. – Kg, št. 27 (2. 7.), str. 32, foto. // Bili smo jubilanti / Irena Barber. – Porabje, št. 13 (3. 7.), str. 3, foto. (34. tabor pevskih zborov v Šentvidu pri Stični).
- Godba mladostnega in lepega videza / Stanislav Jesenovec. – Dn, št. 198 (24. 7.), str. 25, foto. (Godba iz Stične).
- Pod kretskimi Slapovi. – Sn, št. 186 (13. 8.), str. 21, foto. (Slapovi so izdali novo zgoščenko Dol na Kreto).
- Boštjan Narat / Miljana Cunta. – Emzin, št. 1–2, str. 67–68, foto. (Grosupeljčan Boštjan Narat igra v etno skupini Katalena).
- Harmoniko uči brez glasbene šole / Barbara Žagar. – Dl, št. 37 (11. 9.), str. 21, foto. (Jože Zevnik iz Bruhanje vasi).
- Slapovi na DVD. – Sn, št. 245 (22. 10.), str. 21, foto. (Slavnostni koncert s 17 uspešnicami).
- Koncert na veceju / Barbara Pance. – Sn, št. 275 (28. 11.), str. 11, foto. (O družini

glasbenikov Gregorja in Martina Štibernika iz Šmarja - Sapa).

Glasbena šola Grosuplje. – V: Darja Korez - Korenčan: Čarobni zvoki slovenskih orkestrrov, Ljubljana, 2003, str. 134. (Big bend in Pihalni orkester).

796 ŠPORT

2002

Po Jurčičevi poti na Muljavo / Bojan Rajšek. – Delo, št. 48 (28. 2.), str. 7. // Na Jurčičevem pohodu štiri tisoč udeležencev / Bojan Rajšek. – Nedelo, št. 9 (3. 3.), str. 1, foto. // Tisoči na Jurčičevi poti / Mim. – DI, št. 10 (7. 8.), str. 1, foto.

Marta Freyer / Mateja Zalar. – Golf Slovenija, junij, str. 38–42, foto. (Marta Freyer, sekretarka na AMZS in vodja ženske golfske lige, živi na Grosupljem).

Z olimpijcem čez Krkine slapove / Igor Vidmar. – DI, št. 23 (6. 1.), (pril. Živa), str. 10–11, foto. (Borut Javornik se ukvarja s kajakaštvom na Krki).

Lahka naloga / (mt). – Dn, št. 297 (4. 11.), str. 2, foto. (18-letna Grosupeljčanka Ana Srebrnič zastopa Slovenijo na šahovski olimpijadi na Bledu).

2003

Šah mat iz kopalnice / Barbara Pance. – Sn, priloga Plus, št. 1 (3. 1.), str. 11, foto. (O šahovski družini Srebrnič z Grosupljega).

Pred desetim pohodom po Jurčičevi poti / (vav). – Dn, št. 49 (21. 2.), str. 15, foto. // Po deželi desetega brata / Željko Kozinc. – Polet, št. 8 (27. 2.), str. 22–23, foto. // Jurčičeva pot iz Višnje Gore do Muljave / Alenka Veber. – Ognjišče, št. 3 (mar.), str. 98–100, foto. // Jurčičevina je oživila / Bojan Rajšek. – Nedelo, št. 9 (2. 3.), str. 2, foto. // Dobro pripravljena Jurčičeva pot in odprte kmetije / Jure Brankovič. – Dn, št. 59 (3. 3.), str. 9, foto. // Krjavelj s sabljo, drugi s hojo / M. Markelj. – DI, št. 10 (6. 3.), str. 32, foto.

Iz Krke po Krki in nazaj / Erazem Klepec. – Sn, št. 120 (27. 5.), str. 8–9, foto. (Spust po Krki).

Hop bi ga skoraj stal plače / (ms). – Dn, št. 261 (26. 9.), str. 20, foto. (Plavalni obračun med Martinom Strelom in Sašom Hribarjem).

Miro Cerar. – V: Znamenite osebnosti tisočletja, Tržič, 2003, str. 223.

81/82 JEZIKOSLOVJE IN KNJIŽEVNOST

2002

Boris Kuhar / Meta Malus. – Kg, št. 25 (19. 6.), str. 22, foto. // Polna miza, dobro leto / Bogi Pretnar. – Polet, št. 49 (18. 12.), str. 54–55, foto. // Elikzir za dolgo življenje / Živa Golež. – Jana, št. 22 (28. 5.), str. 32–33, foto. (Avtor Samostanske kuhinje živi na Grosupljem).

O dolenski in belokranjski kuhinji / Jože Rozman. – DI, št. 29 (18. 7.), str. 12, foto. // Nafulani / Bogi Pretnar. – Polet, št. 32 (22. 8.), str. 56–57, foto. // Povsod sem rad v lonce gledal / Irena Brejc. – Dn, št. 344 (21. 12.), str. 30–31, foto. (Avtor knjige Dolenjska in belokranjska kuhinja Boris Kuhar živi na Grosupljem).

Sonetni venec in slavilna pesem v spomin na Louisa Adamiča / Tine Kurent. – Dve domovini, št. 16, str. 211–220. (Sonetni venec je napisal slovenski izseljenec v Ameriki Vinko G.

- Kuhelj, slavlino pesem pa Jack Tomsic).
- Titovo pismo in pismo slovenskih partizanov z Visa Louisu Adamiču / Tine Kurent. – Dve domovini, št. 16, str. 221–223. (Fotokopiji obeh pisem).
- The exhibition of Maximilian Vanka's paintings and his Louis Adamič portrait / Tine Kurent. – Slovenija : Quarterly magazine, št. 3–4, str. 32–33, foto. (O Adamičevem portretu M. Vanke).
- Neusahljiva korenika / Jani Ravenko. – D, št. 16 (21. 4.), str. 10, portret. // Pisateljevi odmevi / Sibila. – D, št. 16 (21. 4.), str. 10, foto. (Fran Jaklič – mladina Dobropolja oživlja spomin).
- Poslavljanje Josipa Jurčiča od 'sive frajle' Johane Ottove / Matjaž Kmecl. – Albert, junij, str. 60–62, foto. (Pisatelj se je poslovil od svoje izvoljenke Ottove, ki je prodala kravješko graščino in odšla v Nemčijo).
- Prireditve v spomin na Janeza Ciglerja / M. G. – Delo, št. 98 (30. 4.), str. 7. // Obletnica rojstva Janeza Ciglerja / (sg). – Dn, št. 116 (3. 5.), str. 11. // Praznični Ciglerjevi dnevi / M. M. J. – Kg, št. 20 (15. 5.), str. 18, foto. // Višnja Gora, kraj slovečega imena / Tone Štefanec. – Svobodna misel, št. 16 (23. 8.), str. 10–11, foto. (210. obletnica prihoda duhovnika in pisatelja Janeza Ciglerja v Višnjo Goro).
- Polona Glavan: Noč v Evropi : potovanje – bistvo fikcije / Julija Uršič. – Večer, št. 10 (14. 1.), str. 10, portret. // Dol z ljubosumnim Norvežanom / Tanja Lesničar - Pučko. – Dn, št. 64 (8. 3.), str. 16–17, portret. // Noč na kupu Spieglov / Tina Lucu. – Nedelo, št. 18 (5. 5.), str. 12, foto. // Duhovni eskapizem mladih / Valentina Plahuta Simčič. – Delo, št. 138 (18. 6.), str. 8, portret. // Interrailovska noč v Evropi s Polono Glavan : 'Glejte, bila sem tam' / Mirjam Furlan Lapajna. – Dn, št. 163 (19. 6.), str. 14, foto. // Samo brez panike / Klemen Prepeluh. – Kaprica, oktober, str. 102–103, portret. (Pisateljica kratke proze in prevajalka, rojena v Stični, je bila že s svojim prvencem nominirana za nagrado Kresnik).
- Marjan Obranovič : ljudski pesnik Kuželičan / Jože Primic. – Dl, št. 50 (12. 12.), str. 23, foto. (Pesnik in glasbenik živi na Grosupljem).

2003

- Are Louis Adamic's novels Slovene novels? / Henry R. Cooper (Bloomington). – V : Slovenski roman, str. 617–620. (Obdobja, 20).
- Recepcija dveh Adamičevih romanov o resničnih dogodkih / Tine Kurent. – V : Slovenski roman, str. 645–650 (Obdobja, 20).
- Jezik ni uniforma, jezik je svoboda! / Majda Hostnik. – Dn, št. 2 (4. 1.), str. 29, portret. (Grosupeljčan Jakob Müller govori o delu pri slovarjih, o pravopisu, o odnosu do slovenskega jezika).
- Makedonska nagrada slovenskemu pesniku / Igor Bratož. – Delo, št. 119 (26. 5.), (KL), str. 2. // Nagrajeni pesnik : Ivo Frbežar dobitnik mednarodnega priznanja / MiM. – Dl, št. 24 (12. 6.), str. 18, portret. // Pesnik bi moral tudi skozi trače do ljudi / Barbara Pance. – Sn, št. 147 (28. 6.), str. 10, foto. (Pesnik, rojen v Šmarju, živi na Mali Ilovi Gori, govori o svojem ustvarjanju in o nagradi Ilinden v Makedoniji).
- Marija Bregar. – V: Srebro v dlaneh, Maribor, 2003, str. 27–30, portret, pesmi.
- Tone Drab. – V: Srebro v dlaneh, Maribor, 2003, str. 103–106, portret, proza.
- Marija Fajdiga. – V: Srebro v dlaneh, Maribor, 2003, str. 115–118, portret, pesmi.
- Jožica Sklepič. – V: Srebro v dlaneh 3, Maribor, 2003, str. 55–58, portret, pesmi.
- Karolina Zakrajšek. – V: Srebro v dlaneh 3, Maribor, 2003, str. 199–202, portret, pesmi.
- Ena zgodba, dva avtorja, več predelav / Iztok Ilich. – Rodna gruda, št. 7, str. 14–15, foto. (Andrej Pajk s Hudega pri Stični in J. Jurčič, dva avtorja Spominov starega Slovenca).

- Zavidljiv prevajalski dosežek / Tomaž Švagelj. – Delo, št. 213 (15. 9.), str. 14. (Šozo Tahara prevaja dela L. Adamiča v japonščino).
- Dobropolje v znamenju knjige / Barbara Žagar. – Kg, št. 51 (17. 12.), str. 19. (Otvoritev novih prostorov knjižnice in izid knjige Naša dekleta Frana Jakliča).
- Življenjsko izročilo pesniškega polihistorja Jožeta Kastelica / Milček Komelj. – Nova revija, št. 254–255, str. 284–296. (In memoriam).

902 + 94 ARHEOLOGIJA + ZGODOVINA

2002

- Upor v Stični 3. junija 1753 / Peter Ribnikar. – Arhivi 25, št. 1, str. 47–56. (Upor na letnem sejmu v Stični).
- Iz Suhe krajine v Videm - Dobropolje, str. 273–282. // Od Čateža do Dobropolja, str. 283–291. // Od Police do Turjaka, str. 291–294. // Iz Ljubljane v Turjak, str. 294–296. // Grosuplje, str. 553–556. // Stična, str. 557–564. – Dies irae / Tone Ferenc. – Ljubljana : Modrijan, 2002
- Vrhpoljske gomile / Davorin Vuga. – Rodna gruda, št. 3 (mar.), str. 48, foto. (Halštatske gomile blizu Ivančne Gorice).
- Če ne bo šlo drugače, bom zagrabil macolo / Boštjan Celec. – Sn, št. 131 (10. 6.), str. 4, foto. (Jože Zevnik iz Bruhanje vasi je oskrunil spominsko ploščo doprepoljskim udeležencem kočevskega zbora).
- O medvojnih požigih in uničenjih v višenjski fari / Ivanka Kozlevčar. – Zaveza, št. 3 (sept.), str. 32–38, foto.
- Množična morija mladoletnih domobrancev na Teharjah / Justin Stanovnik. – Zaveza, št. 3 (sept.), str. 66–71, foto. (Jože Koželj, Lojze Zaletel, Tone Miklavčič, Nace Miklavčič, France Slana, Metod Zavodnik in Ciril Zavodnik iz okolice Krke so bili ubiti v Teharjah).
- Zaobideno dogajanje na Dolenjskem / Tone Rus. – Sp, št. 36 (6. 9.), str. 18–19. (Ob šestdesetletnici smrti struških rodoljubov).
- Z zadnjim baronom za kruhom / Barbara Pance. – Sn, št. 218 (21. 9.), str. 10, foto. (Lastniki gradu Boštanj Lazzarini so med vojno pobegnili v Avstrijo, v spominih Mlačevcev pa še živijo).
- Lado Ambrožič - Novljan o vojnem in povojnem času / Primož Šturman. – Pn, št. 58 (24. 11.), str. 21, foto.

2003

- Ivančna Gorica, str. 155–156, foto; Mrzlo Polje pri Ivančni Gorici, str. 190–192, foto; Na Lokah pri Grosuplju, str. 194, foto; Podsmreka pri Višnji Gori 1, 2, 3, str. 221–224, foto; Studenec pri Stični, str. 251–252, foto. – V : Zemlja pod našimi nogami : arheologija na avtocestah Slovenije : Vodnik po najdiščih. – Ljubljana 2003.
- Zločin, ki ne zastara / Milan Muhič. – Demokracija, št. 2 (9. 1.), str. 46–47, foto. (Partizanski poboji v Kompoljah v Dobrepoljski dolini).
- Posamični interesi ne morejo postaviti pod vprašaj NOB / Staš. – Svobodna misel, št. 20 (24. 10.), str. 24, foto. (60-letnica bitke na Ilovi Gori).

Usoda gradov / Ivo Žajdela. – Demokracija, št. 48 (27. 11.), str. 42–43, foto. (Grad Boštanj pri Grosupljem).

908 DOMOZNANSTVO

2002

Naravne enote dobrepoljsko-struškega krasa / Mauro Hrvat in Mojca Hrvat. –

Geografski zbornik, XLI, 2001 (izšlo 2002), str. 95–117, foto. (Avtorja geografskega opisa kraškega dobrepoljskega polja sta Grosupeljčana).

Grosupeljsko-orelske paralično-plitvovodne plasti / Stevo Dozet. – Materiali in geookolje, št. 4 (dec.), str. 571–591, zemljevidi in tabele. (Geološke raziskave v okolici Stare vasi pri Grosupljem).

Dobrepolje, str. 18, foto; Izvir Krke in Krka, str. 24, foto; Muljava, str. 36, foto; Stična, str. 42, foto; Županova jama in Tabor, str. 52. – V: 24 izletov v okolico Ljubljane. (Tudi v angleškem jeziku: 24 excursions to Ljubljana's surroundings).

Kraški izviri ob Krki / Andrej Hudoklin. – DI, št. 3 (17. 1.), str. 19, ilustr.

Ježa na valovih dolenske pokrajine / Željko Kozinc. – Polet, št. 4 (24. 1.), str. 38–39, foto. (Pristava in Obolno nad Stično).

Narodna in družabniška težnja : pohodniško potepanje po deželici Desetega brata / Janez Korošec. – Sp, št. 10 (7. 3.), str. 12–13, foto. (Iz Višnje Gore čez Polzevo na Muljavo).

Reka je že na izviru 'načeta' / Milan Glavonjič. – Kg, št. 20 (15. 5.), str. 16, foto. (Oporečne vode iz grosupeljske občine se stekajo v Krško jamo).

Lučarjev Kal : v slogi je moč / Boža Majstorovič. – Kg, št. 20 (15. 5.), str. 16, foto. (O kraju, o tekmovanju v košnji ter sečnji).

Dežela Desetega brata / Stanislav Pinter. – Albert, junij, str. 56–58, foto. (Zanimivosti od Višnje Gore do Muljave).

Bodoči krajinski park Radensko polje / Stane Peterlin. – Proteus, št. 3 (nov.), str. 124–131, foto.

Prazgodovinske gomile pri Stični in rimski miljnik v Ivančni Gorici / Davorin Vuga. – Gea, št. 11 (nov.), str. 71, foto.

Les karsts dinariques payasages et problemes / Jean Nicod. – Dela 38, ZRC SAZU, Inštitut za raziskovanje krasa, str. 67, foto. (Med jamami v dinarskem krasu je omenjena tudi Županova jama).

Magdalenska gora. – <http://www.grosuplje.si/magdalenska>

Županova jama. – <http://www.grosuplje.si/zupanova>

2003

Občina Grosuplje – majhna, a polna lepote. – Turistično poslovni almanah – poletje 2003, str. 36–37, foto. (Predstavitev naravnih in kulturno-zgodovinskih znamenitosti občine).

Vojvodinja med belimi menihi / Tine Kristan. – Večer, št. 14 (18. 1.), str. 14, foto. (O grbu Viscontijev in o gospe s Pristave).

Okolica Stične / Potepuh. – D, št. 3 (19. 1.), str. 23, foto. (Gradišče, Pristava nad Stično in Obolno).

Ledeni kapniki v Županovi jami / M(arija) S(amec). – Lipov list, št. 2 (feb.), str. 53, foto.

Ob Prešernovi kamniti mizi / Barbara Pance. – Sn, št. 26 (1. 2.), str. 15, foto. (Predsednica TD Račna Olga Gruden predstavlja Kopanj in Prešerna).

- Tako vsakdanje in tako posebno / Željko Kozinc. – Polet, št. 7 (20. 2.), str. 24–25, foto. (Dobrepolje).
- Po deželi desetega brata / Željko Kozinc. – Polet, št. 8 (27. 2.), str. 22–23, foto. (Od Višnje Gore do Muljave).
- Zaščitena dediščina višnjanskega polža / Barbara Pance. – Sn, št. 85 (12. 4.), str. 11, foto. (Zgodovinske in etnološke zanimivosti Višnje Gore).
- Legenda o Viridi, stiški gospe s Pristave / Erazem Klepec. – Sn, št. 96 (26. 4.), str. 12–13, foto. (Stična, Pristava, KS Metnaj).
- Kmetija na robu hriba / Marija Draksler. – Moj dom, št. 65 (14. 5.), str. 28–29, foto. (Kmetijsko-stanovanjski kompleks družine Štepic iz Zgornje Drage).
- Novoodkrita jama Poltarica / S. Mirtič. – Dl, št. 25 (19. 6.), str. 16, foto. // Za hladom v podzemlje / Tomaž Bukovec. – NDn, št. 167 (27. 6.), str. 22, foto. // Prepih za skalo je izdal Poltarico / Barbara Pance. – Sn, št. 194 (23. 8.), str. 12–13, foto. (Nedaleč od Krške jame so novomeški jamarji odkrili novo zasigano jama Poltarico).
- Veselica po polževo / Mojca Zorko. – Dn, št. 176 (26. 6.), str. 13, foto. (Rojstni dan države so Grosupeljčani in Ivančani proslavili na Polževem.)
- S kolesi po rimski cesti / Slavko Mirtič. – Kg, št. 27 (2. 7.), str. 19, foto. (Od Ivančne Gorice do Dvora).
- Ko šolarji prvič doživijo kapnike / Mojca Zorko. – Dn, št. 204 (30. 7.), str. 12, foto. (Predsednik TD Županova jama Miro Vreg predstavlja jama in okolico).
- Tradicija v sodobnosti / Mojca Zorko. – Dn, št. 209 (4. 8.), str. 10, foto. (V Višnji Gori že šesti Anin sejem).
- Zdi se, kakor da je Višnja Gora obtičala na cedilu... / Boris Dolničar. – NDn, št. 221 (17. 8.), str. 15, foto. // Les je les, če ni kruha vmes / Barbara Pance. – Sn, št. 37 (15. 2.), str. 12–13, foto. (Mihaela Zajc - Jarc o sebi in starih razglednicah Višnje Gore).
- Jama, ki buri duhove / Rado Radešček. – Pilot, (6.9.–12. 9.), str. 8–9, foto. (Puščavnikova jama blizu Škocjana pri Turjaku).
- Skrivnostni kraški svet : Radensko polje in Stari grad nad Čušperkom / Dario Cortese. – Naša žena, št. 11 (3. 11.), str. 32–33, foto.
- Pod Ivankino gorico. – Moj dom, št. 8 (5. 11.), str. 30, foto. (O Ivančni Gorici).
- Pozabljen kraški svet v okolici Grosupljega / D. H. – Ljubljanski žurnal, št. 6 (12. 12.), foto. (Županova jama).
- Svetovno znana Podpeška jama / Barbara Žagar. – Kg, št. 53 (31. 12.), str. 17, foto. (V Podpeči pri Vidmu v Dobrepolju).
- Stratigrafska vrzel srednji lias – spodnji malm na območju Suhe krajine / Stevo Dozet. – Materiali in geokolje, št. 2 (dec.), str. 525–541, zemljevidi in tabele. (Raziskave tal v Suhi krajini).
- Ivančna Gorica. – <http://www.ivančna-gorica.si>
- Grosuplje. – <http://www.grosuplje.si>.

929 BIOGRAFIJE

2002

- Koščakov Hribar / Marko Bauer. – Delo, št. 15 (19. 1.), str. 27. (Kritično o oddaji o Sašu Hribarju).
- Profesor dr. France Adamič je dopolnil 90 let / Marjana in Stane Peterlin. – Proteus, št. 5

- (maj), str. 231, portret.
- Romeo in Julija v življenju ter na odru / Ladislav Lesar. – NDn, št. 78 (17. 3.), str. 17, foto. (Portret Janeza Eržena, igralca in režiserja, rojenega v Ivančni Gorici).
- Srečno, Jože Gale! / Peter Kolšek. – Delo, št. 77 (4. 4.), str. 9, foto. // Junak, večji od filma / Zdenko Vrdlovec. – Dn, št. 92 (6. 4.), str. 13, foto. // Srečno! / Irena Štaudohar. – Mag, št. 15 (10. 4.), str. 98, foto. (Jože Gale, ustvarjalec filmskega Kekca in dobitnik Badjurrove nagrade, je po rodu Grosupeljčan).
- Mafija dela ponoči / Vinko Vasle. – Jana, št. 21 (21. 5.), str. 22–23+75, foto. (Sašo Hribar, ki je rojen na Grosupljem, živi na Vrhu nad Višnjo Goro, in njegova ekipa imitatorjev).
- Darja Groznik, urednica Vala 202 / Meta Malus. – Kg, št. 26 (26. 6.), str. 22, foto. (Darja Groznik je bila rojena v Višnji Gori).
- Pisatelj je bil reven / Bojan Rajšek. – Delo, št. 146 (28. 6.), str. 7, foto. (Ciril Jurčič, pisateljev pranečak, pripoveduje o svojem prastricu).
- Ivanka Černelič – ob 70-letnici rojstva / Milena Hajnšek - Holz. – Jezikoslovni zapiski, 2002, str. 7–9. (Ivanka Černelič je doma z Brezovega nad Višnjo Goro).
- Miro jezdi svojega konja / Barbara Pance. – Sn, št. 176, (2. 8.), str. 11, foto. (Predstavljena je pravniška družina Cerar, ki živi na Grosupljem).
- Uroš Slak odhaja na Pop TV / (am). – Večer, št. 191 (21. 8.), str. 4, foto. // Adrenalinski skok na novo / Milan Slana. – Dn, št. 225 (22. 8.), str. 16, foto. // Uroš Slak s TVS na Pop TV / Rok Kajzer. – Delo, št. 192 (22. 8.), str. 2, foto. (TV novinar, doma z Grosupljega, prehaja s TV Slovenija na Pop TV).
- Sašo, mož s stotimi glasovi / Marjana Grčman. – NDn, št. 263 (29. 9.), str. 10–11, foto. (Sašo Hribar, rojen na Grosupljem, živi na Vrhu nad Višnjo Goro).
- Ne boj se, kajti tako dobrega človeka Bog ne more zapustiti / Božo Rustja. – Ognjišče, št. 9 (sept.), str. 24–25, foto. (Pisateljica Angelca Škufca iz Višnje Gore).
- Že pol stoletja kroti rdečega petelina / Barbara Pance. – Sn, št. 230 (5. 10.), str. 12–13, foto. (Gasilka Marija Marinčič, doma z Gatine, je predstavnica Sveta gasilk Slovenije).
- Z opico mirno na letalu v Ljubljano / Tina Lucu. – Nedelo, št. 40 (6. 10), str. 23, foto. (Zanimivi dogodki iz življenja Grosupeljčana dr. Borisa Kuharja).
- Razgled na Janševo zasebnost / Petra Kancler. – Jana, št. 41 (8. 10.), str. 8–11, foto. (Janez Janša v gorah z Janinima novinarkama o sebi).
- Državna tožilka botra otrokom / Neva Železnik. – Rodna gruda, št. 11, str. 34, foto. (Zdenka Cerar s štipendijo podpira revne študente).
- Vpliv kategorizacije mesa na višino davka / Majda Vukelič. – Delo, št. 270 (23. 11.), str. 13, foto. (Grosupeljski odvetnik Peter Čeferin o sebi).
- Praznovali devetdeseto obletnico člana Franca Kalarja / Jože Miklavc. – Pv, št. 6 (nov. - dec.), str. 29, foto. (Franc Kalar je član ZŠAM Ivančna Gorica).
- Metka Mencin. – V: Vlasta Jelušič: Kako smo hodile v feministično gimnazijo, Ljubljana, 2002, str. 205–216. (Grosupeljčanka po rodu govori o sebi, svoji politični dejavnosti in feminizmu).
- Vodovnikovi sodobniki na Kranjskem (Marko Terseglav. – V: Etnolog, 12, str. 31–38. (Iz tega časa je bil tudi Matevž Kračman, učitelj v Šmarju - Sapu). (1773–1853).
- Janez Janša. – V: Branko Marušič: Sto slovenskih politikov, Ljubljana, 2002, str. 80, portret.

2003

- Marko Gerbec, Josip Jurčič, France in Tone Kralj. – V: Darinka Kladnik: Sto portretiranih glav na Slovenskem, Ljubljana, 2003, str. 60, 96, 112, fotoportreti.

- Pogovor z dr. Francem Perkom, upokojenim beograjskim nadškofom / Jože Topolovec. – Oznajenje, št. 1, str. 45–62. (France Perko je bil rojen na Krki).
- Srednji vek je pol ure od Ljubljane / Barbara Pance. – Sn, št. 31 (7. 2.), str. 9, foto. (Pisateljica Angelca Škufca živi nedaleč od Višnje Gore).
- Dražestna dekleta in odurne babure / Alenka Puhar. – Delo, št. 38 (17. 2.) (Kl), str. 8, foto. (Omenjena je Kristina Gorišek iz Stične, ki se je leta 1936 izšolala za prvo jugoslovansko pilotko).
- Ne maram sladkih ljudi, ne maram sladkih jedi / Tadeja Zupan Arso. – Nedelo, št. 10 (9. 3.), str. 20–21, foto. (Dr. Lidija Andolšek Jeras je otroška leta preživela na Brvacah pri Grosupljem).
- Sašo Hribar / Miha Turk. – Ognjišče, št. 4 (apr.), str. 58–59, foto. (Grosupeljčan Sašo Hribar o sebi in svojem delu).
- Don Kihot s Krke / Ladislav Lesar. – NDn, št. 113 (27. 4.), str. 17, foto. (Janez Borštnik, gostilničar in mirovnik).
- Prof. Martin Jevnikar devetdesetletnik. – Novi glas, št. 17 (1. 5.), str. 8, portret. // Prof. Martin Jevnikar danes devetdesetletnik / S. Pa. – Pd, št. 103 (1. 5.), str. 12, portret. // Devetdeset plodnih let Martina Jevnikarja / (sč). – Ognjišče, št. 7 (jun.), str. 20, portret. // 90 let Martina Jevnikarja / Marko Tavčar. – Koledar Goriške Mohorjeve družbe, str. 123–126. (Slavist Martin Jevnikar je po rodu s Sp. Brezovega pri Višnji Gori).
- Mauro Hrvatini: Vem, da geografija je! / Betka Zakirova. – GeoMix, št. 2 (maj), str. 52–54, portret. (Geograf Mauro Hrvatini živi na Grosupljem).
- Mirko Lebar, ekstremni športnik brez nog / Katja Božič. – Jana, št. 19 (6. 5.), str. 18–19. (Lebar živi pri hčerki na Peči blizu Grosupljega).
- In memoriam Prof. dr. Jože Kastelic (1913–2003). – Zgodovinski časopis, 2003, št. 3–4, str. 463–470, foto. // In memoriam Jože Kastelic (18. 8. 1913–20. 5. 2003) / Rajko Bratož. – Keria, št. 5/2, str. 9. // Jože Kastelic (1913–2003) / Marko Marinčič. – Keria, št. 5/2, str. 21–22. (Govor na žalni seji FF). // V spomin prof. Jožetu Kastelicu (1913–2003) / Rasto Božič. – Rast, št. 3–4, str. 354–355, portret. // Umr! je Jože Kastelic / V. P. S. – Delo, št. 115 (21. 5.), str. 17, portret. // V spomin profesorju Jožetu Kastelicu (1913–2003) / Rastko Božič. – Dl, št. 22 (29. 5.), str. 2, portret. // Potovanje na Parnas / Branimir Nešovič. – Delo, št. 132 (10. 6.), str. 11, portret. (V devetdesetem letu starosti je umrl nestor antičnih študij na Slovenskem, rojen v Šentvidu pri Stični).
- Janez Janša, politik / Katja Mlakar. – Sn, št. 135 (13. 6.), str. 16, portret. (Janševe asociacije na vse črke abecede).
- London je streljaj od Ljubljane / Barbara Pance. – Sn, št. 146 (27. 6.), str. 11, foto. (Družinski album Frbežarjevih, ki so po rodu iz Šmarja - Sapa, živijo pa na Mali Ilovi Gori).
- Postal bom Robin Hood / Janez Markeš. – Mag, št. 31 (30. 7.), str. 38–41, foto. (Sašo Hribar o sebi in svojih projektih).
- V naravi je zdravilo za vsako bolezen / Jože Vetrovec. – Zdravje, št. 8 (avg.), str. 76–78. (Nadškof dr. Franc Perko se zdravi z naravnimi zdravili).
- Ne mara mesa in Pariza / Barbara Pance. – Sn, št. 176 (1. 8.), str. 11, foto. (Družinski album družine Glavan iz Stične ob izidu Polonine knjige Noč v Evropi).
- Rajko Bivic / Jože Miklac. – Pv, št. 5 (sept. - okt.), str. 24, portret. (Rajko Bivic, član ZŠAM Ivančna Gorica, je postal poveljnik uniformiranih članov Zveze ZŠAM Slovenije).
- Ustanovni član OOO Grosuplje ing. Avgust Gril / Brane Lampret. – Zrno, št. 82 (okt.), str. 10–13, portret.
- Anton Hribar Korinjski / S. Čuk. – Ognjišče, št. 10 (okt.), str. 42–43, foto. (Duhovnik in pesnik je služboval na Korinju).

- Janez Janša / Vlasta Cah - Žerovnik. – NDn, št. 291 (26. 10.), str. 26, portret. (Janez Janša o modi, oblačenju, osebnem slogu).
- Tomaškova Olga, preprosta žena iz Ambrusa: O, je bilo hudo, a tudi lepo! / Ivanka Mestnik. – Dl, št. 44 (30. 10.), str. 24, foto. (Pripoved o življenju v Ambrusu in okolici pred drugo vojno in po njej).
- Poslovilni pismi Ludvika Fedrana soprogi Mariji in otrokoma Vesni in Juganu. – Svobodna misel, št. 22 (28. 11.), str. 15, portreti. (Ludvik Fedran se je rodil 1900 na Hudem pri Stični).
- Ustanovni član OOO Grosuplje Alojz Predalič / Brane Lampret. – Zrno, št. 84 (dec.), str. 9–10, portret.
- Žalna seja za častno meščanko prof. dr. Lidijo Andolšek - Jeras. – Dn, št. 347 (23. 12.), str. 14, foto. (Umrla je akademikinja, ki je mladost prežvela na Brvacah pri Grosupljem).
- Ko pride Ona – z loncem medu in stekleničko pelina / Ranka Ivelja. – Dn, št. 349 (27. 12.), str. 32–33, foto. (Zdenka Cerar: Trinajstica usodna, a ne nesrečna številka – o sebi in svojem prvem srečanju z bodočim možem Mirom).

SODOBNOST ČRPA IZ BOGATE PRETEKLOSTI

V PEKARNI GROSUPLJE PRIPRAVLJAMO KRUH ENAKO SKRBNO, KOT SO GA NEKOČ, KAKOVOST PA OSTAJA ENA IZMED NAŠIH NAJPOMEMBNEJŠIH VREDNOT. DOSEGAMO JO Z ZNANJEM IN S STALNO TEHNOLOŠKO PRENOVO, IZPOLNJUJEMO PA TUDI NAJZAHTEVNEJŠE PROIZVODNE IN ŽIVILSKE STANDARDE. Z ZDRAVIMI IN VARNIMI IZDELKI SE ŽELIMO ČIM BOLJ PPRIBLIŽATI POTREBAM NAŠIH KUPCEV, HKRATI PA SLEDIMO SODOBNIM PREHRANJEVALNIM TRENDOM.

Pekarna Grosuplje je bila ustanovljena pred več kot pol stoletja kot krajevna pekarna z dvema pekoma. Danes dobite naš kruh, pekovsko pecivo in slaščice po vsej Sloveniji. Postali smo ena najuspešnejših slovenskih pekarn, vendar ostajamo tesno povezani s svojim matičnim okoljem in z dolensko regijo, s katero želimo tudi v prihodnje deliti svojo uspešnost.

Smo naj sodobneje opremljena slovenska pekarna, zmogljivosti sodobne tehnologije pa povezujemo s tradicionalnimi postopki peke. Iz bogatega slovenskega izročila črpamo ideje za svoje izdelke in jih domiselno razvijamo v nove.

Priljubljeni Krjavelj, Malnar in Sosed iz Pekarne Grosuplje so bili v letu 2003 nagrajeni z zlato medaljo za kakovost Združenja živilske industrije GZS.

**Pekarna
Grosuplje**

JAVNO KOMUNALNO PODJETJE GROSUPLJE d.o.o.

Cesta na Krko 7
1290 GROSUPLJE
telefon h.c.: 01/786 23 11
telefaks: 01/786 13 89

**40
let**

IMOS, PROJEKTIRANJE, INŽENIRING,
TEHNIČNO SVETOVANJE IN GRADNJE, D.D., LJUBLJANA
DUNAJSKA 56, P.P. 2599, 1001 LJUBLJANA

Uresničitev naložbenih idej...

Poslanstvo naše družbe je uresničitev naložbenih idej v okviru zastavljenih ciljev. To postavlja temelje za zaupanje naših poslovnih partnerjev, saj vedo, da bodo njihova ob začetku projekta postavljena pričakovanja, ob koncu tudi izpolnjena.

IMOS, PROJEKTIRANJE, INŽENIRING,
TEHNIČNO SVETOVANJE IN GRADNJE, D.D., LJUBLJANA
DUNAJSKA 56, P.P. 2599, 1001 LJUBLJANA
TELEFON 01 473 33 10, 300 53 60
FAKS 01 473 33 78, 231 91 84
E-MAIL INFO@IMOS.SI
WWW.IMOS.SI

EPGO 1956

instalacije

- ▶ INSTALACIJE
- ▶ TRGOVINA
- ▶ INŽENIRING
- ▶ SERVIS

D.O.O., CESTA NA KRKO 9, 1290 GROSUPLJE

Tel.: 01 786 26 22; 786 36 20

Fax: 01 786 46 21

Anton *Pivnica*
in Pivovarna

Pričakujemo vas z izbrano ponudbo jedi in pijač.
Gotovo vas bodo zamikale katere izmed pivskih jedi.
Žejo pa si boste lahko pogasili z izvrstnim domačim
kvasnim pivom Anton, varjenim po izvirnem nemškem
starograjskem receptu.

Gostilna, pivnica in pivovarna Anton
Gasilska cesta 3, 1290 Grosuplje
tel.: 786 50 73

O B M O Č N A O B R T N A Z B O R N I C A G R O S U P L J E

G - M & M proizvodnja in marketing, d.o.o.

Brvace 11, 1290 Grosuplje, Slovenija

tel.: n.c. (01) 7866-500, faks: (01) 7863-023 www.g-mm.si E-mail: gmm@g-mm.si

Poleg naše osnovne dejavnosti, ki je proizvodnja električnega orodja, priključkov in pribora, družba G - M & M nudi tudi sledeče storitve:

- projektiranje in izvedba električnega ročnega orodja, pribora in priključkov
- laserski razrez vseh vrst pločevin
- obdelavo vseh vrst materialov na CNC obdelovalnih centrih
- montaža in zaključna dela

električno orodje
vrtno električno orodje
gospodinjski aparati

 BLACK & DECKER®

električno orodje in pribor
za industrijo in obrt

DEWALT®

univerzalni pribor
za električno orodje

Piranha®

varnostna tehnika za hiše
in stanovanja, hotele,
pisarne in delavnice
cilindrični vložki in ključiči

DOM®

Vaš ključ.
VARNOSTNI SISTEMI DOM

A **BLACK & DECKER COMPANY**

ključavnice-obešanke
cilindrični vložki
varnostni sistemi

CORBIN

CORBIN VARNOSTNA TEHNIKA

električne in bencinske
rotacijske kosilnice,
kosilnice z nitjo in
veržne žage

SANDRIGARDEN

www.g-mm.si

**novosti, ceniki,
servisi, nasveti,
zunajkataloška
ponudba**

Servis: G - M & M, Brvace 11, 1290 Grosuplje
Tel. servis: (01) 7866-573, 7866-572
Faks: (01) 7861-021, e-pošta: servis@g-mm.si

delovni čas:
ponedeljek – petek: 8. – 18. ure
sobota 8. – 12. ure

**zavod za prostorsko, komunalno
in stanovanjsko urejanje
grosuplje d.o.o.
taborska 3, 1290 grosuplje**

POSREDUJEMO PRI PROMETU Z NEPREMIČNINAMI

- ZAGOTAVLJANJE VARNEGA NAKUPA, PRODAJE IN ODDAJE NEPREMIČNIN
- CELOVITA PONUDBA NEPREMIČNIN ZA NAKUP, PRODAJO IN NAJEM
- SKLEPANJE KUPOPRODAJNIH POGODB IN ZEMLJIŠKOKNJIZNI PREPIS
- CENITEV NEPREMIČNIN

- POMOČ PRI PRIDOBIVANJU DOKUMENTACIJE ZA GRADBENO DOVOLJENJE

- PROJEKTIRANJE STANOVANJSKIH, POSLOVNIH IN GOSPODARSKIH OBJEKTOV

telefon h.c.: (01) 781-03-20

fax: (01) 781-03-34

GSM: 041 683 532

E-pošta: zpksu@siol.net

ŽE VEČ KOT 40 LET NEPOGREŠLJIVI V PROFESIONALNIH KUHINJAH

Naš profesionalni program gostinske opreme KOGAST obsega:

- termično opremo Kogast 600, 700 in 900 v klasični ali mostni izvedbi
- nevtralnno opremo KOGAST
- samopostrežne linije v stacionarni in mobilni izvedbi
- računalniški nadzor kuhinjske opreme, skladen s HACCP načeli

Načrtujemo kuhinjsko tehnologijo, imamo najbolj razširjeno servisno mrežo in smo zastopnik za profesionalno kuhinjsko posodo ter pripomočke francoskega proizvajalca De Buyer, zato vas

VLJUDNO VABIMO, DA NAS OBIŠČETE

KOVINASTROJ GASTRONOM

TOVARNA GOSTINSKE OPREME d.d., GROSUPLJE
Adamičeva c. 36, 1290 GROSUPLJE, Slovenija
Tel.: +386 (0)1/78 66 300 N.C., Fax: +386 (0)1/78 66 310
E-mail: info@ko-gast.si, [Http://www.ko-gast.si](http://www.ko-gast.si)

winterhalter

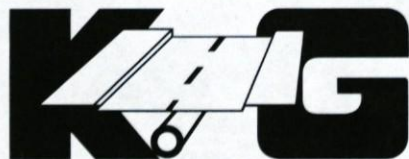
Winterhalter Gastronom d.o.o.

Profesionalni pomivalni stroji in sistemi
Adamičeva 40, 1290 Grosuplje

Telefon: +386 (01) 7863 445, 7863 446

Telefax: +386 (01) 7863 444

internet: www.winterhalter-gastronom.si

KOMUNALNE GRADNJE d.o.o.

1290 Grosuplje, Gasilska cesta 5
Tel.: (01) 7860-360, 7818-100, fax: (01) 7862-255
E-mail: kgg@siol.net

Komunalne gradnje d.o.o., Grosuplje, Gasilska cesta
5 gradi vodovode, kanalizacije, ceste, ureja zemljišča,
nudi strojne in prevozne usluge, vzdržuje občinske
ceste, ter izvaja druga dela po dogovoru.

KOVINASTROJ SERVIS

d.o.o.

Podjetje za montažo,
servisiranje in prodajo
gostinske opreme

Adamičeva c. 36
1290 Grosuplje, Slovenija

Telefon: 01/7862-274, 7865-860

E-mail: k.servis@ko-gast.si

Telefax: 01/7862-275

AvtoTransporti Kastelec

Adamičeva 57,
1290 Grosuplje,
Slovenija

Tel. +386 (0)1 78 88 050

Fax +386 (0)1 78 88 061

E-mail: lado.kastelec@siol.net

IMOS

Holdings

IMOS HOLDING, UPRAVLJANJE

POVEZANIH DRUŽB, D.D., LJUBLJANA

DUNAJSKA 56, P.P. 2636, 1001 LJUBLJANA

www.gpg.si

**PODJETJE ZA PROIZVODNJO,
TRGOVINO IN INŽENIRING d.o.o.**

1290 Grosuplje, Murnova c. 3
tel.: +386 1 786 16 52, 786 12 04
fax: +386 1 786 16 51

PROIZVODNJA

- grelnikov vode
- pregrevalnikov pare
- toplotnih izmenjevalcev
- tlačnih posod
- plinohrami za UNP
- kondenzatorjev
- ekranizacija kotlov - prekurišč
- oprema po naročilu

MONTAŽA IN SERVISIRANJE

- dimnocevnih in vodnocevnih kotlov domačih in tujih proizvajalcev
- elementov kotlovne regulacije
- toplotnih izmenjevalcev in reducirnih postaj
- parnih, vročevodnih instalacij

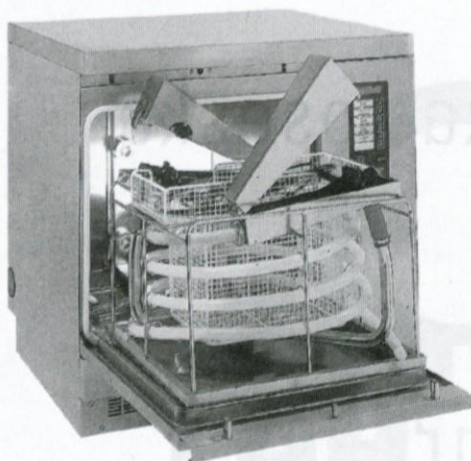
stanovanjska soseska

sončni DVORI

www.gpg.si

gradbeno podjetje grosuplje

Belimed

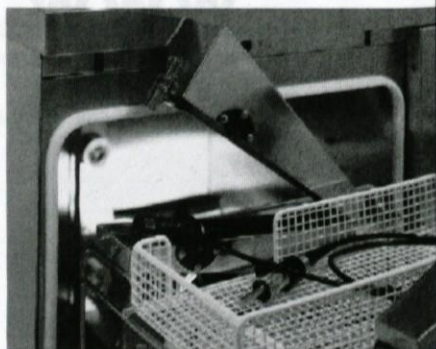
Infection Control

WD 425

stroj za čiščenje in
dezinfekcijo fleksibilnih in
ostalih endoskopov

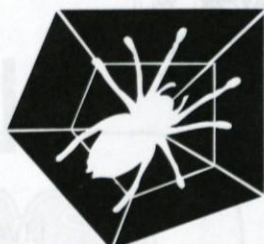
- * stroji za pomivanje, dezinfekcijo in sušenje v medicini
- * laboratorijski pomivalno dezinfekcijski stroji
- * stroji za pomivanje, dezinfekcijo in sušenje v farmaciji
- * parni sterilizatorji **SAUTER BELIMED**
- * sredstva za pomivanje, dezinfekcijo, izpiranje - neodisher
- * termostatske kopeli, merilna tehnika - **LAUDA**

BELIMED d.o.o.
Kosovelova cesta 2
SI-1290 Grosuplje
Tel.: +386 1 7866-010
Fax.: +386 1 7866-011
E-mail: info@belimed.si
www.belimed.si

motvoz

od 1920

Tekstilna tovarna **Motvoz in platno d.d.**
Taborska 34, 1290 Grosuplje, Slovenija

Tel.: +386 (0) 1 78 88 100

Faks: +386 (0) 1 78 88 156

Internet: <http://www.motvoz.si>

E-mail: info@motvoz.si

POLIPROPILENSKI IZDELKI

Tkanine

Vreče

Kontejner vreče

Veziva in rafija

Štapel vlakna

Vrvi in vrvarski izdelki

Vlakna za armiranje betona

IZDELKI IZ NARAVNIH

MATERIALOV (konoplja, lan, juta)

Motvozi

Vrvi in vrvarski izdelki

PROGRAM FOLIJ

Folije za gradbeništvo

Prekrivne folije za kmetijstvo

Silažne folije

Termokrčljive folije

Folije za strojna pakiranja

Stretch folije

Folije za kaširanje

Potiskane folije za pakiranje
v živilski industriji

Folije za mlekarstvo industrijo

Barierne folije

LIVAR

LIVAR d.d., Ljubljanska cesta 43
SI-1295 IVANČNA GORICA

Telefon: +386 (01) 786 99 00

Telefax: +386 (01) 787 73 81

<http://www.livar.si>

e-mail: uprava@livar.si

e-mail: info@livar.si

e-mail: prodaja@livar.si

- **Ljudje:** 650 zaposlenih, kontinuiran proces izobraževanja, uvajanje sistema poklicnega zdravja in varnosti OHSAS 18001, motiviranost skozi solastništvo družbe
- **Proizvodni centri:** 2 livarni z avtomatskimi kaluparskimi linijami, obrat mehanske obdelave z 8 CNC centri in 8 CNC stružnicami
- **Vizija:** postati ena večjih evropskih livarn storitvenega profila, ekonomsko učinkovita in konkurenčna, orientirana v skrb za kupca
- **Razvoj in investicije:** postavitve težke kaluparske linije in jedrarne v Črnomlju, uvajanje CAD izdelave modelov, uvajanje zanesljivejših in okolju prijaznejših tehnoloških postopkov
- **Kakovost:** certifikat ISO 9001 (2000), EAQF, priprave na ISO 16949
- **Odgovornost do okolja:** certifikat ISO 14001, stalno upoštevanje okoljske zakonodaje in zahtev lokalne skupnosti
- **Poslovna odličnost**
- **prodaja:** 30.000 t
 - prihodek 30 mio €
 - 240. največje podjetje po prihodku v Sloveniji
- **izvoz:** 62% izvoza v 11 držav
 - 103. največji izvoznik v Sloveniji
 - 71. največji neto izvoznik v Sloveniji
- **materiali:**
 - siva litina 150 do 300
 - nodularna litina 400 do 600
- **proizvodni program:**
 - ulitki in obdelanci za znanega kupca
 - lasten program kanalske litine in zavornih bobnov

**Proizvodnja plastične
embalaže**

PANPLAST d.o.o.
Adamičeva cesta 42
1290 Grosuplje

Tel. : 01 / 7862 500

Fax. : 01 / 7863 443

E mail : panplast@siol.net

**OBRTNO PODJETJE
UNIVERSAL**
IVANČNA GORICA p.o.

**PESKOKOP
PODSMREKA** d.o.o.

Malo Hudo 4a, Iv. Gorica

Malo Hudo 4a, 1295 Ivančna Gorica

Uprava telefon: (01) 78-69-410, fax: (01) 78-69-411

Peskokop telefon: (01) 78-84-002

PROIZVODNJA IN PRODAJA:

- *peščenih agregatov za betone in malte*
- *nežganega dolomita za uporabo v industriji izolacijskega materiala*
- *gramoza za temeljenje v gradbeništvu in za nasipe v cestogradnji*
- *rizlja za izdelavo drenaž in posip pri urejanju dvorišč in parkov*

STORITVE:

- *prevozi s kiper kamioni*
- *gredanje vozišč in dvorišč z gredarjem*
- *izkopi in ureditve z mini bagrom*
- *večji izkopi z bagrom*
- *nakladanje razsutih materialov z zgibnim nakladalnikom*

UTRDITVE, NASIPI TER ASFALTIRANJE DVORIŠČ IN MAKADAMSKIH VOZIŠČ

ZA VEČJA NAROČILA SE PRIPOROČAMO IN NUDIMO POPUSTE!

Proizvodnja betonskih izdelkov, trgovina in transporti

1290 Grosuplje, Rožna dolina 9, SLO

Tel.: 00 386 (0)1 78-63-363, 78-63-364, 78-63-365

trgovina: 78-63-366

Fax: 00 386 (0)1 78-64-464

GSM: 070 660 500

E-mail: gramat.gril@siol.net

BLAGOVNI CENTER

Dolenjske Toplice

Tel.: 00 386 (0)7 306-56-95, 306-56-82

Fax: 00 386 (0)7 306-54-54

BLAGOVNI CENTER

Rudnik - Kočevje

Tel.: 00 386 (0)1 895-56-25, Fax: 895-46-50

montažne zgradbe

 Trimo [40]

www.trimo.si

strehe in fasade

jeklene konstrukcije

PIK

inženiring d.o.o.

RE MAG d.o.o.

družba za trgovino,
storitve in zastopstva

- SALON KOPALNIC
- ADAPTACIJE
- STROJNE INSTALACIJE
- POLAGANJE KERAMIKE

☎ 01 7862-091, 041 381-871

Grosuplje, IOC Brezje 34

vaš poslovni partner

tiskarna • založba • fotokopirnica

PARTNER
graf d.o.o.

1290 GROSUPLJE, Kolodvorska 2

Telefon: (01) 786 11 77

(01) 786 15 86

(041) 351 773

Telefax: (01) 786 15 87

E-mail: partner.graf@siol.net

ŽIVLJENJE NISO LE BESEDE

WWW.MOBITEL.SI

DRUŽBA ZA PROJEKTIRANJE IN IZVAJANJE STROJNIH INSTALACIJ d.d.
ADAMIČEVA 51, 1290 GROSUPLJE, SLOVENIJA
Telefon: (01) 78 88 500 • Telefax: (01) 78 88 520

IZVAJAMO INSTALACIJE:

**CENTRALNIH KURJAV,
VODOVODA, PLINA,
PREZRAČEVANJA IN IZOLACIJE!**

VELE
prijeten nakup

NADSTREŠKI ZA AVTOMOBILE NA DVEH PODPORNH STEBRH

Sintex d.o.o.

Župančičeva 34, 1290 Grosuplje, Slovenija
Tel.: +386 1 786 55 85, Fax: +386 1 786 15 34
Mobilni tel.: +386 41 621 473
Internet: www.sintex.si, E-pošta: sintex@sintex.si

Magro

OZ Magro, Grosuplje z.o.o.

Ob Grosupeljščici 1b, 1290 Grosuplje, Slovenija

Tel.: 01/786 61 10, Fax: 01/786 61 24

E-pošta: magro@oz-magro.si

RAČUNOVODSKE STORITVE:

- Vodenje poslovnih knjig za družbe ter samostojne podjetnike
- Izdelava računovodskih izkazov in računovodskega poročila
- Izdelava davčnih bilanc in davčnih napovedi
- Davčno svetovanje

FINANČNE STORITVE

- Izdelava investicijskih programov
- Svetovanje pri naložbah, financiranju in pridobivanju sredstev

IZVAJANJE GRADBENIH DEL

Bomax**CENA****CASUCCI**

Muljava 22a
1295 Ivančna Gorica
Tel.: +386 (0)1 78 76 386
+386 (0)1 78 76 510
Fax: +386 (0)1 78 76 367

www.bomax.si
e-mail: bomax@bomax.si

Poslovne enote:

- 01 **MULJAVA 22a**,
tel.: 01/787 63 67
- 02 **RIBNICA**, Ljubljanska 1,
tel.: 01/836 21 74
- 03 **LJUBLJANA**, Bežigrajski dvori, Peričeva 35,
tel.: 01/436 30 93
- 04 **FRIZERSKI SALON**, Muljava 22a,
tel.: 01/787 63 67
- 05 **BLED**, Cesta svobode 10,
tel.: 04/574 43 40
- 07 **GROSUPLJE**, Adamič center, Taborska c. 4,
tel.: 01/787 32 66
- 08 **NOVO MESTO**, Bršljin - Hedera,
tel.: 07/337 73 70
- 11 **KRANJ**, Mercator center
tel.: 04/204 24 02
- 12 **IVANČNA GORICA**, center Žolnir,
tel.: 01/786 90 23
- 13 **TREBNJE**, Mercator center
tel.: 07/348 20 54
- 14 **DOMŽALE**, Cesta talcev 4, Mercator center
tel.: 01/724 41 80

TRAIG

TRANSPORTNO PODJETJE d.d.
CESTA 2. GRUPE ODREDOV 15
1295 IVANČNA GORICA

UPRAVA:

centrala: ++386 (0) 1 788 78 70

direktor: ++386 (0) 1 788 78 65

GSM: ++386 (0)41 703 281

fax: ++386 (0) 1 788 78 64

E-mail: traigdd.ivg@siol.net

http://www.traig.si

*Podjetje opravlja javni prevoz stvari v
notranjem in mednarodnem tovornem prometu.*

VETERINA DOBRO-GROSUPLJE

d.o.o. Ljubljanska c. nh., Ivančna Gorica

Telefon Ivančna Gorica: 01/7877-111, dežurni tel.: 041 327 716

Telefon Grosuplje: 01/7862-850

- Opravlja neprekinjeno dežurno službo zdravstvenega varstva živali,
- Odkriva in zatira kužne bolezni živali,
- Opravlja umetno osemenjevanje govejih plemenic, odkriva in odpravlja plodnostne motnje,
- Zdravstvena oskrba in preventivna cepljenja malih živali
- Kirurški posegi pri malih živalih
- Sterilizacija in kastracija malih živali
- Svetovanje pri reji in prehrani
- Prodaja zdravstvenih pripomočkov in hrane za male živali

ZDRAVSTVENA OSKRBA:

- umetno osemenjevanje
- strokovni delavci Veterine Dobro-Grosuplje d.o.o., Ivančna Gorica, 24 ur dnevno skrbijo za zdravljenje bolnih živali, preprečevanje kužnih bolezni, osemenjevanje govejih plemenic in izdajo zdravstvenih spričeval.
- korekcija parkljev
- oštevilčenje in registracije živali - govedov

**tovarna kovinske opreme
in procesnih sistemov d.d.**

1290 Grosuplje, Industrijska 5, Slovenija

telefon h.c.: 01/7888-400, telefax: 01/7888-405

TRR: 03100-1005375127, ID št.: 58007059

internet: www.kops.si, e-mail: info@kops.si

NLB d.d., Trg republike 2, 1520 Ljubljana

V poslovalnicah Grosuplje, Ivančna Gorica in Videm-Dobropole

svetujemo in opravljamo bančne storitve za prebivalce, pravne osebe in zasebnike na področjih

- kreditiranja
- varčevanja
- zbiranja depozitov
- investicijskega bančništva
- plačilnega prometa v domovini in s tujino

Z veseljem vas pričakujemo!

Ljubljanska banka

Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana

Podružnica Moste

REPUBLIKA SLOVENIJA
UPRAVNA ENOTA GROSUPLJE
 Kolodvorska 2, 1290 GROSUPLJE
 Tel.: 01 7810 900 / Fax: 01 7810 919
 e-mail: ue.grosuplje@gov.si

<http://sigov2.sigov.si/uegros/index.htm>
<http://upravneenote.gov.si/upravneenote/grosuplje/>

NAČELNICA: NEVENKA DOLGAN, univ.dipl.prav. - tel št. 01 7810 904

Upravna enota ima organizirane naslednje oddelke:

Oddelek za upravno notranje zadeve - tel. št. 01 7810 917

Naloga s področja: državljanstva, matičnih zadev, osebnega imena, osebne izkaznice, potnih listov, registra prebivalstva, društev, javnih zbiranj, orožja, eksplozivnih snovi, tujcev, registracije motornih in priklopnih vozil, vozniških dovoljenj, posebnih znakov za ustavljanje in parkiranje, športnih in drugih prireditev na cesti.

V okviru oddelka za upravno notranje zadeve sta kot način dela organizirana še:

Krajevni urad Ivančna Gorica s sedežem na Sokolski 8 v Ivančni Gorici - tel. 01 786-95-10

Krajevni urad Dobrepolje s sedežem na Vidmu 35 - tel. 01 786-70-60

Na krajevnih uradih se od 22.11.2003 dodatno v skladu s Pravilnikom o merilih za organiziranje krajevnih uradov v UE izvajajo še naloge vpisa podatkov, sprememb in dopolnitev v delovno knjižico, izdaje potrdil o vpisu v register društev, vodenje evidence knjig gostov in potrjevanje knjig gostov

Oddelek za okolje in prostor - tel. št. 01 7810 938

Naloga s področja: varstva okolja, urejanja prostora – gradbena in uporabna dovoljenja, ohranjanja narave, industrije (rudarstva in energetike), prometa in zvez, stanovanjskih zadev, denacionalizacije stanovanjskih hiš, stanovanj, poslovnih stavb, poslovnih prostorov in stavbnih zemljišč, premoženjsko pravnih zadev, vodenje uradnih evidenc in izvajanje nekaterih postopkov po pooblastilu II. stopenjskega organa.

Oddelek za kmetijstvo, gospodarstvo in občno upravo - 01 7810-900 int. 1930

Naloga s področja kmetijstva, gozdarstva, prehrane ter lovstva, denacionalizacije kmetijskih zemljišč, gozdov in kmetijskih gospodarstev in zasebnih gospodarskih podjetij, gospodarskih dejavnosti, osebnega dopolnilnega dela in delovnih knjižic, upravne izvršbe – zagotavljanje stikov mladoletnih oseb s starši, evidenca statutov sindikatov, vojnih invalidov, vojnih veteranov in žrtev vojnega nasilja ter vojnih grobišč.

Za izvajanje spremljajočih del, ki imajo pomen za upravno enoto kot celoto, ima UE organizirano tudi Službo za skupne zadeve – 01 7810 910

Naloga s področja vodenja in vzdrževanja projekta kakovosti ISO 9001:2000 in ostalih ustreznih projektov, koordiniranje vodenja evidence upravne statistike, kadrovska opravila, varstvo in zdravje pri delu, finančno računovodska opravila, obrambno načrtovanje, evidenca in vzdrževanje voznega parka, nabava pisarniškega materiala, glavna in sprejemna pisarna ter zagotavljanje splošnih informacij strankam.

Uradne ure:

Uradne ure, uradne ure po telefonu in elektronskih medijih **na sedežu Upravne enote Grosuplje so:**

v ponedeljek od 8.00 do 11.30 ure in od 12. do 15. ure

v sredo od 8.00 do 16.30 ure

v petek od 8.00 do 13. ure.

Uradne ure na krajevnem uradu Ivančna Gorica so:

v ponedeljek od 8.00 do 11. in od 12. do 15. ure

v sredo od 8.00 do 11. in od 12. do 16.30 ure

v petek od 8.00 do 11.30 in od 12. do 13. ure

Uradne ure na Krajevnem uradu Dobrepolje so:

v torek od 8.00 do 12. ure in

v sredo od 12. do 16.30 ure.

